

E·J·W·GIBB·

of was
A61-1-

Digitized by the Internet Archive
in 2007 with funding from
Microsoft Corporation

لِلَّهِ كُنْزٌ تَحْتَ الْعَرْشِ مَفَاتِيحُهَا الْسِنَةُ الْشِعْرَاءُ

'God hath Treasures aneath the Throne, the Keys
whereof are the Tongues of the Poets.'

Hadís-i Sheríf.

g. J. w. gibb

~~CAPITAL~~

A
HISTOR Y
OF
OTTOMAN POETRY

BY
THE LATE

E. J. W. GIBB, M. R. A. S.

VOLUME VI,

260419
26.10.31

CONTAINING THE TURKISH ORIGINALS,

EDITED BY

EDWARD G. BROWNE, M. A., M. B.,

SIR THOMAS ADAMS' PROFESSOR OF ARABIC AND FELLOW OF PEMBROKE
COLLEGE IN THE UNIVERSITY OF CAMBRIDGE; FELLOW
OF THE BRITISH ACADEMY.

LONDON
LUZAC & CO., GREAT RUSSELL STREET
1909

PL
217
G52
1900
V.6

EDITOR'S PREFACE.

Seven years have elapsed since I undertook the labour which the publication of this sixth volume, containing the originals of the Turkish poems translated by Gibb in the preceding portion of his work, brings to a conclusion, so far, at least, as I am concerned. In the Preface to the last volume (p. vi) I expressed a hope that "Gibb's unfinished work may still be completed by a very able Turkish man of letters, whose name I am not now at liberty to mention". While, however, this volume was passing through the Press, on July 24, 1908, just a month after the sister State of Persia had been cruelly and violently robbed of her new-found freedom, there took place that Resurrection of the Ottoman Empire which filled the Western world with wonder, and the friends of Islám in general and the Turks in particular with joy. Turkey is again a free country, constitutionally governed; the bad old days have passed away, it is to be hoped for ever; the spies and censors are gone; and once more Turkish literature revives. Reticence is, therefore, no longer necessary, and I may, without indiscretion, state that the Turkish man of letters to whom I referred is the learned and talented Dr. Rizá Tevfíq Bey, commonly known as "*Feylesúf Rizá*", or "Rizá the Philosopher", whose personal acquaintance I was privileged to make when I was last at Constantinople in April, 1908. Then he used to visit me by stealth; now he is one of the most prominent public

men in Turkey. My only fear is that the arduous duties with which he is now charged may prove an even more formidable obstacle to the continuation of his literary labours than the intolerable restrictions under which he was compelled to work until a few months ago. The chapter which he has written on Kemál Bey, the chief founder of the "Young Turkish" party, both from the literary and the political points of view, is, however, already in my hands; and I hope that, when the new régime in Turkey shall have settled down on a firmer basis, I may in due course receive further instalments towards the supplementary seventh volume of this work from my gifted coadjutor.

Meanwhile I need say little more, save to express my profound thankfulness that I have been enabled to acquit myself of the obligation which I took upon myself seven years ago. The labour has been great, but not a labour to be grudged, since I have been privileged thereby to render to my dead friend that service which he would most have valued; to raise to his memory a monument "aere perennius"; and to enrich the domain of Oriental scholarship with a contribution which could ill have been spared. His memory will also be kept alive by the Gibb Memorial Trust, founded by the generosity of his mother, the late Mrs. Jane Gibb; while in this University of Cambridge his name will be remembered by the valuable collection of Turkish and other Oriental books, printed and lithographed, which his widow, Mrs. E. J. W. Gibb, bestowed on the Library, and by the special room therein which her liberality has equipped for their reception, and for the reception of other kindred collections and volumes.

December 12, 1908.

EDWARD G. BROWNE.

ویسه و رامین (لامعی)، ۱۳۱-۱۳۳	معراجیه (ثابت)، ۲۳۴-۲۳۵
هوس نامه (جعفر چلی)، ۱۰۰	مقالات (گلشنی)، ۱۱۱-۱۱۳
یوسف و زلخا (حمدی)، ۷۴-۷۹	منظمه بهار و شتا (لامعی)، ۱۱۹-۱۲۱
یوسف و زلخا (ابن کمال)، ۱۱۷	مولد نبی (حمدی)، ۸۳-۸۴
، ۱۱۸	مولد نبی (سلیمان چلی)، ۲۱-۲۵

زنان نامه (فاضل بگ)، ۳۱۲-۳۱۴

ساقی نامه (حالتی)، ۱۸۷-۱۸۶

ساقی نامه (عطائی)، ۱۸۸

ساقی نامه (عینی)، ۳۵۱-۳۴۹

ساقی نامه (نفعی)، ۱۹۸-۱۹۷

سرای قصیده سی (احمد پاشا)، ۵۲

سهام فضا (نفعی)، ۳۰۱

شاه و گدا (مجی بگ)، ۱۰۱-۱۰۰

شاهنامه نگ ترجمه منظومه سی (شریف)، ۱۱۰

شع و پروانه (ذاتی)، ۱۲۹-۱۲۸

شهر انگیز (عزیزی)، ۱۷۱-۱۶۹

شهر انگیز (مسیعی)، ۹۶-۹۴

ظفرنامه (ثابت)، ۳۴۰-۳۳۹

ظفرنامه (ضیا پاشا)، ۳۷۸-۳۷۰

عشرت نامه (روانی)، ۱۰۶-۱۰۳

غریب نامه (عاشق پاشا)، ۱۶-۸

لیلی و مجنون (حمدی)، ۸۳-۷۹

مشنون شریف ترجمه سی (نجفی)، ۳۶۶

مشنون شریف ترجمه سی (نجفی)، ۳۶۷-۳۶۸

محمت کشان (عزت ملا)، ۳۳۹

فخریه (فهمی)، ۳۱۰-۳۰۹

فخریه (نفعی)، ۱۹۹-۱۹۸

قصیده بهاریه (جعفر چلبی)، ۹۷

قصیده بهادریه (ریاضی)، ۳۰۵-۳۰۴

قصیده بهاریه (نفعی)، ۱۹۶-۱۹۳

قصیده داریه (نوعی)، ۱۶۸-۱۶۷

قصیده شکاریه (جعفر چلبی)، ۹۸

قصیده عدم (عاکف پاشا)، ۳۴۴-۳۴۷

كتاب اصول (مجی بگ)، ۱۵۱

گل و بلبل (فصلی)، ۱۴۹-۱۴۶

گلشن عشق (عزت ملا)، ۳۴۸-۳۴۹

گونش قصیده سی (احمد پاشا)، ۵۲

لیلی و مجنون (حمدی)، ۱۴۰-۱۴۲

لیلی و مجنون (فضولی)، ۱۴۵-۱۴۳

هُدای، ۱۸۳-۱۸۳	نورس، ۲۹۰-۲۸۷
هوائی (سروری)، ۳۲۰-۳۱۲	نوعی، ۱۶۶-۱۶۶
یازیجی اوغلی محمد، ۴۶-۴۴	نیازی (مصری)، ۲۲۰-۲۱۷
یجی افندی (شیخ الاسلام)، ۳۰۱-۳۰۱	نیلی، ۳۶۸-۳۶۷
یونس امره، ۱۰-۵	واصف اندروفی، ۲۴۸-۲۴۱
یجی بگ، ۱۰۶-۱۰۰	وجدی، ۲۱۲
خسرو و شیرین (آهنی)، ۱۰۱	وهي، سید -، ۲۷۹-۲۷۳
خسرو و شیرین (شیخی)، ۳۷-۳۳	ویسی، ۱۸۳-۱۷۹
خمسة عطائی، ۱۸۷	
خیاط نامه (بلیغ)، ۲۸۶-۲۸۴	
خیر آباد (نایبی)، ۲۲۲-۲۲۲	
خیریه (نایبی)، ۲۲۳-۲۲۱	
ده مرغ (شمی)، ۱۱۴-۱۱۳	
رباب نامه (سلطان ولد)، ۱-۴	
رساله محمدیه (یازیجی اوغلی)، ۴۴-۴۶	

فهرست اشعار و منظومات،

ادم و هما (ثابت)، ۲۳۹-۲۳۸	ادم و هما (ثابت)، ۲۳۹-۲۳۸
اسکندرنامه (احمدی)، ۲۹-۲۶	اسکندرنامه (احمدی)، ۲۹-۲۶
بحر الغرائب (علی)، ۱۱۰-۱۱۴	بحر الغرائب (علی)، ۱۱۰-۱۱۴
بنگ و باده (فضولی)، ۱۴۰	بنگ و باده (فضولی)، ۱۴۰
تحفه العُشاق (حمدی)، ۸۵-۸۳	تحفه العُشاق (حمدی)، ۸۵-۸۳
جالاسب نامه (مویی عبدالی)، ۴۸-۴۷	جالاسب نامه (مویی عبدالی)، ۴۸-۴۷
حسن و عشق (غالب)، ۳۰۶-۳۰۳	حسن و عشق (غالب)، ۳۰۶-۳۰۳
حلیه شریفه (خاقانی)، ۱۷۸-۱۷۷	حلیه شریفه (خاقانی)، ۱۷۸-۱۷۷
حہمّام نامه (بلیغ)، ۲۸۴-۲۸۳	حہمّام نامه (بلیغ)، ۲۸۴-۲۸۳

محمد فاتح، سلطان - (عنی)، ۴۹
، ۵۰-

محمود پاشا (عدنی)، ۵۱-۵۰.
 مراد پاشا، ۱۹۶.
 مراد ثالث، سلطان -، ۱۶۶.
 مراد رابع، سلطان -، ۱۹۱.
 مراد، سلطان -، ۱۹۷.
 مسیحی، ۹۶-۸۶.
 مصری (نیازی)، ۲۲۰-۲۱۷.
 مصطفی پاشا قپودان (مدجده)، ۵۰۱
، ۵۰۲-
 منیف، ۳۶۱-۳۶۰.
 مهری خاتون، ۷۳-۷۰.
 موسی عبدالی، ۴۸-۴۷.
 نابی، ۲۲۵-۲۲۰.
 نائلی، ۲۱۷-۲۱۶.
 نجاتی، ۷۰-۶۳.
 نجفی، ۳۶۷-۳۶۵.
 ندم، ۲۷۷-۲۷۶، ۲۵۷-۲۴۰.
 نسبی، ۴۴-۳۷.
 نشأت، خواجه -، ۲۱۱-۲۱۰.
 نظامی، ۱۱۱-۱۱۰.
 نظامی، ۲۲۴-۲۲۱.
 نفعی، ۵۰۱-۱۹۵.

عینی، ۳۵۱-۳۴۹.
 غالب، ۳۰۸-۳۰۳.
 غزالی، ۱۲۴-۱۲۳.
 فاضل بلک اندروفی، ۳۱۴-۳۱۳.
 فضلی، ۱۴۹-۱۴۶.
 فضولی، ۱۴۶-۱۴۳.
 فطنت خام، ۲۹۶-۲۹۳.
 فغانی، ۱۲۳-۱۲۲.
 فهیم، ۲۱۰-۲۰۸.

کانی، ۳۰۳-۲۹۶.
 ابن کال، ۱۱۹-۱۱۷.
 کال ای، ۴۶.
 کمال پاشا زاده، ۱۱۰-۱۰۷.
 گلشنی، ۱۱۳-۱۱۱.
 لامعی، ۱۱۹-۱۱۸.
 لطیفی، ۱۶۰-۱۴۶.
 لیلی خام، ۲۵۴-۲۵۱.

محبی (سلطان سلیمان اول)، ۱۱۶-۱۱۷.

شیرف، ۱۱۵	ذائق، ۱۲۶-۱۲۹
شمی، ۱۱۴-۱۱۳	راشد، ۲۶
شناسی، ۳۶۱-۳۵۶	راغب پاشا، ۲۶۹-۲۷۳
شیخی، ۳۷-۳۳	رحی افندی (قریبی)، ۲۶۳-۲۶۲
صبری، ۲۰۸-۲۰۶	رضا، ۲۶۹-۲۶۸
صُنعتی زاده (مدجده)، ۲۱۳	روانی، ۱۰۷-۱۰۳
ضیا پاشا، ۳۶۲-۳۶۱	روحی، ۱۷۰-۱۷۷
طالب، ۲۲۵-۲۲۴	ریاضی، ۲۰۶-۲۰۴
عارف حکمت، ۳۵۰-۳۵۴	زینب خاتون، ۷۴-۷۳
عاشق پاشا، ۱۶-۱۷	سای، ۳۶۰-۳۵۷
عاصم، ۲۶۵-۲۶۳	سروری (هوائی)، ۳۲۰-۳۱۷
عاکف پاشا، ۳۴۸-۳۴۴	ابو السعود، ۱۰
عدنی (سلطان بایزید ثانی)، ۵۱-۵۰	سلطان مصطفی؛ شهزاده - (مرثیه)، ۱۰۴-۱۰۵
عدنی (محمد پاشا)، ۵۰-۵۱	سلطان ولد، ۱-۵
عذاری، ۱۱۰	سلیمان ثانی، سلطان -، ۱۶۵
عزت ملّا، ۳۴۴-۳۳۸	سلیمان اول، سلطان -، ۱۰۷
عزیزی، ۱۷۱-۱۶۹	سلیمان (محبّی)، ۱۶۱
عطائی، ۱۹۰-۱۸۷	سلیمان چلبی، ۲۰-۲۱
علی، ۱۱۰-۱۱۴	سنبلزاده وهبی، ۳۱۷-۳۱۴
عونی (سلطان محمد فاتح)، ۵۰-۴۹	شاهی (شهزاده بایزید)، ۱۱۷

فهرست اسائی شعرا و غیرهم

پرتو افندی، ۳۱۳-۳۱۱	ابن کال، ۱۱۷-۱۱۹
پرتو پاشا، ۳۴۹-۳۴۸	ابو السعود، ۱۰۰
ثابت، ۳۴۰-۳۴۴	احمد داعی، ۳۵-۳۶
جعفر چلبی، ۹۷-۱۰۱	احمد پاشا، ۵۷-۵۳
جلال الدین روی، ۱	احمدی، ۲۶-۳۳
جم، شهرزاده -، ۵۷-۶۵	اسحق چلبی، ۱۲۴-۱۲۵
جوری، ۲۱۰-۲۱۳	اسرار دده، ۳۰۸-۳۱۰
حافظ پاشا، ۱۹۰	اسکندر چلبی (مرثیه)، ۱۲۳-۱۲۴
حالتی، ۱۸۳-۱۸۷	اصولی، ۱۳۶
حایی آمدی، ۳۶۱-۳۶۳	آهی، ۱۰۳-۱۰۱
حشمت، ۲۹۰-۲۹۲	باتی، ۱۶۴-۱۰۴
حمدی، ۷۲-۸۰	بايزيد ثانی، سلطان -
خاقانی، ۱۷۷-۱۸۷	بايزيد، شهرزاده - (شاهی)، ۱۱۷
خلیلی، ۱۱۳	برهان الدین بن جلال ارغون، ۴۷-۴۲
خیالی، ۱۲۹-۱۳۳	برهان الدین، قاضی -، ۱۶-۳۰
بهائی افندی شیخ الاسلام، ۳۱۰	بلیغ، ۳۷۹-۳۸۶

اولمیوب ڪندیسی آزرده دل بود نبود
 فیله حق ڪندیفی وارسته تعریض حسود
 قد مطبوعی یونیجه اوله ظلی مددود
 لطف و احسانی گی عمری اوله نا مددود
 دین و ایمانی قدر کسب ایه فیض و اقبال

بو عثمانی اشعاری تأریخنگ مؤلفی اولان مرحوم جون الیاس ولکنسون
 گیب افندینگ و فاتندن اشبو جلد اخیر انجام پذیر او الجهیه دگین ناما
 یدی سنه مرور ایتدی ،

فی ٧ کانون اول افرنجی سنه ١٩٠١ ،

هر بله سکا بالذات ایدرلر نسبت
 مسلمان لعنت ایدر غیر مسلمان لعنت
 کیسملر قیمئی یلددی حال بونه حال

اویهرق مستند شبهه عنو و صنگک
 نعنهک فاضل ایدر خبری فولکه شرحدک
 گنج ایکن سویله مشدی بنه ذم و قدحک
 فاضل پیره عته گاسده سویلر مدهحک
 صوی کوپک قالمسهده دیشلری طورمز بطآل

پاس و حرمان ایله بکم صراروب صولش ایدی
 اهل مطلوب صاجمهه صقام بولش ایدی
 غالبا مختن ایله جله دخن طولش ایدی
 منصر قلغه بر قطعه سبب اولش ایدی
 بو قصیدم بنی والیگه ایلر ایصال
 نه کیم شهر مایس طبیجه شفا موسیدر

اهل حاجاته سحر و قتی صفا موسیدر
 ایدم صدق ایله مولایه رجا موسیدر
 پترای خامه قو نصدیعی دعا موسیدر
 طوت بوزک قبله یه آج باشکی با صنوت بال
 تاکه آتشک بوله مرغ سمندر ماؤی
 ایک خاکستری قفنوسی دمادم احیا
 گوستره نسرِ فلک جبیش پرواز نما
 تاکه پرواز اینه آفاقه سیمرغ و هما
 کلک داراننی چالک ایقیه شاهین زوال

۱۰

۱۱

۱۰

۱۰

۱۱

نفرت او لسده فاضلله اوی کامورگ
 او غلن تریه ایتک گبی در بر پدرگ
 بوقسه تمیز ایدر بینی شاب و شکرگ
 خانانی پیقیلوردے نیجه اهل هنرگ
 جانب عفوه اگر او لسه طبع میال

بوزدے اخلاقنی هب ملت عثمانیه
 فالمدی کیمسهده هیچ غبرت عثمانیه
 گندی اسکی شرف و شوکت عثمانیه
 گیردی بر حالت کیم دولت عثمانیه
 حس او نفرز گبی در شائمه اضمحلال

گرچه پک چوق هنر استر یونی وار گوسترمک
 آنی دوزمکدن ایناندرمی مشکل در پک
 ایلدی خیلی وقوعات ده یاردم گرچک
 نه درایت بو که یگرو سنه در وعد ایدرک
 آندادوب اوروپایی عالی ایتدگ اغفال

اولدی مغلوب و مسخر سکا سلطان جهان
 نیجه بیل ایتدگ آنک نامنه حکم و فرمان
 نقدم فکر تعجب ایدیلورسه شایان
 بو نه طالع که جهان خصمگ ایکن بونجه زمان
 مستقلًا او له سکت نخت نشین اقبال

وعد اصلاحه دخی ایلمیوب امنیت
 حکمت آمیز اولان افعالی صانورلر جنت

۰

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

اولمزر فارسی اقباله یورنلک اغرب
 سوط غیرت ایله دیواری مثال مرکب
 آز زمانه شو قدر فیضنه در بشقہ سبب
 اسپ دولت بو ترقیک گدرمیدی عجب
 اولسنه همچنین مهیز زن استعجال

حرم خاصنه داخل اولمزر اجلاف
 علمانک ایدر آمالن دائم اسعاف
 ایلمز نسل رسولی علنا استخفاف
 اویله دستور معظم که نقیب الاشراف
 گلسه گر مجلسه جای اولسور صفت نعال

چکدی شهرتک ملوك عرب و ایرانی
 اخاذ ایلدی الفاب حکمدارانی
 مونیتورلرده «صون آنس» یازیلور عنوانی
 چوقیدر اوروپایه گتسه عقاب شانی
 بکفوزه گلگبوزه دن گلسه عجیبی قرطال

مظہر اولسنه غضب پاکنه شیر نره
 دهشتندن طاغیل سور جمی مثالی ذره
 موزیات اولیسون آسایش حاله غرہ
 قہرنيه اوغرامدے اوغراسلر برس کرہ
 نہ طوانلرده گر فاره نہ طاغلرده چفال

ویردے لبناند نصارایه امارت حکمی
مصدره ایلدے تغییر و راثت حکمی
ایتدی بز باشی بی مملکت اوزره فرال

ترک املاک ایدوب اسلامدن اون بیک خانه
میرت ایتشدے اطاعت ایدرک فرمانه
شرط ایدوب رکز علم ایتمگی فهارانه
بلغراد قلعه سن احسان ایله صربستانه
دولتک قیلدے نامینق استکمال

کترے نصح بлагت اثری قویدی بوله
صاله مز غیری مقدمکی گی صاغه صوله
اویله مامنک نه حاجت اوله حق فاره قوله
فاره طاغ قله لرین یقندی ایسه حکمی نوله
پشه توفیق خدا ایله ایدر قلع جبال

عزمکه یاور اولور ایسه اگر قصد خدا
قبطیان جای اولور مسند صدر والا
یالکز ایلدے یهودیلر ایچون استشنا
رومدن ارمیندن یا پدی مشیر و بالا
ایلدی رسم مساوات حقوق اکمال

* * * * *

شامه نام برافق سه فؤادگ کامی
قل عام ایتمگه حاجت نه ایدی اسلام
ایتسه تقیلید یشمی او نیک انجامی
بویله ایش گورملی ابنا ایسه مقصد نام
نه رو شهرت ایچون زمزمه اولق بوال

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

سیرینه گوز ایره مز کلک هنر جامه سنگ
 نور معنی او زرنه طلاشور هامه سنگ
 او قو بو بیتف دقتله ظفر نامه سنگ
 زلفی باره طوقنور مسئله ده خامه سنگ
 تار معنی دوکلور پاینه قنگال قنگال

نه بزارسه اولور اطراسنه مجبور جهان
 نه پارسه ایدر البته تعجب انسان
 یا نصل اولیسون آثارینه آدم حیران
 یا زدیغی شیله همتاز و فؤاد آفس خوان
 گوردیگی ایسلره نقوم و جربه دلآل

* * * * *
 بر ایشی یا پیغی ذهنتک اگر بیلر ایسه
 آنی اجرا ایدر البته نه ایدر نیلر ایسه
 اولیور خارج امکان صانیلان شیار ایسه
 اویله بر قدرته مالک که مراد ایلر ایسه
 گورینور صورت امکانه نیجه امر محال

* * * * *
 شه دوران ایله یوق بیننه حائل پرده
 یاد او نیز شو قدر وار که آدے منبرده
 یوچه اول رتبه بور حکی که هر بریرده
 پادشاهگه آدے وار در بالکر دیلرده
 ذاتیدر نخت حکومتک حتفیق فعال

* * * * *
 قتل مالیه و بروت شامه دولت حکی
 قیلدے تأییفی مُعاداتِ رعیت حکی

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

۱۴

ایتدی بو قاعده حکمی کندے ایجاد
 دولتی ایلدی بر او بله بلادن آزاد
 بوقسه پک مشکل اولوردی شو زمانه احوال
 صحاجق خلوت ایکن جاریه لر ایله برسے
 طرفه گویا لق ایدرکن گچه لر بنداری
 بی سبب ترک ایدرک بولیه حضور حضری
 اختیار ایلدی بو قیشک شو شکل سفری
 بوقسه کیم ایتش ایدی کندیسنه استقال

* * * * *
 یگری بش قطعه سفینه ایدی حکمنه فیدل
 طوتدی بر روم واپورگ بر سنه اقدامه بدل
 هیچ بحریه دن آگاه دگلکن اول
 ویرمدی آبلوقده شان دوننایه خلل
 انگلیز دولته اولسنه سزادر آمرال

* * * * *
 ذات حیدر شی عزم اینلی بو سفره
 باش کسرلر قیلیجی نامنه جمله کفره
 ویرمدی رخصت تعقیب عدو بر نفره
 افتنا ایلدی العقو ذکوه الظفره
 ایتدے طائفه باگیهی استیصال

گچه هر فنک مسلم در او صدرگ ذانی
 علم اشاده خصوصی ایله معلومان
 بشفه دعوا ده بولنر دیلم اثیانی
 یا او نقریر که تفصیل ایدر اجرا آتی
 حسن تعییر و بلاغت بولنر امثال

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

اشتہ تاریخ سلف لازم ایسہ بحث ایتمک
 سطح عالم نیجہ معرکہ پچھے گرچک
 بونی دیر متفقًا یردہ بشر گوکھ ملک
 حق بو کیم گورمدی آغاز ایشلی دورہ فلک
 بوبیله بر فتح و ظفر بوبیله شکوہ و اجلال

بر گوکھ گوکھ بره ایلدے دھشتله نگاہ
 حیرتندن آرادی هر بری بر جای پناہ
 ایتدے سکان سماوات و زمین نالہ و آہ
 لرزه صالدے فلک نعرہ حیاک الله
 رعشہ و یردے گڑہ بہ غلغله یا منعال

ایتم دقت ایله جملہ تواریخہ نظر
 مطلع شرقدن اقصاء اقالیمہ قدر
 گرچہ گلدی نیجہ صاحب حشم و فتح و ظفر
 کیسہلر اولدے بو فتح میںہ مظہر
 نہ سکندر نہ هلاگو نہ سزار و آنیوال

موج اوروب فندیہ بُرجنِ مظفر علی
 اوروپا اولدی دل آشفته حُسنِ رقی
 چونکہ بر خدمت ایدے دولتہ ملتزف
 گریدی آلدے گرو ہمت سیف و قلی
 خلفہ گلمش ایکن داعیہ استقلال

دولتی حُسن ادارہ ایسہ مقصود و مراد
 آگا پک مانع ایش کثرت امصار و بلاد

وله ايضاً،

(Vol. V, pp. 95-96). (۴۶۹) شرقی

اقنام اولور گونش گدر شدی بورادن
غريب غريب قول چالار چوبان دره دن
پك كورپه سين اسرگه سون سف برادن
گير سورى يه قورت قاپسون گل فوزو جنم
صكره ياردن آيرليرسين آه ياور بجم

چونكه مولام قول ابلدے سکا اوزمى
با صديع گئى يرلره سورسەم يوزن گوزى
اويمه اغيار گئى فندىنە دككە سوزمى
گير سورى يه قورت قاپسون گل فوزو جنم
صكره ياردن آيرليرسين آه ياور بجم

طاغلرى دومان بورىدە اغيار سچىمىز
آوحى يولە دوزاق قورمۇش يارە چىامىز
وفاسىز گە مەلسەنە بادە اچلىمىز
گير سورى يه قورت قاپسون گل فوزو جنم
صكره ياردن آيرليرسين آه ياور بجم

وله ايضاً،

(Vol. V, pp. 96-111). (۴۷۰) ظفرنامەدن

حىدا نصر هايدون بدیع الاحوال
نعمدا فتح بشارت علم فرخ فال
ديسه عقىدە سزا غبطة ابلە رستم زال
بارك الله زى كوكبە عال العال
لوحش الله محجوب نصرت و فيض و اقبال

۱۰

۱۰

۱۰

مشرب اولور شرابه ایچون حرمت یلور
 مذهب اولور حقوق عبادی گور حلال
 بر عاقل مسلم الاطواره محروم اول
 مشوار و طوری نظر اعتباره آل
 سیر ایت نه دکلو وضع غریب ایدر ظهور
 کیم هر بری جونه اولور بشقه بشقه دال
 وا بسته در خجالته افعالی هر کسگ
 کیمسه امورینه ایکمز نسبت حلال
 عقد جنونی باطل و حق بیان ایچون
 یوقدر جهانه حیف که میزان اعتدال

سُجَانَ مَنْ تَحِيرَ فِي صُنُعَ الْعُقُولُ
 سُجَانَ مَنْ يَقُدِّرْنَهُ يَعْجَزُ الْفُحُولُ

ایلر صباح شامی و لیلی بهار ایدر * صیفی قیلر شتا و خزانی بهار ایدر
 نزع حیات حتی ایدر امواته جان ویرر * ایلر غباری آدم و جسی غبار ایدر
 ۱۵ جسم خلیله ناری ایدر نور قدرتی * نوری کلیه حکمتی هرنگ نار ایدر
 لیلی حسنه چشمته شیرین گوستروب * فرهادی درد عشقیله مجنون زار ایدر
 دملرجه بر طمعله قیلر قلبی بی حضور * ییللرجه بر املله دلی بیقرار ایدر
 بر ملکی بر حریص سملکار ایچون بیقر * بر قومی بر منافق ایله نار مار ایدر
 بر جسی عز و نازیله صد سال بسلیوب * انجام شار پنجه مرگه شکار ایدر
 ۲۰ بوز بیله بروجودی قیلوب کج معرفت * آخر بیرین شمین خاک مزار ایدر
 عارف او در که معرفتی عجز اولوب ضیا * بو حادثات جاریه دن اعتبار ایدر
 ملکن حق نصرف ایدر کیف ما بشاء * استرسه گونی یوق ایدر استرسه وار ایدر

سُجَانَ مَنْ تَحِيرَ فِي صُنُعَ الْعُقُولُ

سُجَانَ مَنْ يَقُدِّرْنَهُ يَعْجَزُ الْفُحُولُ (فی محْمَّ (۱۲۷۶)

کیدر بو کارگاهه چکن پرده خنا * کیدر وبرن نصوّر تفبیش آدمه

سُجَانَ مَنْ تَحِيرَ فِي صُنْعَهُ الْعُقُولُ

سُجَانَ مَنْ بِقُدْرَتِهِ يَعْجَزُ الْفَحُولُ

ایتش کیمی راحتن اقبال ایچون فدا * اولش کیمی بله ادباره مبتلا
ه اولش کمی توانگر دوران ایکن ذلیل * اولش کمیه دولتی سرمایه عنا
طوبلر کیمی واریث و حادث ایچون نقود * ایلر کیمی ثروت ایچون عمری هبا
دوشمش کمی تجسس کبریت احمره * اولش کمیه موجب افلاس کیمیا
ایتش کمی حریصِ قتال آرزوی شان * قیلمش طع کیمیش جانداده وغا
اولش کمی مسخر افسون چشم بار * اولش کمی مغید گیسوی دلربا
ا. ایتش هوای لاله کین داغدار غم * اولش کمیه درد گل و یاسمن بلا
تفرق ایچون کیمی او قور رقیه فسون * تسبیر ایچون کیمی یازار نسخه دعا
اولش کمی صفا ایله رند پیاله کش * اولش کیمی حرص ایله افتاده ریا
ایتش خلاصه بر امل خاص بی لزوم * هر شخص حُرّی قید اسارتله مُبتلا

سُجَانَ مَنْ تَحِيرَ فِي صُنْعَهُ الْعُقُولُ

سُجَانَ مَنْ بِقُدْرَتِهِ يَعْجَزُ الْفَحُولُ

۱۵

مظلومه ظالم ایلر ایکن ظلم و غدر وال

کارنده آثم اولدیغف ایلمز خیال

اموال خلقی سارق آکوب سارق دیمز

فائل و بال قتله دخی و برمسز احتمال

بر وجه حق بیان ایدر البته فعلنه

هر قنیغیستند ایلر ایسک ایروجه سؤال

بر ملکتک صلب اولنور قاطع طریق

بر یرده موجب شرف و فخر اولور بو حال

بر بلده ده حجاب زنان عیب اولور ینه

بر شهرده بو حالت اولور باعث جمال

۲۰

۲۰

ناداف ڪامپور ایدر طالع بلند
اھل کمالی سائل ایدر بخت واژگون

سُجَّانَ مَنْ تَحْيَرَ فِي صُنْعَهِ الْعُقُولِ
سُجَّانَ مَنْ يَقْدِرُهُ بِعَجْزِ الْعُقُولِ

۰ دوشدی خدا نعیم صفادن ابو البشر * اولدی خلیله نخربه گردن پسر
یعنوی قیلدی فرقی فرزند اشکبار * اولدی جناب یوسفه چاه بلا مفر
آوی علت بدن ایکنندی زار زار * منشاره ایلدی ذکریا فدای سر
باشی کسلدی غدریله یحیای مُرسَلَک * دوشدی هزار مختنه عیسی بی پدر
طائند نعلی لعله دونوب اولدی هم شکست * یوم اُحدده دُرَّه ناب پیامبر
۱ طاش با غلادی مجاهه ایله بطن پاکه * دنیا به رغبت ایلمدی سید البشر
تأثیر سمه ایلدی صدیق ارتحال * اولدی شهید تیغ فضا عاقبت عمر
انجام ایردی جامع قرآن شهادت * آخر جناب حیدره ده ایتدی تیغ اثر
سوموما ایتدی ذات حسن عدنه انتقال * مظلوما اولدی شاو شهیدان بُریک سر
هر کمک عشقی غالب ایسه قرب حضرته * اول دکلو آنه درد و بلا در فرونتر

سُجَّانَ مَنْ تَحْيَرَ فِي صُنْعَهِ الْعُقُولِ
سُجَّانَ مَنْ يَقْدِرُهُ بِعَجْزِ الْعُقُولِ

۱۰ کیدر بو عجزی خاص قیلان نوع آدمه * کیدر بو نوعی اشرف ایدن جمله عالمه
شیطان و نفسی کیدر ایدن آلت شوره * کیدر قوبان زبوت هوایی جهنه
منصوری کیم دوشدی اانا الحق دیارینه * کیم ویردی حکم قتلی ایچون شرع اکرمه
۲ کیدر شرابی حرمت ایله نلخکام ایدن * اعمال جام و باده بی کیم او گردن جمه
کیدر بہودی منکر اعجاز حق ایدن * کیدر مسیحی تیغ قیلان ذات مریمہ
کیدر ویرن جسارت شر و فضاحتی * سفیانه جعلیه شمہ ابن مُلجمہ
کیدر نصیر طوسی هلاکویه سوق ایدن * مستعصی کیم ایتدی قربن ابن علیمہ
کیدر ویرن علیله تداوی به احتیاج * کیدر قوبان مزیت اصلاحی مریمہ
۲۰ زنبور کیدن ایلدی تحصیل هندسه * بلبلله کیم ایلدی تعلیم زمزمه

گاهی مفترِ جهلاً شاعرِ بلیغ
 گاهی مفترِ حمداً فاضلِ ادیب
 بر عازمک معیشتی نقصان پذیر اولور
 بر ظالمک اموری ایدر کسب فرّ و زیب
 سُجَّانَ مَنْ تَحْبَرَ فِي صُنْعَهِ الْغُفُولِ
 سُجَّانَ مَنْ يَقْدِرْتُهُ يَعْجَزُ الْخُحُولِ
 با رب ندره بو دهره هر مرد ذو فنون
 اولش بلای عقل ایله آرامدن مصون
 با رب نیچون بو عرصهده هر شخص عارفک
 مقدارِ فضلنه گوره دردی اولور فزون
 هر قنعتی سویه عطفِ نگاه اینسه بی حضور
 هر قنعتی شیشه صرفِ خیال اینسه عقلی دون
 ممکنیدر حقیقت اشیاهه وزن و درک
 میزان عقله دزمِ تعديل ایکن ظنون
 گمیکه بصیرت اولوری بو عجز ایله
 حیثیتِ حوادث و کیفیت شون
 گوباکه بونجه محنت و غم آز گلوب اولور
 برده نکم جهلاً ایله بغری خون
 یلیمکه مقتضای نظامِ جهانیدر
 دائم جهانک جاہل اولور مسعدت نمون
 جاری جهان جهان اوله لیدر بو قاعده
 بر احق دنی بیه اولور اهل دل زبون
 نادان فرازِ عزّ و سعادتک سرفراز
 دانا حضیضِ عجز و مذلکه سرنگون

١٠

١٥

٢٠

٢٤

یکدیگره نه رتبه مخالفسه شخص و عقل
 عالمه اولقدر مخالفدر اعتقاد
 حکمت بو در که آخرینه خصم اولور بیلوب
 هر قومر کندی مسلکن منه سداد
 اما بـو اختلاف ایله منصودی جملنـک
 بر خالـفـه خـلـوصـه اـیـلهـ اـیـنـکـدرـ اـنـقـادـ
 سـجـانـ مـنـ تـجـرـرـ فـیـ صـنـعـهـ الـقـوـلـ
 سـجـانـ مـنـ بـقـدـرـتـهـ يـعـجـرـ الـقـوـلـ
 گـلـلـ گـلـرـ فـغـانـلـهـ گـپـرـ عـمـرـ عـنـدـلـیـبـ
 پـیـارـ اـحـتـضـارـهـ اـجـرـتـ دـیـلـرـ طـبـیـبـ
 مـانـدـ لـاـشـ نـعـشـ تـوـانـگـرـ ذـلـیـلـ وـ خـوارـ
 کـرـگـ مـثـالـ وـارـثـ وـ غـسـالـ نـاـ شـکـیـبـ
 بـالـیـنـ نـازـهـ خـواـجـهـ شـہـرـ اـیـلـرـ اـنـکـاـ
 خـالـکـ مـذـلـتـ اوـزـرـهـ یـاـنـورـ آـجـ بـرـ غـرـیـبـ
 پـرـتوـ فـرـوـزـ بـزـ طـرـبـ شـعـرـ خـنـدـ رـیـزـ
 پـرـوـانـهـ شـکـسـهـ پـرـ اـفـتـادـهـ لـهـیـبـ
 ثـومـ وـ بـصـلـ چـوـ نـرـگـسـ وـ لـالـهـ کـشـادـهـ لـبـ
 مـحـبـوـسـ کـنـجـ مـحـفـظـهـ نـنـگـادـهـ طـبـیـبـ
 بـسـتـرـ نـوـازـ عـزـ وـ صـفـاـ اـحـمـقـ خـسـیـسـ
 کـلـخـ نـشـینـ ذـلـ وـ هـوـانـ عـاـفـلـ حـسـیـبـ
 گـهـ دـوـلـتـ جـهـانـدـنـ اـیـدـرـ جـهـلـ بـهـرـهـ یـاـبـ
 گـهـ لـفـهـ عـشـادـنـ اـیـدـرـ عـقـلـ بـیـ نـصـیـبـ
 مـقـبـولـ بـزـمـ صـحـبـتـ اـولـورـ مـفـسـدـ لـیـمـ
 مـنـفـورـ طـبـعـ عـلـامـ اـولـورـ نـاصـحـ مـصـبـبـ

بی جرم ایکن غذای عناکب اولور مگس * معصوم ایکن کیوزی شاهین ایدر شکار
 عاجز ایکن عقا به گرفتار اولور کشف * غوک ضعیفی قوت ایدینور بی وسیله مار
 بی جنخه ماکیان بچه بی چاک ایدر زغن * بی ساقه دوپاره ایدر موشی مشغوار
 گنجشک زاری باشہ پرآن هلاک ایدر * ایلر تذری و پنجه غدرنده باز خوار
 مار زمینه لقمه اولور مرغ تیز پر * مرغ هوا به طعمه اولور ماقی بخار
 غواصی حرص گوهر ایدر لقمه نهندگ * کبک امید دانه ایدر نله بی شکار
 دُردانه درونی ایچون چاک اولور صدف * آیازیدر قفسه ایدن بلبل نزار
 بید سترگ هلاکنه خایه اولور سبب * قتل سیور زاره اولور پوستی مدار
 غالب زبونی قاعده در ایملک تاف * برده هوا ده بجرده جاری بوگرد و دار

سُجَّانَ مَنْ تَعْجِزُ فِي صُنْعِ الْعَنْوَلِ
 سُجَّانَ مَنْ بِقُدْرَتِهِ يَعْجِزُ الْمُحْوَلُ

۱۰

گه آفتاب و گاه کواكب گهی جماد
 اولدی الله معتقد زمرة عباد
 گه عجل و گاه آتش و بزدان و اهرمن
 گه نور و ظلمت اولدی قضایای اعتقاد
 عقل و جمال و عشق الله اولدی بر زمان
 بُلْرَلَه طولدی بر نیجه بیل جمله بلاد
 انعام ابردی نویت توحید ذات حق
 گلدي ظهوره بونده بیک فتنه بیک فساد
 گه عین و گاه غير صانوب خلق و خالق
 گه جمعه گاه فرقه عنقول ایتدی اعتداد
 اولدی هزار ذات دینوب که صفاته عین
 بر اصله گهی نیجه اصل ایتدی اتحاد
 هر شخص نفس عنصرینه نسبت ایلیوب
 عقلیجه بر الله مشخص ایدر مراد

۱۵

۲۰

۲۵

هر جمله وسیعده مبسوط بیک وجود
 هر قطعه فسیجه‌ده مشهود بیک جهان
 هر بر وجود مصدر اولور بیک وجود ایچون
 هر بر جهان هزار جهاندن و بر نشان
 هر ذرّه‌ده طریقه مخصوصه اوزره فیض
 هر جسمک طبیعت مخصوصه اوزره جان
 هر عالمک سین و تواریخی مختلف
 هر بر زمینک بشقه حساب اوزره در زمان
 پیوسته در سواحلی گرداب حیرتیه
 بر بحر در که حاصلی بو بحر یکران

سُجَّانَ مَنْ تَحْيِرَ فِي صُنْعَهِ الْعُقُولِ
 سُجَّانَ مَنْ يَقْدِرُهُ يَعْجَزُ الْفُعُولِ

بر ذرّه در که ذرّه نا منتهای خاک * بر ذرّه خارجه ایده‌مز آندن انفکاک
 لبی هلیب نار ایله بر گوی آتشین * قشri مجارئ م و نهر ایله چاچکاک
 نسبتله قشri محجه‌هه اول لبی آتشک * شول قبه در که فرش اولنه آند برگک تاک
 بو قشر در که جمله حیوانه روز و شب * احضار رزق و توشه ایچون ایلر انهاک
 گاهی نفس ایلیک از در زمین * کوه شر فشانلر ایدر ارضی لرزه‌ناک
 اول ذرّه جسمیه‌ی فانوس شمع وار * اولمش محیط توده بتوده نیم پاک
 کیم روز و شب او سفره عالم شمولدن * هر نفس رزقون آلمک بر وجه اشتراک
 بو نقطه در بین و شمایی بیان ایدن * ایلر جهاته عقل بو مرکزدن اسلامک
 ذرّات کون بوند بولور نشوء حیات * افراد خلق بوند چکر جُرمه هلاک
 خسپیله فراش اماندر نفوس هپ * بر طوب شعله‌ناکک بی قید و هم و بالک

سُجَّانَ مَنْ تَحْيِرَ فِي صُنْعَهِ الْعُقُولِ
 سُجَّانَ مَنْ يَقْدِرُهُ يَعْجَزُ الْفُعُولِ

۲۰ دندان شیره لقه اولور آهوان زار * بر گوسنده طعمه فیلر گرگی جانشکار

ضیا پاشا،

(Vol. V, pp. 87-95) ترجیع بند (۴۶۸)

بو کارگاه صنعت عجب درخانه در + هر نقشی بر کتاب آنندن نشانه در گردون بر آسیاب فلاکت مدار در + گویا ایجنت آدم آواره دانه در مانند دبو پچهارین التقام ایدر + کهنه ریاط دهر عجب آشیانه در تحقیق اولنسه نقش نمائیل کائنات + با خواب و با خیال و با خود بر فسانه در مُعْجَر اولور اُمور جهان بر نهایته + صینگ شتایه میلی بهارگ خزانه در کسبِ یقینه آدم ایچون بوقدر احتمال + هر اعتقاد عقله گوره غائیانه در یا رب ندر بو کشمکش درده احتیاج + انسانگ احتیاجی که بر لقہ نانه در بوقدر سپر بو قبّه فیروزه فامنه + ذرّات جمله تیر قضايه نشانه در اصلِ مراد حکم ازل بولده وجود + ظاهرده کی صواب و خطا هپ بهانه در ۱۰ بر فاعلگ ماءَثیریدر جمله حادثات + نه اقتضای چرخ و نه حکم زمانه در

سُبْحَانَ مَنْ تَحْبَرَ فِي صُنْعَوْ الْعَنْوَلْ

سُبْحَانَ مَنْ يَقْدِرُهُ بَعْجَزُ الْفَحْوَلْ

اجرام بی نهایه ایله پُسر در آسمان
نسبت اولنسه ذرّه دگلدر بو خاکدان
ییگش شمس نابدار و هزاران مه میر
یوز ییگش ثوابت و نیجه سیاره عیان
هر شمس ایدر توابع مخصوصه سیله سیر
هر تابعه توابع اخri ایدر قران
هر شمس ایدر لواحنه نشیر فیض خاص
هر لاحفگ طیعتی امثاله نهان
هر جمله مرکزنه ایدر سیر بی وقوف
هر قطعه بخورنده بولور فیضی جاودان

۱۵

۲۰

۲۲

وله ایضاً،

(Vol. V, p. 39). (463) بر مصوّرگ زوجه سنه خطاب در

سزادر گوگله ایسم خیال صورتگ ارقام
نه کم لوحه به روی ملک تصویر ایدر رسام
عجب نور جمالگی یاخود حسن خصالگی
دل اهل تماشایه ایدن فکر میر اهام

وله ایضاً،

(Vol. V, p. 40). (464) قطعه

گورن صاچگ آراسدن بورگ پارلدیسني
صانور که فرا بلودگ ایچنگ گون طوغش
یانگه قان ایله یاش ایچره قالدیغم گوروب ال
دیز م کیم برینی صو قیزی صوبه بوغش

وله ایضاً،

(Vol. V, p. 40). (465) رباعی

زینت روضه جنت اید حق عز و جل
میوه قلبگی کیم خاکه قودی دست اجل
نه اجل بکر او ریجه کیم اسوب نا محل
قوپار غنچه بی مخندن ایدر و قب و حل

وله ایضاً،

(Vol. V, p. 40). (466) بیت

وارلغم خالقگ وارلغنه شاهد در * غیری برهان قویی وار ایسه ده زائد در
وله ایضاً،

(Vol. V, p. 40). (467) پارست نظم اولندی

نه غم اوچوب وطندن بعيد دوشدم سه * یاپار غریب قوشگ آشیاننی الله

گافی حسرت ایکن اول سینه به سینه قا و و شور
 صانه گوکلکه اولات درد محبت صاو شور
 یا سینه دن بیله نازک در او بوی و بوس آنک
 صارمشق واری صاراسم آکیلر اول آند
 جاندن آنلت ایکللو اویله جوان دلبر ایله
 ایستم غیر بسی حور و ملک اول سه بیله
 مست اولوب نشئه شهوتله او گوزلر بایلیر
 سر پلچه بوزینه گوز بیشم اما آیلیر
 با غرم ایرمی سوزل دکجه او بایغیت گوزلر
 بقی امر ندرر آغزندکی طاللو سوزلر
 کدی حست دن اونا نمش ده قزارمش بیانگی
 بوزن اور توب قا په مش صاچلری باشدن آشاغی
 او غرادر زلف خیالیله قرا سودا یه
 بویله مجنون دخی دوشکونی ایدی لیلا یه
 جان چکشمکدن ایسه جانی ویرسم باری
 جان فدا ایله بر ایشی سونجه بارے
 بن شهید اوله دن عشقیله مزارم فازه یم
 طاشی گوزل رمک قانلو یاشیله بازه یم
 وله ایضاً

(Vol. V, p. 39). (۴۶۲) تناصح حکایتی

یا پیه بر فیلسوف نا مشهور * کدیف زع ایدردے فیشا غور
 ۲۰ اعتقادے تناصح ارواح * اعتمادے تفسیخ اشہاد
 دیدی کیم قویروغی دیکن حیوان * بولور البته صورت انسان
 دکلیوب بر سخنور اول او کوزی * آغزینه طیقی اوت گبی بو سوزی
 نصل ایتم بو مذهبہ ایمان * سن اولور کن نمونه و برهان

او بیوب ناتق گی ذوق و صفا چوق آند
 صو ایچوب بی میدن غیری جنا بوق آند
 آند ساکن دیشلرده او لطافت بشنه
 هله بر کره بافک دوشیمه گ امّا عشقه
 یاقلشخه اشک آینه آبه باقدي
 بوزی عکسی سزه رک آغزی صوبی پک آقدي
 (اشک)

و اغا گورمه دهه دلبر و نازک بر باش
 (تلکی)

چاغرگ تیز آنی گالسون سزه اولسون او بیاش
 بورایه گل ذیه فریاد ایدرک طاشدی حمار
 قیودن عکسی صداسن ایشدو ب شاددی حمار
 (تلکی)

گوردیگری سزی شدی ایدیورلر دعوت
 بو ضیافت د عجب بوقی بگا بر خدمت
 بونه فالسون یوکگر نک اینگر سز آشاغی
 آرقه گردن گلرم اولغه طوله او شاغر
 اشک آتدی بوکنی یرلره کندین قیوبه
 تلکی میرات یدی نا آگا رحمت او قوبه
 وله ایضاً،

(٤٦١) عرض محبت (Vol. V, pp. 38-39).

اشی بوق بر گوزلی سودی بگدی گوکلم
 قبصقاتور کندی گوزمدن بینه کندی گوکلم
 سینه سنک یاقشور اول مهله کیم گویا
 بر فدان او زره ایکی قار طوبی اولش پیدا

دیرکن آج فارنبه بر نکی گورنجه گلدي
بويله بر تازه او زوم حسرتی بغرين دلدي
اوته کی چنته پی آتدے بو يانشدقجه بر آز
صکره لیکن آرادن فالقدی بتون ناز و نیاز
(نکی)

گلسمه اولزوف حضوره آبنم آرسلانم
تا یقیندن باقیم حسکزه حیرانم
دام اولسون بگمک سایه لطف و کرم
گل بتر با صدیغی بر لرده مبارک قدو
بکر اول خوش قوقولو قویروغی اعلا مسکه
قوقلرم بورونه او رمزه افدم فسکه
ایلر عرفانی ایما او سخنگو گوزلر
یاقشور آغزینه موزوف و متفق سوزلر
اشک افراط نشاطدن آگردي دیرکن
صانکه فارپوز قابوگی گوردي ياخود تازه دکن
(نکی)

جانه ایشلدي گندی بو فرحنالک هوا
سز سکوت اینسه گر اما بینه وار بشقه صفا
چونکه بليل ایشدووب نفه گزی سرفت ایدر
چاغرر بلکه گلبر دکله بینه حزن و کدر
نکی بویله نیجه دلر دوکرک ذوق ایتدی
اشگی بر قیوننگ باشندک سوق ایتدی
(نکی)

بوراده بر گوزل آخور ایله یملک وار در
نه ایلیم بوکله گرلز قپوسی پک طار در

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

۱۴

وحدث ذاته عقلیجه شهادت لازم
 جان و گوکلمه مناجات و عبادت لازم
 نشنه شوق ایله آیاته طاپیق دیلم
 آکله وار خالقه غیری نه یاپیق دبلرم
 ای شناسی ایچی خوفی الهی داغلر
 صورتم گرجه گولر قلب و گوزم قات آغلر
 ایدر عصیانه گوکلمه ندامت غلبه
 نیلهم بوز بولهم یاًس ایله عنو طلب
 نه دیدم توبهار اولسون بوده فعل شر در
 بنم عذرم گههدن ایکی قات بدتر در
 نور رحمت نیه گولدرمیه روئے سیهم
 تکرینگ مغفرتندن بیوکی گهم
 بی نهایه کری عالمه شاملی دگل
 یوقسه عالمه قولی عالمه داخلی دگل
 قولنگ ضعفنه نسبت چوغیسه نقصانی
 یا آنگ فهربنیه غالبی دگل احسانی
 سهون بنه اولدے سبب عجز طبیعی قولنگ
 ه او در عالم معنیک شفیعی قولنگ
 بف عنو ایله که فضل الهیسی بتر
 صانه حاشا کرم نامتناهیسی بتر

وله ایضاً،

(۴۶۰) اشک ایله تلکی حکایه‌سی (Vol. V, pp. 38-38)

چقدی بر باغنگ ایچندن بوله بر باشلو حمار
 نقل ایچون بلده یه یوکلمش ایدی روی نگار

۱۰

۱۰

۱۰

۱۰

۱۱

(جلد خامس مندرج اولان اشعار)

شناخت،

(Vol. V, pp. 35-36) مناجات (٤٥٩)

حق تعالی عظمت عالیت پادشاهی
لا مکان در اولمزر دولتی نخنگهی
خاص در ذات اهیسه ملک ازی
بیحدود آنکه اولان کوکب لم بزی
اثر حکمی در برله گوکچ بیادی
طولی بوش جمله بیو قدرتی ایجادی
عزت و شانسی تقدیس قیلار جله ملک
اکیلور سجه ایدر پیش جلاله فلک
امری او زره بر ایله گجه و گوندز حرکت
دیگشور تازه لنور موسم فیض و برکت
پرتو رحمتیک لمع سیدر ایله گونش
تاب خشیدن آور آسه جهنم آش
شری هیبت علوی سیدر بیلدزلر
انلرگ شعله سی گوک قبیسنی بالدزلر
کمی ثابت کمی سیار بتقدیر قدر
نگرینیک والغه هر بری برها نمیر
والغف بله نه حاجت کره عالم ایله
بتر اثباته خلق ایلدیگی ذره بیله
گوره مز ذاتی مخلوقتی عادی نظری
حس ایدر نورینی اما که بصیرت بصیری

مست ایتدی هوشی بزم چراغانی ماهتاب
 لاله پساله ژاله می ناب در بو شب
 شام اوکه سبله چرخی چراغ ایتدی ماهتاب
 کم زیب دوشی فروه سنجاب در بو شب
 آئینه جمال هنر بخت تیره در
 ظلمت مدار نابش شباتاب در بو شب
 حکمت بو آشین سخن دلنوروزبله
 روشن چراغ مجلس احباب در بو شب
 وله ایضا،

(Vol. IV, pp. 356-357). غزل (۴۰۸)

گلگون شرابِ جامِ صفا شر آب در * تنشیطی شر آب دگل سر آب در
 ۱۰ عُشاقی آب تیغه دل نشنه ایلین * سوزِ غمکه سینه ده کی النهاب در
 بزمِ امید نشنه عالمه دم بدم * هر کس بر رخیال ایله مست شراب در
 ماهه قصوری عضو اینه لی فیضِ مستعار * معیار تربیت نظر آفتاب در
 اولمه حضور اهل هنرده غلط نویس * زیرا غلط مصحح اهل حساب در
 ۱۵ یک نخه نه قُبابی بر دمن محو ایدر * بحر حوادث او زرہ فلک کم حباب در
 چشم گورردی عالی بر گلستان او دم * عمرک بھار موسی عهدِ شباب در
 حکمت شناس کثرت بحث معارفه
 خیر جلیس گوشہ وحدت کتابدر

گور هر دم خجال خاطره اول چشم فتانی
 سرشکنک وار ایکن یاد ایتمه لیلی بحر عمانی
 سنگ سایه کن پیدا ایدیگ در هپ جگر قانی
 یاشم دریادر ای باقی ایچنده شاخ مرجانی
 خجال نخل بالا نهال ارغوانم در
 و هلا ایضا،

(Vol. IV, pp. 348-349). (۴۰۶) مستزاد

دُنیای طوشندرمه افلاکه چقوب آه * بار اولمدى آگاه
 حال دل زاره ینه رحم ایتمدی اول شاه * یاندم بوگه بالله
 کاکلری سوداسی بنی ایلدی مجنون * چشی ایدوب افسون
 دوشدی بکیدن دشته ینه بو دل گمراه * امداد ایده الله
 قان آغلیورم باد لبکله ینه جانا * سن طویدک اما
 بوق راه محبتده بکا هیچ مدد خواه * نه بار و نه هراه
 ایتم او مهی کلبه احزانه دعوت * ایلردى اجابت
 بر اولمیه حق بردہ ی آخشاملدی اول ماه * صُبْح اولمده ایواه
 لیلی بی هلالک ایلدی بر گوزلری آهو * بر زلفی سین بو
 اگلجه بکا شمدى هان آه سحرگاه * نا صبحه قدر واه

۱۰

۱۵

عارف حکمت،

(Vol. IV, pp. 355-356). (۴۰۷) غزل

گلشن که فیض نوریله سیراب در بو شب
 هر غچه بر کلچه مهتاب در بو شب
 بیدار ایدرم بانگر نیازم سپیدک دم
 بخت سیاه روز گران خواب در بو شب

۱۹

هر دردگه بن صبر ایدم شوخ جهانم . لیلی به جنا عادتگ اواسون بنه جانم
تأثیر ایدر البت سکا بو آه و فغانم . ظالم بني سویلته درونگه نهار وار
و لها ايضاً ،

(Vol. IV, pp. 347-348). مخیس باق (۴۰۰)

بنی سرمست و حیران ایلين اول پار جانم در
طراوت بخش ایدن باعه بنم سرو روانم در
حبت گلشنگ مرغ گوکلر باغانم در
رُخُك عکسیله صحی دیك باعه گلستانم در
خیالِ خل خل قدگ خیلی دن خاطر نشام در

جهانه چشمیه زندان اولویدر سودیگم باغله
ستگ عشقگه پیدا ایتدیگم هپ سینه ده داغلر
فرافقکه گوزم یاشی دمادم صو گی چاغلر
گوکل ایکل غمگدن دمدم روح ریان آغلر
بو باعگ چشمیه ساری هپ بنم اشک روانم در

بلورکن نار عشقگه بنم حال پریشانم
نگاه مرحمت قیامزیسین ای ورد خندانم
نزم ایله بر کره گوروب بو آه و افغانم
نمایشی گل و گلشنگ آرام ایله مز جانم
سیر کوبنگ جانانگ غرض آرام جانم در

لیال غده باد ایتدیگه بن اول قدر شمشادی
اونو تردی فسانم قصه مجنون و فرهادی
او رتبه چکدم افلاکه اینت و آه فریادی
شرار نار آهله سپه رک طاس بولادی
دونر هر دم بلا بزمیگ جام زر نشام در

لیلی او پری رویه بر آز عرض خلوص ایت
دوش پاییه تنهاده نه دیرلرسه دیسونلر
و ها ایضاً،

(Vol. IV, p. 346). غزل (۴۵۳)

ایچ باده بی گلشنده نه دیرلرسه دیسونلر
عالمه سن ایلت ده نه دیرلرسه دیسونلر
شینم م صانیر سیل سرشمک او جناجو
گل گی ایدر خنده نه دیرلرسه دیسونلر
عاشق قولکم صادقکم بندکم ای شوخ
تا حشره قدر بند نه دیرلرسه دیسونلر
گیر قوینه یانگکه اگر وارسده اغیار
نسنه نه در اوی سنده نه دیرلرسه دیسونلر
لیلی او فر طلعت ایله ذوق و صفا ایت
عالمه سن ایلت ده نه دیرلرسه دیسونلر
و ها ایضاً،

(Vol. IV, p. 347). شرقی (۴۵۴)

پُر آتشم آچ درمه صاقن آغزی دوگار * ظالم بني سویلتنه درونده نهار وار
بلزمیم ایندکلرگی ایله انکار * ظالم بني سویلتنه درونده نهار وار
۱۰ عشقکه بورک بارهلم ایشلر اوکلز * میدانِ محبتکه بو هجران او نو دلز
عاشق سکا چوقسه بکا دلبری بولنیز * ظالم بني سویلتنه درونده نهار وار
بد چهره رقیبی عجب آدمی صانورسین
بر گون اولور آندن دخی ای شوخ او صانورسین
ایندکلرگی نادم اولورسین او تانورسین
ظالم بني سویلتنه درونده نهار وار

۱۰

۲۰

بهر نوع شراب و سازه عالر . عیوب ظاهری دن پاک و سالم
اچیق مشرب شکرلب طائلی دلی . اون اوچ اون درت یاشنک مه مثلی
اداسندن بوله مجلس شطارت . صداسندن گله رندانه حالت

گومش بازو النه جام بلور . عَلَى نُورِ عَلَى نُورِ عَلَى نُورِ
لکنجه ماووش بزم شرابه . وبره رونق جمالی آفتابه
ایدوب طاؤس وش بُک درلو عشوه . دوکه بزم شرابه رنگ نشوه
خرام اینسه آیاق اوزره او آفت . قوبه بزم شراب ایچره قیامت
قدح نوش ایله دکجه چشم نازی . شکاز ایلر اوچارکن شاه بازی

لیلی خام،

(Vol. IV, pp. 345-346). غزل (۴۵۲)

فیل مجلسی آماده نه دیرلرسه دیسونلر .
ایچ دلبریله باده نه دیرلرسه دیسونلر
عتر گپ کاکلارینی بر گچه عاشق
شم ایلدى رویاده نه دیرلرسه دیسونلر
بند ایتدی ٹلو سلسله زلفنه دلدار
حلا بن او سوداده نه دیرلرسه دیسونلر
غمی بو گون ایلرسه احبابی بنی تعییب
بر بر چیقار عقباده نه دیرلرسه دیسونلر
بو قاره بوزم آق اوله ده روز جزاده
شمدى بکا دنیاده نه دیرلرسه دیسونلر
فرقی نه در عالمه بکا مدح ایله ذمک
صاغ اولسون احباباده نه دیرلرسه دیسونلر

انیس مجلس برجیس اولوب بن * نجومی ایلدم سرمست و روشن
ایدوب سیاره دن مریجنی سرخوش * سپهر پنجی قیلدم قدح نوش
آلوب پیانه خورشیده دسته * نحسر ایلدم بزم آسته
نگار زهره بی خنیاگر ایتدم * سهان ثالثی رقص آور ایتدم
* عطارد دن ایدوب تخصیل عرفان * گهف عالم گهی اولدم سخنان
ایچوب جام هلالی خوره دوندم * فروغ نشومندن نوره دوندم
کره آتش میخانه صاندم * شرار شوخی پیانه صاندم
هوابی فیض یاب نشو ایتدم * خروش مایی راو عشه ایتدم
گلوب بزم سحابه مست و حیران * ندم خاصم اولدے فبضی باران
۱۰ گوروب مستانه نادئ زمینی * سبه مست ایلدم طین میمی
درون حبده اولدم قدح نوش * او طوردم آنک نه گون مست و مدهوش
بولوب نشو و نما در ساقی گندم * درون حنطیبی گندم بگندم
ایدوب میزونغ نقل باده ناب * گلوب کیوسه اولدم چوق صفا یاب
دم غلظتده درد باده اولدم * دم رقتده راح ساده اولدم
۱۵ برے کیوسدن حاصل جگرده * لطیف اولدی دگر صلب پدرده
نهایت باده نطفه اولوب بن * و خر رحر ایتدم بزم مامن
دوشوب زندان رحمه ساقیا آه * نه فان یوندم نلر چکدم طقوز ماه
چقوب بو غریته نه ایسم گرکدر * وطن سین طونوب گنسم گرکدر
وله ایضا،

(۴۵۱) ساقی نامه دن (Vol. IV, pp. 340—341).

اوله ساقی ادیب و صاحب اسرار * ملک خو ماه سیما مهر رخسار
۲۰ اوله طور و اصول بزمی عارف * مزاج و مشرب رندانه واقف
کیمی صرف ایچر صهیای نابی * کیمی جمع ایدر آشله آبی
قز اوغلان قز اوله زی پسرده * بر اشی اولیه جنس بشرده
۲۲ این عرفانی بنده خاص و عالی * ایوس اولامق اُتی و عالی

پرتو ایک لم بلیل ایله نفعیه آغاز
اول غنچه سرمست صباح اولدی اویانسون
آئینه مل گل بوزینی گورسون اویانسون
وله ایضا،

(Vol. IV, pp. 334-335) (449) مستزاد

حضرته بو شب گاه او بودم گاه اویاندم * هب اول مهی اکدم
انججه ایدوب خواب و خیالن اویالاندم * تا صحجه طیاندم
فان آغلادم ایچدکجه می بزم فراقی * بی منت ساقی
پیانه گی گاه طلوب گاه بوشاندم * هر رنگه بوباندم
ویردم بو گجه شعیله پروانیه حیرت * پُرسوزشی حسرت
یانوت یاقلوب گاه طوروب گاه دولاندم * آشلره یاندم
درد المک چکمگه بوق ناب و نوانم * اے روح روانم
دل ویردم ایسه بن سنی انصاف ایک صاندم * جاندن او صاندم
نقدینه جان الله گزوب دهی طولاشدم * چوق شوخه صاناشدم
پرتو دل پیخاره بره بر چاره آراندم * بک درد قزاندم

عین

(Vol. IV, pp. 338-340) (450) ساقی نامه دن

برم اولدی سرائے لوح محنوظ * بو کیفیتله اولدمر مست محفوظ
گوروب بزم طبائنه حرارت * ببرودتلہ رطوبتلہ بیوست
گلوب کاشانه عرش بربنیه * نگاه مستله باقدمر زمینه
بر آز خدمت ایدوب پیر مغانه * او طوردم کری او زرہ داورانه
گوروب اون ایکی مینای بروجی * او نوندم مست اولوب راه عروجی
ایدوب سبع سماوانی گذرگاه * او دم سرمست ایدم اولدم دل آگاه
اولوب کیوان ایله هم بزم ألفت * بر آز ایندم آنکله عیش و عشرت

نغيرلر گلوب جم سينه * دوكليي سياه ابرو جينه
صيرمه صاچار يايلىي زمينه * طاغليي قوقلاديغىر سىنلار
فلنگ كينىسى بىرىن بولدىيى * گل ياناغىڭ رنگى روبي صولدىيى
عجا چورىدى طوبراق اولدىيى * اوپوب اوقدادىغى او پاموق اللر

پرتو پاشا،

(Vol. IV, pp. 333-334). شرقى (۴۴۸)

گلشىد ينه مجلس زىدان دونانسون
گل دورىئ در الله تى گلگون طولانسون
بز ذوق ايدىلم جام جىڭ آغزى صولانسون
اول غنچە سرمىت صباح اولدى اويانسون
آئىنه مۇل گل يوزىنى گورسون اونانسون

نرگىس نىڭ چىم سىه مىنە حيرات
سنبل سكن پرچم سرىستە حيرات
شاخ گل تر ساغر در دىستە حيرات
اول غنچە سرمىت صباح اولدى اويانسون
آئىنه مۇل گل يوزىنى گورسون اونانسون

آشىنە ادا پرچىم چىقدىچە فسىندىت
شورىكىلارڭ آه چىفار هر نفسىندىت
جان بىلىق فرياده گلير تىن قسىندىت
اول غنچە سرمىت صباح اولدى اويانسون
آئىنه مۇل گل يوزىنى گورسون اونانسون

اولدق بولگىچە بز بىزە نى مى اىلە دمسار
ئى دردىيە مەرمىم ايدى و آمە هەراز

٥

١٠

١٥

٢٠

طوغرسی راحت ایدر دک گدو ب عالم عدمه
برینه گلسه آنگ ساحه پهای عدم

چاک چاک ایلر ایدم جیب قبای عمری
اولسه ذیل طرازی ده طغای عدم
بن او بیزار وجودم که دل غرده ده
اُنس موطن گورینور وحشت صحرای عدم
شقی صحیح بنا در نظرم ده گویا
موجه بحر سیاه شب بلای عدم

اختر مطلب آفاق فلکن طوغز
گونه بُک شی طوغرر لیله حلی عدم

بوکا طاقتی گلبر بسا بوکا جانی طیانور
مگر امداد ابک هستی ده اجزای عدم

وله ایضا،

(Vol. IV, pp. 331-332) (۴۴۷) حینه سی حقن مرثیه

طفل نازنیم او نوتم سف * آیلر گونلر دگل گچسه ده پیللر
نلخکام ایلدی فراقنگ بف * چیقاری خاطردن او طانلی دیللر

فیله مز ایکن او پیگ نتک * شیدی نه حالن در نازک بد ننگ
آند فیله گلشنن غنچه دهنگ * یانسون آهم ایله گل اولسون گلر

[صانیدم مصرف و ابرادی گلبر هپ باشه باش
 اولدی سرای وجوده گوره ضرای عدم
 زید وارد ایله صلح اولدی عَبرِیو عائید
 یوغیسه عالمک اصلی نه بو غوغای عدم
 قیس و لمیسی دخی زیدیله عَبرِیو گی رر
 دیه جک اولسم اولور اول دخی اسای عدم
 فرق گویا بو ایکی صورنگ عقلجه بنم
 بریسی حُبِ فنا در ییری بغضای عدم]
 نقشی نامقله عجب نامق اولوروف خاتم
 وار گی بونه وجود اهلنه ایسای عدم
 [شج افندی سکا دیرمیدی که وارگدن چج
 وارلغنگ اولمسده سدره ماؤای عدم
 خدمت ایت سن آکا وارگله که تا همت ایدوب
 ایلهسن اول ده سنی عارف معنای عدم
 چکه دنیالق ایچون غر دل نا بودی ده
 وار ایکن ما حصل رزق عطایای عدم
 هر کسه بار بلا کدیسنه وارلغن در
 غر و الامدن آزاده برابای عدم
 صرف ایدوب واریگی عقلنگ وارایسه وار بوق اول
 راحت استرسه گک اگر ایله تمنای عدم
 بز بو محنت گو هستی به کوچکدن گلدن
 یوخسه کم ایلر ایدی ترک کهن جای عدم
 [طورمه بولله فلک باری پیقلسه گنسه
 بر زمان اولسه یبری خیمه بالای عدم]

* * * * *

۱۰

۱۵

۲۰

۲۴

[بوق دیدکجه وار اولور یوقنی غرابت بوند
 نام هستی و نه در حل معنای عدم
 اینسه بر کرکه تلاطر هپ ایدر گوئیق
 غرفه موی فنا جوشش دریای عدم
 [مادر دهر موالیدی که طورمن طوغرر
 در کار ایتمک ایچون در آنی بایای عدم
 چرخنگ اولادینی باشدن چینارر دایه دهر
 اینسه تریسه صبق صبق آنی لایه عدم
 [هر کسک قسمتی یوقدن گلبر اما بیلر
 بری وار عالمه من ایلسه سلوای عدم
 مردی نشأت آدمه بوق اولدی گندی
 وجهی وار دینسه بی آدمه انبای عدم
 ایکی کاغذدن عبارت نسخ کون و مکان
 بری ابقای وجود و بری افای عدم
 سلب ایجادی تعین ایدرک عالمدن
 بر نیجه ویسرر البته قضایای عدم
 میم امکانی محو ایلسه مولا اول
 بوخسه نفی اینسه ده آخری در لای عدم
 شیخه باق کنم عدمدن دبو تقریر ایلس
 بلز اما که نه در معنای اختای عدم
 صیغز اول دائرة کون و مکانه نه بیلر
 گچین عرشی نه در ملک معلای عدم
 بوق یره زاهد اورر دعوای هستی درت دم
 باقمن طوتش ایکن پنجه گیرای عدم

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

۱۴

۱۵

رفاعیلرگ مرشدی شیخ کل . طریقت هادئ خیر سُبُل
 فقاہت ایله ایلش امتراج . ولی صوره لا ابالي مزاج
 اویوب ایکی اوج گیجه جک میهان . اویون کوپری یه اولدی آخر روان
 گورلش دگل اویله ذات و صفات . حبیقته اضحوکه کائنات
 گنورمز آنک بر میلن فلک . نه ممکن گوروب شکلکی گولمک
 آنی گوش ایدن اهل عرفان کشی . اگر یوقسده روم ایلی ده ایش
 طانیز هان میر و پاشاسنه . گدر اول عزیزگ ک تماشاسنه

عاکف پاشا

(Vol. IV, pp. 330—331). فصله عدم دن (۴۴۶)

جان و بر آدمه اندیشه صهای عدم
 جوهر جان و عجب جوهر مینای عدم
 چشم امعانیله باقیجنه وجود عدم
 صحن جنت گورینور آدمه صحرای عدم
 غلط ایتم نه روا جنه تشبیه ایک
 بشفه در نعمت آسایش مأوله عدم
 طوتم آندهه اولیش نعم گونا گون
 اویله محتاج تناول و در آای عدم
 [کسے اینجندی وضعندن آنک ذره قدر
 بسلدی بونجه زمان عالم بایای عدم]
 وار ایسه آنک در انجق یو غیسه یو قدر یو
 راحت استرسه ک اگر آیله تناای عدم
 نه غم و غصه نه رنگ الم نه بیم و امید
 اولسے شایان جهان جان اویله جویای عدم

بزه اهل دل محروم راز در * گورنلر صانورلر که بر ساز در
بزی تربیت قلدی اهل کمال * ایدوب محروم مجلس حال و قال
خدا آنلری بر دوام ایلیه * بزی جاهلانه حرام ایلیه
کرم ایلیوب مد بدم اهل حال * بزمله ایدرلر خنی قبل و قال
فالوردق اگر اولسنه علامان * بو مرغانی بی نان و بی آشیان
دوانی ایدرلر معاذ و مائب * بولور آنک اطفالنلر خورد و خواب
نیز بزر اوله بزده لا و نعم * بینه علامان در ولت التعم
وله ایضا،

(Vol. IV, pp. 321-322). (۴۴۵) محنت کشان دن

ایشتبش ایدم مفتی ارگه * قوجه لفه بکزر اینش ارگه
نصیب اولامش الخا سُتی * جوانلنه قالق ایش نیتی
بولوك باشیلر گی باشند شال * ایدرمش آنک ایله ستر کمال
صفالسزلغن فکر ایدوب مو بمو * جمالن گوکل ایدسے آرزو
ایدوب بو ریاعیزی نامه میب * آرادرم مناسب برید ادیب
ای مفتی بی ریش کرامت اندیش * بو عزت دلریشدن اولکمر آگاه
دیدارگی اوزلر سنی گوزلر دائم * اولدی شوکشانه گلمی بر فاج ماه
صادف ایدوب عزمنه طلعنگ * بریدی اولوب نامه افتک
عجب منهل العذب اولوب خامه مز * ایرشدی او زون کوبی به نامه مز
واروب نامه مز شهر شعبان ده * قدومر ایلدی ماه غفران ده
نه گوردم او اعجوبه روزگار * صالحوب شالنی باشنه تار و مار
او طوردی گلوب نوجوانلر گی * بیقارله فاشرلر کانلر گی
میانله سیف عدو التقام * ویرر رستم داستاندن پام
او سیمین طاقم ارناود پشتوی * برنه هلالک اینه مده مسقوی
کلام ایدی شاهد بهره سی * آنی گرچه نکدیب ایدر چهره سی
خبردار هر فن ایدی طوغریسی * دگل صورت و سیرنگ او غریسی

دهانسنه فالورسه بر پاره آب . لبِ کاتب آندن اولور حصه یا ب
بر آزن دخی نوش ایدر دستمال . بو در اشته روزئ اهل کال
فلله دَرَّهُ چه خوش گفته است . که سعدی در این معنی درُسُفته است
شهر این مثل شهره عالم است . که هرکس هنر بیش روزی کم است
وله ایضاً ،

(444) محنت کشان دن (Vol. IV, pp. 319-320).

دیدی دایا لطفگز وار اوله . هنر دشمنان زمان خوار اوله
نه حاصل بزم گبی بر چویدن . نه در فرقز چوب و جارویدن
اگر تربیت ایقسه قابلان . نه قابلدی اویق کشاده زبان
نیستانه فالسق دی خوار و زبون . اولورمیدی دل واقف هر فنون
نیم بن که حاشا اوله فدرتم . بنان افاصل ده دن فوت
بنم شهرتم آنلرگ نطفی در . جهانگیر او خاقانلرگ نطفی در
بنی نوغمزدن نیجه دردمند . زنانگ اولور نار جوْرنسه بند
سبب ایلدی حق تعالی سزی . خلاص ایتدگر اول چنادن بزی
مداد فخوله ایدوب سر فرو . او آب کرامتله ایتدک وضو
اولوب جبهمز لاپی سجد گاه . پرستشنه قیلدی موفق الله
وضویه فخول اولمسه ابتدا . نه مکدسه مس کلام خدا
هنر پرورانه ایدوب اتساب . دخی اولدق هیزم هر کتاب
اولوب جسمیز مستعید هب . یاقردى بزی جاهلان بی تعب
نیستانه وارمیدی آبِ حیات . نیچون بولدق نشنه لکدن نجات
دخی طنل نوساله ایکن هنوز . یاقردى دل و جانی تاب توز
چاير چاير ایتش ایدک التهاب . گلوب وبرمیدی کیسه برقطره آب
فعوله نوله ایلمسک سر فدا . بزه اولدبلر خضر آب بقا
اگر ایقسک اتسابِ کبار . بنزدی بزه کودک نی سوار
اولور بعضیز مولویه به نفیر . موالي یه بندن صغیر و کیر

وَلَمَا ابْصَرَ

(Vol. IV, pp. 316—318.) محنٰت کشان دن (۴۴۳)

قلم کاف و نونه اولوب واسطه . ظهور ایتدی اشیاده هم رابطه
 تهی آیشنه ایدرمی قسم . طرازنه خامه وَ الْفَلَر
 قلم اولسه نقطه بخشای نون . یانزدی سر و ما یسطرون
 او ظلنه پنهان در آب حیات . مدادنه چوشان در آب حیات
 دگلدر او آبِ بقا للذی . اولور اولنر اسکدرگ فیتنی
 جمالی اگرچه سیه گون در . کالی گونش گی افزون در
 جهان گرد گیتی نشاندر قلم . گرگ دهی بر داستاندر قلم
 اولور زیبِ بزم شهان جهان . بیلر هر لسان استمز ترجمان
 گزر ملکِ غیری او محسود جم . ولی پایی تختی دیار عصر
 او در حاکم حاسم هر دیار . موالی آنکه ایدر افتخار
 اودر معنویه بر ولت النعر . دو شق زبانه لا و نعم
 دهانن کشاد ایلمز نا کسه . مگر کیم بر اهل معارف کسه
 اگر از فضا آسه نادان الله . ویر رعشی سی خفه به زلزله
 ره معرفته ویر گرچه باش . ایدر دستِ جاهلدن آنچن تلاش
 مراجنه وار در تلوّن بر آز . ایدر بختی گه فصر و گاهی دراز
 گچوب ظلمت وصفِ گیسویدن . ایدر گاه رنجیه بر موبیدن
 کلالنه هیچ اچلز دهن . باقر آغزیه آنک اهل سخن
 بتون فاضلانه معاصر در اول . جمیع مباحثه حاضر در اول
 زیان نارسا وصف تأیفه . عنول ایرمز اعداد نصیفه
 بو رتبه کلالی مشهور ایکن . جهان آبِ لطفیله معور ایکن
 قورر چشمہ سارِ مدادِ سیاه . اولور قطره آبه محتاج گاه
 فالور نا ایدنجه بر آز نوش آب . مداد ایجه پا در گل بیچ و ناب
 او بچاره آنچنی چکر زحمتی . الور صفحه آغزنه کی نعمتی

۰

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

او بکا بن آگا ایدوب سرفرو * بر آغزدن ایلر ایدك گفتگو
 برابر بقاردے نگاه ایلس * باقوب بر حرامه گناه ایلس
 آنی دخی نفی ایلس پادشاه * مگر ایشتر ایکیز بر گناه
 باقوب آگا مرات گردونه ده * آجردم گوکلدن او مجبوه ده
 ایدردی بن آه ایلس اول ده آه * او بن بن اویم صانکه بی اشتباه
 آنک مخلصی دخی عزت ایش * هیوی ایدم بن او صورت ایش
 قلم ک غزل نظم و تحریر ایدر * هان اول ده عینله تنظیر ایدر
 یلفز آنک ی بو رنگین غزل * باخود بن ی طرح ایلس مرتجل

غزل

صور بر ظلی زائل اولدیغن تقریر ایدر مرات ١٠
 لسان حلاله اول مجھی تنبیر ایدر مرات
 نکر ایمز اصحاب صفا عکس مظاہردن
 مراد اهل حال دائما تحریر ایدر مرات
 آچوب ابجاث شیخ گلشنی وش سر وحدتند
 مائل کل شیء هالکی تفسیر ایدر مرات
 فرین پاک ایدر م خلقت اصلیه من تغیر ١٥
 بو سر مجهوی اربابه تعییر ایدر مرات
 حماقتدر سپهه حسن و قیچ خلقی عزو اینک
 جمال خوب و زشتی صانه کم تغیر ایدر مرات
 اثر قالمز جهانک میهانک خوب و زشتند
 مسافرخانه دهری نه خوش تصویر ایدر مرات ٢٠
 باقوب دیوان حُسنه مطلع ابروے جانلی
 مثال طبع عزت دَرْ عقب تنظیر ایدر مرات ٢٢

یاقدی یاندردی خاندانزے * اولهم آل الہ جائزے
 مجھی عشقی ایلیوب دُشوار * امتحان ایتدگ آنلری اے یام
 کبھی لیلی دیدے کبھی مولا * لنظری دیگر مائی بر معنا
 کیبیسی دومنه آلوت تیشه * هدم کھساری ایلدے پیشه
 کبھی بلبل گی فغان ایتدے * کیبیسی دردینی نهان ایتدے
 کبھی زنجیره گیردے شیر گی * کبھی صحرایہ دوشدی تیر گی
 کبھی میخانہ ده شراب آشام * کبھی خون جگرلہ مست مدام
 کبھی ویرانلرده صافلاندے * عشق او دیوانلرده صافلاندی
 کبھی آغار کبھی گولر بارب * نه بو ماتم نه در بو شوق و طرب
 یا الہی بحق حضرت قیس * بتراب سیاه تربت قیس
 یا الہی بحق مهر و وفا * بخراجی فامق و عذرا
 برسشك دو چشم خون افshan * بغان کارئ دل نلان
 دل خرام الہی معور ایت * گه یقارسن ده گاهی معور ایت
 [اعشقانگ] بلاسی حرمتبنیه * دلبرانگ جفاسی حرمتبنیه
 بنی زار ایتدیگ گی شاد ایت * پیقدیغک خاندانی آباد ایت
 بنی پروانه یارے شع ایله * یاقدن آشبله جمع ایله
 هرنہ ایلسن ایله یا الله * بکا چکدیرمہ هجیر یاریله آه
 وله ایضا،

(Vol. IV, pp. 315-316) محت کشان دن (۴۴۲)

رفیق ایدے بر سخنور کشی * بکا محروم اوسونی یا هر کشی
 عجب شاعر پاک عذب الیان * سخنداں سحر آفرین زمان
 ادیب و نطق و وظائف شناس * لبیب و خلوق و لطائف شناس
 بو عالم آنچو هنرور او در * نظیم بنم وار ایسے گرا او در
 مشابه بکا صورت و سیرتی * هنرده هان آگدرر عزتی
 او زون بولی کو سخن جسم الوجود * جهانہ عدیل عدم الوجود

حایقرمه پکت طویسون اما خانی طوطو
بند ایلدکجه اول گوزه بن اینی قونو
اون بش یاشنک کندیه بر اویناش آرمه

غوغایی کسون ایله نه واصنه سؤال
گور ایمی سفی فاحشه بوخسه بني مال
آگه فالورسه دیر ایکیگرده قوری قول
یاز گلدى غیری اوده اوتورمه نه احتمال
اون بش یاشنک کندیه بر اویناش آرمه

عزت ملا،

(Vol. IV, pp. 312—314). گلشن عشقدن

ای طراوت نمای گلشن عشق * وی حرارت فزای گلخن عشق
جمع اضداده قدرنگ جاری * اشنه دل اشته بار ای باری
یاره بو باقشی ویرن سَن سِن * آتشه باقشی ویرن سَن سِن
آتش سینه دن ویروب مجرما * سَن سِن اشک نری ایدن اجرا
گل داغی ایدرسن ای مولا * اشک آتش مزاجله اروا
هرنه استرسن آنی ایلرسن * بني محبوب ایدوب ده نیلرسن
عاشقگ حالنی بیلورسِن سَن * از لُک عشقی نور احمددن
عشقی معشوق و عاشقه تعلیم * ایلین سَن سِن ای خدای علیم
زار ایدن مبتلاری سَن سِن * پینه يا رب دوالری سَن سِن
معنی عشق حبِ ذاتگه در * آغلادن گولدرن صفاتگه در
گریه عاشقان جلالگه در * خنده دلبران جمالگه در
يا رب احوالز دگرگون در * دردمز عمرمذن افرون در
يا الهی نه در بو آتش عشق * آنی فهم ایتیبور بلاکشی عشق
گرچک آتشی بشقه بر شی در * بوخسه جام ازلک کی می در

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

باش قورنه حق ناطره ويرمدى طاس تمام
 شربتلىك ايچون اوستىلره وار يوك طاسام
 حمام اناسى گبى گلوب گر بولوز قوجام
 طاسى طراغى صالحه اوموز اينه دن چدام
 اون بش ياشنە كندىيە براويناش آرەم

صوبە گلورسە صارنجه يارىن مرىن قېرىت
 اوروب باشىبە صاپلاڭى يادىسى سەن قېرىن
 زىرا كە حەظى بوق او قدر پەن ئەنەن ئەنەن
 گوش ايقىيەن قاين انامڭ غىرى در درىن
 اون بش ياشنە كندىيە براويناش آرەم

اىن آلمە نېش اردن آقىزلىر دخى نەلەر
 اىچ گوپىگىسى دارغىن اولىرىق يابو قدر
 يوخسە يېڭى ئى چىندى بولقانۇن نو اشر
 آردىندىن ايتوب آنى قوبۇيە نىكى مىكى
 اون بش ياشنە كندىيە براويناش آرەم

يىلدىم نىك دىگلىرى او اىچنە مىزىلە
 دىيدىم تو تو تو اوج كراو بىر شىلەرە ھەلە
 يوقۇ بىرىسى اورنالىغى سوپىرە گلە
 بن يىنە طاقۇب آردىيە بىر سورو خرگە
 اون بش ياشنە كندىيە براويناش آرەم

بو گىچە بشنە گل آپاشام دىيىوب شو بولو
 دى شەھنىشىڭ آلتىھ گلدىكە پېنە هو

گیوت باشم پول دونادوب نو ظهور فسم
گیروب قوچینگ ایچه اویله قیرق کسم
اون بش یاشنگ کدیمه بر اویناش آردم

بلوارم طوطیدن آلوب ساقز آلین
اینچه بلیمه صاریه م صارے شالین
ماتوف بابامگ ال ایله صایبوت صفالن
مانند سرو ناز اویله صالحین صالحین
اون بش یاشنکه کدیمه بر اویناش آردم

گندی بزمکی خدمته بو گون آیدینه
قیز چیدم اوسته دوستلریمه قوش کوز آیدینه
اصلی نه تخته پوشه دوشه کمی یايدینه
اون دردی اولدی بو گیجه حاضر آی آیدینه
اون بش یاشنده کدیمه بر اویناش آرمم

فابو چالندے باقسہ گرا آبو کیمدر او
چک اپی گلڈی باجی فادین خورا طھی فو
ساگھ نہ موتو لو قز چلپک دیبور شو بو
فال صاغلجنله دکلھم آرتق او نو بونو
اون بش یاشنک کندیه بر او بیناش آرہم

بر آفتابه گجدیکه هیچ صورمه صیاغم
یاندی اریدی عشق ایله سینده یاغ
گجدے صوغوق صو باشمہ بلم صولم صاغم
عهد ایلدم بو شرطیله که گحمدن چاغم
اون بش یاشنک کندیه بر اویناش آردهم

بر ال اولاغى جارىه آل بشىوزى صوله
 رقص اوگرت وىرده امىنە طوطى يە قوله
 فالىونخىلەڭ اوطمسمە ايچە مولە
 گىچوب قايقلە ياغ قپانىندن استانبولە
 اون بش ياشنىڭ كىدىمە بر اويناش آرەم

واروب قوجايدا آلم اوڭك ايچەنە ارکك قوين
 كىز چاقافە استر ايسەڭ گل درىم صوين
 آنجى قومشۇنىشە بىن حالمە قوين
 اللر قىارسە اوغر اولسۇن ايدوب اوين
 اون بش ياشنىڭ كىدىمە بر اويناش آرەم

صانوب يىكىن اولدى اوڭك ايچى طام طاfer
 دىرر گورنجە بر ارى ايچىم صافر صافر
 فالوبە بويىلە اويمىدىن آلتۇن آدم باfer
 اخشام اونجە بارى گزوب باير ايلە قىر
 اون بش ياشنىڭ كىدىمە بر اويناش آرەم

سودام صارلىدى چىرىپىدە كى پىنەزار بزە
 يانىم گونشىك بىزدىم اوصادىم گۈر گۈر
 آلوب قايقىدە دىشمە بر تىشە يلىپزە
 بر باش چىكىلوب ايلەم ايلە سوى كورفرە
 اون بش ياشنىڭ كىدىمە بر اويناش آرەم

بن گلستان شىوه دە بر خىل نو رسم
 باغلىدە تۈركى سويمىدىن قالمىدى سىم

٥

١٠

١٥

٢٠

٢٢

پاپوب بر ایکی درلو پهچک قبا صبا
دعوت ایچون قوناغه چیقوب بارین ایبدا
اون بش یاشنک کندیه بر اویناش آرهم

چوق یاشهینی بیلور ایش بوخسه چوق گرن
نا گرمدکجه او له مدم بن بوزق دوزن
تحسین ایدر جمالی گوردکجه مرد و زن
کندیه و بروب آپینده بر چک دوزن
اون بش یاشنک کندیه بر اویناش آرهم

کندی کسر گوبیگنی اوکسوز اولان صاول
یاشق فارشیه دردر ایدوب فالدیمی طول
ایش ایده یکه ساگه گوروب صاچلریگی بول
قومشو قاپوسن آچوب الله اصول اصول
اون بش یاشنک کندیه بر اویناش آرهم

گور وارهیمک نسبته بن بر اشیه
ایب طاقسون فلکه گورن مهربله مهه
دیسون گورن ادای روشن امه امه
طور خرام فامتی شایسته په چه
اون بش یاشنک کندیه بر اویناش آرهم

بازو بوزیمی اسا خام کا کلم کس
بر آشنا یاه واره جغم سن چیفرمه سس
پک پوس بیقلی پرپری یه ایلم هوس
درت قاشلی بوصه شوخ جهان نازه دال فس
اون بش یاشنک کندیه بر اویناش آرهم

درت اوستنیوی گچهده ویر میله قاباله
اشرمیم اویومیوب آوجکی یاله
ایو واردم اوپناق اولدم ایسه باق شو پو سطاله
قو بیر الی طونه بف فاچ جام خاله
اون بش یاشنک کندیمه بر اوپناش آرهم

بن استدکجه بیرامه آندت بلا قوزه
دیر بگا تخبه ساکه بازق اکیلن توزه
بازق دکلی گچلگمه باف شو بللوزه
گیرمزدن اول آبلاجغم یاشم او توزه
اون بش یاشنک کندیمه بر اوپناش آرهم

آمش پارهیله صانکه خلابق گبی بف
صوقاقيق استر آش اوینه گدے گلخنی
یاغلی پیحاوره گبی آتوب بن دخی سنی
یارین آلوب الاجه فارانقه روشنی
اون بش یاشنک کندیمه بر اوپناش آرهم

لازمیدر که او گرنیم چامشوم بومق
بن بو پنگ المله آفوص صاره م بومق
باگه دوشیم ایلک اگیرو بک بز قومق
طورسون مو صندرده هله اورکه طراق
اون بش یاشنک کندیمه بر اوپناش آرهم

یوفه مقرنی آچمنی آچمیک بگا
بن بیلم اویله خامور ایشی صامسه بقلا

۰

۱۰

۱۰

۲۰

۲۲

بازاری دیرلر آبو حرامزاده در بوزان
صانوب صاویه ینه صحن تجره قزان
اون بش یاشنده کندیه بر اویناش آرم

ایکینه برده دیر سکا قز گورینور فوجان
چغلنجی اوله حاسبه گوتوره می افاجان
فوجامن سنه لی قورویوب اولنگ فوچان
چقوب صوقاغه تنه ایکن حاصلی بو جان
اون بش یاشنده کندیه بر اویناش آرم

طناغم اولدی کور يومه دن بولاشقله
بابام باشیکه چالسون او چمشیر فاشقلره
اول طویوبوب اوه گلن آشفلره
صکره دوزلدوه او طهده که فارشقله
اون بش یاشنده کندیه بر اویناش آرم

دیدی قودیله چگدی بتوں یازیله قشم
دعاجی گدی بورسه به بوق غیری هیچ ایشم
پاپشده فالدی بر برینه ایک آپشم
چقمزدن اول آبوجری بگری یاش دیشم
اون بش یاشنده کندیه بر اویناش آرم

گلسه گورمیچو فوجه محق المی گره جک
دیر بو رنجیله آغزی بیوک دیشی سیره جک
بوق بوق یاشینه اکلاشیم فرقن گچک
صرف ایلیوبه واری بوغی باری شمدیچک
اون بش یاشنده کندیه بر اویناش آرم

۰

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

دل اوله غیری قاپه قوطونگ قاگه
گوش ایتمدگی دونکی اولان باش باگه
اوله صوقاق سوپرگه سی فادین فادنچق اول
وله ایضاً،

(۴۴۰) جوابنامه پسندیده اثر از دهان دختر زینه گهر

(Vol. IV, pp. 297-304).

پند ایلر ایسه بر دخی آگاچه صاره م
یامش اودونله باشیف گوزبی باره م
باشلی باشمه بن دخی بر ایش باشاره م
بر آشنایه یلواره م صکره واره م
اون بش یاشنک کندیه بر اویناش آره م

سوزگ طوتیم ای بونامش گر یتشمه م
سن یات با بامله هر گجه ده بن سوشه م
بر دخی بنک نافله مطبخه پشمeh
بر بلدیگه او غرامیم هیچ آشمه م
اون بش یاشنک کندیه بر اویناش آره م

باق سوز لرینه جوص دیو و برسون آفوص عجب
گچ ایکن اوده تنها او تور دگمی بی سبب
گندی عربیله قونو قومشی سیره هب
شعبان اولوب آدادی امان گلمن رجب
اون بش یاشنک کندیه بر اویناش آره م

چیرق مثال دیر لایه جغکه هی اوزان
گیر دستگاهه دوقو بزگ پاره جق قزان

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

یون آلتونیئی گردنگه طاق دیزم دیزم
زندوستانی صالح او غوندر صیزم صیزم
ایته هوس سوچیلگه گل فادین فرم
گوروب بچاقله صکره اورر سنی بالدیزم
اوله صوقاق سوپرگسی فادین فادنجق اول

۰

های های باری بور دامگه گولهلم بر آز
طیروب صیقهم ظرافتگه فوص چوغه بو ناز
گل طوزلهیک قوقه سنی وای زوالی فاز
بیک کرمه ساکه ایتدی سود ننهک نیاز
اوله صوقاق سوپرگسی فادین فادنجق اول

۱۰

دیک باشی قحبه یانصله یوب گتمه دیکمه
پای ویروب اوله طاش باشنه ننهمک دیمه
سازق دکلی آبو چکیلان امکمه
صکره سنی حرینفلر او موزلرسه کیم کیمه
اوله صوقاق سوپرگسی فادین فادنجق اول

۱۵

دل دوك یانه سویلهیوب دورمه هچو بوت
ایچم صقلدی خورنلایه سی معنوی او بوت
کیسه دن ایلک او مه داود گوکلکی آووت
آل ایلدن اورنک اشله گیچن قوت لا بوت
اوله صوقاق سوپرگسی فادین فادنجق اول

۲۰

واصف شکسته ایله دن چله باعفی
گوسترمه خلله گی طونک اورنوب بیگانی

۲۲

بز ویرمه صفيت ارشوننه گوره هر کسه
گاه ترکی ابرله گاهی نقش ايشله گه کيسه
اوله صوقاق سوپرگسی فادين فادنجق اول

دیك چوجنگ باشه چورك اوتی صارمساق
سوسینلر اوینو نسخه‌ی آلوب بشیکه طاق
سوندر کومر که کونتو نظردن اوله اوzac
گرمک سنگ نه گرک اوتور ایشه باق
اوله صوقاق سوپرگسی فادين فادنجق اول

دعوت ایدوب اویگه بکوجیله باقیچی
بوم یورمه اویله اوستینه خلقنگ آفشنی
اویله او قورقه اویز آنگ طبشه ایچی
آزدرمسون سنی صفين اول فرتانغنگ پیچی
اوله صوقاق سوپرگسی فادين فادنجق اول

چکدیر چچکلی عنتریگه نلی بر شریت
اقرانلریگه پاچه گونی گیگه گورلک ایت
کاکلریگی باغله صاچی دوکونینه گیت
آلور سینک بلکه بو گونلرده بر یگیت
اوله صوقاق سوپرگسی فادين فادنجق اول

کیرلن گوله گوله فادینم هایله بون اریت
خانم فادینگ اوغلی بوزک گوندرر باریت
طاق الماس جواهیریگی گنه شلواریت
حمد اولسون اشته سلسه مز پاک یدی قارین
اوله صوقاق سوپرگسی فادين فادنجق اول

۰

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

بوز صوی دوکه کیسه یه بوق شدیدن تری
 آلدرا باباگه عنتریلک مائی بر گزی
 گلدى نام بر حرفه وارسه مرکزی
 غیری عیدر اویله بورنوب ناز بزی
 اوله صوقاق سوپرگسی قادین قادنجق اول

الله یتشمه اولغله قز بولیه یاره ماز
 گلدى یشدگ اشنه آفوص اوصلو دور بر آز
 پک آله بارده قوپدگ آحاسبه آدلنواز
 طوطی سن او تور اوده قیار سنی شاه باز
 اوله صوقاق سوپرگسی قادین قادنجق اول

ارلرله ایقه پخجره لردت آش ویرش
 دادگه گاهی یاردم ایدوب سند گور که ایش
 باغ باغلسون بوره کی ننه گلک فارش فارش
 تک طور کوچکدن اوده او تور مقلغه آش
 اوله صوقاق سوپرگسی قادین قادنجق اول

یک تخته دن گورنجه ایلر تخته پرده دن
 گلیکه هر گون اشنه گور بیجی نومن تومن
 یاغلن بویامه چوره کیسه حاوی پرهن
 باصدر قو سروی صندوغه دیز جیبز چمن
 اوله صوقاق سوپرگسی قادین قادنجق اول

فاصدر فاصلدی دزرسی یه ویر آل جانفسه
 صار بر دگزی پولی بخ فینو فسه

۱۰

۱۰

۱۰

۱۰

۱۱

الوبرمز ایسه پنې خام چوزمه حالت
طوقوبېق حلاپسی گیدر حلاله
اولمه صوقاق سوپرگسی قادین قادنجق اول

قر فاج یاندن ویزلمه سیوری سک گی
فنک اورمه ایکی یانکه قرنق کوچک گی
بره چېر عارندت ارڭ کوستېك گې
آیاق باغیله صڭره فالورسن اشک گې
اولمه صوقاق سوپرگسی قادین قادنجق اول

ساڭ دوشى قومشودن ات اتىك استىك
طوبىار حرېفە ساڭ چىڭ بر ايو كونك
گېر بىلە يە آش اوپىه سەنە چىڭ امك
اوتور حاضرلە اخشامە بر فاج صحىن يېك
اولمه صوقاق سوپرگسی قادین قادنجق اول

بولدۇڭ بىلائى دىڭەمدۇڭ چۈنکە صحىتىم
دوگسون قوا حاسىبە اوخ مەل اولىسون نە حاجىم
گورسون نە حالى وارسە ايلڭ ساڭە مەنتم
منكوس گوش فاخىرە قىل بىو نصىتىم
اولمه صوقاق سوپرگسی قادین قادنجق اول

شىنم مثال آغاڭە اى گلەمال نىر
خواجە قادىنڭ اوردىغى يىلرددە گل بىر
اوقۇمىش اول كە دوگىبە فەنەڭ داخى بىر
حىلاز قالمە منلا خام گل بىر بىر
اولمه صوقاق سوپرگسی قادین قادنجق اول

۰

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

باباڭ وپریدى سىف بولايىكىرى مولى يە
سايەڭكە بزدە طاشىنورز بارى يالى يە
بالدىرى چىلاق آلوب اوتورتىرمە خالى يە
نه پېپرىيە اىلە مىل نە پاشالى يە
اولە صوقاق سوپرگىسى قادىن قادىنجىقى اول

پوللار دىزوب ابرىشم اىلە طرف طزىوشە
ايپ طاقەھە صاقىن اپسز ادىسز سرخوشە
يان چىز قوپارمە دىستىلەن اللرڭ بوشە
باشڭ طوبىر يىر يورپلورىست قوشە قوشە
اولە صوقاق سوپرگىسى قادىن قادىنجىقى اول

نىش پانستە تىلى پانە كوتە بوق دۇھ
ساڭھە سوايى كىسىرىمەن گى سوھ سوھ
كىچە يارىسى گزىمە دونوب دۇزد شەپھە
قوغۇر باباڭھە قومشۇ قونو ھايىك گل اوھ
اولە صوقاق سوپرگىسى قادىن قادىنجىقى اول

نا محىمە آچىلمە چۈزوب سىنە بىندىپىن
ايتمە دوشىك اسىرى قوجاڭ درىمنىدىپىن
رسواي ئالىر ايمەدن كىدى كىدىپىن
قۇمىشى باباڭكىچە اوپوب ان دىڭلە پىندىپىن
اولە صوقاق سوپرگىسى قادىن قادىنجىقى اول

دستگاه اوگون ايللرڭ آدامىھ آنە
دىسون گورنلىر ايشىڭ پە پە كالانە

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

حاصلز اوله اول حمارات اوده ایش بشار
فاکیر بورجی چکره سنی هر آلات بشار
اوله صوقاق سوپرگسی قادین قادنجق اول

دسنگاه قورمه آلوب اوه نازه برس اوشاق
بز چوز گوجیکه چوزمه قزم کسنه به قوشق
وای باشکه اولورسک آگر بوزی یومشق
ایلر بریسی گوبیکیکشک آتن ایک شق
اوله صوقاق سوپرگسی قادین قادنجق اول

باق بیوک آبلاڭ اولدی کوچک توبه ده گلین
سزده باجڭله دایه دادی برس بره گلین
ال برلکیله ینگه قادنلر طونوب الین
وار بر کیار زاده به صاردیره گور بیلین
اوله صوقاق سوپرگسی قادین قادنجق اول

گوروپ گیمی ایللری بوكسنه ای دودڭ
البت بچر سکاده صاغ اولسون قوجه کونک
صویسلاق ایتە غیری دگلسن قزم کوچک
اولدڭ شکر یتشدرنە اشته بوسیواڭ
اوله صوقاق سوپرگسی قادین قادنجق اول

اولدی گلن باق عانکه داریسی باشنه
نا قز طاشنک گیردی برینگ فراشنه
دوشنه پک اویله چنگی چغانە نلاشنه
گیردڭ آدلیاز ارتق اون اوچجی باشنه
اوله صوقاق سوپرگسی قادین قادنجق اول

قر یتیاغله چیقهه صوقاغه گورر بری
 آشمه قولانک آشیر آوه ڪاه پرپری
 دلماڙق ایته اوئور آغره مسافری
 برلر نظرله سف احاسیه دیری دیری
 اویله صوقاق سوپرگسی قادین فادنجق اول

۰

چقوب پکاره قالمه بکر باشدن گه
 بکرله پاک و پاکیزه سن اویله ٿیئه
 اویله گیرر بوزر صکره گنورمز سگا ابه
 کیرلنہ پاک پندیئی قیل گوشکه کوبه
 اویله صوقاق سوپرگسی قادین فادنجق اول

۱۰

هر مردم شبابه طافلمه سوبک گی
 هر گورديگچک اوستنه دونه کوپک گی
 هر یوچه یی گورنجه یا یامه دوشک گی
 گدوپ قنا گچه سبینه سورنک نولک گی
 اویله صوقاق سوپرگسی قادین فادنجق اول

۱۰

بر نوجوان قوجایه یاروب ایت دید کلین
 بش آلتی پاچه کس دیر گور ید بلکرین
 اسکلولرک ار دوزر اسک گد کلین
 یارم پاپوشله گوب آپو سطال چد کلین
 اویله صوقاق سوپرگسی قادین فادنجق اول

۲۰

بویله قلقله گورسه آفر اویناڻک شاشار
 بر کر آلان میانگی آغوشه ییک بشار

۲۲

علینه رشک ایسل شراب * پک دلربا در ماهتاب
 گردن بیاض و سبیه صاف * آملق دیلرسگ سبیه صاف
 آتون ویر اولز اویله لاف * پک دلربا در ماهتاب
 دل ویرن اول اینجه بله * یانسون مثال مشعله
 مجبورگ اولدم بن هله * پک دلربا در ماهتاب
 چیق چق ایدر چار پاره‌سی * هر دله وار در یاره‌سی
 جان سودی واری چاره‌سی * پک دلربا در ماهتاب
 اولمزه اول روم دلبری * اولمز دوگونگ هیچ فری
 خلق آگه گلور اکثری
 پک دلربا در ماهتاب

وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 289). ریاعی (۴۳۸)

او گل اندام بر آک شاله بورنسون بوریسون
 او جی گوکلم گبی آردنجه سورنسون بوریسون
 آلوب آغوشه بوجاغنده او نازلک بدنی
 صاران اول سُرْو قدی واصف اوکنسون بوریسون

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 289-297). مخیس (۴۳۹)

قر دکله نصح و پندیه قولگه صادق اول
 گوزله رضای قاین آتایی قول خلائق اول
 کیم دیر سکاکه بر چاموره وار بولاشق اول
 نه کترنیله زاهنده نه پکه آچیق اول
 اولمه صوفاق سوپرگه‌سی قادین قادنجق اول

۱۰

۱۱

۱۰

۱۹

وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 287). شرقی (۴۳۵)

بر اینجه بَلسن پک بی بَلسن * وصفه مجلسن غایت گوزلسن
 رخسارِ آلک گلدر جمالک * یوقدر مثالک غایت گوزلسن
 گل دلپسندم اول سینه بندم * سوز یوق افندم غایت گوزلسن
 رنگن اداسن پک دلرباسن * وصفه سزا سن غایت گوزلسن
 ای قدّر بالا حسنه گلارا
 قبldم تماشا غایت گوزلسن

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 287-288). شرقی (۴۳۶)

چونکه اے شوخ فدائی * گوکلی ابتدک هوای
 ایله بارے ادایی * سوره لم ذوق و صنایی
 نوش ایدوب مجلسن سن مُل * رخلرک اولدغه گل گل
 بن گوروپ مانند بلبل * ایلرم زام و نوایی
 نوله اے ورد سمن تن * گاه تنها بزمه گلشن
 دگلز سن نیلیم بن * سن آهرجا بی رجایی
 عینه اے گلبرگ نازم * برگ گلدن جامه لازم
 ساگه زیرا سرفرازمر * بار اولور تلی سوایی
 اشته واصف ساگه عاشق * جوری قو لطف ایله بازق
 عاشقه ایچک نه لایق
 بولله وضع نا روایی

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 288-289). شرقی (۴۳۷)

بر دلبر پُر آب و ناب * ایتمد جهانکه انتخاب

۱۸

واصف اندرونی،

(Vol. IV, pp. 285-286). (۴۲۳) شرقی

کیم گورسه اول لعلی ملی * اولور ایسر کا کل
اولسم سزادر بللی * آچلش بر سافر گلی
بوق مثلی شوخ ایجه بل * غایت اداسی بی بدل
اطواری کندنندن گوزل * آچلش بر سافر گلی
رنگ روییک گی گل آز * گل پنبه یه مائل بر آز
گلر آچلدن بو بیاز * آچلش بر سافر گلی
بلبل گلک افگنیس * بلبل گلک نالندسی
دنیا دگر بر خندسی * آچلش بر سافر گلی
دون گلستانه واصنا * بلبل خبر ویردی بگا
شمنگرو مژده سکا * آچلش بر سافر گلی
وله ایضا،

(Vol. IV, pp. 286-287). (۴۲۴) شرقی

رو نهایا اولدی بو شب بر ماهتاب * ابر زلفن روینه قیلمش نقاب
گوردم مثلف مثال آفتاب * حسنه پرانطه گی پُرآب و ناب
روز در رخساری گلزار در شبی * قیرمزی یاقوتدر لعل لبی
گوردم اول شوح ظرافت مشری * حسنه پرانطه گی پُرآب و ناب
ایشلدو ب مندیله زرین اویه * عارض نایابنے ویرمش فویه
دون ناشا ایلدم طویه طویه * حسنه پرانطه گی پُرآب و ناب
شعله ناک الماس وش سینین بلک * بویله سن سیر ایتمیش چشم فلک
نازینم صانکه بر جوهر چچک * حسنه پرانطه گی پُرآب و ناب
گیش اول مه زمردی شال عنتری * سروه دونمش قامت ناز کتری
واصفنا نازنک نازک هر بری
حسنه پرانطه گی پُرآب و ناب

چکشنه دخنی لازم در نانه کم اورر صکره
 خرلدى ایلیوب اول کلاب آهسته آهسته
 طریق غله بیتاب اولدم اولسه شمی ب مرکب
 رکوبن ایلریدم ارتکاب آهسته آهسته
 با تورکن تکیه سنک شیخ افندی طوبیاسون دبو
 مرید آمردین اوپ شاب شاب آهسته آهسته
 سزی گوزلر گلوب شابد هواپی سزمسون اغیار
 او یارشک ایله آردنجه شتاب آهسته آهسته

وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 278). غزل (۴۲۲)

بلبل گبی رفیلر اوتش غُراب ایکن
 بیقوش آشیان جهان خراب ایکن
 اوچمش او کبک حسنه گوروب باردن گوکل
 حینا که آوبنی آله ما مش عقاب ایکن
 آسکمی در بزم اوده وزلدی عنکبوت
 آغن قورووب حریص شکار زیاب ایکن
 ای خواجگی سنگله بدستانه مشتری
 آش و برش ایدری هر ایشگ دولاب ایکن
 هی استا فالدم آل دبو شاگرد ایاق باصر
 یارم پاپوچله گدیکی اسکی چوراب ایکن
 اولدم بیه هواپی قشرلره امغان
 خبط اولدی فالدی مسغره حاضر جواب ایکن

۱۰

۱۵

۲۰

نوله اینسه شب و صلنع عاشق گربه شادی
 تغفارکن در آغوش ایندیگی دلداری گولدردی
 دلک آدی آکلده چه نوله رحمت او قورلرسه
 جهانی خواجه نصر الدین قدر آثاری گولدردی
 بو و ادیله طبیع پی رویانی ایلدی خندان
 خرامانی زاغان کبک خوش رفتاری گولدردی
 تبسم قبیله نشأت خواجه مضمون سروری به
 سلیمان در که مور کنترک گفتاری گولدردی
 وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 277). غزل (۴۲۰).

دمادم عرصه عالمه آهیله دوانز بز
 عجب آواره بز دنیاده حتا یلقوانز بز
 مسافر اولماش عقل و فطانت بزده بر کره
 گذرگاه جهانه گرچه کم مانند خانز بز
 میان چارسوی معرفتک کارمز بوقدر
 کار شهرلده روز و شب ایت طاشیانز بز
 بزی سرگشته ایلس هر نفس بو نفس امّاره
 کف طبل فلاحن بازده صانکم صبانز بز
 هوائی نلخ کام اینسه گ عجیبی دانش اربابت
 جهالت طرلاسته حاصل اولیش بر صوغانز بز
 وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 277-278). غزل (۴۲۱).

یاتوب قالمز اولور بو فارلر آب آهسته آهسته
 ایریدر آنش آسا آفتانب آهسته آهسته

چوق هوایلری یار ایدی که یازله بتوون
بوش فالور بونجه مرکچیلرگ ک دکاف
ابن سینایی ایدنندی شار اوغلانی
اکثری شاشقین اولورکن توقادگ ترکانی
لا آبالي ایدی صحبتده ولی قیلسه سکوت
خلف شرمنه ایدردی ادبگ ارکاف
رغبت ایمزردی شو دنیا دینل مداره
دار عقی ده بوله مرتبه پاکاف
طوندی تب لرže موت ایتدی یرنن تحریک
خلدی حق ایسون آنگ جایگه اسکاف
اوردی گوی گرۀ ارضه آنی اولدی یعیجون ۱۰
قدر خم گشتهسی دست اجلگ چوگانی
سنگ متزلگی قبریت گوریجک حسرتله
ناوک آهزگ طاشه گچر پیکاف
ای سروری دیسون ارباب سخن تاریخن
هر سوزی معدن جوهر ایدی گندی کانی ۱۵
وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 275-276). غزل (۴۲۹)

ظهور صرۀ زر صوف جزاری گولدردی
نه خاصیت در اول کم زعفران غخواری گولدردی
مخادم اولسونی دولت دنیا ایله خندان
اویانجعی چهره صیان لعبت کاری گولدردی ۲۰

۱ بشق نخه لرده بتوه صرع بوله در: -

اورسه گوی گرۀ ارضه نوله اولش ایدی،

نیلر ایدوب نغمه‌لری آکدره اسکی دملری
ایله نوایی مُطربا تازه بتازه نو بنو
وادی کُهنه مُبتدَل گل گی اولمالی غزل
تازه زمینه وَهیَا تازه بتازه نو بنو
وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 264—265.) (۴۳۷) قصیق طنایه‌دن

نوله شیرازی ویرسم بن او خال عبیر افشاره
بولنماز هند و کشیر و ختنه بولیه بر دانه
عدنک گورمدم دُر دانه دندانک گی لولو
لب لعل نظیرن بولدم گندم بدخشانه
بو حسن و جذبهر افتاده ایلر ماء کنعانی
عجمب ماه نخشب دوشسه اول چاه رخخانه
صادف اولدم فرخار و چین و سند و کابلنک
سیه خال و سیه مو بولیه بر کاکل پریشانه
قرل المای سیب غبیه بخش ایلدم اما
نه چاره پورنقال اولز بدل نارخ پستانه
شکر گنترائی قند لب شیرینگه وهبی
سمرقند ایله ملک قندهاری ویردی شکرانه

سروری (هوانی)،

(Vol. IV, pp. 274—275.) (۴۳۸) قطعه تاریخ

ضحاکی قویسون ظُرفاً گریه‌دن اورسون دم کم
اولدی هم بنم خموشان او لطافت کانی
شهری دور ایتمش ایدی دف چاله‌رق سور گی
رقصی قیلشدے گذر دائرة امکانی

اَهْلِ هَنْرَلَهْ دَادْ وَ سَنْدَ اِبْهَهْ اَيْ فَلَكْ
 بَرْ پَوَلَهْ وَ بِرَسَهْ جَوَهَرِ عَرْفَانْ آَلُورَمِيسَنْ
 وَهِيَ غَرِيبْ دَوْشَدَى سَرْ كَوِيْكَهْ يَنَهْ
 خَلُوتْ سَرَى وَصْلَتَهْ مَهْمَانْ آَلُورَمِيسَنْ
 وَلَهْ اِيْضَأْ،

(Vol. IV, p. 263). غزل (۴۳۵)

كَهْيَ درِيَانِي منَعْ اِيلَرْ كَهْيَ اَغِيَارْ اوَلُورْ مَانَعْ
 بَزَهْ بُو بَابَهْ الْبَتَهْ بَرْ بَدَكَارْ اوَلُورْ مَانَعْ
 مُغْلَانْ تَازَهْ گَلْ دَرْ رَهْ نُورَدْ كَعْبَهْ عَشَقَهْ
 بَرْهَنَهْ پَالَرَهْ صَانَهْ بُو بَولَهْ خَارْ اوَلُورْ مَانَعْ
 كَرِيَنَدَنْ چَوْزَوَبْ چَكَسَمْ اوَشَوَخَيْ بَسْتَرْ وَصَلَهْ
 يَنَهْ حَلْ مَرَامَهْ عَقَدَهْ شَلَهْارْ اوَلُورْ مَانَعْ
 بَلَاهْ اوَغَرَادَمْ زَاهَدَهْ گَلَوبْ بُو سَمَهْ بَرْلَشَدَى
 عَصَاسِيلَهْ چَقَوبْ دَهْ ذَوَقَهْ هَرْ بَارْ اوَلُورْ مَانَعْ
 قَضَاهَيِي اَمَلْ مُتَّسِجْ دَكَلَدَرْ بَلَدَمْ اَيْ وَهِيَ
 نَصُورْ اِيلَسَمْ تَرِيَبَقْ دَرَكَارْ اوَلُورْ مَانَعْ

وَلَهْ اِيْضَأْ،

(Vol. IV, p. 264). غزل (۴۳۶)

كُهْنَهْ شَرَابْ وَبِرْ بَكَأْ تَازَهْ بَتَازَهْ نَوْ بَنَوْ
 تَازَهْلَهْ كَيْفَيْ سَاقِيَا تَازَهْ بَتَازَهْ نَوْ بَنَوْ
 طَفَلْ اِيسَهَدَهْ اوَ عَشَوَهَهْ كَارْ بَوْ قَدَرْ المَهْ اَخْيَارْ
 پَيْرَهْ جَوَانْ اِيشْ سَزا تَازَهْ بَتَازَهْ نَوْ بَنَوْ
 غَنْجَهْ مَشَالْ تَازَهْلَرْ سَيْنَهَدَهْ دَاغَهْ تَازَهْلَرْ
 صَحَنْ چَهَنَهْ رَوْنَهَا تَازَهْ بَتَازَهْ نَوْ بَنَوْ

۱۰

۱۰

۱۰

۱۰

۱۰

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 261-262). غزل (۴۲۲)

عرقیتنه اولش طرّه دلدار پیچایچ
 یاتور البت درون لانهسته مار پیچایچ
 میانی حَدَّه دن گچمش دیو سرشنه ویرمکدن
 او شوخ سیکش دستنک اولدی تار پیچایچ
 دوش ازدر گی گویا که گچ شایگان او زره
 طلسِ حکم اولش عقد شلوار پیچایچ
 نه ممکن طوغری چفمق ذروه جاو معلایه
 طریقک رسی مانند ره کهنساز پیچایچ
 رجالک باشی با غلو اولدی گندن امر شاهی به
 خراسانی ده اولش هیئت دستار پیچایچ
 منار آسا اگرچه استقامت گوستر راهد
 درونت یوقلادم اماً او نا همار پیچایچ
 بو جسم نا توانم نار هبر بار له وَهِي
 مثالی موی آتش دیده در هر بار پیچایچ

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 262-263). غزل (۴۲۴)

عُشَّاقِ عِيدِ وَصْلَه قَرْبَانِ الْوَرَمِيسِن
 جانا بو دمک بوسه وبروب جان الورمیسن
 بر دوش ایدوب او پای مُهْنَابی گیزله جه
 راهد بو گونه بوینکه سن قان الورمیسن
 آدم خبر بهاسنی کم نقد جان ایمش
 کالای وصل دلبری ارزان الورمیسن

۱۰

۱۰

۲۰

فته سِن هوش ریاسن کافر * بن ده بلم نه بلاسن کافر
 روح سِن یو خسه پری سِن بلم * مریمک سند نه سی سِن بلم
 غنچه مریم عمرانی سِن * شعله خام رهبانی ی سِن
 بکرمز ملت رومه جنسک * حوری سِن آکلادیغم یا جن سک
 وله ایضا،

(Vol. IV, pp. 241-242). زنان نامه‌دن (۴۲۱)

ای که خالی سِدَهی هندستان * طُرْهُسی ملکت افغانستان
 انگلیزک زنف خوش سیما در * خوش ادا خوشجه روش زیبا در
 رُخْ آلی گله صد رنگ ویر * دهنه بلبله آهنگ ویر
 جله‌سی پاک طبیعتلر در * مائل زیور و زینتلر در
 نه در او طنطنه آلایش * سرلرنه نه در اول آرایش
 طسم گنج نهاف بوزیلور * آکا ال اورمه‌دن اول چوزیلور

سُبْلَرَادَه وَهِي،

(Vol. IV, pp. 260-261). غزل (۴۲۲)

کشتنی کامه دور گورندي ڪنار حیف
 توندن تونه آنار بُن بو روزگار حیف
 بر ایکی قطره ڙالهیه دل تشنہ اُمید
 فالدم مثال لاله هان داغدار حیف
 گلچین بی امان فوپاروب گندی گلری
 صد ناله ایتدی بُلیل شیدا هزار حیف
 دشت طلبه اردیبه دو شندی عاشفان
 بر سگ نهاده اولیش او آهو شکار حیف
 کان معارف اولسده وَهِي گُهر گی
 فالدی درون سنگه بی اعتبار حیف

دیه بگ ناز ایدرک غنچه لبی . حسرتگ باده اچرسن سلچ
 طولولر بوس اوله بوسن طولسون . سن هان ایچ پاسام عشق اولسون
 جان فاتنار ناز و اداسی جانه . طوغریسی بولیله گرگ جانانه
 اسکی مُعلم داخی اولسه فاپلور . گورسه اول کافری زنپاره اولور
 قطعه جمی سراسر موزون . صانکه بر مصراع رعنای موزون
 چالشیر آنلری تقیله زنان . بر اشور آنلره فخر و عنوان
 نه در او قامتِ والا و خرام . جمله سند او تنسیب اندام
 سورینور بوله برابر یافه . دل عشقی تا کم یافه
 او پریشانی حُلوز بُر بانه . او روش او فریش مستانه
 او روشلر نوله گوکلم واری . ایکی انگشت ایله اول رفتاری
 یولنه صانکه دوشردی آتش . یانه حق می ایاغنگ ای مهوش
 صانه سن راهنے قلب عشق . دوکلوب ایله جکدر احرار
 نقدر فائق ایسه نسوانی . او قدر خویسز اولور غلامی
 لیک غلامی اولور اهل عناد . بونلر اماکه ایدر عاشق شاد
 باصیلور هرنه قدر سرکش ایسه . صوبی یومشاق نه قدر آتش ایسه
 امان ای غنچه دهن گل مهی . عاشقگ اغلار ایکن گوله ملی
 کیه چندگ عجبا ای خوشید . کیه صارلندگ ایا نار امید
 قنگی بولاشفه چامور اولدگ . قنگی کارخانلره نور اولدگ
 قنگی بازوده یازلیش اسمگ . قنگی دلارده چیزیش رسنگ
 اورته مالی میسن ای روح روان . کیه در اورتهده بو گنج نهان
 آه کم چقدی بو قز قله سنه . کیلر اوغرادی طوب گله سنه
 قنگی دامگ بو غزالبی عجب . کیه در عرصه خالبی عجب
 طوتهلم امنه دینلور قوقونه . یا او صاجدهک خوش بو قوقو نه
 خاک پایه سوریلور قوشاغنگ . اول دخی بوس اینچک ایاغنگ
 قنالی دسته ایسر غبطه . ال ال اولدی فزل بورطه

دوکه پرجم بوله چوق چوق دوشسه ای نورس نهال
 بار اولوب خوفگ بود که بی مجال ایلر سف
 سنه بو سنه بو حسن او بجه ای ابرو هلال
 شبهه بوقدر کم مه بدر جمال ایلر سف
 خانه دل جلوه گاههک اولهک ای کینه جو
 جمله حسرنکشلرگ بندن سوال ایلر سف
 پزتو حیرانی تعیب ایله ای رشک حور
 سنه گورسک حسنهک آشته حال ایلر سني

اندونی فاضل بگ،

(Vol. IV, pp. 238-241). زنان نامه‌دن (۴۲۰)

ای کلیسای بلا ناقوس * ملت عیسوی نک ناموس
 زنه مائل ایسه ک عمرم واری * سودیگ ک روم قزی اولسون باری
 مشرب اهل صفاده زیرا * دختر رومه اذن وار جانه
 جلوه گهینه سی روم قزلری در * هپ نسانگ دخ فائزه‌لری در
 نه در اول ایجه میان نازک * نه در اول غنچه دهان نازک
 نه در اول ناز و کلام دلکش * او نمایل او خرام دلکش
 نه در اول قامت سرو والا * نو فدان چن صنع خدا
 آنکه اول جیش بیگانه نه در * آنکه اول غزه مستانه نه در
 آنکه مخصوص او تغافل او ادا * آنکه موقوف او نکلم او صدا
 دل او جله او حروف اجرا * شیوه‌لرله او کلام زیرا
 دیر شهوار کلام دیزیلور * صانکه آغزینه گلجه ازیلور
 دلنه گلسه ده بسر حرف شفیل * ف پاک آنی ایلر تخلیل
 دهنه تریسه ایلر سخنی * که مربای سخن در دهنه
 هر بری ناطقملی طوطی در * قوش دلی آنلره مشروطی در

گردن فراز خواهشی مرغان دولتک . اوچسه دخی بینه فاز ایش
 کبک خرامی دامن کهسار عشونگ . نخیرگاه جان و دله شاهباز ایش
 چوق حسن و آن جاذبه‌سی اولنگ دریغ . ایمان و دین و مرحمتی غایت آز ایش
 پروانه نخلی دیداری شمع آنگ . سوز و گذاری آکلادیغم هپ نیاز ایش
 بکر که صور بانگر خرس سحرگهی . یارب فراق شامی نه طول و دراز ایش
 بو نشانگه ده نشأت ناکامه دادی حق
 مست محبت اولمغیله امتیاز ایش

پرتو افندی،

(Vol. IV, p. 219). غزل (۴۱۸)

بی نقاب و با نقاب عرضِ جمال ایلدی یار
 گه هلالی بدرو گه بدروی هلال ایلدی یار
 گه تعامل گه تعامل گه جنا گاهی عناب
 ایتدیگی جوری گهی بندن سؤال ایلدی یار
 گاه گستاخانه حرف انداز وصل اولدتجه بن
 دست نازن پرده رخسار آل ایلدی یار
 گاه تشویق وصال و گاه تنبیه فراق
 گه فراغ عشقله امر مُعال ایلدی یار
 گلمز ایدم گه وفا مانند پرتو بادینه
 گه بنچون غیرله جنگ و جدال ایلدی یار

وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 219). غزل (۴۱۹)

باده نخوت قهان سرخوش مثال ایلدی سف
 هر گورن جانا شراب اچمش خیال ایلدی سف

۱۰

۱۱

۱۲

فخیعه فلاطون خرد عاجز در دل نامنه بر نکته غرّا در بو
وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 211). (415) رباعی

اوامد می عشقکله خراب ای ساقی * سر تا بقدم غرق شراب ای ساقی
م ویر غم فردایی لسانه آله * عینه دگل روز حساب ای ساقی

خواجه نشأت،

(Vol. IV, pp. 216-217). (416) غزل

حسرتله گوزم یاشی که زیب چمن اولدی
روم ایلری که سار بدهش وین اولدی
بر خانه بدوش بلبل مهجور خیال
غُریبه بگا زیر جنام وطن اولدی
یعقوب غم و یوسف کتعان فراقک
علم بگا زندان ایله بیت المحن اولدی
قاله گله تا غربت و فرقنه کی حالم
سینه منک بزم شرحدلم هپ دهن اولدی
وادی فراق اچره که یعقوب حزینم
یوسف منشان نامه لری پرهن اولدی
بیسم بگا بی خسنه بو دم جمله جهانگ
شوق و طربی رنج بلا و محن اولدی
نشأت وطن خانه زین بار هم آغوش
سینی دینلیر نامنه بر سیم تن اولدی
وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 217). (417) غزل

۱۸ آداب عشق عشقه الجع نیاز ایش * آین شوق دایر طنازه نیاز ایش

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 209-210). غزل (۴۱۲)

هُب کون و مکان عاشق یا رب بونه حالت در
عیوّقه چنار فریاد گویا که قیامت در
اول یار جنا پیشه لطف ایلش اندیشه
عالیه بو مسّرتله هنون شطارت در
مجاس اولوب آماده اورتهه طوره باده
مجواره و دلداده سرمست عنایت در
پیمانه‌لرے لبریز انوارِ جمالیه
ته جُرْعه‌لری خون منصور حبیقت در
هر ساغر سرشاری بر نهر جناف در
هر رطلِ م افشاری بر بحرِ کرامت در
هر جلوه‌سی ساقینگ بُک نکنه بیان ایلر
قرآنِ محبتدن هر طوری بر آیت در
بر نکنه در عشق اما تکیلی محالِ انجق
سریندِ نهایتی حیرانِ بدایت در
قرعینِ غنا اولیش درد عینِ دوا اولیش
عارف ایکسندن ده مستغفیُ الْفت در
مجانه عشقنک رندان قدفع نوشه
گستاخ روشلک هُب آئینه طاعت در
اشارِ تخلی در صورتک نموداری
بی سایه‌لرگ اسرار عصیانی اطاعت در

وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 211). ریاعی (۴۱۴)

سینه‌مده بیار نار تخلی در بو * تکریم اولنان آدم معنی در بو

۰

۱۰

۱۵

۲۰

۲۱

باق دَورِ واژگون فلک نیلدی بزه
 چ مجلسنه ساغِر سرشارے گورمداک
 اولدق حرم کعبه به مجنون وش روان
 چگدی دعای خیرمز آثارے گورمداک
 مرانه گردی عکس گبی مuo الووب گوکل
 حیرتک ام که صورتِ دلداری گورمداک
 بو طالع ابله خواهشِ فیض ایمز دخی
 خاورِ زمینک یهِر پُر انواری گورمداک
 غالب نخوانک فالدی بزم عرضحالز
 دیوانِ عشقه گلداک و خنکاری گورمداک

اسرار دده،

(Vol. IV, p. 209). غزل (۴۱۲)

نازینِ عشقه می دوش اولدک آبا ای صبا
 بوی دلبر وار سنگ نفعه کن زیرا اے صبا
 کاکل خ در خ دلداری ایتدک نار و مار
 ایلدک عشق ف در زنجیر سودا ای صبا
 فتحی در قیسِ نسیمک در سنگ بالاتفاق
 گزیش غنچه دلنه بر معنی ای صبا
 گلستانِ قدسدن آمش گلبر گلبرگ در
 فیضِ انفاس اخذ ایدوب سدن مسیحا ای صبا
 خالک پای حضرت مولایه می دوشدی بولک
 ایلدک اسراری بر نفعله احبا ای صبا

نه ممکن دامن مطلوبه تنها دسترس بولن
 بکا مژگان و خبردن عدولر هپ سنگون در
 سفال تاک اولوب که گاه بیخوار اوله فکریله
 شکستی و درستی سیولر هپ سنگون در
 سلوکن اگرچه شبهه بوقدر غالیک اما
 هان پیر مغانه سرفولر هپ سنگون در
 وله ايضاً،

(Vol. IV, p. 205). غزل (٤١٠)

باله یف بو شعبه هیچ کاره یف * یف قدری جاه و طنطه اشتهره یف
 پاشا که بولیه سر مقطوعه کن * اول طوغ طمطراق علم اعتباره یف
 باد اجل که سوندره قندیل جانی * باشی اوجنه بین شعر مزاره یف
 اکزانه صحیفه عالم چکشم * بو صورت مکرر لیل و نهاره یف
 برخانه کم بناسی اوله عالی اشکدن * یازق او آب و رنگ او نفس و نگاره یف
 ترله این ظهور فرون شکجهدن * هربر او لعل ناب و در شاهواره یف
 گمنام باد خیر اولن ارباب منصبه * سویلر صدای گم گم طبل و نقاره یف
 سور عروس کم اوله ماتم تیجهسی * پف شعر بزمہ مشعله شعله واره یف
 غالب پناه فقره گیر ابدال مشرب اول * آل کرنای دستکه چال روزگاره یف
 اولدچه سویلر در مولاده کامیاب * دنیا غنیم چکد یگز آه و زاره یف
 وله ايضاً،

(Vol. IV, p. 206). غزل (٤١١)

واردف در سعادته یاره گورمده
 گبردک بہشتہ حیف که دیداری گورمده
 گندک سپهیر چارمه دک چاره خواه اولوب
 دردا که عیسی دل بیاری گورمده

تعريفه دگل بریسی محتاج * شام ایدی و لیک شام مراج
الوانله هر گروه یکتنا * انوار مجسم ایده خفا
پرتولری فلدي رنگ در رنگ * انوار خیالی جنگ بر جنگ
اما که زمین قلعه پالپ * آینه ایدی چو عنل دراک
هر عکسدن اول زمین پُر نور * گوستردے هزار روح مشور

وله ایضا،

(Vol. IV, pp. 203-204). غزل (۴۰۸)

بوند مادام عاشقان ایلر ساع * ماه و مهر و آسمان ایلر ساع
سیر عشق افلاکی سرگردان ایدوب * حالیا کون و مکان ایلر ساع
چشم گریان گوئیا گرداب در * کف زنان گوهر فشان ایلر ساع
دور ایدر میخانه بی مغچه ایلر * کعبهده صان حاججان ایدر ساع
نی صنیر شوق اوروب مرغان قُدُس * چون کیونر پر زنان ایلر ساع
بن او قیس سر سری سیرم که گاه * باشم او زره آشیان ایلر ساع
نور بخش اول دفعه غالب شمس عشق * مولویلر ذره سان ایلر ساع

وله ایضا،

(Vol. IV, pp. 204-205). غزل (۴۰۹)

بزمن جام میله جُست و جولر هپ سنچون در
میان مطربانه گفت و گولر هپ سنچون در

گل مقصوده آیله بر نظر ای همیر علم ناب

مهیا شبنم آسا آبرولر هپ سنچون در

نتزل آیله درویشانه تشریف ایت نه وار شاهها

اولان بو خانقاہده های و هولر هپ سنچون در

صف وش دُر شاداب کلامگ ایتمگه اصغا

کشاد اولنگ کوش آرزولر هپ سنچون در

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 201—202). (۴۰۶) حسن و عشق دن

گوش ایتش ابدی او سرگذشتی * آتش یعنی او زره موم کشتن
 چندی بولی او زره شمده ناگاه * اول قلزنم آتشین چگر کاه
 مومدن گمیلر ایدوب هویدا * فلمش نیجه دیو اول مجری مأوا
 چون آتش او قومه ایخز آزار * آزرده اولور می ناردن نار
 گشتیلری بر هوا طونارلر * چوق آیله بی نوا طونارلر
 کشتی ولی خل سوره بگزر * کالبدی سُرخ شعله پیکر
 گویا که جزیره فلاکت * بر سوز بلا فزل قیامت
 هر بری مثال کوه سُرخاب * طوب طولو ایچنہ دیو [منتاب]
 تابوت ابدی لیک کشتی موم * اولز گیرنگ مزارے معلوم
 اول فلک و او نار پر فلاکت * هپ شع مزاردن عبارت
 وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 202—203). (۴۰۷) حسن و عشق دن

اول بر آلای سپید خلعت * رشك آور فیض صُبیح و صلت
 هچو دم آهوان اسفید * هپ جامه صُبیح ایچنہ خورشید
 زرین قبا هزار عسکر * زربوش زر افسر و سراسر
 یکپاره قنادلو حور سیما * باشدن باشه هر برسی کیما
 بر جانی لاجورد پوشان * دریا گی اوادیلر خروشان
 زربوشرلر اولدی آنده نایاب * گردوننده مثال نهر پُرناپ
 دیگر نیجه سُرخ پوش پُرچوش * هر بری بهشت ایله هم آغوش
 هر برسی مهر و ماهه همسر * جنت ولی شعله زاره بگزر
 بر جانی بر گروه مددوح * یک پاره زمرد ابدی ذی روح
 بر جند شریف سبز دریما * امواج حیات جان بخشا
 بر جانی هپ سیاه پوشان * لیل ایچره چو انجم درخشان

ایلدی ایدنجه لطف و احسان * مرگله حیاتی جان و جانان
 گه دیو اولوریدی گاه پری * گه مجری اولوریدی گاه بری
 گهرهله خضری راه اولوریدی * بیکسلره پادشاه اولوردی
 گه عالم اولوریدی گاه شاعر * گه زاهد اولوریدی گاه ساحر
 فرماننه یأس و شوق محاکوم * امید و رجا یانسک مظلوم
 امریله اولور روان دمادم * گه اشک سرور و گاه ماتم
 مسرور ایدر ایدی سوگیاری * مخمور ایدر ایدی هوشیاری
 اوصافِ ذکاسی سویلنلمر * معنالری وار که کمکه بلز
 محتاج آکا جمله خلق عالم * آنکه بولور حیاتی آدم
 روشنگرِ حُسْن ماهرویان * خاکسترِ چشم کامبوبان
 دلشادره انیس و خوشدم * بیمارلره لباس ماتم
 افکاره گوره و پر نسلی * مرانه گوره ایدر بخلی
 قصد ایلیک ایدر نه منت * بسر آنکه ضدّه ضده علت
 گاه اولیش اسیر چاه محنت * گاه اولیش عزیزِ مصر دولت
 شان سخنه بو پایه دون در * اوصافِ دروغ دن افزون در
 ۱۵ وله ایضاً،

(405) حسن و عشق دن (Vol. IV, p. 201)

بر دشت سیهده اولدی گهره * یلدای شتا بلای ناگاه
 بر دشت بو کم نعوذ بالله * جنلر جرید اوینار آن هر گاه
 بر برینه یأس و خوف لاحق * گه قار یا گار ایدی گه فرآکلنق
 دیجور ایله برف ایدنجه اُلفت * بر قالبه گیردی نور و ظلت
 سرمادن اولوب فُسردِه مهتاب * شینم برینه دوکلدي سیاب
 آهوبی سفیک دوندی دیجور * صحرا طولی مشک ایچن کافور
 بر باقه برف ایچن دیجور * مانند سواد دینه مخصوص
 بوزدن قیربلوب سپهیر مینا * دوشدی بره ریزه ریزه گویا
 ۲۰ ۲۲

سخن سمه کتاب اولورسن

ای غنچه او بُو بُو آز زمان در * چرخگ سکا مقصدى یان در
زيرا قتی تُند و بی امان در * لطف ایته‌سی ده ولی گُمان در
خوْم بو که پک خراب اولورسن

ای نرگس عشق خواب ناز ایت * دامان قضايه دوش نیاز ایت
بگ خوفبله چشم جانی باز ایت * الجام بلادن احترام ایت
بازیچه انفلاب اولورسن

گل مهد صفاده راحت آیله * بر فاج گچه‌لک فراغت آیله
فکر ایله صوکن عنایت آیله * سود بربنه قانه عادت آیله
پیانه کش عناب اولورسن

مهد اچره او بُو که ای سهبر * فالمز بو روشک چرخ چبر
بر حال ایله گردش اینتر اختر * سیر ایت سکا آز و قته نیلر
سیل غمه آسیاب اولورسن

یدارلُق ایله ایته معناد * او بخودن اولور اولورسه امداد
بر زهر صونوب بو چرخ جلاد * غالب گی کارگ ک اوله فرباد
بزم المه ریاب اولورسن

وله ایضا،

(4.4) حسن و عشق‌دن (Vol. IV, pp. 199-201).

بر پیر جوان ضمیر عیار * اولمشدے او یرده میهاندار
نای سخن و عزیز ذاتی * مسبوق ایدی چرخدن حیاتی
ماهیت حسن و عشقه عارف * خاصیت گرم و سرده واقف
اندیشه‌سی شب چراغ عرفان * سرداشی ضمیر جان و جانان
هم مسئله هم کتاب مُنَذَل * هم مغزه هم نبی مُرَسَل
اضلال و هُداده مثلی نادر * هر وجوهله قبض و بسطه قادر
قصد ایلسه بی سلاح و جوشن * ایلریدی صُلُحی جنگ رهزن

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

۱۴

مُعْجِيْه دُخْتِ رزْلَه کشاكش مين چكوب
 پير مغانيه اوغل اوشاقلر قزل قزل
 بشن صباوينله سوروب دهن درد آل
 اطفال شهرى ايتدے فراقلر قزل قزل
 الله مثال خجيـر مـرـجـعـ نـاـنـرـ
 کـانـيـ زـارـهـ اوـلـدـيـ قـيـاـقـلـرـ قـزـلـ قـزـلـ

غالب،

(Vol. IV, p. 198.) (٤٠٢) حسن و عشقدن

بو طائنهنگ اچنه برسـبـ * بـرـ حـالـتـ گـورـنـدـيـ غـايـتـ اـغـرـبـ
 بـرـ بـرـينـهـ گـيرـدـلـرـ فـاـكـلـلـرـ * آـغـلـارـ کـيـسـيـ گـولـرـ مـلـكـلـرـ
 بـرـ وـلـولـهـ سـقـفـ آـسـانـهـ * بـرـ زـلـلـهـ سـطـحـ خـاـكـدـانـهـ
 يـيـكـ شـوـقـ وـ طـرـبـ هـزـارـ قـورـقـوـ * نـاقـوسـ وـ نـقـارـهـ بـانـگـ يـاـ هوـ
 گـهـ ظـلـمـتـ اوـلـورـدـيـ توـيـ بـرـ توـ * گـهـ نـورـ يـغـارـدـيـ سـوـيـ بـرـ سـوـيـ
 هـېـ بـجـعـيـهـ وـارـدـيـ بـرـگـ اـشـجـارـ * حـيـرـتـهـ اـرـيـدـيـ اـفـدـيـ اـهـمـ[
 [گـهـ ظـاـهـرـ اوـلـوبـ هـزـارـ تـهـدـيدـ * گـهـ مـوـجـ اوـرـدـيـ بـيمـ وـ أـمـيدـ]
 اـنـجـمـ آـرـاسـنـهـ اـقـرـانـاتـ * بـارـانـ فـرـحـ تـكـرـگـ اـفـاتـ
 ظـلـمـلـهـ مـخـوـفـ چـوـقـ صـدـالـرـ * آـواـنـيـ بـلـنـدـ آـشـنـالـرـ
 گـمـ گـمـ اوـنـرـ آـسـانـ صـدـادـنـ * گـمـ گـشـتـيـ زـمـيـنـ بـوـ ماـ جـرـادـنـ
 هـرـ كـسـتـ بـوـ اـضـطـرـابـ سـارـےـ * دـلـ شـادـلـقـ اـمـرـ اـعـتـيـارـےـ
 دـهـشـتـلـهـ طـلـوبـ هـواـ وـ اـجـارـمـ * طـوـغـدـيـ اوـشـبـ اـچـهـ بـكـ سـرـاجـامـ

ولـهـ اـيـضاـ،

(Vol. IV, pp. 198-199.) (٤٠٣) حسن و عشقـدن

ايـ ماـ اوـبـوـ اوـبـوـ كـهـ بـوـ شـبـ * گـوشـكـ بـرـ ايـنـ بـانـگـ يـاـ ربـ
 مـعـلـومـ دـكـلـ اـگـچـهـ مـطـلـبـ * اوـبـلـهـ گـورـنـورـ كـهـ حـكـمـ كـوـكـبـ

امانت ایندم اللئه سف اے گوزلمر نورتے
قریب آلهه بولجی در افندم کانیشک خوش طوت
وله ایضا،

(Vol. IV, p. 173). غزل (۴۰۰)

طونر بالا گردونه قر بر معتر کشکول
دگل چسپان آگرچه بو قلدرلله زر کشکول
فلک امشب هلالی هاله پیرای ایدوب دَر دست
هانا دوندی اول درویشه طونش بر کمر کشکول
سپهرگ دون همت اولدیغون بوند فیاس آیله
که طونز آشکارا عارف صاحب نظر کشکول
مقابل دوشده ماه یکشنه خورشید مشرفه
طونر بر پیر نورانی به صان بر سیمیر کشکول
مه در پوش اسرار گدایان شرخنو ده
آنچون کانیا الدن الله دائم گر کشکول
وله ایضا،

(Vol. IV, pp. 173-174). غزل (۴۰۱)

گوردم ساقز قزیف بناقلر قزل قزل
گوزلر سیه و لعل دوداقلر قزل قزل
یالک ایاق گوکس باغر اچق جین کشاد
ساقز الله جام ایاقلر قزل قزل
چشم بلینه بلکده تا سینه نشأنلر
گلگون کمر مثال قوشاقلر قزل قزل
میلر گللو ایدوب حرم خمئ طاشسون
اولسون سراجلله سو قاقلر قزل قزل

۱۰

۱۰

۱۰

۱۰

وله ایضا،

(Vol. IV, pp. 171-172). غزل (۳۹۸)

طاول چالسەڭ اويانىز غافل انجى اوپقۇس گۈزلى
آنى بىلەز كە فان اغلايەجىدر يارىن اول گۈزلى
اوپارسەڭ ناخۇن حىرتىلە بىغىڭ فائىدە وېرىز
اچلسە سىنەدە دىلە سرپا داغلىر گۈزلى
اولورسەن گۈزلى بىم نشاط افراىي ابىسىه
و بىريان خىنە ايلر آتش حىرت سەن گۈزلى
اويان ياندىقەمسەن بارگاھ ايلر سەن قىبۇر
نه دىڭلۇ يول آلور فىكەر اىلە بىر كە عىجىب گۈزلى
يتارسەن سن اشىكلەر گىي آدەڭ اىسە انسان در
هە صحرايە باق بىر قالقىشلار اونلىر او گۈزلى
سەڭا ھېچ سۈزى تائىر ايلر اى كانى كە سن خوبىان
مەڭلۇ اخىر تابىنە دىكىش اسمان گۈزلى

وله ایضا،

(Vol. IV, p. 172). غزل (۳۹۹)

ش اون گونلەك مۇسافىر در تىڭە جانىڭى خوش طوت
قەسەدە چارپىن مۇرغ دل نالانىڭى خوش طوت
حواس ظاھىر و باطن سەڭا امداد ايدىلردى
ايدىوب انصاف لابۇد سن دىخى يارانىڭى خوش طوت
بلە اوشىدە سەڭلە باملىقە فالدى بىو اعضا
مدار وۇسۇت دۆر سەر و سامانىڭى خوش طوت
چون آيرلسەڭ گۈركە بالاضطراپ الىت احبابىن
جىنا گورسەڭ دە يوسف وارسەن اخوانىڭى خوش طوت

خط در طون دل ایک نللو فیاغیله
 زن نک رجال آینه املاس استمز
 سوداسی صاردي عاشق زارگ او پرچمه
 گرچکدن اولسه شاو دیار فس استمز
 ایلک طبیعت اهلنے ایچک گرک پنه
 شکرده ویرسلر یکی گرگس استمز
 داغ درونی سینه لرگ شرحه سن بگا
 آگهه امان افندم بگاکس کس استمز
 بوسه شیم کاکلنى آک گتبر بگا
 ای باد استر اسیه سن استر اس استمز
 بر کره یاری رام ایکه ییلسک بگا فلک
 بوندن زیاده لطفنگ بس در بس استمز
 عربان تن اوللى بدن روح اچقدن
 باشی قیچی اچق گربور جانفس استمز
 المه کسندی یه بزی ای زاهد حرون
 استرسه مدرج ایت استه او ماھه کس استمز
 سس چفماز اوللى حرم عفت بُنان
 اسرار عشق عاشق صادق سس استمز
 اسکی عسسلى یتیشیر جان و دل گپ
 کوئے محبّه یکی دن عس استمز
 بس در بو شرحملر نیه لازم بو داغلر
 گور خانه درون اچق منفس استمز
 [اوز کس ایدرسه کسلک ایدر کانیا سکا
 ناکس دن اول وفای گوگل اوز کس استمز]

۱۰

۱۱

۱۰

۱۰

۱۲

طنلِ دلگ دلن کس امان الامات یتش
ای خال دل سیه ببرگ یوقیدر سنگ

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 169-170). غزل (۳۹۶)

ای دخترِ ستوده شیم نه ایجون بوناز
کار ایلمزی هیچ سکا سودیگم نیاز
الدگ گوچگر بی قوبیدگ زیون و زار
ایتدگ خلاصه آتش عشق صیر گداز
شهریار حسن پنجه سنه دوشیون گوچل
الله ایتمسون بینه باب قضايی باز
فدهگ هواسنه دوشمل راحت اولدم
اولدی بو قصه گدرک ای سرو قد دراز
آجی سوزه نه بورجی وار عانقگ بگم
گاهیچه ایستمزی دل زار ببر پیاز
اچ سینه گی گورنسون او آئینه طسم
بوم گوزلگ اچلسون اول دخمه گاه ناز
کانی او شوخ گوشملر اول خوش چندیلر
ایتدی بی اسیر نلاش اول غیر ناز
وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 170-171). غزل (۳۹۷)

پرچم قوقر رقیب مغل فس اسمز
ذوقِ وصالی دل دخی پک فل فس اسمز

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

بوق در بیم دیو په غم دار ایکن فراق
 ای غم درون دلنه بیشک یوقیدر سنگ
 ایا نه در ہو سفسطه جسر مجازدن
 سمتِ حقیقته گذرگ یوقیدر سنگ
 نازم چکر م وار دیو ایقه مژهگ گره
 ابرولرگ یاین چکرگ یوقیدر سنگ
 ای دوحة امید نه بو خشک ساللر
 سبز اولمکمی برگ و برگ یوقیدر سنگ
 چشمِ حباب سُرمیز اولنگ نهدن عجب
 ای دُختِ رز نیجه اولدی ارگ یوقیدر سنگ
 سر منزل نشان لامقدن غرض نه در
 ای تیر آه ریش و پرگ یوقیدر سنگ
 [آیا نیچون شو دوزخ هجران سوینسون
 عاشق سوینک چشم ترگ یوقیدر سنگ]
 شیرین مذاقِ بوسه لعل لب اولمدق
 شو حقه ده عجب شکرگ یوقیدر سنگ
 چون دانه باشگ او زرہ دگرمن چویردی چرخ
 دور ایچره باشگه دونرگ یوقیدر سنگ
 بر گل عذار سمنه پرواز اینسگه
 ای عندلیب جان و پرگ یوقیدر سنگ

* * * * *

* * * * *

افسانه نسیم و منصورے نیلیسم
 بر بله باشلو دار و درگ یوقیدر سنگ

۱۰

۱۱

۱۰

۱۰

۱۱

اوندم سیره چیق عالم سراپا سبزه زار اولدی
 آچلدى لاله‌لر گلّلر بنه فصل بهار اولدی
 بتر جور ایته عشاقه وفا ایامیدر شمدى
 کار جوبىك ذوق و صفا ایامیدر شمدى
 هان آل دسته جام دلکشا ایامیدر شمدى
 اوقو بو مطلعى گل فطتنا ایامیدر شمدى
 اوندم سیره چیق عالم سراپا سبزه زار اولدی
 آچلدى لاله‌لر گلّلر بنه فصل بهار اولدی

کافی،

(Vol. IV, pp. 167-169). قصیده دن (۳۹۵)

ای قد بیار شیوه‌لرگ بوقیدر سنگ
 ای نو نهال بر ثرگ بوقیدر سنگ
 ای باد نیم خیز اسرگ بوقیدر سنگ
 ای او بی مجال اثرگ بوقیدر سنگ
 سمت وصاله هیچ آگلزمبیسن دخی
 ای پشبان ناز اگرگ بوقیدر سنگ
 جان قلجه قالدی چون سفی گوردی برهنه‌تن
 ای مومیان امان کمرگ بوقیدر سنگ
 لعل لبگ که جانه دگر هر لطیفسی
 آسے جوهر حسن دیگرگ بوقیدر هنوز
 ای روز روزه عیدگهگ دیر رسی در
 ای شبستان غم سحرگ بوقیدر هنوز
 خاک ره نگاره نشار ایلمزمبیسن
 ای چشم پُرس نم گوهرگ بوقیدر سنگ

۱۰

۱۱

۱۰

۱۱

و لها ايضاً،

(Vol. IV, pp. 158—159). مسدس (۳۹۴)

صحاب نوبهار عالمه گوهر نثار اولدے
ایدوب عرض جمال ازهار جمله آشکار اولدی
زمان عیش و عشرت موسم گشت و گذار اولدی
شمین دلبرانه شمدى نخل سایه دار اولدے
افندم سیره چيق عالم سراپا سبزه زار اولدی
آچلدي لالملر گلّلر ينه فصل بهار اولدے
نگاه ايت گلّله بکر هان رخسار خوبانه
مشاشه سنبل تر زلف مشكين جوانانه
کاري جوده باق سرو مثال قد جانانه
محصل هر طرف بر ذوق بخش ايلر دل و جانه
افندم سیره چيق عالم سراپا سبزه زار اولدی
آچلدي لالملر گلّلر ينه فصل بهار اولدے
اولوب اشگفته ازهار چمن هپ خند در گلّلر
نوا پرداز نفک سو بسو سورينه بليللر
نه خوش دوشمش کاري باقه شتولر قرنفللر
صاريش سروه بر بر یاسمنه صحلي سنبللر
افندم سیره چيق عالم سراپا سبزه زار اولدی
آچلدي لالملر گلّلر ينه فصل بهار اولدی
عجایب ذوق وار شاهم یبور صحن چهيزارگ
نواسن استماع ايت شاخ گلّه بليل زارگ
قرارسن خجلندن ورد تر گوردکجه رخسارگ
خرام نازيله گل باقه گوستر سرو رفشارگ

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

۱۴

صد هزاران فتنه مفتون بر نگاه شوخته
 بُك دل هاروت بسته هر خم گیسوسته
 چله سختن چکر هر دم کات ابرولرگ
 آفرین ارباب عشقگ قوت بازوسته
 جسی خاک ایت اول سهی قدگ یولنده فصلنامه
 نائل اولن سه مرادگ دولت پابوسه
و هما ایضاً،

(Vol. IV, pp. 156—157). غزل (۳۹۲)

پُرشوق و طرب بزم دلای فناعت * بوق درد سر باده حمرای فناعت
 پژمرده ایدر باد فنا غنچه کاف * آسوده خزاندن گل رعنای فناعت
 هر قصره پاکی عرق شرم و حیانگ * بر دز گرانایه دریاے فناعت
 ۱۰ بر پاره یه آمزسه نوله اطلس چرخی * اول کم اوله سوداگر کالای فناعت
 نام شرف و عزت راحت چفراندن * تدقیق ایله حل اوله معبای فناعت
 بر لقمه ایچون ایچه صافن منت دونان * گسترده ایکن سفره نهای فناعت
 واسع گورینور عرصه اقبالدن البت * فصلنامه نه قدر تنگ ایسه پهناهی فناعت

و هما ایضاً،

(Vol. IV, pp. 157—158). غزل (۳۹۳)

چرخ دنی دن ایته رجای عطا عبث * پیمانه نگوند نگوند امید صفا عبث
 ۱۰ ذانگ دز کالیله تزیینه آیله سع * بوسخه لیاس دولت ایله اتفا عبث
 جای کنار بام خطرناک در صافن * بالین جاهه آرزوی اتکا عبث
 معجون لعل یارده در صحبت ای طبیب * دلخسته محبته ایته دوا عبث
 سدن گلن جنایی گوکل هپ و فایلر * شوخ ترک ایت ایله جوری بگا عبث
 ایلر کناره شرطه لطف خدا رسا * بحر امل سفینه سنه ناخدا عبث
 ۲۰ کوی حقیقته چفر البت رو نیاز * فصلنامه طریق عشقه اولور رهنا عبث

رازدان استر کلیم آسا زیان شعله دن
بوخسه هر نور آشنا بی طوره نار اولماز پدید
جوهر دل قطع پوند علاقه دن چقام
برگ و شاخن کمیدن موج چهار اولماز پدید
ایل آثاره شکته عالم یک لحظه ده
دلن حشمت گرچه نقش انکسار اولماز پدید

فطنت خام،

(Vol. IV, p. 155.) غزل (۳۹۰.)

گلر قزارر شمله اول غنچه گولجه
سُنبل خ اولور رشکه کاگل بوکولجه
عنقا دخی اولورسه دوشر غنچه عشقه
صیدے دله شهیاز نگاهک سوزنچه
اول غنچه نشگفته اولور گل گی خندان
شبم گی اشک دل شیدا دوکولجه
هر تار ببر مار اولور گنج حسن
رخسار یگه زلف سیهگ شانه بولجه
جان ویرمک ایسه قصدگ اگر عشقله فطنت
خالک در دلداردن ایله اولجه

و هما ایضاً،

(Vol. IV, pp. 155-156.) غزل (۳۹۱)

اولمه دلر ریوده غرزاً جادو سنه
دشت حسنه صید اولورل شیرلر آهو سنه
رنگ و بوده زلف جانانه مشابه اولمه
کم بقار گلزار دهرگ سُنبل و شبو سنه

۱۰

۱۰

۱۰

۱۰

اید ن تحصیل نشاؤ دله ارباب سکونت در
 حباب آسا دوشن جام میه اهل هوا در هپ
 گوکل مجنتون گبی دلسته اوله زلف لیلی به
 سنی صحرا نورد عشق ایدن زیرا خدا در هپ
 زبانش رنگِ صهایی از لدن می برانش حق
 بو کیفیت نه در حشمت سوزک رنگین ادا در هپ
وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 149). غزل (۳۸۸)

ابروانش چین استغنادن اے مهپاره اج
 تبغ جوهردار حسکله دله بر پاره اج
 بر نظر ایله فضای سینه پُر داغمه
 روزن نظاره بی گل عرصه گلزاره اج
 او لم درسک نشسته فلکِ تضییق هوا
 زورقِ صهایی سن دریاکه استغفاره اج
 بر نگاه ایله خُمار آلود هجری آیله مست
 اج گوزک میخانه نازی دل غخواره اج
 وسیه چکمه ابروانه زاغِ حسنک آکا بس
 ایمه پاس آلود تبغک دیدم اے غداره اج
 باری شفتالو ایله دل سیر وصل ایت حشمتی
 فالماسون خوانِ جمالکه دل بیچاره اج
وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 149-150). غزل (۳۸۹)

دله یک داغِ هَوَسَلَه عشق بار اولماز پدید
 بر چچکله موسمِ تابِ بهار اولماز پدید

۱۰

۱۱

۲۰

بو در مآل پرورش باغ عالمک * محل املک بار مرام اوله دن چور
 بو صیدگاه دشت نناده هپ تهی * فتراک اسپ نازئ خواهش ایپک سورر
 باران ایدرسوشک جهانی سحاب وش * دود سیاه آه نه در عالی بورر
 سن گورمده کسه وصلت جانانی حشمتا * طرنا گوری شرابیله دل عالی گورر
وله ايضاً،

(Vol. IV, p. 148). غزل (۳۸۶)

سینه پُر داغ اولسه گیرمز اله مطلوبلر
 صید اولغاز ای گوکل نقدینه سر محبوبر
 بوسه لعلی طونار انجو دهان شکوای
 موم سُرخ ایله مهر لنه که در مکتوبلر
 عرض کلا ایمه ارباب بصیرتدن صاقن
 روئُما در دوریین دفنه معیوبلر
 جای ذلت در محل دهرگ سفاطه چینینه
 گوشه گیر جایگاه مزیله جاروبلر
 باده در برفع کشای شرمزاری وصال
 التجای سایه ساغر ایدر محبوبلر
 سایه سند غم بر آکثر حسرت اول نان پاره به
 بلدیگم حشمت کبار دولتہ منسوبلر
وله ايضاً،

(Vol. IV, p. 149). غزل (۳۸۷)

دلکه داغ داغ حسرت سوز آشنا در هپ
 بو گلشنگاه عشقگه گلله آتش نُما در هپ
 آفتمر صوگی بر سرو قده گوکلم اول
 بنی گریان ایدن شمدى او اسکی ما جرا در هپ

داغتدى عقلى زلگىڭ گى پېيشانلىق
 اوچىرىدى راھتىنى فىركىڭ اى شە خوبان
 بىن بى حالى باتىھ طاغلىر آغلار
 دىگل فلکە مىلك بىردى فرقە انسان
 باڭكە ذرە قدر ھىچ رغىتىم بوغىش
 آپى وفا بونى بىن بىلدىم اىلەدم اعلان
 نە نامە يازدىڭ و نە بىر پىام گوندردىڭ
 تېبىھ اېتىدىڭ اجراسە حقى نىعەت نان
 بىزمىك ھىچ دىيدىڭ بىر غربىز وار در
 عجب نە ياپدى نە اىشلەر او خستە ھەجان
 او بى وفا دىگل اول مەلفا كە آڭا سەنى
 ھان تەھمەل ايدوب جورە يان آگوڭلۇم يان
 خدای عالىيان مىرەت ايدوب البت
 اولور او گون كە ئام اولە مەدىت غۇست

حشمت،

(Vol. IV, p. 147). غزل (۳۸۴)

۱۰ اولىش كىارِ دولته وردد زىيان دروغ * حىسرت چىكىر لسانِ فقيرە ھان دروغ
 سر چىھەنْ صداقتِ دۇنیادىن ال بىودق * مانندى نېھر عاصى جهانە روان دروغ
 نەشى گۈم اولدى خاتىمِ صدق و صداقتىڭ * وېرىدى كىارِ عصرىزە نام و شان دروغ
 شەرەڭ كىصادىنە عىلى مىستقلىدە در * خەلقدىن زىيان شاعىرە دوشىز بىر آن دروغ
 حشمتِ نىفاقە خوردو بىزىگ ايمش هوس * سرمایە صغير و كېيىر جهان دروغ
 و لە اىضىا،

(Vol. IV, p. 148). غزل (۳۸۵)

۱۱ جام جهان نۇمای طرب ھرنە دم يورر * طرنا گۈزى شارايلە دل عالى گورر

هنوز بولش ایدم علّتِ فراغه دوا
که آشناي طبیبِ لیبی صحت ایدم
هنوز گلیشیدم ننگای غریبند
هنوز رو بره وادئ اقامت ایدم
فضا یتشدی ینه در عقب غریب ایتدی
دلِ فلك زدهی آه بی شکیب ایتدی

دیارِ غربته چیقدمر چفال سلطان
کدردن اولادی آسوده قلب ویرام
گچه صباحدله آفاق سرنگون ایلر
لهبیب ناشره آه آتش افشان
خجالِ عارضگ ایله ایدر بني غرقارب
خوش دم بدم اشکِ چشم گریان
مالِ حلقه در فالدی گوزلرم بوله
پیلر صحنگه منظر اولوب جام
نه حال زاري صوردگ نه گوکلی آلدگ
سنگله بوله م اولمشدی عهد پیام
روایم در اوله سن فراش ناز ایچره
خراش جان ایله صد چالک اوله گریان
سزایی سن اوله سن خنده ریز خوش حالی
بن آه و واه ایله نالان اولم بن جام
عجب مرؤتی بوق دارویسا ایش سگ سن
آسودیگم هله پلک بی وفا ایش سگ سن

فاشک گی بلو بوكدی شدتِ هجران
گوزگ گی بني دلخسته ایتدی دُورِ زمان

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 138—139). ترکیب بند (۳۸۳)

نه مشکل ایش الهی وطندن آیرلیق
نه ایش اکلادم ارفاخ تندن آیرلیق
جزا کدر چکه ای عدلیب دل سکا بو
نه لازم ایدی او گل پیرهندن آیرلیق
حیاتی نه ایلیهیم ذلتِ جُدَّاگی ایله
اولوم دگلی هزاره چمندن آیرلیق
عجب میسر اولوری که او نیابوب گله رک
گدو ب نگاره شو بیت الحزنندن آیرلیق
امان امان آبنم جانم اکلام بیلدم
که خیل مشکل ایش بگا سندن آیرلیق
بو آیرلیق بني محصور ایدرسه بوبله نوله
گورنسه روحه ده بُرُج بدندن آیرلیق
گوکل صنایه ابر ری عجب محن دیه رک
شو غُربت ایله فالوری وطن وطن دیه رک

قنى او دم که اپس فراشی وصلت ایدم
او ماه رو ایله هم خوابه فراغت ایدم
قنى او دم که شراب و صای نوش ایدر رک
سزاسه عاطفت ساقی محبت ایدم
قى او دم که ستابنیولک آهوانیله
رفیق باده و هم دست دشت اُلفت ایدم
زیاده چکمش ایدم غربتگ غم غم اول
لسانه آلمغه غربت البی حسرت ایدم

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

نورس،

(Vol. IV, pp. 136-137). غزل (۳۸۱)

نوله خاک اولدیسه تاج و تخت کاوس و کیک
 مبدأئی لا بُدّ اولور آخر معادی هر شیئک
 نفعه سمع سر توحید اولدیغن بلز هنوز
 نیدیگن فهم ایتمش در واعظ خودین نیک
 تلخ ایامدن فریاد ایدرمش یلمدم
 گریهسن فقهه صاندم ایدی مینای میک
 شدت دم سردئ ایام ی نسکین ایدر
 زائل ایسر آتش سوزان بی حکمن دیک
 نورسی شب نا سحر انجم شمار ایتمش نی
 دوستلر الله ایچون دلداره احوالن دیک
 وله ایضا،

(Vol. IV, p. 137). غزل (۳۸۳)

نه گلّلر گلّ نه خود گلزارلر گلزار در سنسر
 بکا جنت دخی ای یار تنگ و تار در سنسر
 انسیم هم جلیسم غم ایشم صبح و مسا مام
 گوزم پُرس نم دلم پرس او آشیار در سنسر
 وداع ایتدی تهدن جان و دل هپ جمله شمدى
 یانه آشالار دوستم اغیار دم سنسر
 نه قابل شمدى گلزار عذار غیره نظاره
 بکا مژگانلدم خار سر دیوار دم سنسر
 سر بالینه رویاده اولسون باری ای وحشی
 پتش بیچاره نورس پک یاتور بیار در سنسر

۱۰

۱۰

۱۵

۲۰

دخی ییرنوب دکهمز باشلی باشنه دلبر
 تیز طوت اُستا بو گُردیه حسینیه استر
 چربی دن چیغیز ایسه آکا ایپ ایلر سکا یار
 سوز عشق عالمنگ کاری دگل بی هنگار

باره معهود ایکی طونلاق چوقهوار آماده
 صوفی بر خرقه و دستار ایله اولمز ساده
 مشتری بولیله قمایش بولهمز دنیاده
 صندل اولمز آکا نسبت بلاقوز دیباده
 پنه اطلس گی او لکلی او رنگن رخسار
 سویله زاهد ذنم گوردگ ایسه بولیله نگار

ایشلری جمله قبور یکلی لباده بر دوش
 هر عباپوشه نمد گدرر اول خارا پوش
 دستگاهنده بزه ایش کسیبور عشه فروش
 نقدِ جان ویر که بو اثنا ده صانعه قوتوش
 نشئه بی لوحه یازدجده طباشیرله یار
 روئے موم اونولر آش غیرت ناچار

زدهلر جمیو یوکسوك گی سوزن بازم
 آلمز اوستنه خطای یینه اول طناظم
 خلعت استر بگی پوسکورمه شه ممتاز
 دون بلیغ اچدم او جانانه متاع رازم
 آنی تخمینله اوچیوب بچه رک آخر کار
 گوردی کیم چیغه دی صنعتله نگلندی او یار

اویدرسہ پیشہ وصلہ یارے اغیار
صکھے یانٹھ دیکش طوپڑا او ایسز پیکار

خیلی شوارلو شاور در او ابرویی کان
تیر نظاره دلدوze يلک در مژگان
جامه حسن آکا بونجه دیکامش قفتان
نیین صیقهه گومش سینهه سی دائم عریان
کوزک اچ ساده نگاه ایله نگاره زنهر
قاپههه فرجه بولورسه بیش ایلر اغیار

مستی شویله که چاقشیر گی اول مهرو
اولیش آویزه میان اوزره بر آرشین گیسو
اچ طونندن قوچانرکن او سریفت و زانو
مو میانه طوله مه قولکی یازق در بو
صیقه عتیری گی پنده در اندام نگار
چکمز ثقلنگی بلکه نگلر دلدار

تنهٗ وُصْلٍ یا کلوب چوزمه چیفار ہجرانی
بار اولور خاطرہ کیم صکرہ شربتلر آنی
ھله زور ایلمہ پپ پیریلور غیطانی
ابریشم اولسہ دخی طرہ مشک افسانی
لائق اولدر او مہنگ خط شعاع انظار
اولہ کراکسنہ سمسسنه رشتہ نار

چُبَهْ بَوْلَهْ قَابُوشْدَرْمَهْ گَلْ اَيْ سَبِيْنْ بَرْ
صَرْمَهْ لَهْ فَرْمَهْ لَهْ بَيْ چَاكْ قَبَادْنْ گَوْسَرْ

طوغ شاهی گپی گیسولنیه صو برادی
 اچدی امواج هوا سنبل موین طردی
 طوبیدی نظر قوقوی او دیله عیبر آرادی
 زلفی دلداری او دم شانه آرایوب طردی
 او جلنندن دوکلوب هر طرفه عیبر خام
 نفعه بوی صنا آوریله طولدی مشام

قهوه فنجانی طوقندی لب دلداره مگر
 سرپلوب گل صوبی جوش ایتدی یاقلدی مجرم
 چونکه حمامه گیرن کسه بیلغا ترلر
 مُزدِ حمامه دوکوب آچمکلری اول دلبر
 سینه آئینه بی پاره لیوب ایتدی فیام
 گندی آتش گپی اول مه طوکه فالدی حمام
 وله ایضا،

(Vol. IV, pp. 130-133). خیاط نامه‌دن (۳۸۰)

صحمد بر بُت ترزی بچه شیرینکار
 گومش اندازه گپی قد ایله قلدي رفتار
 کاله حُشت ایدوب زیبِ دکان بازار
 رُبُعه دک طوتی رُخن زلف گره کرده یاز
 غمze مقراض بلا سوزن مژگان خونبار
 کاله رازی بی اچجه کسوب بچدی نگار

ایگنه دن ایلگه دک حال دلی یاره دبدک
 چاکی پر هندن بدنگ گوردم ایلک
 دوگه اوکسوزجه در ایلسه دخی سرکشلک
 باقه سن دوشروب اول آفتی صیقه دیبه لک

۰

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

نف پالوده گنج کم دقونسه تتر
 گوردي کم گلنز اوغشدرمغه اول غنچه نر
 آلدی دلائک حرارت بايلر کن ناکام
 صو ینشدري آکا طاسيله بر تازه غلام

استدي کيسه مسکين سورنه دلبره چون
 پيج و ناب ايلدي ليف آکا ازلدی صابون
 شيشه بازئ حبایله بر آز قوردي اوپون
 گنج خلوته گوروب صانه او شوخی موزون
 گلن یاقدی حمامه گيروب بدری تمام
 نیجه پرتو ویره جك بزمه گوررسک اخشم

آقدي صو پاينه اول سرۇ صنوبه بويشك
 تازه تازه صولادي کاكل سنبل موشك
 بورگي اوينادي بر حالته واردی صويشك
 طاس لبريز ايچه عكس اينجك مهروشك
 غيرت ناب عذارگله هان پارلدي جان
 دوندي اول دم گرمه ناره قباب حمام

صحاغى چگدېگ معلوم اوچيغى حمامشك
 چيقمه گلدى دلنه اول موبي آرامشك
 ناب رخسارى بوزى صوبى دوكدى جامشك
 سلدى بيرونه چقوب آئىنه اندامشك
 معناوش البسة فاخرەبى گىدى تمام
 ويردى مصراج گى اول قامت موزونه نظام

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

۱۴

وله أيضًا،

(Vol. IV, pp. 127—129). حمام نامه‌دن (٢٧٩)

اويانوب ايلى اول فتنه خوايسه قيام
ره گرمابيه هنگام سحر فلدی خرام
صادىيلر آنى ايکر طوغدى گونش خاصله عام
جامه کانه گلچىك طوتدى پرى گىي مقام
تابشى گردن بلورى ايلىه ترلەدى جام
سوق اميدى در آغوش ايلىه قىزدى حمام

صاودى عاشق گىي باشدت كلىء معتبرين
جامه‌دن شيوه ايلىه چوزدى مقام كىرىن
گل گىي ايلى افات قات چىفاروب جامه‌لىرىن
پىرەن رفع اوچىق صاندى گورن سىميرىن
پرده‌دن اولدى بروت آئىنه سيم اندام
قىشىنى آتدى حرارتىلە ياشيرىن بادام

تاب نظارەدن اندام حرارت قاپدى
دفع ايدوب غيرى بى حىماچىي صعوقلىق ياپدى
شاشدى دلائك گوروب آنى يولىدىن صاپدى
وضع نعلين ايەرك اول بىنه آخر طاپىنى
صاريلوب فوطة مشكين بلىيە وفق مرام
مخسف اولدى ينه نصفه دك ماه تمام

نازه دلائك اوچىق خلوب خاصله رهبر
ايتدى بر بُرچك گويا كە قران شىس و قىر

٥

١٠

١٥

٢٠

نیچه ترک ایلسون شب زنده داران وادئ عشق
 تن پُر ضعفه موج شعله دن زنجیر ایدر مهتاب
 بو شب رونق فزای بنم مهتاب اولیسون اول شوخ
 که گرمیله جسم پاکه تأثیر ایدر مهتاب
 اگر وار ایسه جزئی فن شب رولکه نفغانک
 سنی کوینک بارگ عالمه تشهیر ایدر مهتاب
 بلیغا راتب آصف نظیرگ بزم خاصنک
 بو نظمی خامه زرین ایله تحریر ایدر مهتاب
 وله ایضا،

(Vol. IV, p. 128). غزل (۳۷۸)

اله آلدپه او چنگی گوزلی چار پاره
 رشکدن مهر ایله مه گورسه اولور چار پاره
 رقصه آغاز ایدیجک صبر اینم ما حصلی
 دل آنکله بله اوینار بایلور نظاره
 داغ بر دل نیچه اولماهه گوروب آنی قمر
 آل انککدن ایدر هاله بی اول مه پاره
 حرکات و سکناتنک نه جنبش در بو
 نف سیاپ گو لرزش ایدر هماره
 جنبش قامت ایله طبل قیامت قوپار
 دف دوگر سینه سنی ججله باشلر زاره
 خواهش نقد روان ایله گلچه او پری
 دفنه کدین آثار بولسه اگر صد پاره
 طونانوب آل ایله هنگام طونانمده بلیغ
 جانی یاقدی بنم اول بُت آتش پاره

جُّه و دستاريله نادانه ايتم التفات
 رغبت ايلر لفظك ارياب سخن معاسنه
 فارغ اولمز گرديش مستانه وضعندن فلك
 سنگ طعن اهل دل کار ايچior ميناسنه
 عکس خالك ييش افروز چراغ چشم اولور
 مهير رخshan مردمك در ديده حر بانه
 اسم و رسمن لوح طبعه گوزل يازسون او شوخ
 جُجتُك هر کس نگاه ايلر بليغ امضاسنه

وله ايضا،

(Vol. IV, pp. 124-125). غزل (۳۷۷)

هواي فيض مهير عشقله شبگير ايدر مهتاب
 که جامن سلسيل نوردن پر شير ايدر مهتاب
 ايذوب در پونه موج پرتو شمس جهان تاب
 نجوم چرخه مشق صنعت اکسیر ايدر مهتاب
 گيوب بر آل انكلك هالمدن ميدانه عزم ايتدی
 ساده مولوي آئينه تصوير ايدر مهتاب
 فلكه گوئيا بر پهلوان ناولك افگن در
 شعاعه تبر بزان هالهسن زهگير ايدر مهتاب
 الله خامه زریبی مولانای روی و ش
 گچه آثار شمس شوقيله تنظير ايدر مهتاب
 اولور هواره مظهر کيياسه فضنه شمسك
 که هاله چلهسته صحهدك شبگير ايدر مهتاب
 سيه طبعان اولور روش دلانگ دشن جان
 که دزد تبره روزی دائم دلگير ايدر مهتاب

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

وهي زاري لطفكله ايله يا الله
جوري عدو و منت احبابدن خلاص

بلیغ،

(Vol. IV, p. 123). غزل (۳۷۵)

اول ال فس کاکل او زره برگ گلدر سُبُل او ستنك
عذارنه عرق گويا که شبنم در گل او ستنك
دوشلن ساغر لبريزه عکس غبغي سافی
حباب باده آسا گوزلرم فالدى مل او ستنك
گره بند ايمش گيسوی مسک الوددن سير ايت
شامه ايله طورر گويا که عبر کاکل او ستنك
سلوك اريابي سرعتله پگر عشق مجازي دن
جهانه کيمسه منزل اتخاذ ايتز پل او ستنك
بلیغا اسپر خامه صفعده جولانه گلديجه
انامل حيدر کرداره بگزره دلدل او ستنك
وله ايضا،

(Vol. IV, pp. 123-124). غزل (۳۷۶)

باقه دهري بي ثباتك منزل و مأواسته
گرديباد تيزرودن خيه قور صحراسه
جاھلک داعم مرادنجه دونر چرخ فلك
اعتبار ايلر گدا فرزند نابيناسه
جلوه شوق نسيم ياردن جوش ايلوب
چقدى سروشك سيل موج بوي گل بالاسه
حيرت افرا درديله نظاره مى اول آفتک
عکس ايذر شکل حواس آئينه سيماسه

۱۰

۱۰

۱۰

۱۰

سر گرم نخوت اولیsson اول شاه چوونه کم
دگمزر نشاط باده کیفی خمارینه
با قزوین دلبران کون سالک اول پری
عشاّفه ریش خند اولهرق اعتذارینه
وہی زوالِ دولت حسک اول آفتک
ایتدک حواله فتنه خط و عذارینه
وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 116). غزل (۳۷۳)

دو شمش محبتہ دخی نورس جوان ایکن * اولیش اسپر پادشو حسن و آن ایکن
پامالِ اسپر نخوتی اولیش بر آفتک * بر طفلِ نیسوارِ محبت ندان ایکن
اولیش زلالِ وصلتنه تشنہ بر مہک * سر چشمہ محبتہ آبِ روان ایکن
بر نخل ایله صارملق ایچون گریه ناک ایمیش * مانندِ تاک نازه یتشیش فدان ایکن
بر نجمِ حُسْنی گورمگہ اولیش رصد نشین * داغِ درونِ مهر و مو آسمان ایکن
چارپیش اولکَ کندی گبی بر پری وشه * آلدرمش عقلن عقلن عقل آلکبی دلستان ایکن
مفتونی اولیش اول دخی وہی بر آفتک * آشوبِ دهر و فتنه آخر زمان ایکن
وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 116-117). غزل (۳۷۴)

مکنی بندِ زلفِ سیه تابکدن خلاص
قابلی مرغِ جانه او فلابدن خلاص
دل گورسہ نابِ عارضکی چاک چاک اولور
کنّاں اولوری پچھہ مهتابدن خلاص
کم بولدی جوںِ گردش افلاکدن رها
قابلی در کشاکشِ گردابدن خلاص
انسانی زورِ مرگ ایدر پست عاقبت
عصفور اولوری پچھہ عقاددن خلاص

۱۵

۲۰

غرق ایلدى سفائنِ آفاق بحرِ اشک
قیلدی سفید دبله عشقی بحرِ اشک
او فیج لوندی شوخی مگر آق دکری در

مشاطه بھار ایدوب فیض خرمی * دار السرور ایلدى گلزارِ عالمی
قویوب نشانِ ژاله دن الماس خانی * بلیل آغلاق اینسه نوله نقد شنبی
ابکارِ غنچه خیلی چمنلو جهزی در

خون اولدی سر نوشی دلِ بی تھمک * چیغیز درونزدہ کی سودای سبک
آنزن اولسے خانہ جانه تغافلک * خاکستر اولسے تن بھے اسرارِ کاکلک
مانند جوہرِ آئینہ دلکه گزی در

۱۰ وہی سپاہی سویله سوزگکم دل سلیم * قادر میدر که نظم ایک بویله درِ نظم
نای طقوزه چسنه ده مانند کلیم * بو هشت بیت پاکیله حفّا که ای ندم
امضائی بлагت کلکک سکری در

وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 115) غزل (۲۷۳)

با قز او غرّه مست بھا جان سپارینه
بیهوده پایمال اولورز رہگذارینه
دوشندکی ملکلری گورسہ دم نماز ۱۰
ویرمز سلام طرف بیت و بسارینه
بویله گدرسہ حشرہ ده ناز ایلر اول پری
رضوان دعوت ایلسه کوثر کارینه
مست شراب سیل خروش غرور ایکن
گلز خلل عجب کے بای وقارینه ۲۰

تاریخی سلطان احمدگ جاری زبانِ لولدن
 آچ بسیلله اچ صوبی خان احمد ایله دعا
 وله ایضاً، ۱۳۴۲

(Vol. IV, pp. 113-115) تخييس نديم.

بنت العنب که گل گی زنگین بگرلی در
 بر ذوق اسیری جاریه در انگلیزی در
 هر مشربه موافق و یاران آغزی در
 ظن ایمه دختر رزی رندیله گرلی در
 آنکله شیخ افندی ده بالالی قیزی در

رَزِ دختری او لجه پسِ جامدن عیان
 ساقیله قافی قایناشوب اولدی بدنله جان
 اولسه عجیبی دافقِ شن رمزی در میان
 دختِ عیب که مبغچه‌نگ طبقی در هان
 بر مشربی کشاده‌جه قز در ساقزلی در

گوردکجه جلوه فرسِ باد پاییکی * سیر ایلدکجه جیبی طاقت رُباییکی
 کخل ایلیوب غبارِ رو جلوه جاییکی * گچز بولکدن او پیچک نقش پاییکی
 افتاده‌ک ای نهال چمن بولی ایزی در

خمورلقله شیجک اولوب دستی مرتعش * تخصیص نُلک آدینی پرهیز ایلش
 صورته بیمِ حقی ایدوب مایه طپش * زاهد ساقز شرابنی پنهان چکوب دیش
 بیگانه ایچسون بو صودن کم ساقزلی در

عشق ایتدی چشمِ عاشقِ مشتاقی بحرِ اشک
 قیلدی حباب کندبسته طاقی بحرِ اشک

بو عینه ای صافی درون دستینی کوثر گی صون
 هر قطره صفت نمون اولنده بر عین شفا
 آنج زلاله ما صدق طاق فلکله یکطبق
 گوک قبئنگ آتنه بق واری بو رسنه بر بنا
 اولدنجه بُر جا مهر و ماه زیب سریر اولسون او شاه
 صدر گزینگ یا الله ایته رکابندن جدا
 ای خسرو عالی تبار آثاریگه یوقدر شمار
 اما بو دلجو چشه سار اولدی عجب حیرت فزا
 بق سیم و زردن طاسنه آب حیات افزاسه
 بکر گمش سقاسنه بکلر قپوک صح و مسا
 پاپدگ سرای میدانه قیلدگ صلا عطشانه
 جتنه کوثر یانه گویا که قصر ایتدگ بنا
 آتون صوین ایدوب سیبل یاپدگ عیون سلسیبل
 پیرینه پگا اجر جزیل و پرسون جناب کبریا
 مَدْحَنَه خامم اولدی لال اظهار عجز ایتدی مقال
 او صافن ایلر کن خیال هانگدن ایردی بر ندا
 وهی خموش اول بسته لب حدگ دگل ایله ادب
 سندن مقنم اولدے هب شاعرله بردن صلا
 و صندک ایدوب گفتگو چوق کمکه دوکدی آب رو
 ایله دی آخر سرفو اول خسرو شوکتیما
 تاریخ ایچون دانشوران حیرتنه ایکن ناگهان
 بولدی شهنشاه جهان بر مصرع عالیها
 هر لنضی بجیر موجز معا رسیدر در عد
 گورملک دیلسن آنی سن ای تشنہ حسن ادا

ه پادشه در ه ولی ذاتنک اولش محلی
 عدل عمر جوی علی خلق محمد مصطفا
 دستنک دولت خانی قلمش مسخر عالی
 حق رسم اس اعظمی نقش جین اتیش آگا
 حیرت ویر صد فیصره غالب هزار اسکندره
 حکم روان هر کشوره فرمانده شاه و گدا
 هر حاکم بیت الحرم هر خادم شاه امّم
 روم و عرب ملک عجم مکومی در سرنا پا
 اولدی امام المسلمين ظل خداوند معین
 بالآنچ قرأت میین امرینه واجب اقتدا
 شهر آگا کشور ویر اول شهره افسر ویر
 سیفینه دشمن سر ویر اولدی تونغی سرما
 اول متع جوی مرام اول مقس رزق اناس
 اولسون الی يوم القیام شاهان دهره ملتقا
 اسکندر ایدوب جستجو ظلمتک گرمش سویسو
 باب هابوننک بو ایتدی روان آب صفا
 بو طرح پاک خُرُق سوق ایتدی صدر اعظمی
 داماد خاص آکری هنام جد الانیا
 اولدی او دستور جلیل بو خیر جاری به دلیل
 خلقه ایدوب زمز سبیل جلب ایتدی اول شاهه دعا
 اول شهریار زر نشار بذل ایتدی مال بی شمار
 پاپدی سبیل و چشمی سار مأجور اوله روز جزا
 بو موقعی آباد ایدوب بو طرحی نو ایجاد ایدوب
 روح حسینی شاد ایدوب ایتدی سبیل آب صفا

۱۰

۱۵

۲۰

۲۴

شایانِ قُرُبٍ حضرت اولور بر خلوصه باق * یو خسہ بہشتہ زاہد عبادت قومز سنی
زیرِ نقابِ شرمند ای ماه پاره چیق * وادئ از واده بو شهرت قومز سنی
البته بر مهک اولور آواره سی دلک * هیچ کندی حالکه بو طبیعت قومز سنی
دشمندن اخذِ ثار گی واری بر صفا
راغب بو ذوقه آه مرؤت قومز سنی

وله ایضاً

(Vol. IV, pp. 105-106). غزل (۳۶۹)

صانه منشور خرد باعفت و نقوی بورر * بزمِ حم در بوند حکمِ جامِ غم فرسا بورر
بیستونی زور فرهاد ایلدی سائر مثل * همتِ عشقان او لجه کوه پا بر جا بورر
امتیاز ثابت و سیاری مشکل در خیال * ظنِ ایدر سُکانِ کشتی ساحل دریا بورر
گچسہ ده ذمِ رقیبی خوش چگر تا بیرده * عاشقُ حنن ظالم آه بی پروا بورر
۱۰ عالم آبک هواسی معتدل ایام در * موسم صیف و شتاده زورقِ صهبا بورر
هر متعاعک بر رواجی وار بو بندگاہن * گه تَحَمَّل گه نیاز و گاه استغنا بورر
طوندی شرق و غربی سرتاپا صدای ملتعتی
مدحنه اول مهوشک راغب دگل دنیا بورر

سید وہبی،

(Vol. IV, pp. 110-112). قصیدہ (۳۷۰)

شاهنشہ عالی نسب سلطان مددوح الحسب
فرماندِ روم و عرب خان احمد کشورکشا
۱۰ عدل و کرامت متبوع شہس ولايت مطلعی
درگاہنگ هر مصرعی شہبال سیرغ و ها
ذاتی ملوکه آب روزی شمشیری باع فخه جو
گزار ملکه و بردے صو میزاب لکنی دائماً

فیضی بوقدر نقدر او سه ده زیبا نقلید * گلبن باع مصور گل بوسا و برمز
 زخم بیخ و تبره گرمه گوکس مغفر * باشی او زره بری شجاعان آکا بیجا و برمز
 مو شگافان نه قدر ایسه ده قیل و قالی
 نسخه خطکه راغب گی معنا و برمز
وله ایضاً

(Vol. IV, pp. 104-105). غزل (۳۶۷)

بیچ و ناب سینه دن افکار کدین گوسترر
 جوهه آئینه دن ژنکار کدین گوسترر
 اضطراب نا بهنگام استمر تخصیل کام
 موقعتک بی تکلف کار کدین گوسترر
 پرده ناموسه صیغمز بر ق عالموز عشق
 بی محابا نشأه سرشار کدین گوسترر
 کمسه بی محروم فیض ایتزر تخلی زار حسن
 جُبیش گهسارده دیدار کدین گوسترر
 امیاز نیک و بدتن مانع اولز امتزاج
 سایه گله کم اولز خار کدین گوسترر
 خوب و زشت آثاری در آئینه کردار خلق
 هر نه صورت طرح ایدر سخا کدین گوسترر
 جلوه حسنه مرا ایای مظاہر در نفوس
 هر که ایسه اشارت یار کدین گوسترر
 شوبله در راغب مجازات عل کاف المثل
 صورسه لر مخدورنی غذار کدین گوسترر
وله ایضاً

(Vol. IV, p. 105). غزل (۳۶۸)

۲۱ کنچ فراغه گرچه که همت قومز سفی * سودای جاهه دوشکه که راحت قومز سفی

راغب سند نفی حرونگ زیون ایدن
بو عرصده شهامت ایله یکتاز او لور

وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 103). غزل (۳۶۵)

میاهاش ایلز رندانه مشرب هر خصوصند
مگر کم باده گلfram ایله ساغر خصوصند
اساس معرفته خانه دل بولسون آرایش
نکلف بر طرفدر بالش و پستر خصوصند
عجبی دعوی عشقکله پُر داغ ایلسهم سینه
گرکدر نقش خاتم کرتی محضر خصوصند
نه چاره قولانلسه خدمت دیگرده چار ابرو
هله جائز دگل دلاکله بربر خصوصند
اگر مقصود اثردر مصرع بر جسته کافی در
عجب حیرتک یم بن سو اسکندر خصوصند
اولوری چشم حسرت حسن عالسوزدن بسته
باقول خاطر احبابه هیچ دلبر خصوصند
وحید نکه سخه راغبا ال ارقه سی پرده
خصوصا بو زمین نازه طرح و نر خصوصند

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 103-104). غزل (۳۶۶)

مطلوبگ ذلیله مخلوقه مدارا ویرمز * ویرن الله درای دل بگ و پاشا ویرمز
بر نجی ایدی موسی یده کم ال ویردی * شجر طور هیشه ید بیضا ویرمز
بیلم عشقدن آزاده لغه عاشق سن * سکا بو رخصتی اما دل شیدا ویرمز
آیاری سرشك اویسه سرسیز اویز * میوه خواهش هر خُشک تنا ویرمز

نجیل نشأ سن اهل شکم ادراك قابل می
بهشت آگد تجه زاهد آکل و شریک لذتن سویلر
نه ضبط حاکم عقلی نه حکم ضابط شرع
جنون اقلینی گشت ایلینلر راحت سویلر
میان گفت و گوده بد منش اهیام ایدر فجیع
شجاعت عرض ایدر کن مرد قبطی سرقتن سویلر
موافق در بنه البت مزاجه شیوه حکمت
طیبیک اولسده کذبی مریضک صحنه سویلر
پریشانی خاطر نکته سر بسته وش قالدی
نه کمکه حکمن آکلار نه راغب علن سویلر

وله ايضاً،

(Vol. IV, pp. 101-102). غزل (۳۶۴)

آزادگان قید امل سرفراز اولور
ناز ایله سون سپهره او کم بی نیاز اولور
ششیر ابروانه سیه زاغ فنه در
چشمک نه دم که سرمه کش خواب ناز اولور
کچ درونی خانه بی منت ایلمش
واری ایسه غم گوی بسر دلنواز اولور
باق هنور نشوء فبی دم مسیح
آب و هوای میکه ناساز ساز اولور
یکسان بلن بهار و خزانک بو گلشنگ
مانند سرو فامت عمری دراز اولور
سالک پل هوادت ایدر ابتدا گذر
آخر رو حبیته مبدآ مجاز اولور

۱۰

۱۱

۱۵

۲۰

۲۲

های طبع بلند رضایه شایسته
بو مرغزارده بر آشیان بولفادی هیج

راغب پاشا،

(Vol. IV, p. 100). غزل (۳۶۲)

سبک سامانِ تقلید حقیقت جلّه پوش اولمز
هادت موجه نصویر دریاده خروش اولمز
گران گلز وقاره اهلِ فیضگ مستهندانه
سبوی باده مخواران شوفه بار دوش اولمز
فروزان در چراغ شهرت پروانه نا محشر
زبانِ شعله آوازِ خاموشان خوش اولمز
قدر کارن ایدر سن خواه غافل خواه هشیار اول
حریفِ زور بازوی فضا ندیر هوش اولمز
خيال ایت نسبتِ رنگینی حسن و عشقی دفنه
صدای آتشینِ بلبله گل گیو گوش اولمز
بزرگانه هیشه ترکه آرایشه دم زیست
قبای چرخ اطلس ساده در آنکه نقوش اولمز
زمان اولمز مساعد یا مکان یا ساقی دوران
بو عشترت گهه دلخواه ازره راغب عیش و نوش اولمز

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 100-101). غزل (۳۶۳)

خراباتی گورنلر هر بری بر حالتن سویلر
اطافت نقل ایدر رندان و زاهد نقلتن سویلر
سرآغاز ایلدکجه بمحثه بلبل رونقی گلدن
بزمده قفل مینا ملک کیفیتن سویلر

ننگای دهر ایلردى بىنى افسرده دل
اولىسه نیلی زمین شعرده وسعت بگا

وله ايضًا،

(Vol. IV, pp. 88-89). غزل (۳۶۰)

اگر جان گورمك استرسه گ بدنىز * گور اول روح رواني پيرهنسز
چمنى ناسزالله او شوخگ * حرام او لسون خرام نازى بنىز
گوکل اغيار اچجون انجىنه باره * گل اولىز باغ عالمك ديكىز
آورى حبه نا چىزه عاشق * جهانگىنگىن اول سيم ننسز
اگر هر ذره برمهر او سه دنيا * گوزم نورى گورنىز بگا سنسز
نه در جرم دېش خوبانه نيلى
النسز گوکلى هر ويرميسز

رضا،

(Vol. IV, p. 92). غزل (۳۶۱)

ديار دله بگا ه زيات بولغادى هىچ
لسان عشق بلور ترجمان بولغادى هىچ
منى شوقى سوق ايلمك نه مك در ۱۰
اکا بو عرصده بىر ه عنان بولغادى هىچ
بو رهگنزا توكىلە شىخ ارشاده
عصاى پير اولەحق بىر جوان بولغادى هىچ
يان بلىگىمى بىخىنى اكلايم شىدى ۱۵
اوزىدىن اوزكە جهانىه يان بولغادى هىچ
بو ڪارخانە غبراده خواجە املە
قاش عرض اين جك بىر دكان بولغادى هىچ ۱۹

اے دوای نخوت و ناموسز * سَنْسَنْ افلاطون و جالینوسز
 جسم خاکی عشقه اولدی بلند * کوه گلدي رقصه اولدی نشه مند
 طوری پر نور ایندی چون نور لقا * بو خبردر خَرَّ مُوسَى صَعِقا
 گر بولیدم همدر و دمسازی * نی گچ افشا ایدردم رازی
 همزبانندن او کیم اولدی جدا * بی زباندر ایتسه ده صیت و صدا
 گندی گل ذوق گلستان فالمدی * ببلِ نالانه افغان فالمدی
 جمله معشوق اولدی عاشقدر حجاب * زنک در معشوق و عاشق مرده ناب
 هر کیمک عشقیله سوز و سازی بوق * مرغِ بی پر در آنک پروازی بوق
 عقل و هوشه بر فالوری ببر نفس * نور جانان اولیه تا داد رس
 ۱۱ کاری عشقگ میل کشف راز اولور * صاف اولان مرآته باق غماز اولور
 ایلز مرآتِ جانک کشفِ راز * صنوتکه زنگدن بوق امتیاز
 زنگ و آلاشدن اولسه گر جدا * برق اورردی نور خورشید خدا
 نوله اولسه زیبِ گوشِ راستان * اولدی وصفِ حالمز بو داستان

نبلی،

(Vol. IV, p. 88). غزل (۲۵۹)

۱۰ نطق جانپیشِ لبکر مایهٔ عشرت بگا
 سویلز ساقی دهان ساغر صحبت بگا
 ایلدم گلشنک نجفی ریاضیاتِ صُنْع
 اولدی اوراقِ گلستان نسخهٔ حکمت بگا
 گوشۂ هجره اشارتدر او شوخگ غمزه‌سی
 بولیله آفدن نیجهٔ مأمول اوله و صلت بگا
 ۲۰ دامن گرد غمِ خواهشدن ایلر شُست و شو
 جوی نسیمِ صفادر مشربِ همت بگا

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 83—85). ترجمهٔ مثنوی دن (۳۵۸)

دگله نیدن کیم حکایت ایمه ده * آیریلقدن شکایت ایمه ده
 دیر فامشلقدن قوپاردیل بیف * نالشم زار ایلدی مرد و زف
 شرحه شرحه ایلسون سینه فراق * ایلم تا شرح درد اشتیاف
 هر کیم اصلندن اوله دور و جدا * روزگار وصلی ایلر مفتدا
 بن که هر جمعینگ ک نالانیم * هدم خوش حال و بد حالانیم
 هر کشی زعینجه باگه یار اولور * صحبتمن طالب اسرار اولور
 سرم اولز نالشیدن گرچه دور * لیک یوق هر چشم و گوشه فیض نور
 بر برندن جان و تن پنهان دگل * لیک یوق دستور رؤیت جانه ییل
 اولدی آتش صیت نی صانه هوا * کیمکه بو آتش یوغیسه حیف اکا
 آتش عشقیله در تأثیر نَ * جوشن عشقیله در تشویر فَ
 یاردن مهgorه همدرد اولدی نَ * چاکساز پرده مرد اولدی نَ
 نَ گی بر زهر و تریاق اوله مز * نَ گی دمساز و مشتاق اوله مز
 نَ ویر بر راه پُر خوندنت خبر * عشق محبون فضمن تقریر ایدر
 یدلان در محرم اسرار هوش * یوق زیانه مشتری الا که گوش
 ۱۰ در دمزدنت روزلر بیگاه اولور * روزلر چوق سوزیله هراه اولور
 غم دگل در گونلر ایرسه گذر * سن هان باقی اول ای پاکنده تر
 ماهی بی مجر اوله مز سیراب ساز * روز بی روزیه اولور غایت دراز
 بخته حالن هیچ فهم ابتسوی خام * اختصار اوزره گرک سوز و السلام
 بندیگی قطع ایت اول آزاد ای پسر * نا بکی پایگه بند سیم و زر
 ۲۰ مجری افراغ ایله سگ بر کوزه بیه * غالب اولز قسمت یک روزه بیه
 کوزه چشم حریص اولسونی پُر * بی قناعت اولز اصادف ایچره دُر
 عشقله اول جامه کیم چاک اولدی * چرک حرص و کبردن پاک اولدی
 ۲۲ خرم اول ای عشق شیرینه کارمز * اے طیب علّت اطوارمز

حال صانه نقطه قویش کاتب دیوان حسن
 مطلع ابروی باره حلی مشکل در دیو
 نیک و بد نقشی دو عالم جلوه گر در آن هر هپ
 سینه مه آئینه قویشلر مگر دل در دیو
 جوش ایدر خون شهید عشق طور مزدم بدم
 فنه گنسته طوقی استر بار قاتل در دیو
 خواستکارانه مبارک اولسون آنچن عاصما
 استم بن دولت دنیایی زائل در دیو
 وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 78) ریاعی (۳۵۶)

یا رب بو معنایی پلر هپ عالم * کم عین سزا جرم و عطا در سکا هم
 ۱۰ بن بگا دوشن اشد قصور ایلدم * حاشا که جنابگ ایقیه لطف و کرم

نجفی،

(Vol. IV, p. 83) غزل (۳۵۷)

کمسه نیک سرمایه آراف غارت اولسون
 کمسلر آواره دشت ملامت اولسون
 بر سرامد داربا گوردم دیدگ گلزارده
 گور دیگ گ ای باد صبح اول سرو قامت اولسون
 کاسه کاسه زهر غ نوش ایلدم عشقگله بن
 دست جور گدن نهله چکدم شکایت اولسون
 غم پیه بر گون آرسک و صلمه دیرسک بگا
 موعد وصلگ صاقن روز قامت اولسون
 اولقدر آماده در چاک گربیان ایگه
 ۲۰ چشم شو خگدن نجفی به اشارت اولسون

وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 77). غزل (۳۵۴)

دم اویلز کم بو شیون خانه ده آه و این اویلز
سپهه رک بازگون طاسی سرشار طین اویلز
 محله قابلیت شرط در باران نیسانگ
 نماشا قیل که هر بر قطره سی دُرِّین اویلز
 خداجولر بهشت و دوزخی باد ایلز هرگز
 درون عشیقازان جایگاو این و آن اویلز
 دل سخنه نصیحت کار قلز مومدن فهم ایت
 که تا نرم اویلدخه قابل نقش نگین اویلز
 عروس پرده که نظر دنحو شیوه مه عاصم
 جانب میر عزت گبی داماد گزین اویلز

۱۰

۱۰

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 77-78). غزل (۳۵۵)

انجمن گاه ازله عشقه قابل در دیو
 آتش سوزان فومشلر سینه مه دل در دیو
 خاکساران نشوه یا ب اویلزی فیض عشقدن
 شیره انگور قونز و خمه گل در دیو
 سینه چاکمدن دل پُر خونی عرض ایلدم
 اول بُتِ مُعچجه به صهایه مائل در دیو
 اراله مژگانلرک اے غرمه خوف یتش
 طوتهق استرلر او چشم مستی قانزل در دیو
 چندی عیندن نیجدم در که باقیم حاله
 سیل خونین سرشکنگ نامی سائل در دیو

۱۵

۱۰

وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 74). غزل (۳۵۳)

ضعفدن کچ عناده کم دل شیدا یاتور
 گر اجل گل‌سیدی گورمز شویله نا پیدا یاتور
 جوشه گل‌سه کم حبای در رسوم کائنات
 عشق در نام فضای دلنه بر دریا یاتور
 وار فنا دشتن تماشا ایت اچوب عبرت گوزک
 نیجه اسکندر تُراب اولیش نیجه دارا یاتور
 شاه عالم گل‌سه چکنر پاین دامانه
 کچ استغناهه رحمی شویله بی پرو یاتور

عاصم،

(Vol. IV, pp. 76—77). غزل (۳۵۳)

غم عشق دل آشوبی زین و آسمان چکنر
 شکایت اولیسون بن چکدیگم باری جهان چکنر
 بهار ابردی نیچون زحمت چکر رندان بو موسسه
 کیمک عقلنده خفت وار ایسه رطل گران چکنر
 پریشانلیق نظام حال قیدندهن گلبر یو خسنه
 امید سود نا بود ابلیت بیم زیان چکنر
 جهانه کچ منشدن راست کیشک رنجی افزون در
 بو منزلگهده تیرگ چکدیگی جوری کان چکنر
 جوان مردانک این در فلک زخم زیاندنه
 بلو رستم نهادن زاله نیغ بی امان چکنر
 دماغ خواهش غایبه نازک در بن عاصم
 زکام آکود اولور یاس ابله بوی امتنان چکنر

ویرمک استرسه گجهانه نام مانند نگین
مرکزگه گوستر استحکام مانند نگین
فص خاتم وش و بروب زینت یاقشند نام
خانه زینه او سیم اندام مانند نگین
اول بُت سینگن دل آغوشه چکک استین
سیم و زردن قورمک استر دام مانند نگین
کاوش حکاکه صبر ایچک گرکدر ایلین
سیم و زر تخصیله اقدام مانند نگین
بی خراش سینه شاو نامدار ایتمش دگل
تحت زرین او زره وضع گام مانند نگین
هم چقار نقشگ یا پاهه هم اولور رویگ سیاه
ایچه رازگ هر کسه اعلام مانند نگین
خاتم بی فصه بکر اول که چکمز سینه به
بر لب لعل و گوزی بادام مانند نگین
خاتم بی فصه ایله بی خط گی اوله عقیم
خلقه قیل آثار لطفگ عام مانند نگین
آل گرو بوز قراسی در حامیا تخصیله گز
اولیش فرضا که صاحب یام مانند نگین

فربی رحمی افندی،

(Vol. IV, p. 73). ریاعی (۲۵۱)

شت محو اولور هیشه که نجم سحر طوغار
انجام انهزامک مهر ظفر طوغار
آبستن صفا و کدر در لیمال هب
گون طوغه دن مشیه شبدن نلر طوغار

پرده پیرای مظاہر اولوب استاد ازل * جلوه ریز اولدی پاپی صور گوناگون
منفصل گرچه که پیوند نصاوبیر ظهور * متصل یکدیگر لیک تماشیل بطون
کلک مانی قدرک صفات عالر * اولدی همگونه روی ورق انگلیون
چشم باریک نگاهانه گورینور یک رنگ * بو نقوش عجب انگیخته بو قلمون

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 70-71). غزل (۳۴۹)

فروع مهر مرأت دله ژنگار در سنسر
حریر پرتو مه دوش جانه بار در سنسر
نوله خلخال ساقی عرش اولورسه حلقه موجی
فلک اشک فراوانکله طوفان زار در سنسر
دگل خاموش اولورسه جای حیرت هر گورن خامم
الله خامه میل سُرمه گفتار در سنسر
مدادی حلقه مردمدن اولماز پا بروت هرگز
نگه چشمده هچون گردش پرکار در سنسر
اگر آئینه شوق اولسه هر بر ذره عالر
بکا عکس دخی هم صورت اغیار در سنسر
کند وحدتیله شعله جواله شمعی
عبادت خانه اندیشه زیار در سنسر
پکر خورشید گچه شعیله فکرِ مینفاذن
گذرگاه خیال شویله تنگ و تار در سنسر

حائی آمدی،

(Vol. IV, pp. 72-73). غزل (۳۵۰.)

دل ینه پُر شرحة آلام مانند نیگن
متصل طونس المد جام مانند نیگن

خاکنگ بیل شرف و قدر بی کیم ادرنه نگ
کعبه دن اوّل اولور سجدتی استانبوله
وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 65-66). (۳۴۶) ترکیب بند در نظریه روحی

صوفی گی ظن ایقه بزی سمجه بدستز * بز دانه شمار گهر عَهْدِ الستز
ارباب ریانگ سرنه جرمه نثارز * پیانه سرشار می عشقله مستز
ه محلَ الْبَصَرِ سایه گی دیده مهره * خاکِ قدمِ اهل ملامته که پستز
کعیله صنخانه ده یکرنگ سجودز * بز خانقه دله که الله پرستز
یلزسه نوله قدر بیزی زاحد خودین * اوّل آیینه بز کیم کف زنگی شکستز
سر گشته لرز دور اوله میمعزدن * سیلاَب صحاری گی بیجای نشستز
گمکرده سراغ ره حیرانی عشقز * خضر ایله او وادیه که بز دست بدستز
۱۰ ساغر بکف میکده عشق خدایز * فرق فلکه جرمه فشان طرفه گدايز

راشد،

(Vol. IV, pp. 67-68). (۳۴۷) غزل

خود فروشانه هنر مایه اقبال اولماز * جامه زر سببِ عزتِ دلَّل اولماز
خاکساری هنر پیشه بی ذلت صانه * پُرَنَوْ مهر بره دوشسه ده پامال اولماز
حرف پیر اولد وغنه سهْمِ کانِ ناثیر * الْفِ قامتِ خمگشته گی دال اولماز
خالص اولزسه زیر ناب گی اصلِ مقال * گیرسه بیگ پونه تعییره ینه قال اولماز
۱۰ راشدا توبه امساكِ مو روزه نه غم * مانعِ گرداش جام مو شوال اولماز

مُنیف،

(Vol. IV, p. 70). (۳۴۸) قصبه

خامه امِرِ گُن اوّلد قنه رقم سخن یکون * جمله شی اوّلدی یه میسته احکام شئون
چکدی مسوده تحويل براتِ عدمه * خط بُطْلَان قلم صُنْعَ خدای بیچون
۱۱ اوّلدی بر داشته حبلولت دیجور عما * ساحه پهن بروز اوّلدی زوابای کمون

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 64-65). غزل (۳۴۴)

بزم پاک حُسنه زبور در او زلف و خال و رخ
 دود عیبر مجرم زر در او زلف و خال و رخ
 گردن بلورگ ک او زره گویا بر شبشهده
 سنبل و شبوگل تر در او زلف و خال و رخ
 داغ غم سودای سرتاپ جگر گتمک محال
 دلک کیم دائم مصوّر در او زلف و خال و رخ
 شمع شب پیرایه و پرسوخته پروانه وش
 متصل گرم آشناالر در او زلف و خال و رخ
 شعله آهه سپند اویق سویدایه درون
 یاده گلدهجه مفتر در او زلف و خال و رخ
 گلشن حسن ایچره دامر و دانه آشوبه
 مرغ جانه قید دیگر در او زلف و خال و رخ
 سوز حسرت مردم چشی پریشان خواب ایدر
 ناکه زیب روی دلبر در او زلف و خال و رخ
 قبلي حسن شاهد نظری دو بالا سامیا
 چون ردیفه مکرر در او زلف و خال و رخ

وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 65). غزل ناتمام (۳۴۵)

مَدْحُوكَوْرَلَهْ كَوْكَلْ صَانَهْ دُوشَرْ مَأْمُولَهْ
 وَاعْظَامْ وَصَفَّ ذَهَنْ بُوسَىْ كَجَرْ مَقْبُولَهْ
 بَادْ لَعْلَيْهِ أَكْرَهْ اِيْجَسْ اُولُورْ تَبَاكُو
 نَارَكِيلْ شَبَشَهْ مِنْ سَنْبَلْ مَشَكِينْ لَوَلَهْ

تحمل محنته سرمایه امر نیشدم
 اولور نفعی فزون باری گران اولد قجه حمالک
 نه مکن پیرو اولق نانی استاده ای سانی
 سواد ناججا در مشق شعری کلک اطفالک

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 62-64). غزل (۳۴۳)

موج خیز اولدی بنه اشکِ ترم سیل گبی
 هر کین قطره سی سرمایه صد نیل گبی
 غرق ایدر فلکِ دلی جوششِ سیلابِ سرشک
 شعله پاش اولسه خیالِ رخی قندیل گبی
 چشمِ نادانک معانفِ سوادِ کلکشم
 نزدِ اعمی ده جلا دشمنی میل گبی
 بر اولور افسرِ شاهی ایله چکولِ گدا
 سر نگون اولسه آگر صورتِ آکلیل گبی
 بوریا جنسی ایکن جایی اولور مسندِ دوش
 نان مهانی ایدن تهیه زنیل گبی
 قوچدم اول موی میانی دیوالاف اور دی رفیب
 بلی یوق صحنه ضعف او زره سوزی قیل گبی
 سرِ نموده نه کار اولدی گور اے مغورو
 پشنهنگ نیشنه خرطومر سر فبل گبی
 گلِ رنگن مضماین ایله سانی فصدگ
 بو سکر بیتی بہشتنه بنه نتیل گبی

وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 56). (رباعی ۳۴۰)

اریای دل اولدی هب جوانه مفتون * هیچ فالمدی بر زن التندن ممنون
اکثر شعراء عصر قولنیزلر * بکر اولد و غیچون سخنی تازه مضمون

وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 57). (رباعی ۳۴۱)

رقص بو حالت سنگ اوینوکن میدر * عاشقانیکنگنگنی بوینوکن میدر
طویم شب و صلکه شبِ روزه گی * ای سیم بدن صباح قوینوکن میدر

سامی،

(Vol. IV, p. 62). (غزل ۳۴۲)

ندر سودی بو بازار فناده جلبِ اموالک
غنا و برمز متعاعِ مستعارے دوش دلائلک
حباب آسا گریبانِ صاحب زهدی چاک ایتدی
شکستِ تویندن اواز نوشانوشه شوالک
گران جانانِ زهد اعمال ایله اوچق امید ایله
اولوری ماکیانه لطف پروازی پرو باللک
سریم ابره ایرسه قطره باران ظهور ایلسه
اولور ادبیار البت ما وراسی فرطِ اقبالک
ابدر خار مژهم آزرده پای نازکک شاید
دگلسم ای گلِ نورسته معدور اوله پامالک
چکلمز وضعِ ناسازی سکوت ایلسه ده نادان
شارانی بدلدر گنگویه مردم لالک
تیز نیک و بد عینِ ضرر در خرده بینانه
بو دقت جسمی سوراخ ایتدی غربالک

گل گورم دگسە سىر ايت اما صقىن غلطدىن
 تابىدە غەرە صانە اول جۇت زىنگارى
 ابرولرىن زراندود اېتش عروس فېضىڭ
 مشاھە ئەكالىڭ ىككى خىستە ئارى
 باق اول زىمەن خوب و دلچىسى مشكىبىه
 سىر ايت او سەف پاك پۇنقىش و پەرنگارى
 گويا ايدوب طبىعت گوئى زىمىن نىطىخ
 تېت اشاغى دوشىش چىن و ختن يوقارى
 اول دەڭلو ساھەسىن فېض و نساط فاركىم
 اولىسىدى گر زمانڭ ئاسايش وقارىء
 دىرىدمەكە گلش آنڭ طرح اقامت اېتىش
 جىشىدى كامكارڭ اىيام خوشگارىء
 دېوار تابدارىن ظن اىلە مەتقىش
 دوشىش بېشتىڭ آكە عكىش شۇغۇھ زارى
 اولدى عجب عجب كم ترکىب خۇلە قابىل
 بىز بولىلە بىلە ايدىك بولۇن ئەنلىك
 بىر يائىڭ لالە زارىء كېشتى پىالە جىر
 بىر يائىڭ گلستانى كانڭ خزىنە دارىء

* * * * *

ولە اىضا،

(Vol. IV, p. 56). رىباعى (٢٣٩)

ساقى نگەڭ تام ئار اىتدى بڭا . حىرنەنە جەھان يوزىنى نار اىتدى بڭا
 ٢٠ صەبايە بەنانە بولىلە و الله بالله . نەدىسە او چشم پۇخمار اىتدى بڭا

دارِ خُلُدُك بر مصنوع بینیدر باخود دیدم
 دیدی کیم رضوان بو بیتی جتگ معنایسیدر
 دارِ محنتدر جهان اما بونگ خاک دری
 اول قیاسگ صورت الای استثنایسیدر
 طاقِ کسری قصرِ شیریندر پدر مادر آگا
 بو ایکیسینگ دخی بر طفل نو پیدایسیدر
 کوه و دریا ایکی جانبدن در آغوش ایلش
 صانکه دریا دایه‌سی گهسار ایسه لایسیدر
 کوه صافینه رخسارین طوغر گوندن آنگ
 بحر ایسه آپنه دارِ طمعت زیبایسیدر
 حبذا ساحل‌سرا کیم رنگ و بوی نو بهار
 گلشن پر فیضنگ بر غنچه رعنایسیدر
 طینت پاکده‌کی دلجوی بوئه آشنا
 ملکتِ باغ و بهارگ حضرت عبسايسیدر
 حبذا گزار پر فیض نماشای غریب
 کیم بهشت هشت آنگ بر گوشه تنهایسیدر
 آگه تنه‌گوشه تعیر ایتمک ای کلک بیم
 حق بو کیم غایت خطانگ ذروه اعلایسیدر
 هیچ تنه بر فالوری اول جلالت خانده
 کیم جناب آصفنگ منزلگه و مأواسیدر

* * * * *

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 55-56). فصید (۲۲۸)

اے عالمِ مثالگ سیاح هوشیاری
 هیچ قصر صورتک گوردنگی نو بهاری

۱۰

۱۰

۱۰

۱۱

دهانِ غنچه‌بی باز ایت زبانِ سوستی تر قیل
 شکستِ توبه‌یه دخل ایدنه حاضر جوابیسن
 گلستانه نمایان اول چو معنای بلند ای سرّو
 بو موزون قد ایله حقاً که بیتِ انتخابیسن
 آچل ای فصل دی سن گلستانلردن اچسون گل
 ترنم ایله بلبل مطرم چنگر ریابیسن
 صالندگ شویله که باقدگ بی ای عرعر آزاد
 سف گوردکه صاندم دلبر عالیجانیسن
 گلم شویله گلم بویله دیگدر باره معتماد
 سفی ای گل سور جانم که جانانه خطابیسن
 مدام ای لاله خاطرکشا دور اوله گلشندن
 سنگله نشه تحصیل ایلرم جام شرابیسن
 نه حالتدر سکا باقدنچه اے چو عمر اکسلز
 مگر زنجیر بند پای عمر پُر شتابیسن

* * * * *

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 54-55). قصیده (۳۳۷)

قصرِ روح افرا دگل حسن و بها ماؤسیدر
 جنتِ اعلا بونگک فرشِ جهان آراسیدر
 سیز ایدوب طرحِ جدیدِ سقفِ عالیسن دیدم
 وار ایسه بو رویه ارضگ عالر بالاسیدر
 روحِ افلاطون دیدی بوق بوق خطا ابتدگ خطا
 عالیر جاه و جلالگک بو یکی دنیاسیدر

۱۰

۲۰

با اول سلسیل صفا دستگاه * که هر موجی بر تار نور نگاه
 گلُک خنده‌سی شویله پُر وَلَوَه * که سبزه نه ممکن که در خواب اوله
 گُل و لاله بر بیرینه عشه ساز * هزار ایله قُمُری هم آواز ناز
 گورندي چقوب طارمه یاسمن * طلوع ابتدی صاندم سُهیل مین
 درخشنادر شول سنبلک طره‌سی * مگر شانه اورمش مهگ غره‌سی
 درونش وار بر طرازند قصر * که ویرمش در و باه افلاکه عصر
 او تورمش او قصر او زره صدِر گزین * خدبو هنرپرور کاریین
 جهان صدر ذیشان گردون شکوه * مظفر سپهدار انجر گروه
 خدبو خردمند رسطو غلام * خداوند داران ناموس و نام
 ۱. جیتنده نور اصالت مین * نگیشک فَرَّ و جلالت رهین
 قپودان دریا سپهیر علا * سُنْ نبَّ گزین. مصطفی
 حریمته نسِرِ فلک هیچ کس * نگاهده سیرغ پُرِ مگس
 کرم بزم وصلک خنیاگری * هم اوده طوغش کین چاکری
 بو گلزاری قیلدی او صدر دلبر * جهان ایچره ذاتی گی بی نظیر
 ۱۰. گلی التفای ایدوب خنک روی * بهارانه اخلاقی بخش ایندی بوی
 اولوب پرچم رخشی سنبخشان * علمداری ایندی بو سَرُو روان
 بو گلزار نوککی انساسیدر * بنشه او انسانک امضاسیدر
 زمینه ایدوب لطفِ طبی اثر * بو قدی نهال گل آندن چکر
 الْهی بحقی بہشتِ برین * بو گلزاری آیله خزاندن امین
 ۲. قیلوب صاحبن دائمها بر قرار * گلستان آیله هیشه بهار
 دل دشمن اولسون حسدله دو نیم * ایدوب وصفِ ذاتن هیشه ندیم

وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 54). فصل (۳۳۶)

گل ای فصلِ بهاران مایه آرام و خوابیسن
 ایسِ خاطرم کامِ دل پُر اضطرابیسن

سکا بر عجب داستان سویلیم * قوافی طوت که سحر و بیان سویلیم
 بو گون بر گلستانه دوشنده بولم * که اولدی شعورم تجیله لگم
 نه گوردمکه بولش جهان زیب و فر * دگل بو جهان بر جهان دگر
 نشیب و فرازی بیت و شمال * بتون عز و اقبال و جاه و جلال
 ه سراسر گل و سنبل و بامن * چمن در چمن در چمن در چمن
 بنی آلدی حیرت بو گلشن ندر * بو زیننده معشوق پُرف ندر
 کیم ایندی بو گلزاری رشک بہشت * کیمک حاصلیدر بو کار و بو کشت
 ندر نام کیمک طرازندی * کیمک آچلور روی نازنک سی
 اولورکن بو فکرله هر سو دوان * بو ایانی گوردم یازلش عیان
 ۱۰ خوشان نزهت آبادِ جنت سرشت * که خاککه مدغم مزاج بہشت
 چمنی بو یاخود گلستانیدر * دکانِ نیسم فروشانیدر
 هواشی مسیحای طبع نزار * ناشاپی تریاق خواب خمار
 مصنفان در آب چو چشم خروس * گلِ آلی دلکش چو شرم عروس
 او سریو بلند او فضای جمیل * چو عیش عریض و چو بحر طویل
 ۱۵ زیننده گسترده دیساج هسور * فضاسنده جاروب گیسوی حور
 گنگ خاکه افتاده بر ژاله سی * مهگ هاله سی بر فزل لاله سی
 بهار اویله ایتمش فضاسنده جوش * صنورسن که گردونه ایرمش خروس
 دیزیلش نهالان گل سو بسو * قطاریله گلش مگر رنگ و بو
 بوی بین ایتمش چو خوبان کنار * گلستان و بوستان و باغ و بهار
 ۲۰ لبِ حوضی ماء نوگ پاره سی * ثریا فشان آب فواره سی
 رخانده اول دکلو وار فر و تاب * که یاننک چون شع روز آفتاب
 اولور آب بر جسته چرخه هماس * که اوستنک گردون آصلمش چو طاس
 ایدر طبیعی فواره سی در کند * اورر موجی عمرگ ک ایاغینه بند
 گلستانه فواره جدول چکر * یاخود حدّه لردن گوش نل چکر
 ۲۵ خوشا دلکشا حوض برق و صاف * جوانانکه واری بو صفوته ناف

گلدي ینه زهره شکر خند * دستينه کانن ايلدي بند
بر طرفه نوایه اوردي پوند * آغازه سی گرچه کم نهادند
اما که فرارے اصفهاندر

پاینده اوله بو بنم و نادی * خدمته طوره سرور و شادی
اقبال و حبور و بَرَ مرادی * هر لحظه‌ی بیک نشاطه بادی
الله شکر شه رایگاندر

آخر قلم اولوب مرخّص * قيلدي بو خطابي باڭه مختص
آيريله بو بابدن آياق بىن * انجق بو جهانى ساڭه مخلص
باپ هم خدايگاندر
وله اىضا،

(Vol. IV, pp. 50-53). مثنوی (۳۳۰)

(اوّصفِ باغِ وفا در خمن ستايش قپودان مصطفیٰ پاشا)

۱۰ فنی ساقی اول جامِ فیروزه رنگ * دگلدر دگلدر زمانِ درنگ
اگر عمرم ایسکه آیله شتاب * که فرصت گوررسن که پا در رکاب
نه صبر و تحمل نه تاب و توان * بیان اولدی حالم امان آلامان
او مستِ تغافل او خونی نگاه * او مخمورِ فطرے او چشمِ سیاه
بنی قبله نا بولیه مستِ خراب * که مست اولور ایشنسه جامِ شراب
۱۵ سنی کیم گوروب اولدی مُبتلا * بلا سن اظالم بلا سن بلا
هاندم که دوش اولدی ساکه گونم * نه دیسم گرکدی او نندم سوزم
بر از طور اندم که فکر ایلم * هله جاهی صونه ایشت سویلم

گل ای عز و نازک جگر پاره سی * گل ای درد داغ درون چاره سی
بری گل که بر لحظه ای شوخت و شنگ * هم آهنگ اولهم چو طنبور و چنگ

رائیکله ایدر زمینی تسعیر * گردون کون دیدکلری پر
کیم سنلکی پاک رأی و تدیر * چرخگ الینه کشید شمشیر
بازو سنه آهین کاندر

ای آصف پر شکوه و دانا * زال زر و رستم توانا
تشییه اولنوری ساگه زیرا * عالمه اثرلرگ هوبدا
انلرسه بر ایکی داستاندر

بولدی بو جهان کهنه یکسر * جود و کرمگله زیب و زیور
تحبیق اهل فهم آگلر * بر کهنه حکایه در که دیرلر
جعفر کرم اهلیدر فلاندر

باب کرمگ جهانه مأوى * فخر ایند خدمتگله دنیا
ای صدر گرین عالم آرا * تشریفگ ایله بو صدر والا
مغبوط فراز آسماندر

دامادیکه لطف ایدوب فراوان * قیلدگ آنی مقدمگله شادان
چون اولدی بو لطف خاصه شابان * شیدنگرو نجم بختی هر آن
خورشید سپهره هعناندر

شاپسته اوکنجه چرخ گردان * خورشیدی چو مجرم این سوزان
بر جیس طونه یانجه دامان * هم قالدره پرده ماء نابان
کیم پرده کشالق آکا شاندر

بونلر ایدیجیک ادای خدمت * پر فلکنگ دگلمنی نوبت
کیم ایلیوب اول دخی جسارت * بر تازه زمین نو عبارت
عرض ایلریسه هان زماندر

۰

۱۰

۱۰

۲۰

۲۱

مومنانم پلک گوزل یا شدی بلداری سگا
هم موافق دوشدی بو دستار خنکاری سگا
غنجه سن سویله صایله ایلسون باری سگا
رنگر گلدن جامه بوی یاسمندن پرهرن
باغه گل ای گلبدن آچل گل ای غنجه دهن

کاکلکدن پرده چکمش سن رخ تابانگه
آفرین ای غنجه باغ ادب عرفانگه
ناز پرور سن ایدرلرسه سزا در شانگه
رنگر گلدن جامه بوی یاسمندن پرهرن
باغه گل ای گلبدن آچل گل ای غنجه دهن

گیش اول روح مصور فرمی جانس فبا
جسم پاکیه مناسب گلسه اولوردی سزا
لالهوش گوردم سحر آچلی گلشیدن یگا
رنگر گلدن جامه بوی یاسمندن پرهرن
باغه گل ای گلبدن آچل گل ای غنجه دهن

وله ایضا،

(Vol. IV, pp. 48-50). مخس (۳۳۴)

خوش گلذک ایا خدبو اکرم * لطفنگه گوگلر اولدی خرم
شاد اولدی مکارمگله عالم * هر گونه مائزگ دمادم
آرایشی عرصه جهاندر

ای صدر گزین پُر جلالت * وقتگنه جهان مثالِ جنت
بر چاکر مقبلگ سماحت * چون بند درگنه عز و دولت
پرورده خالک آستاندر

اول پری رویگ جنای چشم جلادین دیم
 درد عشقیله ندیگ آه و فریادین دیم
 طرز و طورین سویسم مانع دگل آدین دیم
گل بگافلی کلکلی کراکمی مور خاره‌لی
وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 46-47). شرقی (۲۲۲)

ه گذاره صالن موسیدر گشت و گذارگ * ویر حکمنی ای نخل چمن کهنه بهارگ
 دوک زلفگی سهورگی عارضگ او زره * ویر حکمنی ای نخل چمن کهنه بهارگ
 بلبلرگ استرسنی ای غنچه دهن گل * گل کندیگی آگیم گلشنه سن گل
 پامال شتا اولدن اقیم چمن گل * ویر حکمنی ای نخل چمن کهنه بهارگ
 صال خط سیه کارگ او رخساره آله * سهوریگی قاپلت بو سنه قرمزی شاله
 ۱. آل دسته اگر لاله بولنرمه پیاله * ویر حکمنی ای نخل چمن کهنه بهارگ
 جنت گی عالم ینه هر میوه فراوان * سن میوه وصلگ دخی اینزمیسن ارزان
 عشاوه بر بوسه ایدوب گرلیجه احسان * ویر حکمنی ای نخل چمن کهنه بهارگ
 بر مصروع ایشتدم ینه ای شونخ دلارا * بر خوشجده بلم نه دیگ استدی اما
 معقول دبدی ظن ایدرم آنی ندیما * ویر حکمنی ای نخل چمن کهنه بهارگ
وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 47). شرقی (۲۲۲)

ای شو خوبانم آیله اول قدو موزونه سن
 رنگر گلدن جامه بوی یاسمندن پرhen
 سرو سن ساگه یشل شالی گرکدر نیمن
 رنگر گلدن جامه بوی یاسمندن پرhen
 باغه گل ای گلبدن آچل گل ای غنچه دهن

۱۵

۱۹

بر سن و بُر بن و بر مطرب پاکیزه ادا
 اذنک اولورسه اگر برده ندیم شیدا
 غیری بارانی بو گونک ایدوب ای شوخ فدا
 گبکلمر سَرْوِ روانم بوری سعد آباده
 و له ایضاً،

(Vol. IV, pp. 45-46). شرقی (۳۲۱)

سینه‌ی دل‌دی بو گون بر آفت چارپاره‌ی
 گل یکافلی کلکلی کراکلی مور خاره‌ی
 چننه بکلی سیم گردنلی گش رخساره‌ی
 گل یکافلی کلکلی کراکلی مور خاره‌ی

بر جوان قاشی صاریق صارمش افندم باشه
 سرمه چکمش عطر شاهیلر سورمش قاشنه
 شمده گیرمش داخی تخمینه‌ی اون بش یاشنه
 گل یکافلی کلکلی کراکلی مور خاره‌ی

شہنشینلر زینتی آغوشلر پیراہے‌ی
 داخی بر بیلدر یاندن آیریلای دایہ‌ی
 سودیگم گوکلم سروری عمریگ سرمایہ‌ی
 گل یکافلی کلکلی کراکلی مور خاره‌ی

شیوه‌ی نازی اداسی خندسی پک بی بدل
 گردنی پوسکرم بکلی گوزلری غایت گوزل
 صیرمه کاکل سیم گردن زلف تل تل اینجه بل
 گل یکافلی کلکلی کراکلی مور خاره‌ی

صفوت طبعز آرتزدی غرور حسنگ
 مست نازم باقوب آپنه به خود بین اولدی
 سوز عشق اولدی دردیه دوا حیف ندم
 بخت خلاییده به داغم کل بالین اولدی

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 44-45). شرقی (۲۳۰)

بر صفا بخش ایدهلم گل شو دل ناشاده
 گیکلر سرو روانم بوری سعد آباده
 اشته اوج چفته قایق اسکله مده آماده
 گیکلر سرو روانم بوری سعد آباده

گلهلم اوینیهلم کامر آلمه دنیادن
 ماء تسنیم ایچهلم چشمہ نویسادن
 گورهلم آبی حیات آفديغن ازدرهادن
 گیکلر سرو روانم بوری سعد آباده

گه واروب حوض کنارنده خرامان اولهلم
 گه گلوب قصر جنان سیرینه جیان اولهلم
 گاهی شرقی او قیوب گاهی غزلخوان اولهلم
 گیکلر سرو روانم بوری سعد آباده

اذن آکوب جمعه نمازینه دیو مادردن
 بر گون او غریبیلم چرخ ستم پروردن
 دولاشوب اسکله به طوغری نهان بوللدن
 گیکلر سرو روانم بوری سعد آباده

۱۰

۱۰

۱۵

۱۵

۲۰

وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 43). غزل (۴۲۸)

ساقیا هوش آلان زمزمه چنگیمیدر
یوخسے دستگه کی پیانه گلرنگیمیدر
نههگه بیز نگه پیشو اولقد مگر
مطرب ابروده کانگله هم آهنگیمیدر
لعل نابگهی یاخود کوچه ورد ترده
دست ناراج صبادن چوزیلن دنگیمیدر
پرده شرف گلدردگه رخ پر نابگدن
قصد او گلچهره به ای دخت عنب رنگیمیدر
بر نهانیجه تبسمه می صفرز جانا
سویله بالله دههگ نا او فدر تنگیمیدر
لذتندن نیجه آب اولدگ اول لعل ترگ
مدد ای ساغر یاقوت دلگ سنگیمیدر
نه بو نو نقش طرازنگ ندیما یوخسے
اوستاد قلمگ خامه ارژنگیمیدر

وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 44). غزل (۴۲۹)

سر زلفگه فغان ایملک آین اولدی
ناله دل جرس فافله چین اولدی
آب حیواندن ایکی جدول اولوب افسرده
شوخ سیین نمه ساق بلورین اولدی
عقده خاطری بز حلہ شتاب ایتدکجه
او بت سرکشگ ابرولری پر چین اولدی

۱۰

۱۰

۱۰

۱۰

وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 42). غزل (۲۲۶)

ساق و سرین و غبجب و لمب مشریجه در* سرتاپای حاصلی هب مشریجه در
برجام برده لعل لبن صوندی مغبچه * پیر مغان اولاسی عجب مشریجه در
بَدْرِ نامه نظرگ دگمسون فالک * مجلسن عیش و نوش بو شب مشریجه در
ساغر گوی بهانه نوش شرابله * بوس دهان یاری طلب مشریجه در
ه بزم شرابدن چگم طوغریسی ندم * عشرت طبیعتجه طرب مشریجه در

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 42-43). غزل (۲۲۷)

تحمُل ملکنی یقدگ هلاگو خانیسن کافر
امان دنیابی یاقدگ آتش سوزانیسн کافر
قیز اوغلان نازی نازگ شهلووند آوازی آوازگ
بلا سن بند بلمر قیزبیسن اوغلانیسн کافر
نه معنی گوستر دوشکگ کی اول آتشین اطلس ۱۰
که يعني شعله جانسوز حُسْن و آنیسн کافر
ندر بو گزی گزی آهلر بو چاک گریبانلر
عجب بر شوخه سند عاشق نالانیسн کافر
سگا کیسی جام کمی جانام دیو سویلر
نه سن سن طوغری سویله جانیسн جانانیسн کافر ۱۵
شراب آتشنگ کیفی رویگ شعله لندرمش
بو حالته چراغ مجلس مستانیسн کافر
نیچون صيق صيق باقسن بویله مرأت نجلاي
مگر سن داخی کندی حسنگ حیرانیسн کافر
ندیم زاری بر کافر اسیر ایش ایشندم ۲۰
سن اول جلاد دین اول دشمن ایمانیسн کافر ۲۱

آچوشن اویدم سینه‌سن برکره آرام و سکون
 سینه‌دن بلم نه حالتدر گریزان اویدے هب
 خال کافر زلف کافر چشم کافر الامان
 سریسر افیم حسنگ کافرستان اویدی هب
 گردندن سینه‌سندن بوسه‌لر ایمشدی وعد
 جمله‌سندن نیلیم کافر پشمیان اویدی هب
 بر نزاکته آچوب فس گوشه‌سندن پرچمن
 شویله گوسترمش که کیم گوردیسه حیران اویدی هب
 سن دیش سن کم کیمک در دیله گریاندر ندیم
 هی مرؤتسر سنگ در دگله گریان اویدی هب

وله ایضا،

(Vol. IV, pp. 41-42). غزل (۲۲۵)

زلف و کلاهی ویردی خلل مغربی فسه
 چشم کبودے صالحی آفن ملک چرکسه
 گلمش خط سیه رخنه آه ای گوکل
 سهور خوش یاقشیش او گل پنیه اطلسه
 چالک اینسونی جامه سبزین گورنخه گل
 باق شول یشل مقدمه اول قرمزی فسه
 نیزتن بزمک مطریه همواره کج بقسر
 بلم میانلرنده ندر بو منافسه
 ابرولر اوستنه دوکلوب کاکل ندیم
 نصوبیر چینی یازمش او طاف مقرنسه

۱۰

۱۵

۲۰

بر الک گل بر الک جام گلداڭ ساقىا
 قنغيisen آسىم گلى ياخود كە جاي ياسى
 صاندم اولىش جىستە بر فوارە آپە حىات
 بويله گوستىرى بىڭا اول قىدە مستشا سنى
 صاف ايكن آپىئە اندامىن سېئەم درىغ
 آلمىم بر كەرەجەك آغوشە سرتاپا سنى
 بن دىدەجە بويله كىم قىدىكى قىلدى ناتوان
 گوستىر انگشت ايلە مجلسىكى مينا سنى

ولە ايضًا،

(Vol. IV, pp. 40-41). غزل (٣٣٣)

رواق مەرى شىكست ايدى سېئە صافەڭ
 عمود چىچە خلل وىردى ساق شنافەڭ
 طونار گوبك بورىسى غەنچەپ چەلچەپ
 شكاف پېرىھەنگەن او گل گىي نافەڭ
 طونقلىيڭ گورىچىك مىت اولوب صناسىدىن
 پاپوج گىي آچىلوب فالدى آغىرى خنافەڭ
 مىگر لېڭ سخن تازە مشق ايدر كە يىنە
 شىكىر تراشەلرندىن پۇ اولىش اطرافەڭ
 اىچىنە بىر گۈمۈش آپىئە جلوه اىتىھىچىك
 نىدر صفاسى ندىما قىباى زىرىافەڭ

ولە ايضًا،

(Vol. IV, p. 41). غزل (٣٣٤)

عشقە دوشىم جان و دل مۇت جوانان اولدى ھەب
 صىرى و طاقت مصرف چالىڭىزبىان اولدى ھەب

بر چشی وار که بر نیجه بوز بیک لسان بیلور
بیک هم زبان و هدی بیک آشنا سی وار
بلسک بگم ایدردے سنی رشک بیفارار
شمدی ندیک او بله جه بر ما جراسی وار

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 39-40). غزل (۳۲۱)

گردن صاف بیاض او بله که کافور گی
چشم و ابروسی سیاه او بله که سمور گی
شعله حسته گوزلر قاشور با قدقهه
گاه و بیگاه گلوب شویله طوره نور گی
جسم پاکک دیدیلر هم تر ایش هم برّاق
دپدن طرنغه دک گل گی بلور گی
نگلک بولیه ندن خسته در ای شوخ سنگ
گوزلر ک بزم از لدن برے مخمور گی
سو ظن ایله مر غیریلر سلطانم
درد عشق کله ندیما هله رنجور گی

وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 40). غزل (۳۲۲)

مست نازم کیم بویندی بولیه بی پرو اسی
کیم بتشدردی بو گونه سرودن بالا سی
بویند خوش رنگدن پاکنده در نازک تنگ
بسله مش فویننک گویا کیم گل رعناء سی
کلی دیما گیدگ اما فور قمر آزار ایدر
نازینم سایه خار گل دیما سی

سن ای خامه او غرایامش سمت بول * آیاق یاصمهدق برده جولانگر اول
زمین بول که هیچ باصمه یه یاد آیاق * نه مجعون قویه ال نه فرهاد آیاق

ندیم،

(Vol. VI, pp. 38—39). غزل (۳۱۹)

ایلدی بر ایکی پیانه یله سر گردان بزی
آه او صهبا صانیعی عقل آیجی کافر قزے
سینه سی دستنک کی پیانه دن برّاق و صاف
رُخْلَرِی دستنک کی صهبا تردن قرمزے
گرم اولوب او غلان بزه بر بوسه اقرار ایلمش
دون فرگله چکندی ای پرمی اول ساقری
خانه نهایا الله صهبا کله گرم و بار نرم
آه ای صبر و تحمل بعد ازین یاهو سزی
وارمیدر بلم ندیما بر دخی آنک گوی
دین و دل خصی ریا جلادی تقوی خرسزی

وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 39). غزل (۳۲۰)

هر طرّه سند بیک شکن دلرباسی وار
هر سر شکنخ طرّه ده بیک مبتلاسی وار
بر پر نمک کر شمه سی بر طالتو خنده سی
بر شکرین تکلی ببر خوش اداسی وار
سیّر ایت ییاض فسی او زلف معنبرے
شبوی گور که برگ سمندن قبایی وار
کیم و صنی نه بن دیه م خود نه سن ایشت
اما بر آز و فاجع ناقص شوراسی وار

سنبلِ زلنه شیشه در دل صاف * بوگه زنبق صغیری قیل انصاف
 جیشِ فرقله جنگه جان چکیور * تنک هرمومی بر سنان چکیور
 سینه‌مه پیر عشق ایندی نفس * استخواندر غم همایه قفس
 همچنگ کاریسه بگا حلا * روحچگ قبضی ایچون آیله دعا
 مسلمک مرید خاص اولهم * وبرهیم دینی خلاص اولهم
 قند در تیغ اشته بن حاضر * قنلی پراهم کفن حاضر
وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 28-29) ظفر نامه (۳۱۸)

گل ای رخشِ کلک سخن گیرو دار * جدلگاه معنایی قیل پُر غبار
 فضای بلاعنه بر طوز فوبار * چمختیز اندیشه‌دن سوز فوبار
 گل و سوستگ ما جراسن گیدر * سپردن قیلجدن گنور بر خبر
 ۱۰ بتر پیچش طرہ مشک بند * آتوب طونق ایستر کان و کمند
 بتر وصفِ زلفِ گرہ دس گرہ * گوزمر حلقلندے مثالِ زره
 بتر غمزه کافر ایله سیز * او دعوایی فصل ایلسون تیغ تیز
 بتر مدحتِ یال و بالِ بُتُان * خرامنده اولسون نهالِ سان
 سوارانِ میدان شناسی خیال * بو وادبلرے ایلسون پایمال
 ۱۵ گهندیر بو بنیاد خاطر خراش * خراب اولدی قالمادی طاش او زره طاش
 بو دعوا که بیک کره مسوعدر * آنک استماعیه منوعدر
 نیچون وصفِ قیسه اولور بسته دل * گوکل منْ الله مجانون دگل
 اوروب نظر لیلی و مجنونه آل * دلی به سوز آتمه صاقین وا زگل
 ندر کار و بارگک بر ارگاد ایله * باشگ درده او غرامه فرهاد ایله
 ۲۰ او سنگِ بلادن ایدوب گفتگو * دلی به طاش آکدرم در اشته بو
 نیدرسک گوروب قصه و امی * نه شیطانی گورده نه لا حول اوقی
 صاقین اورمه اوصافِ پرویزه دست * یاقار آدم اویله آتش پرست
 ۲۵ لسانه آلوب شیرینگ آدیف * بوزارسک مدد آغزیگشک دادینی

عاشقه باقديغى فَرْطٌ محبتنى در
صفنور كىدى گوزندن دخى دلداده سف
كاكىڭ آچمه دوشورمه او گوزل باشڭ ايچون
ثابتىڭ قىدى غە خاطر آزاده سف
ولە ايضاً،

(Vol. IV, pp. 26-27) غزل (۲۱۶)

٠ تلغى آشكار دىر كىرىڭ * چوزەلر ساڭە بار در كىرىڭ
قدح شىر نافڭە اشىه * سرفو بىرە مار در كىرىڭ
بغۇءە وصلە زىنت آصىق اىچون * چىبر زر نىگار در كىرىڭ
بو شەرەدە گۈش صوپى دىرلر * شەھرە روزگار در كىرىڭ
حلقە چىشمىزدە ضم ايدەلم * بىلەك بىلەك دار در كىرىڭ
سېغۇرە چىدى كۈوه بىلورە * جادوى خ سوار در كىرىڭ
ثابتا بىق مىشال قوس قۇز * بىزه قاچ رىنگى وار در كىرىڭ
ولە ايضاً،

(Vol. IV, pp. 27-28) ادەم و ھا (۲۱۷)

١٥ دىدى اى ھەدم مسجح خصال * آخرت حقن آيەلە باڭە حلال
غار عشقىن شوق اولوب مشعل * قىتى روشن گورندى باڭە اجل
عالىر عشقە كائنات فدا * بولىلە بر مۇئە يېڭى جات فدا
بو اجل صىنە باڭە اولمكدر * بىستىر وصلە كومولەكدر
اوپىلە آبِ حيانە ويرمك سر * نىجه يوز يېڭى حيات خضرە دىك
ايلىم جانى بولىنە فدا * استخوانم اولور ھابىه غدا
اولىز ايسە وصالىنە مكىت * نىم ھېرىانى جانىنە مەنت
عشقىنگ باڭە انفعالى يېر * وصلتنىن بىدل خىالى يېر
چىشم اىتدى خىال خالى مکان * گوز بىك بىچە مىبنە دوندى ھان

قبضهٔ تیغکه کی خاصیتِ یاقوت سُرخ
کافری چالمقزین سوزان ایدر اخگر کبی

* * * * *

* * * * *

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 25-26). غزل (۳۱۴)

دیبرستانه آلمی جهد ایدر اول طفی روز و شب
او قتسون کندویه دیوانه اولیش خواجه مکتب
هله نوش انسون امروزی قدحدن آبِ رُمَانی
قرل المایدک حکم ایسر اول فناحه غبب
چوزرکن نکهسن بو گجه بارش ساعته باقدم
صبح اولیش آغرمش اورنلک مخلّ اولوب کوکب
بو عشنگه ساقی هر کسه مشریجه لطف ایله
جنابِ رنده طوشان قانی م صون زاهه ثعلب
نوله لعل مذابِ جانی افراغ ایسم ثابت
لب ساقی مهیا ایتدی بر یاقوتدن قالب
وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 26). غزل (۳۱۵)

سُر ایچون زاهد آلفته منش باده سفی
پرده ایسر دَر میخانه به سجاده سفی
جامهٔ خوابنک اجل درلری دوکدی عاشق
صوبوب اول شوخي چتردنجه گجه ساده سفی
زلف چنگال صالوب چاو زنخدانک آر
عاشقی شیفته حالک دل افتاده سفی

۱۰

۱۵

۱۶

حریم قلی بُنان ها ینتر قلدے
 قمامه وثیوں و سومنان هنود
 طبیعت مرغ دلی قبدو ما سوا دیرلر
 بر او زکه دامه دوشورمش هوای نفس عنود
 نه احتمال رهانه امید آزاده
 نه خود مطالب فارستگی دامر قبود
 دلده سفسطه بی مآل طول امل
 سرمک مغاظه فکرت عتار و نفوود

* * * * *

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 24-25). قصیده (۳۱۳)

صدر اعظم آلدی گنگی سخن پیغمبری
 دوشدیلر قدامنه فتح و ظفر رهبرگی
 روبو عیار چار مسفوئے بی اختیار
 غاب خذلانه گریزان ایتدی شیر نرگی
 بر طرفن زهر یاغدردی تفنج افعی مثال
 بر طرفن طوب صاچدی آتشی اژدرگی

* * * * *

پادشاه کاری بتدی مسقوک مرد اولسه ده
 هیبتگدن حفره سند لاشه سی دنررگی
 بر تفنجگدن گیدر ملعون جهنم قعرینه
 تیغ چمک حاجت اولیز دشمن آخرگی

۱۰

۱۸

ایرشدی بربره کیم شش جهنه چار عنصر بوق
زمین و آسمان نابود و عرش و فرش ناپیدا
نه اول وار نه آخر بر عجب عالمدر اول عالم
لسان و سمع و نطق و عقل و فهمگ نای بوق قطعا

* * * * *

وله ایضا،

(Vol. IV, pp. 23-24). نعت (۳۱۲)

گل ای گوگل اولهم دل کشود چشم شهود
بتر بو کورئ ذل و هواست بود و نبود
اولوب متایع نفس دغل بتر قلدگ
رو نشیب و فراز هواست پا فرسود
ندر بو گهری وادئ طعکاره
ندر بو دغدغه پیچ و تاب نا آسود
شکسته آبله پای طلبدن او زکه دخ
نیه مفید اوله بو هرزه تازه بیسود
دو روزه عمر ابله پا در رکاب رحلت ایکن
ندر بو طول و دراز اهتمام فکر قعود
سفی خطایر قدسیه وصولدن آیقور
بو دامگهده گرفتاری دو شاخ وجود
وضو طراز سرشک ندامت اول ایدنام
رخ نیازی زمین سایه خاکدان سجود
نام درد ابله بخت دلی مذاب ایده رک
دم اولدی کیم اوله ریزینه اشک خون آلود

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

(جلد رابعه مندرج اولان اشعار)

ثابت

(Vol. VI, pp. 22—23). مراجیدن (۲۱۱)

خواش فرخنده اختر لیله ممتاز و مستثنی
که عنوان برات قدربدر سر سوره آسرا
شفق روی عروسی مهره بر گلگون تُنق اصدی
کواکب صاصی و بردى بی نهایت گوهر یکنا
دگل جرم قر پُر جوش اولوب مجر سیاه شام
بر آنون پولی ماهی طشه آندی موجه دریا
زمانه گدی نارنجی قبای زرنگار او زره
جواهر نکملره بر چچکلی عبرین خارا
بید تسبیه آمش کشور گخسرو روزے
ایدر موم شنلگ افراسیاب لیله ظما

مقام سدره به گلده کده فالدی طائر قدسی
مگر کیم سدره اولدی آکا نصیله و مامنا
بُراق آسمان پیاده فالدے ترکنازندن
دگل زیرا آتی اویناغی اول صحرای یهمنا
او دم اعزازله ررف گلوب خدمت یناشردی
فلک گی او مهر حُسنه ایتدی سینهسن مأوى
آنکه صد هزاران پرده چگدی نور و ظلمتندن
فالوب ررف ده آخر گدی احمد یکه و نهنا

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

آینه حوض چشم گلزار * فواره صاف نار انظار
 طنبور گو او تار خوشت * پدر بی ایدردے نفه نر
 طنبور و کان گلوب خروشه * ویردیل ایکسی گوش گوش
 پیانه اولوب م مغانه * گلشدے چغانه لر فغانه
 خواننده لر اولدی نفه پرداز * هب دائمه گرددی حلقة ساز
 ایلدے فصول چاره چاره * رقادچک النه چاره پاره
 پالوده گی اولوردی لرزان * رقادچک سربنی چنبار
 گلشن گی صالدی مجلسه سوز * آهنگ صبا هوا نوروز
 سازنده لر ایتدی سازه آهنگ * هرنه دیدیلرسه باش قودی چنگ
 نام آور ایکن کرفته نی * چالدی غلبه کرفته ده نی
 گوش ایتمکه ساز و سوزی گویا * گوشند قومادی پنمه مینا
 خواننده دیرایدی گوشن بور * قانونی تجاوز اینسه طنبور
 هر ساز که کشف راز ایدردی * تل قیرمه دن احتراز ایدردی
 نی صالدی بزرگ و کوچگه شور * دفع غمه اولدی شاه منصور
 جیش غمه می ویروب هزیت * تقسیم بیلدے نی غبیت
 ساقینچک النه جام لریز * رشک افگن گلین گل انگز
 گردیک ایدوب بنان نازه * ایتمکه ایدی پیاله بازه
 پیانه بی باش آکوب سیولر * رنگین سوزه گرددی بذله گولر
 هب ایتدی کناره خارخاری * صهیاده کی موج خوشگواری
 پیانه بی ما مثال اولوردی * گه بدر گهی هلال اولوردی

دَيْنِيْكَ اماً نیجه قت رجیعه وار * آنی محتاج ادا در ناچار
 بِرلو پِرنسِه بساط و آنی * ناقص اولنر پاشالق آلتی
 منصبِک مصرفی خود نامعدود * هیچ اولنر آگه تعیین حدود
 مطیع و آخور و تعیین خدم * داخل و خارج اتباع و حشم
 سرکارنده اولنر خائن * ایشلری جمله اویونله آیین
 لابد ایلر او حرام زاده * حبله هم مصرف وهم ایراده
 با خصوص اولنه تکلیف سفر * آگه یقینی گوزه در سمت مفر
 سفره گنمگه عسکر لازم * عسکره مصرف ایچون زر لازم
 ظلمسز آچه به دستی ایرمز * خلق ایسه گوزگوره مالن و پرمز
 کشمکشله ایدیسر عمرے گذر * بوگه دولتی دینور خاک بسر
 بسلنوری هله گور لیل و نهار * بونجه حیوان بو قدر خدمتگار
 قره قو للچیلر اولور غربیت * شیر دننده اولور هر بر ایت
 ییک نیاز اینسه قبول ایقزار * بخشش و رانیسز گنمیلر

* * * * *

وله ایضا،

(Vol. III, pp. 346—348). خیراباد دن (۳۰۹)

(ترتیب بزم شاه جرجان)

بر شب که مشاعل ستاره * ایشندی دل شی ایساره
 امر ایلدی شاه شوخ مشرب * بر بزم هی ایتدیلر مُرتَب
 بزمه عرق هی اولدی ریزان * زین ایتدی زمینی دُر و مرجان
 گلزار جهانده اویله مجلس * گورمش دگل ایدی چشم نرگس
 اوردی نیجه بردہ شمع کافور * قصر طربه سونت بلوار
 پیراهن قصر صحن گلشن * هر بر گل سرخ جام روزن
 حوضه گیروب اینگه شناهه * فواره کند آنردے ماهه
 پشوده قره بناق چالب فی * قوندی لب حوضه بطی هی

* * * * *

وله ايضاً،

خبریه دن،

(Vol. III, pp. 343-345). مطلب دغدغه پاشا بی

ای طرازنه اقبال ابد وی نوازنده قانون خرد

منصب و جاهه هوسکار اوله طلب عزت ایجون خوار اوله
اهل منصبه بولنیز راحت حال بیعززنه دم امنیت
ذلت عزله دکز نصی صرفه سرسر اولز غصی
اوله پاشالق ایجون آواره طبل و سرنا ایله گیرمه ناره
بغله طنطنه طبله گوکل دوردن خوش گلور آواز دهل
پاشالق عمره سورر مختندر حاصلی درد و غم و قسوتدر
نای بر کوکه جاچ عالی لیک دوزخنه پگر احوالی
خاطری منصی گیجی ویران صورمه هیچ آخرت احوالی بان
ظلم ایدرسه بیقلور خانه دین ایتسه بولنیز اموری نمکن
چکدیگی محنت اولنسه نعداد دکز اول محنته مصر و بغداد
های و هویله ایدر عمری گذر حاصلی اشک تر و خون جگر

ایتسه دائمه سی بسلمز سوزے حکم ایلسده اسلنیز
ایلز مرتبه صرفه صعود خاصلر نامه جوز معدود
قالاماش خاصنه ده جای عبور که ایده صرف اینجک اقچه ظهور
آنی اسلاف خراب ایتشلر هر بری بر بیل آلوب گتیشلر
بولغه دائمه سی نشو و نما اکا لازم قتی چوق باد هوا
منصی آقچه ایله آلمشدرا بحر دینک دیننه طالمشدرا

۱۰

۱۱

۱۲

وله ایضاً

(۳۰۸) قصیده عزیه در شاخوانی مصاحب مصطفی پاشا

(Vol III, pp. 342—343).

کیدر اول کیم بی منصبه اولوب شیرینکام
آکا خیازه عزل اویله آخر انعام
چند روزه گل اقبال چهتزار فنا
ایدر البته دماغ دله ایراث زکام
بزم اقبال سرمست اولانک حالی بو در
گاه پیمانه چکر گاه خمار آلام
اولسه آراسته بر دم بنه بر چینه اولور
بر قرار اوزره دگل دویر طرب گردش جام
زین خورشید و رکاب مه اولور چینه بنه
زیر ران اولسه اگر تومن چرخ بد رام
چرخ سای اولسه اگر کنگر فصر اقبال
بنه یوق لوجه طافنه آنک نقش دوام
جیش اختر داغیلور بر گون اولور کاسه نی
ماهوش زیر نگین اولسه اگر خطة شام
گلمی دهره نه مسوع و نه منظور اولدی
جلوه شاهد کام اولدیغی بر وفق مرام
توده ریگ رواندر فامک اقبالی
هر زمان غصه دیگرده ایدر ضرب خیام
کیسه آزاده دگلدر رسمندن چرخک
هالهسن ماء شب آرایه ایدر حلقة دام
بحر پر شورش دولنک اولورمش کم خیز
هر زمان کشتی امیک موافق ایام

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

شخوصِ ناسِ نمائیل شاهنامهٔ صنع
بو کارخانه‌ده بیلسم نیم بنم نم وار

صباحی شام و شب تیره‌بی نهار ایدم
هوا بی آتش و آب آبی خاکسار ایدم
سپهری ساکن و کهُسواری بی قرار ایدم
خرانی کندی مراد مجھه نو بھار ایدم
بو کارخانه‌ده بیلسم نیم بنم نم وار

عدمن ایتدے بنی قدرتی بر آورده
غذای ایلدے آماده رحم مادرده
نوال ظاهر و باطنله ایتدے پرورده
بنله چکدی ظهورِ جماله پرده
بو کارخانه‌ده بیلسم نیم بنم نم وار

تجیلاتِ خدادار آچلسه چشم شعور
نصروراتِ عوالر تجدداتِ امور
بروزِ گنج خفی در بو لجه پُر شور
بو کار و بار الهی بو طمطراقی ظهور
بو کارخانه‌ده بیلسم نیم بنم نم وار

گهی نهی و گهی پُر خرابین امکان
صُور نهای نوین شیشه خانه دوران
غیرب میوه فشاندقه ناییا هر آن
بو کهنه باغ پریشان هوای رویخزان
بو کارخانه‌ده بیلسم نیم بنم نم وار

وجود عاریق در حیات امانتدر
عباده دعوئ ملک ادعای شرکتدر
فولگ و ظیفه‌سی تسیلدر اطاعتدر
بگا قوم دیدیگی لطفدر عایتدر
بو ڪارخانه‌ده بیلسم نیم بنم نم وار

بنم فقیر و نهی دست جود حنگدر
عدم بنم صفتدر وجود حنگدر
ظهور هستی بود و نبود حنگدر
نوج نم غیب و شهود حنگدر
بو ڪارخانه‌ده بیلسم نیم بنم نم وار

تعیشر ڪرم سُفْرَه عطادندر
تنسم ننس رحمت خدادندر
وظایفر دم انعام کبریادندر
رواتبر نعم مطیع قضادندر
بو ڪارخانه‌ده بیلسم نیم بنم نم وار

نصیبیز آدم رزق خشک ایله تردن
نه آسان و زمیندن نه بحر ایله بردن
گلور مقدّر اولان دکلو نقره و زردن
زیاده قبض ایلام رزقی مقدّردن
بو ڪارخانه‌ده بیلسم نیم بنم نم وار

سطورِ موج حوادث رسوم خامه صنع
جريهه دو جهان نقش کارخانه صنع
لباسی ارض و سما تار و پود جامه صنع

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

۱۴

وله ايضاً،

(Vol. III, pp. 340—342). مخس (۳۰۷)

بو گلستانه بنچون نه گل نه شبم وار
بو چارسوده نه داد و ستد نه درم وار
نه قدرت و نه تصرف نه بیش و نه کم وار
نه قوت و نه تعین نه زخم و مرهم وار
بو کارخانهده بیلسم نیم بنم نه وار

وجود جود الهی حیات بخشِ کریم
نفس عطیه رحمت کلام فضلِ قدم
بدن بنای خدا روح نفخه نکریم
قوا و دیعه قدرت حواس وضعِ حکیم
بو کارخانهده بیلسم نیم بنم نه وار

بو کارخانهده بر بشقہ کار و بارم یوق
نه وارسه جمله آنکدر بر او زکه وارم یوق
جهانه گلهده گتمکه اختیارم یوق
بنم بنم دیه جلک اللہ بر مدارم یوق
بو کارخانهده بیلسم نیم بنم نه وار

زمین بساطِ قدر چرخ خیمه عظمت
نجوم ثابت و سیار مشعلِ قدرت
جهان نتیجه جودِ خزانی رحمت
صحابه صور گون نسخه حکمت
بو کارخانهده بیلسم نیم بنم نه وار

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

رفع ایله دعا نیته دستگی اما * نصیر عبادته رخ شرمه نقاب ایت
نابی برینه بیک گنور نخُمْ امیدگ * نسلیم توکل کن جیب تراب ایت
وله ایضا،

(Vol. III, p. 339). غزل (۳۰۴)

نازه خرامه گلمش اول شوخ نورسید * طاووسِ جنت اولسون سرناپای دین
بی موج شورش اولنر آسایشی جهانگ * دریا نعفَن ایلر اولدغه آرمید
هه نا قبولة ایمزر زخم ستم توجه * گورمز جنای سوزن کالای نادرین
نو مسلمان عجیبی تقوی فروش اولسه * ایلر فزون پرستش غلامِ نو خرین
هر سنگ دل هوای قدگله نازش ایلر * پیشانی نگیه رونق و بر کشید
محواول که ظاهر اولسون خاصیت وجودگ * و برمز نشاط خاطر صهای ناکشید
پغوله قناعت نابی گوزل محل در * حینا که بوقدر آنک افراد آفرید
وله ایضا،

(Vol. III, pp. 339-340). غزل (۳۰۵)

۱. یارشک اسیر خنده خاطر فریبیوز * اول مطلبک ولیک عجب بی نصیبیوز
اینسه نه وار غریب نوازی او شاو حسن * معموره عناینتگ بر غریبیوز
اولسونی نبضِ خامدن انگشتیز جدا * بز کیم مزاج حُسْنِ ادانگ طبیبیوز
حمدی سزادر ایلریسگ خطبه مقال * چون متبر سطور خیالگ خطبیبیوز
گل غنچه لر نلاوت آیاتِ فتح ایدر * اول باغ معنوبن که بر عنده لبیوز
۱۵ غم چکنزر رقیب بزه دلگران ایسه * انصاف اولنسه بز دخی آنگ رقیبیوز
رزقگ توجهی بزه بزدن فزون ایکن * بیهوده نایبا بز آنگ بی شکبیبیوز
وله ایضا،

(Vol. III, p. 340). رباعی (۳۰۶)

چوق گورمشز زوالی غدار اولانلرگ * هنگامِ فرصنن دل آزار اولانلرگ
۱۸ ذلتنه در فراری اگر صاغ اولور سده * کوتاه اولور حیاتی ستمکار اولانلرگ

نهان گوردم اشارت ایدیکن غیره هلاک اولدم
 زبانِ تیغِ ابرو ایدیه جانِ زاره کار آخر
 شکستِ عرضِ عشقه قائل اولز غیرتم بوخه
 شرابِ عشق دلبردن اولوردم توبه کار آخر
 هان برچیده ایت ساقِ بساطِ عشرتی چونکه
 گربیانِ نشاطی دوشر دستِ خهار آخر
 عرفیز اولدی خیلی اسب خام فکرم ای طالب
 او لجه ساحه دله بو نظر آبدار آخر

نابی،

(Vol. III, pp. 337-338). غزل (۳۰۲)

آدم اسیر دستِ مشیت دگلیدر * عالم زیون پنجه قدرت دگلیدر
 ۱۰ بو پرده نگ درونه باق اضطرابی قو * هر محنتگ و راسی مسرت دگلیدر
 بذل حیات راهِ محبتده عاشقه * نکلیف او لجه جانه متن دگلیدر
 بوق گرچه صدمه ستمگن گریزمر * اما که دست نازگه زحمت دگلیدر
 هب سفی کامیاب اوله جتن زمانه دن * ای تنگ چشم کار بنویت دگلیدر
 محتاجِ رزقِ خالق ایکن سرسر جهان * مخلوقدن نیاز مذلت دگلیدر
 ۱۵ نابی زیانِ نطم ایدن خامه مجاز * مشاطه عروس حقیقت دگلیدر

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 338). غزل (۳۰۳)

اول دلگی سخن صداقتک کتاب ایت * بو میکن دن صوکره تمنای شراب ایت
 ایلر چو گذر نقش صورخانه هستی * بیدار لغتگ نامنی حک آیاه ده خواب ایت
 آدابِ عبودیتی اشجاردن اوگرن * عکسگ بله طاعتوه سمجاده آب ایت
 ۱۹ تختندن اولور چهره نما معنی اخلاص * اعمالکه باق حک امانی ثواب ایت

طالب،

(Vol. III, pp. 323-324). غزل (۳۰۰)

چشم انصاف قدر کامله میزان اولز
کشی نقصانی بلک گی عرفان اولز
ظلمت جرم نوله نور گرم محو ایسه
زلف شت پرده روی مو تابان اولز
قیود زنجیر غم دهردن آزاد اولمز
موج دریای می اول مسته که سوهان اولز
شویله نادم اوله کم زهدیه زاهد دم عنو
بی ریا جرم ایدن اول دکلو پشیان اولز
اکا تر دامن گربه مستانه گرگ
زهد خشک آدمه سرمایه غفران اولز
غچه کام آچلاماغه زمات وار طالب
لب امید بو ایامه خندان اولز

وله ایضا،

(Vol. III, pp. 324-325). غزل (۳۰۱)

گلک اوراقنی باد خزان ایتدی ثار آخر
طاغندی آشیان غندلیبی روزگار آخر
گوکل آپینه اسکدری کور اولدیغون فهم ایت
نشان متل اهل فنا لوح مزار آخر
غم عصره صقلقله اولور دل پخته و صافی
کایدر انگوری شیره شیره یی صهبا فشار آخر
اغردی چشم امیدم غم حسرته پر اولدم
بنی هرنگ یعقوب ایتدی اول بوسف عذار آخر

۰

۱۰

۱۵

۲۰

محراب ابروانکه گوکدن سجود ایدر
 بیهوده صنه قدمی هلالک خمیده در
 بِسِمِلْكَهْ غمکه نوله اولسه مضطرب
 دل صیدگاه عشقه مرغ طپیده در
 سینه منه داغ حسرت اولور ساعر نشاط
 سنسز شراب ناب بگا خون دیده در
 عقد لآل دینسه رو نظمکه نظم
 سالک بیانه گوهه معف کشیده در

وله ایضا،

(Vol. III, pp. 322-323). شرقی (۳۹۹)

غیریدن بولنر نسلی سودیگم * سنن در دیوانه گوکلم سنن در
 عاشر آیله تجلی سودیگم * سنن در دیوانه گوکلم سنن در

احتراز ایت ناله جانکاهدن * یاندی سینه ناب سوز آهدن
 بن وصالک استمر الله دن * سنن در دیوانه گوکلم سنن در

آز دگل هجرکله اولشدم ملول * چوچی بزم وصلیکه بولسم وصول
 سن گرک رد ایت گرک آیله قبول * سنن در دیوانه گوکلم سنن در

مسکم ای یوسف گل پیرهن * اولسه ده یعقوب وش بیت آخزرن
 سنسن الحق مصر دله شاه سن * سنن در دیوانه گوکلم سنن در

برق رخسارک اوللدن دلفروز * جانله اولدم یولکه سینه سوز
 عاشق عاشق نظم آسا هنوز * سنن در دیوانه گوکلم سنن در

عجز ایله نقصان ایله بر ذرّه نا چز ایکن
 گل گی و صف کالاتگه بولدم اشتمار
 گونه گونه حلّه باف کارگاه فیضدر
 بکر اندیشم قبول ایز جهاز مستعار
 کیف صهای خیال دلکشم بی درد سر
 باده جان بخش نظم ابدام نشوه بار
 بو قصیدم مدهنگه روضه اخلاقدر
 لون ازهارنک نه رنگ خزان نه بیم خار
 جامع وصفکه هر سطه بیانم چکدی صف
 خامه معنی صریم الصلا خوان منار

۱۰

۱۰

وله ایضاً،

(Vol. III, pp. 321-322). غزل (۳۹۸)

فصل بهار باغ مرادر رسید در
 گلستانه حدیفه منصود چیز دم
 اولس عجی نرگس و گل گی چشم و گوش
 حرف وصال کیم دهنگدن شنید در
 بر کرّه بوس ایدن سفی اولمز مثال خضر
 آبِ حیات لعل لبکدن چکید در
 صد الامان که حیرت حسنگله ای پرسے
 مانند غنچه جامه صبرم دریس دم
 غمراه که خدنه کی اولسه نوله دله جایگر
 پیکان ناز لوح نیازه خلیس دم

۱۰

۱۰

نظم،

(۲۹۷) نعمت شریف (Vol. III, pp. 320—321).

ای حرم خاص بزم رویت پروردگار
 وجه حفه ذاتی هم آیینه هم آیینه دار
 نقطه جم جلال عزتی گون و مکان
 حلقه دوری محیط عالم هژده هزار
 منصب قدر و کمالی بر مزید و مستدام
 کشور جاه و جلالی بی مشیر و مشتشار
 خاکروب بارگاه شهپر کرویان
 خادم درگاهی روح التفسیر لیل و نهار
 ساکنان روضه عالم پناهی انس و جان
 عاکفان کعبه درگاهی ارواح کبار
 دوستان قدر و اقبالی عزیز و سر بلند
 دشمنان عز و اجلالی ذلیل و خوار و زار
 ریزه سنگ آستانی گوهری ناج ملوک
 جوهری اکسیر ایله خالک حربی همیuar
 میهمان میزبان لطفی سلطان و گدا
 حمد خوان خوان جودی پیرو طنل شیرخوار

* * * * *

سنین اول نور هدایت پرتو بزم بقیت
 جمع شمعک انبیا و مرسیین پروانه وار
 عمر اولدپه سنک سیاح دست نعمت
 اولدم اول صحراده حالا جان و دلدن بیقرار

۱۰

۱۰

۱۵

۲۰

طوت بو نیازینگ سوزین بونه آچه گور جان گوزین
 بر گون گدرسن آنسین گورمز سنی گریان قو
 وار اول حقيقة شهرینه ابر آنک حقنگ سرینه
 طولسون سنکه گوکلکه دربا اولوب عرفان قو

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 318.) غزل (۲۹۶)

بارک الله گلستان بلبلاندر آسپوزی
 جتنی تذکیر ایدر عالیکاندر آسپوزی
 معتدل آب و هوا هر مجتمع انواع ذوق
 مجتمع بزم صفائی عارفاندر آسپوزے
 آب حیوان بگم خصلتندن دیر مسیح
 آقدیغیجه صانکه بر روح رواندر آسپوزی
 جامه خضراسن ایام ربیعه کیم گبر
 شیهه سر متزلگه خضر زماندر آسپوزی
 هر طرف بر میو شیرین لم دلبر مثال
 بیشل اطلسله طونانش نو جواندر آسپوزی
 بی مداد الماسی اوژره نقش اولور ایات سرخ
 لا جرم صنع خدایه بر بیاندر آسپوزی
 اول سبیدن اهل پر عقل و ذکا و معرفت
 مخزن اهل علوم کاملاندر آسپوزی
 جتنه من نخته آلانهار تجربی دینسه خوب
 هذه جنات عدن دن نشاندر آسپوزی
 ای نیازی گر طوقنایدی هیچ باد فنا
 کیم دیزدی آگا فردوس جناندر آسپوزی

۰

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

بلبلری نالان ایدر جان و دل حیران ایدر
 با غچه‌لری سیران ایدر هر گوشده خوبان قو
 اشجارده سازلر چالنور داللرده میوه صالحونر
 سن صونه‌دن اول بولنور هر امریکه فرمان قو
 کم سلسیلدن نوش ایدر رحق آنی بیهوش ایدر
 تسمیم آنی سرخوش ایدر اولور ایچن مستان قو
 بو دیدیکم جنت دگل انلازه اول منت دگل
 بونیک صفاتی ذوقیه اهل جنان حیران قو
 شهر حقینتدر آدی حق سرینی آنده قودی
 اول سرّه واقف اولانی حق ایلدی مهان قو
 اولز اولارده هیچ فساد بغض و حسد کر و عناد
 جمله بیلش بوق اصلا یاد بر بیرینه اخوان قو
 اویزلری جانلردن عزیز سوزلری باللردن لذیذ
 بوق آنک سن بن سیز و بیز برلیکله یکسان قو
 اول شهره مُرسَل گلمندی آنلری دعوت فیلمدی
 آنلر بولی یا گلمندی او صافلرے قرآن قو
 حق مذهبی مذهبی دریای ذات مشربلری
 حاصل قو مطلبدری قدر ایچره در هر آن قو

* * * * *

جان ایلدرو صف ایتدیگم در دیله تعریف ایتدیگم
 بوندن اینوب دوکلدلر بو تنله هر جان قو
 گل نسل قومه جانگی اعلاه چیق بول کانگی
 لا یقیدر انسانه کم پیری اولا زندان قو

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

۱۴

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 316.) غزل (۲۹۴)

اول من کیم واقفِ اسرار علی آدم
کاشفِ گنجِ حقیقت هر حیاتِ عالم
بنده مخفی اولدی غیبِ الغیث ک اسراری هیں
بنده در سرِ امانت آگه کنز میبهم
بن جمالِ حقیقت جمله شیده ظاهر گورشم
بو مرایا به آنکپون باقدیغجه خرم
هر سوزم منلاحِ قفل کنْت کنْت اولشدمر
هم دمِ عیسی ایله هر بر نفسِ محرم
جمله موجوداتی و بردم بن وجود و احده
ذات و اسما و صفاتانک ایله حالا یکدم
برده گوکن هر نه که وار با غلو در باشی بگا
آشکاره و نهانه بن طلس اعظم
بن او مصریم وجودم مصرینه شاه اویشم
hadim گرچه ولی معنیک سرِ اقدم

وله ایضاً،

(Vol. III, pp. 316-317) منظومه (۲۹۵)

بر شهره ایرشدی یولم درت یانی دوز میدان قو
آگه گیرن گورمز اولوم ایچر آبِ حیوان قو
بر خوش گوزل باپوسی وار او توز ایکی قپوسی وار
جمله شهریردت اولو هر یانکه باع بستان قو
آب و هواسی معتدل گیرن چیقه‌مز آی و پیل
طاغلاری لاله آق فزل با غلر گلِ خندان قو

وله ايضاً،

(Vol. III, p. 311). غزل (۲۹۲)

سن وپرسن عاریت بو جان محزونی بگا
 سدن آیرلچ هان اولمکدر ای خونی بگا
 گوستر سر گسته جانِ قادری حیرت هنوز
 گردبادِ دشت و صحراء روح محنوی بگا
 بن او زمدن بخبر محنوں ایکن وبردی خراش
 عقل ایدوب شاگرد ناقابلِ فلاطونی بگا
 اعتبار ایغه رواج کار ایچون بر جیس چرخ
 چشمکه دیرسه سن او گرندگ بو افسونی بگا
 نائلی داغم بو حسرتدن که آهم گوستر
 رنگِ خاکسترده پا بر جا بو گردونی بگا

نیازی (مصری)،

(Vol. III, p. 315). غزل (۲۹۳)

اسماء الہیمه ده بی حد هنر وار
 هر دمک سیوات حروفه سفرم وار
 گوکلم گوکینگ یلدزینگ هیچ عددی یوچ
 هر بر جکه بنم ییگ گونش ییگ قرم وار
 عالمله ایجد خواجهسی اولق اولور عار
 اچق گورینت ایچه عالی نظرم وار
 عرشی و سیوانی علمک بو در الحق
 هم دخی زمینتک توکنگز گهه درم وار
 یونکله بر اولدی دم عیسی ایله مصری
 گوکلیمه دخی نه گلور نه گبدرم وار

وله ایضاً،

(Vol. III, pp. 309-310). غزل (۳۹۰)

اطلسِ جاهه که عارفه تماشی گورینور
جاهلک دوش تفاخرده فماشی گورینور
زیبِ الیانیله اولیز متاؤن عارف
هوسِ جاهله جامل متلاشی گورینور
نیلگون چادرِ افلاک که مام گهیدر
جاهلک چشمنه بر گرفه کاشی گورینور
بو کهن دارِ شفانگک نظرِ دانایه
چرخِ اطلس دیدوگنگ کهنه فراشی گورینور
نائلی ناخنِ چنگالِ مو عید او زره
عارفک لخت دل سینه خراشی گورینور

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 310.) غزل (۳۹۱)

مِ آشخوشِ دله اولدیجه سکون پیدا
ایدر هر داغِ حسرت تند بر گردابِ خون پیدا
بو عالر پای نا سر کوه کوهِ محنت و غدر
ایدر هر نیشه کار آرزو بر پیستون پیدا
کران ایتسون قو دلدر نار نار زلفگک اولسون نک
رُخُک باعنه نیجه مشکید سر نگون پیدا
لب شوخ نگاه چشمک اولدیجه ترم ساز
ایدر هر جبیش مژگانی بر نقشِ فسون پیدا
بو لعبتگاهه ای نائلی بیملکه در حکمت
نه زیر خرقه دندر هفت طاس سرنگون پیدا

پاکدر خاکستر روح آنگدن دامن
 مجله گاو حسنه اک اول شمع فروزان گورگ
 مجلسنک اول فروزان شمع گل ماهیتگ
 بلبل و پروانه نک دست و گریان گورگ
 هر نفس غرقاب اشک ایلر بو مینا چهره بی
 چشم یعقوب ابتلانگ بیت احزان گورگ
 فنه نک زلفه اول شوخ پریان کاگلک
 جمع اولان دلار گی حال پریان گورگ
 نائلینک طبع پاکندت نه جوهرلر چیز
 اول هنر گنجیه سن اول معرفت کان گورگ

وله ایضا،

(Vol. III, p. 309.) غزل (۲۸۹)

امید و بیدن بگا یا رب فراغ ویر
 جان و جهانی ترک ایده جک بر دماغ ویر
 شب زنگ دار عشقه بو وحشت سرابه
 ظلمت زدای حیرت اولور بر چراغ ویر
 بوق جام مهره رغبتم اے ساقی فلک
 گوکلر گی شکسته بگا بر ایاغ ویر
 ذوق آشنای محنت ایوب ایدوب دلی
 جان صبوره حوصله درد و داغ ویر
 سلطان چار بالش عشق اولدی نائلی
 ای آه دود پر شرگدن ایاغ ویر

جُفت او لسه زیانک سیه او لسه نوله جامه^گ
 جاسوسِ سراپرده تحقیق و گانس
 جارے ایسه حکمک نوله افواج سطوره
 رایتکشِ معنی عَلَم افرازِ بیانس
 ایمای مدح خُم ابروے بُتانه
 خجلت ده انگشتِ هلالِ رمضانس
 رهیافه گوهر گنجینه اسرار
 سرمايهده چارسوے جوهر بیانس
 بینطق ولی خُم دوات ایچره فلاطون
 خاموش ولو وَلَوَه اندازِ جهانس
 گلستان عرفا بزمنه برجیس و ارسطو
 نا اهله فرین او لسک اگر هیچ مدانس
 هر جزه تراشید سی بر خبر سر تیز
 نه کتیکشِ چرخ نه محتاج فسانس
 سن جوهر و ریزان دهندگن دُر معنی
 مانند صدف کان گهر گوهر کانس.

* * * * *

* * * * *

وله ایضاً،

غزل (۳۸۸) (Vol. III, pp. 308-309).

بلبل آغل غُمچه^{نک} چالک گریان گورگ
 گُل شکننه بلبلک بیهوده افغان گورگ
 مهر عصمندن بیله عار ایله او لسه ژاله پاش
 اول حیا گلبرگنک پاکی دامان گورگ

۱۰

۱۰

۱۰

۱۰

ایتسه بر ملکی اگر حفظ و حراست باری
روح ویس قرف آگه نگهان ایلر

* * * * *

* * * * *

—
وجدی،

(Vol. III, p. 304). (۲۸۶) غزل

شبستان غم بزمده شمع آنورم بوقدر
فنا دنیاده یعنی بر مسلم دلبرم بوقدر
سنه هر کسک بر غنچه سیراب وار شمدي
بنم باغ جهان ایچند بر برگ ترم بوقدر
نه بر زخم نگاه و نه اسیر زلف مشکیم
آنچون صف سربازان عشق ایچره یرم بوقدر
زیر خالص عیار ایبدی دلی اکسیر عشق اما
اله آلور آنی بر دلبر سیبیت برم بوقدر
بانوب هجران ایله شمع اولدم وصلی باد ایتم
متاع شب پسندم صحبه لايق گوهرم بوقدر
نیجه فریاد ایدوب چاک گربیان ایتمم بن کیم
یانده ساقی گلرنگ المد ساغرم بوقدر
ستانبوله او رتبه آرزو وار دله ای وجدی
اوجاردم بولسم اما نیلهم بال و پرم بوقدر

نائلی،

(Vol. III, pp. 307—308). (۲۸۷) قصیده در ستایش شیخ الاسلام صنیع زاده

ای کلک سیه جامه اگرچه دو زیانسن
اما که خسکریز ره گبرو شانست

۵

۱۰

۱۵

۱۸

نه یعن خطه پاکیزه ب هنایم
 گلشن جنت ایله دعوی رجحان ایسر
 بولسه گردنده قدر خاکنی حورای جنان
 مشک ترکبی قویوب قوینه پنهان ایسر
 گورسه آرایش ازهار ایله آدم باغن
 ترک فکر هوس روضه رضوان ایسر
 اعتدال اوژره اسوب صیف و شناسه نیم
 که گل غنچه‌سی خرم و خندان ایسر
 اولسه بردم اثیر فیض زینه شامل
 خاک خشک چمنستان و گلستان ایسر
 ایرسه صحرالره آبندن اگر بر قطره
 خار و خاشاکی گل و سنبل و رجحان ایسر
 پچمه اوستندن اگر ابر شتا بارانی
 کسب سرمایه خاصیت نیسان ایسر
 حضرت لالستان در و دشتی هر دم
 ختن آهولینگ هب جگرین فان ایسر
 اوغرادفعه بولی وادیسه گاهی خضرگ
 جویباریت بدل چشمی حیوان ایسر
 چیقسه تحریره قضا مملکت دنیایی
 شهر صنعتی سر دفتر بُلدان ایسر
 آساهه نوله اول شهر ایله ناز ایتسه زمین
 که تماشایی دل عیسی بی حیرات ایسر
 اولسه برکشور اگر مظہر صنعت قدرت
 کوه و صحراسنی هب معدن ایدر کان ایسر

۱۰

۱۵

۲۰

۲۴

نشنه لب بیمار اولسم ده مداوا اشم
 خضر و عیسادن دگل لعل دلارادن بیله
 حاصل اویلاز برگ و بار آرزو اهل دله
 گلبن باع ارمدن نخل طوبادن بیله
 رزق دنیادن مذاق اهل دل محرومدر
 نلخکامیدر نصیبی نوش صهیادن بیله
 ایرمدى سرمتزل امیک جوئری تیر آه
 پچدی اما نه فلکدن عرضی اعلادن بیله
۰
 وله ايضاً،

(Vol. III, p. 300) غزل (۳۸۴)

راضیم دوران بني بر لحظه خندان ایمسون
 تك غبار غصه دهر ایله حیران ایمسون
 یاقسون پچدم مرادم شمعن هرگز فلک
 تك شب ناریک غم زار و گریان ایمسون
 آچمسون دل غنچمسن باع جهانه روزگار
 خاطرم تك برگو گل گبی پریشان ایمسون
 هر نه محنت چکدررسه راضیم جوری بگا
 تك هان متنکش احسان نادان ایمسون
۱۰
 وله ايضاً،

(Vol. III, pp. 300—301) قصیده (۳۸۵)

علی باد سحر خیز که سیران ایسر
 وارسه ملک ینه هر نفسن جان ایسر
 نه ین لطف هواسیله وزان اولسه صبا
 نشر بوسه دم جات پرور رحمان ایسر
۱۰

بگا هب جوری معرفت ایتدی * آل المدن خدا بو عرفانی

* * * * *

شیخ‌الاسلام بهایی افندی،

(Vol. III, pp. 296-297). غزل (۲۸۲)

طاغندگ خوابِ نازِ یاری اے فریاد نیلسن
ایدوب فتنه‌له دنیابی خراب آباد نیلسن
دلِ مجرومه رم ایله فالسون دامِ زلفگه
شکسته بال اولان مرغ ایدوب آزاد نیلسن
ایدرسگ گرچه بر درده طبیم بیگ دوا اما
جنونِ اهلِ عشق او لجه مادرزاد نیلسن
واروب گیسوی و زلف یاری بیری بیریه قاندگ
بنه بر فتنه پیدا ایلدگ ای باد نیلسن
شهرد تیغِ عشقِ یار در سر جمله عالم
اوروب شمشیره دست ای غمزه جلاد نیلسن
گوزل تصویر ایدرسن خال و خط دلبری اما
فسون و عشوه به گلگده ای بهزاد نیلسن
بهایی وش دگل سن قابلِ فیض صفا [اولدگ]
تکلف بر طرف ای خاطر ناشاد نیلسن

۱۰

۱۱

۱۰

جوری،

(Vol. III, pp. 299-300). غزل (۲۸۳)

چگدی دل راو طلبدن کامر دنیادن بیله
فارغ اولدے آرزو لردن تمنادن بیله

۱۷

وله ایضاً،

(Vol. III, pp. 292-293). غزل (۲۸۰.)

فغان ای مولوی دلبر که چشم فته انگیزگ
بنی اولدرمگ جمع ایلدے مژگان خونریزگ
اولورمش مولوی زنار بند کفر بلزدم
نماش ائم کافر سنگ شرفی دلاویزگ
ساع ایندجه نور مهر حُسْن شعله سوزگن
اولور خورشید محشر ذرَه بی قدر ناچیزگ
فیامت فرش راهگ ک فته در زنجیر زنگدر
گلچه جبیش رفشاره بالای بلا خیزگ
حیادن گرچم بفازن اما چشم عاشق
تحلیل زار قلدے آشِ حسن شرر ریزگ
نگاهگ فته پاش اولدیچه دست افشار ساع ایچره
درون جانه خبرریز اولور مژگان سریزگ
شکایت ایتسون لطف ایت فهیم ای ماه جورگدن
گیررسه دسته دامانی فردا شمس تبریزگ

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 293). قصیده غریب‌دَن

ایلدمر چشم گریه طوفانی * غرفه موج چین پیشانی
ایتسونی یا جبهه‌سن پُرچین * ایلیان چرخ دونه مهمنانی
بنی اول دکلو ایندی خوار و حیره * چرخگ اوضاع نا بسامانی
که ایدر حال زارمه خنده * دست قاتله شخص زندانی
وبلنا آفتاپ بختم آه * شب گی روزم ایندی ظلمانی
گربه غله چگدے ایامر * ایندے خنده روی شادانی
بوق بوق استغفر الله ایلدمر سهه، ایلدمر چرخ و بخته بُهانی

سنین او انجاز نمای ظفر * کیمکه سنی چکه دم کارزار
دشمنگ اولدم گورینور چشمنه * کندیسی حیدر قلیچی ذوالنقار

* * * * *

وله ایضاً،

(Vol. III, pp. 289-290). غزل (۳۷۸)

فنا روزگارے آٹک ایکنے عیش و نوش ایتمه
خوش اولسک گرک دریا گبی جوش و خروش ایتمه
بوروب گوشک سنی ده آکلدر مضرابِ غم برگون
بو بزم بب بقاده نفہ طنبوره گوش ایتمه
خلاص اول دشت غمدن ترک اسباب نعلنی قبل
اگر درویش عشق ایسک وجودک خرقہ پوش ایتمه
خرابات اہلی کرسیدن سنی برگون بیفار واعظ
دوشست مرتبہ کدنت ذم پیر میفروش ایتمه
صاقین وادیسنه اویکنے صبرے قیس و فرهادگ
نه دکلی عاشق اولسک کندوگی بی عقل و هوش ایتمه

۱۰

فہیم

(Vol. III, p. 292). غزل (۳۷۹)

ایدرسه او بُت شیرین دهان رقص * کفِ عاشق دین و جان رقص
نه رقص افت دوسرِ قیامت * که رقص اینسے ایدر گون و مکان رقص
۱۵ زہی جلاد چابک دست کایسلر * بنانی او زرہ تنی جانستان رقص
اوللدن جلوه گاہ لفظ نامک * ایدر دایم بیان رقص وزبان رقص
۲۰ ایدرلر شوقِ شعرکلہ فہیما * حریم آسمانہ قدسیان رقص

نه صبح فیض اثر پیراهن صد یوسف خورشید
که بینای دو یعقوب نا بینای دنیا در
زف فرخند روز عالم افروز مسرت کیم
دل شخصی عدمه تیر شام غم سویدا در

* * * * *

وله ایضاً،

(Vol. III, pp. 288-289). قصیده (۳۷۷)

گجدی فلیجن فتن روزگار * سیفِ ید الله اولوب آشکار
نقش بر آب اولدی جهان نینه * ظاهر اولان فتنه چو خطی عذار
شاهد ملک اولدی شکته جمال * حسن عدالتند اولوب بهره دار
خطی رخن ایلدی گویا تراش * سرسر اول نیغ پسندیده کار
طالع ایام اچیلدے نینه * هچو گرگیان بُت باده خوار
اولدی نینه چین کدردن برے * جویه بختِ فلک آینه دار
گرد کدر اویز ایدی بر طرف * دفعنه سعی ایسنه نیم بار
خرم اولورمیدی چمیزار مُلک * چشم خضر ایسنه آگه گذار
اولمسه گر قطعه ابرِ ظفر * قطره باران بربه سرشار
صرف رو دولت و دین ایلدی * آبِ رخن نیغِ ظفر اشتهر
شیدی نه میکن که بوله دسترس * دامنه خاطرِ جاهه غبار
بنصرُ الله بنصری عزیز * ای گهریت نیغ قضا اقتدار
حکم قضا ساکه بو کم خونله * روی زمینی ایسنه سیلزار
نا اوله گنجینه امن و امان * سیلِ دم فتنه ایله آشکار
رخنه گر ملک سرافگنکه به * ویرمه اشراوه امان زینهار
اشکر بد عهد پرآگنکه به * ایله بد اندیشلری نار و مار

مُقْتَلِ منصوريه اوغرسک اگر ای باد صبح
 اول شهید عشقه تعظیم ایله پای دارین اوپ
 دال خبر اولسه گلسه اوستکه اول خلی ناز
 قارشو وار دوش آیغینه دست خبر دارین اوپ
 خاکپای یاره یوز سوردکه ای مسلک ختن
 گوشه دامان مشکین طره طزارین اوپ
 نظم زیبای ریاضی سحر پردازه گور
 نسخه تعویذ جاندر رقمه اشعارین اوپ

صبری

(Vol. III, pp. 287-288). فصیح (۲۷۶)

بو دمک یوسف اقبال دوان کار فرمادر
 بو دمک چشم یعقوبی تمنا نور پیمادر
 فلك شمی شریا ریز پای خوش چیانادر
 فضا کج افگن جبی تهی دست تمنادر
 اولوب شام غریبان رجا ظل های بخت
 بنه مهتاب دولت روی طالعden هویتادر
 مساعد عیش و نوشه بخت بخت جم گی شمی
 زمان عهد نشاط و دور دور جام صهبا در
 فلك پیانه همت امید و کام هم صحبت
 کرم ساقی بیهت امل بزم مهبا در
 بنه هر نا مرادگ زیور دست و سری شمی
 گلشنان ساغر جدر درخشنان ناج دارا در
 بنه طوغدی گونی انجم شماران شب یاسک
 بنه صبح کرم خورشید همت فیض بخشا در

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

گل و بلبل ینه بیری بریله ایتدیلر پیمان
 چنار و سرو گلشن ال الله ویرمش خراماندر
 ینه آشنه و زار ایتسون بلبلری غنچه
 که هر بر خندسی بیک پرده ناز ایچره پنهاندر
 ینه بزمند سلطان گلک قمری ایله بلبل
 بریسی بذله سخ طرفه گو بیری غزخواندر
 ینه گلبرگ عشت شمی خرم خرم اویشد
 گل رعناء اچدی وقت دویر جام رخشناندر
 ینه ساق گل افشار گربیان قدح اولدی
 ینه دویر زمانه کامبیز م پرستاندر
 ایرشدی شولقدر نشو و نما اشجار و ازهاره
 بوگون طوفی ایله سرو گلستان دست و داماندر
 عجدر غنچه لر گلزسه طوطی گی گنثاره
 شو دگلو روح نای فیض بخش جسم بی جاندر
 صبادن حامل روح نیاتی اولدی هر غنچه
 کیم اول جبریلدر بو مادر عیسی عراناندر
 نوله فیضی بهاری استمزسه شمی استعداد
 یانه سنگ خارا ایله نخل نازه یکساندر

* * * * *

وله ایضاً،

غزل (۳۷۵) (Vol. III, pp. 285-286)

خانه گلده کجه زیر پای خوش رفتارین اوپ
 و عن لطف ایقزسه اما لعل گوهریارین اوپ

وله ایضاً،

(Vol. III, pp. 283-284.) ساقی نامه دن (۳۷۳)

گل ای نشوہ دارِ شرابِ است * بلا کوچہ سی ایچہ اوکار و مست
در میکن باز در قل شتاب * بحمد اللہ ابردی دم فتح باب
نه در حلقوسیدر هلالِ فلک * روا اولسہ جاروی پری ملک
ایدر فرشنی پاک جاروبِ لا * قومز ذرہ جهه آنہ گرد سوا
پیانز او میخانہ هیچ بر زمان * آنک روزہ سی عیدی بر در هان
اچق دستیاری مولایه * آنک قفلی مفتاح الایله
شو میخانہ کیم اوله ساقیسی بار * آنک ویردوگی میده اولنر خمار
پُر ایت ساقیا جای رندانه صون * گوزت عهد و پیمانی پیمانه صون
او میدن که تریاقِ اکبر در اول * نه تریاق صهباً کوثر در اول
[نه صهباً که مستِ مدائی صہیب] * نه می کیم آنی ایچمک اوله عیب
قونلمش او صهباً اسرارِ حق * نیجه مست اولمایه هشیارِ حق
آنک مستیدر غرزاً فتنه ساز * آنی بلمینلر صانور مست ناز
جم اول باده نابک افگنکسی * سکندر او میخانه نک بننہ سی
شعاعی که هر یاکه رخشنان اولور * نسودارِ مهرِ سلیمان اولور
او جامک می نابی مہرِ صفا * آنک هر حبای سپهرِ وفا
حبابنہ پنهان آنک نه قیاب * زہی بارگاؤ رفع الجناب

ریاضی

(Vol. III, p. 285.) قصیدہ بھاریہ دن (۳۷۴)

زمانِ عیش و شادیدر دمِ اقبالِ دوراندر
فلک هب ایندیکی اوضاعه شدی پک پشیاندر
بنه بر روزِ بازارِ صفا و ذوق و شادیدر
بنه هر گوشہ جمعیتگ بزمِ حریفاندر

سِرِ عشق ببلی شیدا نیجه پنهان اید
 قنک بر آگری اچق وارسه آنی هراز ایدر
 آز چوق نیرسه مجی طفیدر احسانیدر
 دبه اول مهرو جنایی چوق و فابی آز ایدر
وله ایضاً

(Vol. III, p. 282.) غزل (۲۷۱)

ههیشه مردم چشم عذار یاره بفر * گوزم او پخمره دن صحن لاله زاره بفر
 زمان گلور ینه زرین قدح آکور الینه * چمنه نرگس شهلا هان بهاره بفر
 نسیم لطنه ک در انتظاری فلک دلک * چوغ اولدی ساحل محنته روزگاره بفر
 سنی گلور ایشیدوب باغه یاسن جانا * چقوب او شوقیله دیواره رهگذاره بفر
 نه اعتبار ایدر اوضاعه مرد اولان مجی * نه دولته نظر ابلر نه اعتباره بفر
وله ایضاً

(Vol. III, pp. 282-283.) غزل (۲۷۲)

اول ماه لقا زلف سیه کاربی چوزدے
 صان چین و خطا ناجری در باربی چوزدی
 بر آق گلی ایلدی بر طفل پریشان
 دلبر که الوب دستنه دستاربی چوزدی
 انجم طاغلوب صنه طلوع ایلدی خورشید
 اول سیم بدن نگه زرتاربی چوزدی
 مژده اید بیک ای گلی تر باد قدومک
 هر غنچه هان کیسه دیناربی چوزدی
 مجی دلده صاریله آگه کر آسا
 اول کافر بند کیش که زناربی چوزدی

۱۰

۱۵

۱۹

فورقین جنّت ده عشاقد راحت گورمیه
 او گر نورسه شیوه خوبان استانبولی حور
 سری قدر دن بزی حق ابیه مجی جدا
 او سفر دن سایه لطف خدا اولایه دور

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 281.) غزل (۳۶۹)

دفع غمک او لرز محتاج جامه جم گی
 عاشقز بز عاشقه اکلجه او لرز غم گی
 بحر ایسک ده قطره ناچیز گوستر کندوگی
 گوکله کبر ای گوکل اول غنچه نک شبم گی
 قند بر اهل کرم فارسه یاشتی روزگار
 بر بوزنک شمدی بر آدمی فار آدم گی
 بحر عشقگ بر کنارین بولیدی بچاره دل
 دوشدی بر گردابه اول زلف خم اندر خم گی
 بکرمز اشعار غیره سوزلرگه روح فار
 سر غبی طبیعه مجی سنگ مردم گی

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 281-282.) غزل (۳۷۰)

چشم خوینم خیالک شاهف اعزاز ایدر
 هر گلشن بر قاش سرخ پای انداز ایدر
 کیم قچار بلوار مدن دلداره اما نیلسون
 عاشق شیدا نیاز ایدکه دلبر ناز ایدر
 سن همان گنج نیازی بکله ای گنجشک دل
 شاهبازگ چونکه اوج نازده پرواز ایدر

۱۰

۱۰

۱۰

۱۰

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 273). سهام قضا دن (۲۶۶)

سعادتیله ندیم اولمی پدر خانه * نه مرجمک گورر اولدی گوزم نه ترخانه زوگورنلک آفتم اولدی عجمیدر ایتسم * پدرگی بورادن بن ده عرض جرخانه پدرده بی عجب امساك خانه بی بلسم * نزاکتیله بونی کیم سؤال ایدر خانه پدر دگل بو بلای سیاهدر باشه * سوزم بزنه نوله گوچ گلورسه گر خانه بنم زوگورنلک ابله اللرم طاش آلتند * مزخرفانن او در و گهر صاتر خانه ۰

شیخ‌الاسلام مجی افندی،

(Vol. III, p. 280). غزل (۲۶۷)

ای زلف خم اندر خم قلابِ محبت * هب ساکه چکلدي دل اربابِ محبت دلبرسه گوزل دل سه نهایتک هوابی * حاصل بوکه آماده در اسبابِ محبت یان آتشه پروانه صفت ابله افغان * ای عاشق مسکین بو در آدابِ محبت بر بحر ایش ای عاشق شیدا دل زارشک * آنکه بولنورمش دُر نایابِ محبت ۱۰ مجی حرم عشقه گیررسه نوله بی باک * مفتونحدر اربابِ دله بابِ محبت

وله ایضاً،

(Vol. III, pp. 280-281). غزل (۲۶۸)

اجی سوزلر نیت ایلرسک ده اولم یحضور
چونکه ایلر اول زبان ابله او لبلردن صدور
ارتق اولور بیهِ جان عاشقلره حکمت ندر
هر چهان خونی گوزگه خسروا اولسه فتور
بر جمال با کالک اولمشن مفتوف کیم
بقدوغی مرأت ایدر خورشید گیبی فیض نور

وله ایضاً،

(Vol. III, pp. 271-272). غزل (۳۶۴)

یوقلمزسن هیچ واری دلنه داغن یارهسن
بویله می گوزلر گوزلر عاشقی بیچارهسن
اه ایله دردنه بلمنز عاشقی بیچارهنهک
چاک چاک ایله مگر آهی دل صد پارهسن
گوردیگنک اولدمردر کاری او خونی گوزلرک
قومز آنچون الندن غمزه لر غدارهسن
زلفنگه بند اینسون با نیلسون مجنون گی
ضبطه قادر اولینت عاشق دل آوارهسن
دردین اظهار ایتمک ایستر دائماً نفعی سکا
سن ده لطف ایت یوقله بر گون دلنه داغن یارهسن

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 272). غزل (۳۶۵)

سویشلز چرخله گه شویله گاهی بویله در
منقلیدر بو جهانگ رسم و راهی بویله در
زاهدا رند اول هان صورتنه قالمه عارف اول
علم معناده حکم پادشاهی بویله در
غرق ایدر بر نقطهده نور سیاهه عالمی
عارفگ سرمایه کلک سیاهی بویله در
صح و شام فرق اولنر آسمان طبعنگ
مشرق اندیشه مک خورشید و ماهی بویله در
بالکر نفعی دگل گستاخ بزم معرفت
یوقله سک جمله ندیان الهی بویله در

۱۰

۱۵

۲۰

کعبه معنی به بر بولدن ایلندی بني کیم
 قدسیان سرمه چکر گرد رو پاکمدن
 عالیر معنی آزاده قضا حکمدادن
 کیسه رنجیده دگل گردش افلامکدن
 قلثم معرفتم جیب و کنارم پُر در
 ساحلمر پاکدر آایش خاشاکمدن
 بن بو حالتله تنزلی ایدردم شعره
 نیلیم قورتلهم طبع هوسناکمدن
 بو هوس بویله فالورسه دل و طبعه اگر
 ایشیدلرسه سوزم سینه صد چاکمدن
 بن اولورسم بنه آشته اولور خلق جهان
 حسن تعییر زبان چمن خاکمدن

وله ایضا،

(Vol. III, p. 271). غزل (۳۶۳)

اغیاره نگاه ایندیگک ناز صانوردم
 چوق لطف ایش اول عاشقه بن آز صانوردم
 غمزه ک دلی رسوای جهان ایلدى آخر
 بالله بن اول آفته هراز صانوردم
 سیر ایلسم آینده عکس جمالگ
 حسنه سف مه گبی متاز صانوردم
 معور ایدوکن بویله بلز ایدم خرابات
 مستانه لری خانه بر انداز صانوردم
 سحر ایندیگکی سندن اشتدم بنه نفعی
 یوخسه سوزیکی هب سنگ انجاز صانوردم

۱۰

۱۰

۲۰

۲۲

سَنْسَنْ أَوْلَ رُوحِ رَوَانِ مُرْدَهُ اَنْدَوَهُ وَغَمَّ
سَاَكَهُ نَسْبَتْ چَشَمَهُ آَبِ خَضْرَ عَيْنِ شَرْنَگَ
سَنْسَنْ أَوْلَ سَرْمَاهَهُ بَازَارِ شَوَقِ اَهْلِ عَشْقِ
دَوْشَدَهُ فَيْضَكَهُ كَسَادَهُ جَوَهَرِ نَامُوسُ وَنَنْگَ
سَنْسَنْ أَوْلَ پَرَايَهُ حَكْمَتْ كَهْ فَيْضَ كَامَلَكَ
فَلَدِي مَرَأَتِ ضَمِيرِ اَهْلِ دَلْدَنْ دَفْعَ زَنْگَ
جَرْعَهُهُ وَبِرْمَدَهُ جَانِ هَرْ خَاطِرِ بَيْتَابِ وَنَنْگَ
اَوْلَسَهُكَهُ تَابِ اَفْگَنِي هَرْ خَاطِرِ بَيْتَابِ وَنَنْگَ
وَ دَگَلِ رُوحِ رَوَانِ مُرْدَهُ غَمَسَنِ هَلَهُ
عَالَمَكَهُ جَانِي دَگَلَسَنِ جَانِي عَالَمَسَنِ هَلَهُ

۱۰

۱۰

وله ایضاً،

(Vol. III, pp. 270—271). فخریه (۳۶۲)

بَنِمْ أَوْلَ نَفْعَيْ رُوشَنِ دَلِ وَ صَافِي گَوَهَرِ
فَيْضِ الْوَرِ جَامِ صَفَا مَشْرِبِ بَيِّ بَاكِمَدَنِ
آَسَمَانِ هَمَّتِ اُومَرِ ڪَوَكَهُ طَبِعَمَدَنِ
عَقْلِ كُلَّ دَرَسِ اُوقَورِ اَنْدِيشَهُ دَرَّاَكِمَدَنِ
هَمَّتِ ھِيَچَهُ صَابَارِ گَهْرِ تَمَنَّاَيِ وَلَهُ
غَمَّيْ دَنِيَاَيِهِ دَكَشَمِ بَيِّهِ اَمَسَاكِمَدَنِ
فَيْضِ حَقِ بَرَقِ اُورَرِ آَيَنَهُ اَنْدِيشَمَدَنِ
چَشَمِ جَانِ رُوشَنِ اُولَوَرِ مَشْرِقِ اَدَرَّاَكِمَدَنِ
دَوَرِ اِيدَرِ شَشِ جَهَقَيِهِ هُ بَيِّهِ مَرَكَزَهُ مَقِيمِ
چَوَقِ دَگَلَدَرِ بَوْ تَجَسُّسِ دَلِ چَالَّاَكِمَدَنِ

۱۰

۱۰

گردد سیمه شعله شمشیر نابدار
گویا سحاب تیره دن برقی جهان اولور

* * * * *

* * * * *

وله ایضاً،

(۳۶۰) فصیح در مدح سلطان مراد دن (Vol. III, pp. 268-269). آفرین لطفگه ای باد نسیم * بو قدر انحق اولور فضی عیم
عالی گل گبی آچدی نفسگ * ایلدگ چهره ایاوه بسیم
کشور چینه ی دوشدی گذرگ * یا نه در بو نفس نافه شیم
بو قدر نشر شیم ایقر ایدگ * اولمهگ طرہ دلبرده مقیم
عاشقه سخیلت بار اولماز * اولسه یاران ایله پُر هفت افیم
زلف جانه گرفتار ابد * دل سودازده یه یار قدمیم
نیجه در حال دل آشته * شانه دن چکنر اوله رخ الیم
شانه دن وار ایسه آز چوق الی * آه ایدوب چکمدون اصلاح و یم
دردمدانه بر آز احوالن * ایلسون ماشطه سینه تهیم
او دخی حاله رحم ایتمز ایسه * یوقیدر عدل شهنشاه کریم

* * * * *

وله ایضاً،

(۳۶۱) ساقی نامه دن (Vol. III, pp. 269-270).

مرجا اے جام مینای می یاقوت رنگ
دوری گلسون سدن او گرگنسون سپهی بی درنگ
مرجا اے یادگار مجلس دوران چر ۱۰
آب روئے دولت چمشید و آین پشنگ
مرجا اے شاهد عشترسای میکن
دختر پیر مغان همیشة ساقی شنگ ۱۱

نیم اول دَکلو نازک طرح ایدر آب او زره امواجی
 که لوح سیه استاد ایده مز اویله قلمکاری
 صانور تنگی زریندر گورن بر مائی خاراده
 میان آبه دوشش عکس خورشید پُر انواری
 چراغنگ حُسْنی انکار ایدنلر روز روشن
 سیزدار ایچره گورسونلر فروغ شمع گلداره
 آچلدیچه گورینور مهر آی خسرو عشقه
 برات شوق ببللدر دَکلدر غنچه طوماره

* * * * *

* * * * *

وله ایضاً،

(۳۵۹) فصیه در مدح مراد پاشا دن (Vol. III, p. 268).

* * * * *

* * * * *

دللر طوباری گورمگه جنگ ایچره نیزه سنت

اول دم که خون دشمن او جندن روان اولور

دوشدکجه خاکه گوی صفت کله عدو

پای سندی طوت که آکا صولجان اولور

اول آتش جهند که اولدیچه گرمنرو

پیرامنده گردد سیاهی دخان اولور

صفر دوزوب هجوم ایدیجک خیل دشنه

دھشتله آسمان و زمین پُر فغان اولور

صارصل دیغچه زلزله حمله دن زمین

آشوب رشیز قیامت عبان اولور

۱۰

۱۵

۱۸

خاقانِ عثمانِ نسب * کیم مندرج ذاتنک هب
 اسلام فاروق عرب * اقبال پرویزِ عجم
 سلطان مراد کامران * آفسرده و کشورستان
 هم پادشه هم قهرمان * صاحب فرانِ جم حشم
 شاهنشه فرخنک بخت * آرایشی دیهم و نخت
 بختی قوئے اقبالی سخت * اسکندرِ یوسف شیم
 شاهِ جهان آرامیدر * ماو زمین پرامیدر
 بهرام بُ پروامیدر * یا آفتاب پُر کرم
 شاهانه مشرب جم گی * صاحب فران رستم گی
 هم عیسی مرم گی * اهلِ دل و فرخنک دم

* * * * *

وله ایضاً،

(۳۵۸) فصیحه بھاریہ در مدح شیخ الاسلام محمد افندی دن

(Vol. III, pp. 287).

بھار ایردی ینہ باعه دوشندی نطع ژنگاری
 ینہ سلطانِ گل ایتندی مشرف نخت گلزاری
 ینہ بادِ صبا اُفستان و خیزان ایردے گلزاره
 دمِ عیسی وش احیا ایلدی ازهار و اشجاری
 لطافندن زمین فرش منقش اولدی عکسیله
 مرصع سایبان ایدنچه چرخ ابر گھریارے
 ابرشده پرتوِ فضی بھار آپنہ چرخه
 عجیبی شمدی اولسہ ژنگر ابر تیره دن عارے
 دونوب گردابِ بحرِ خونه هر گل لاله زار ایچره
 طلاش در مقہ کشتنی قرارِ بلبل زارے

عارف او در بو دم اوله * عیش و طربله مغتنم
 ذوقی او رند ایلد نام * کیم طونه مست و شادکام
 بر الله جام لاله فام * بر الله زلفی خم بخم
 لطف ایله ساقی نازی قو * می صون که قالز بویله بو
 طولسون صراحی و سبو * بوش طورسون پیمانه هم
 هر نو رسیک شاخی گل * الـدی الـبـه جـام مـل
 لطف ایت آـچـلـسـنـ دـاخـیـ گـلـ * اـسـهـ سـرـوـقـدـ وـ غـنـجـهـ فـمـ
 بو دـرـدـ وـ بوـ صـافـیـ دـیـهـ * دـوـنـسـوـنـ پـیـالـهـ غـمـ یـهـ
 قـانـوـنـ دـوـرـ دـائـمـهـ * اوـیـ سـنـ دـهـیـ صـونـ دـمـ بـدـمـ
 مـیدـرـ عـلـکـ عـاشـقـانـ * آـشـوـبـ دـلـ آـرـامـ جـانـ
 سـرـمـایـهـ پـیـرـ مـغـانـ * پـیـرـایـهـ بـزـمـ صـنـمـ
 مـیـ عـاقـلـ اـرـشـادـ اـیـدـرـ * عـاـشـقـلـرـ دـلـشـادـ اـیـدـرـ
 سـیـلـهـ وـیـسـرـ بـرـیـادـ اـیـدـرـ * دـلـلـرـدـ قـوـیـزـ گـرـدـ غـرـ
 مـیـ آـشـ سـیـالـهـ دـمـ * مـیـاـ قـدـحـلـهـ لـالـهـ دـرـ
 بـاـ غـنـجـهـ پـرـ ژـالـهـ دـرـ * آـچـمـ نـیـمـ صـجـدـمـ
 سـاقـیـ مـدـدـیـ صـوـنـ بـزـهـ * جـامـ جـمـ وـکـیـ صـوـنـ بـزـهـ
 رـطـلـ پـیـابـیـ صـوـنـ بـزـهـ * گـنـسـوـنـ گـوـکـلـرـدـنـ الـمـ
 بـزـ عـاـشـقـیـ آـزـادـهـ بـزـ * اـمـاـ اـسـیـرـ بـادـهـ بـزـ
 الـفـهـبـزـ دـلـدـادـهـ بـزـ * بـزـدـنـ درـیـغـ اـیـمـهـ کـرمـ
 بـرـ جـامـ صـوـنـ اللهـ اـیـچـونـ * بـرـ کـاسـهـ دـهـ اـوـلـ مـاهـ اـیـچـونـ
 تـاـ مدـحـ شـاهـنشـاهـ اـیـچـونـ * الـمـ الـهـ لـسـوـحـ وـ قـلـرـ
 اـوـلـ آـفـنـاـبـ سـلـطـنـتـ * اـوـلـ شـهـسـوـارـ مـلـکـتـ
 جـمـ بـزـمـ وـ حـاتـمـ مـکـرـمـتـ * مـمـدـوحـ اـصـنـافـ اـمـمـ
 الـبـقـ سـوـارـ رـوزـگـارـ * آـشـوـبـ رـوـمـ وـ زـنـگـیـارـ
 لـشـکـرـ شـکـارـ کـامـکـارـ * بـهـرـامـ اـفـرـیدـوـنـ عـلـمـ

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

رندانِ خدا پرور معنی بو محله
 نه چرخه نه قول حکایه نظر ایلر
 ویرمز فلکنک دور چپ اندازینه حکی
 قور حکتی تسلیم فضا و قدر ایلر
 گردون مگر آسوده میدر کندے کدردن
 دوران آکاده مهربن بر نیشتر ایلر
 گون باشنه بر خلعت دیبا ویرزا
 دامانف آلوهه خونِ جگر ایلر

* * * * *

* * * * *

وله ایضا،

(Vol. III, pp. 264-266). قصیده بھاریہ دن (۳۵۷)

اسدے نسیمِ نو بھار * آچلدي گلر صحدم
 آچسون بزم ده گوکلمز * ساقی مدد صون جامِ جم
 ایردی ینه اُردی بہشت * اولدی هوا عنبر سرشت
 عالر بہشت اندر بہشت * هر گوشہ بر باغ ارم
 گل دوری عیش ایامیدر * ذوق و صفا هنگامیدر
 عاشقلرگ ک بیرامیدر * بو موسم فرخنک دمر
 دونسون ینه پیمانه لر * اولسون نهی خُخانه لر
 رقص ایلسون مستانه لر * مطریلر ایتدجکه نغم
 بو دمک کیم شام و سعر * میخانه باگه رشک ایدر
 مست اولسہ دلبر سوسمه گر * معذور در شیخ الحرم
 یا نیلسون بیچاره لر * الـفـهـلـر آواره لر
 ساغر صونه مهاره لر * نوش ایتمک اولور ستم
 بار اوله جامِ جم اوله * بویله دمِ خرم اوله

نفعی

(Vol. III, pp. 263—264.) (۳۵۶) ایلر قصیده سدن

صانعک که فلک دور ایله شای سحر ایلر
 هر واقعه نک عاقبتند خبر ایلر
 بر دوش گهی در حق بو که معنید بو عالم
 کیم گوز یوموب آجنبه زمانی گذر ایلر
 بر یرده که آرامه بو مقدار اوله مهلت
 ارباب نیجه کسب کمال و هنر ایلر
 اولش طوالم مدت آرامد مهند
 عاقل نیجه تمیز ره خبر و شر ایلر
 شخصی ره خبر و شر اولوری او دله
 کیم لشکر غز بر ریق بی سپر ایلر
 بولز ره حتی مگر اول کیسه که آگا
 توفیقی هاده اهل راهبر ایلر
 توفیق رفیق او لمیق فاید بوقدر
 هر کیم بوراده عقله او بارسه ضرر ایلر
 عفانک هنری واده حکمت در انجف
 تحقیق ایله حکمت نیجه بر دله بر ایلر
 حکمت گر او علم ایسه که احکام فلکدن
 اندیشه عقل بشرے با خبر ایلر
 دوشز دل و طبع اهلی بو اندیشه یه زبرا
 تشویش دل و طبعی بو داخی بترا ایلر
 زعنه اولور هر کشینک رد و قبولی
 حق سویلینی صانعه فلکدن حذر ایلر

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

۱۴

سلطان مراد رابع

(Vol. III, pp. 250—251). (۳۰۰) مذکوره جواب

حافظا بغداده امداد ایتمکه ار یوقیدر
 بزدن استهاد ایدرسن سنك عسکر یوقیدر
 دشمني مات ایتمکه فرزانهم بن دیرايدگ
 خصمه فارشو شمدي آت او بنا تغه یز یوقیدر
 گرچه لاف اور مقتله یوقدر ساگه هپا بیلورز
 لیک سندن داد آلور بر دادگستر یوقیدر
 مردلك دعوا ایدرسن بو مخمللک نهدن
 خوف ایدرسن باري یانگك دلاور یوقیدر
 راضيلر آلدی بغدادی نکاسل ایلدگ
 ساگه خصم اویزی حضرت روز محشر یوقیدر
 بو حنیفه شهرین اهالکه و بران ایندیلر
 سنك آیا غیرت دین و پیغمبر یوقیدر
 پیغمبرکن سلطنت احسان ایدن پروردگار
 پینه بغدادی احسان ایدر مقدار یوقیدر
 رشوت ابله جنڈ اسلامی پریشان ایلدگ
 ایشیدلمری صانورسن بو خبرلر یوقیدر
 عون حقله انتقام آماغه اعدادن مگر
 بنه دیریت وزیر دین پرور یوقیدر
 بر علی سیرت وزیری شمده سردار ایلدم
 خضر و پیغمبر دلیل اویزی رهبر یوقیدر
 شمدي خالبي قیاس ایدرسن آیا عالم
 آی مرادتے پادشاه هفت کشور یوقیدر

بار بی پروا فلك بی رم دوران بی سکون
درد چوق هدرد بوق دشمن قوى طالع زبون

خدمتنه ایکن ایتدی رد بني اول پادشاه
سوردى شهرندن گیدردى درگهندن بی گاه
کاکلی ھریله اولدے چشممه عالم سیاه
بی مدد قالدم عطایی وش قراکولرده آه
بار بی پروا فلك بی رم دوران بی سکون
درد چوق هدرد بوق دشمن قوى طالع زبون

حافظ پاشا

(Vol. III, pp. 249—250.)

آلدے اطرافی عدو امداده عسکر یوقیدر
دین بولنده باش ویر بز مرد سرور یوقیدر
خصم بد کیشی اوپونله رخ برخ شهات ایدر
جنگک آت اوینادر فرزانه بر ار یوقیدر
بر غب گردا به دوشدک چاره سر فالدق مدد
آشالر زمره سند بر شناور یوقیدر
جنگک هپامز اولوب باش ویروب باش آلمغه
عرصه عالمه بر مرد هنرور یوقیدر
رفع بداده نکاسلدن غرض نه یلیبویز
درد مظلومان سؤال اویزم مخس یوقیدر
آتش سوزان اعدایه بزمله گیرمگه
دهر ایچنگ امتحان اویاش سمندر یوقیدر
درگه سلطان مراده نامه مز ایصالنه
باد ضرصر گینی بر چاپک کبوتر یوقیدر

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

وله ایضاً،

(۲۵۲) تسدیس بیت فضولی (Vol. III, pp. 241-242).

آه کیم بغرم پنه پیانه گبی طولدی خون
بزم هجر یارده دوشدم بیقلدر سر نگور
غالب اولدی بو دل شیدایه سودای جنون
وادی حیرتنه فالدم بولدم بسر رهنوت
یار بی پروا فلک بی رحم دوران بی سکون
درد چوق هدرد بوق دشمن قوی طالع زبون

عال غربتنه اولدی شام محدث بسر یگا
اوسته طوغز او ماه برج دولت بسر یگا
اولدی طالع ساکن برج نخوست بسر یگا
گندی دولت برس یگا باشدن سعادت برس یگا
یار بی پروا فلک بی رحم دوران بی سکون
درد چوق هدرد بوق دشمن قوی طالع زبون

بلل دل طاکپدر ایلسه فریاد هزار
بر بوزی گل غنچه دلبردن آیردی روزگار
بن بلا خارننه دشمنلله عیش ایتمکه یار
بر دگلدر دوستلرم دردم نصل ایده شمار
یار بی پروا فلک بی رحم دوران بی سکون
درد چوق هدرد بوق دشمن قوی طالع زبون

دمی وار در کیم بلا بزمته نالان اولیم
باده اشکم دوکوب آکوده دامان اولیم
بر نفس ممکن بی در فی گبی نالان اولیم
بن نیجه صحبت صوکی گبی پریشان اولیم

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

وله ایضا،

(Vol. III, pp. 239—241). ساقی نامه‌دن (۲۵۲)

صفت فنای دهر

فني ساقيا اول فـ جانفزا * سپهـرـكـ بو اوضاعـ وـبرـدـهـ فـناـ
 بهـارـ وـخـزانـ دـگـلـ بـرـ فـرارـ زـمانـهـ تـلـونـهـ لـيلـ وـنـهـارـ
 نـجـومـكـ دـوـكـمـكـ درـ دـانـهـسـ * مـهـگـهـ پـرـ اـولـقـهـ پـيـمانـهـسـ
 ايـدرـكـنـ خـمـ بـادـهـ گـيـبـ خـرـوـشـ * صـانـلـدـيـ نـيـهـ غـرـهـ خـودـ فـروـشـ
 دـخـيـ سـبـزـ آـيـكـنـ نـوـ بهـارـ اـمـيدـ * قـرـنـلـ گـيـ مـوـيـ اـولـورـ سـفـيدـ
 بـنـفـشـهـ اـولـوـبـ سـرـ بـزاـنـوـسـ غـرـ * اـولـورـ سـبـزـهـلـرـ عـقـهـ دـارـ المـ
 جـهـانـ پـرـ كـسـلـ وـقـتـ عـبـشـ آـزـ درـ * فـرـ خـرـ دـهـ خـمـيـازـهـدـنـ باـنـرـ درـ
 نـهـ مـيـكـنـ کـهـ عـرـهـ بـولـهـ دـسـتـ رسـ * حـبـابـ اـيـتـسـهـ بـيـكـ کـرـهـ حـبـسـ نـفـسـ
 فـلـكـ خـاـكـ جـمـشـيدـهـ قـلـدـهـ سـبـوـ * جـمـكـ مـتـزـلـنـهـ بـتـورـدـهـ کـدوـ
 ۱۰ نـلـرـ يـوـتـدـهـ بـوـ دـخـمـهـ هـولـنـاـكـ * دـلـ اـولـسـهـ دـهـ سـوـيـلـهـسـ سـاـگـهـ خـاـكـ
 مـرـادـجـهـ دـهـ دـوـنـسـهـ بـوـ آـسـيـاـ * دـوـكـمـكـهـ درـ دـانـهـ صـبـحـ وـمـساـ
 عـلـ مـانـهـ بـرـ شـشـدـرـ اـنـجـقـ جـهـانـ * دـگـلـ مـاهـ بـرـ زـارـيـ وـارـ درـ مـيـانـ
 اـولـوـبـ دـسـتـ فـرـسـوـدـ دـرـدـ وـمـحـنـ * آـنـكـ نـقـشـ دـهـ قـالـمـشـ اوـقـمـهـدـنـ
 بـوـ وـبـرـانـهـ بـرـ خـانـهـ شـوـمـدـرـ * طـورـنـ نـسـرـ وـاقـعـ دـگـلـ بـوـمـدـرـ
 ۱۰ چـوـغـ آـكـلـفـزـ آـخـرـ جـزاـنـ بـولـورـ * بـونـكـ نـسـرـيـ غـابـتـ زـيـانـكـارـ اـولـورـ
 عـجـبـ لـجـهـ درـ بـوـ بـمـ هـولـنـاـكـ * اـمـلـ زـورـقـنـ بـرـ گـوـنـ اـيلـرـ هـلاـكـ
 دـيـگـرـ مـاهـ نـوـ آـنـكـ اـيـچـونـ نـشـانـ * دـوـكـونـدـيـلـيـدـرـ مـعـبرـ کـهـشـانـ
 اـمـلـ تـارـهـ پـرـ عـقـهـ درـ دـاـيـاـ * آـنـ گـوـسـتـرـ تـاجـ اـهـلـ فـناـ
 چـكـوبـ هـرـ نـفـسـ سـاـغـرـ عـشـرـنـ * اـلـ اـيـرـدـجـهـ فـوتـ اـيلـهـ فـرـصـتـ
 ۲۰ دـمـ عـبـشـ وـ دـمـكـ تـكـاـسـلـ نـدـنـ * بـلـورـكـ سـپـهـرـهـ تـغـافـلـ نـدـنـ
 ۲۱ لـبـالـبـ مـ عـشـقـهـ جـامـ دـلـ * بـجـمـدـ اللهـ آـمـادـهـ درـ کـامـ دـلـ

ایدر آنکه ارباب دل قطع راه * گلور شوقه شبکار فریاد و آه
 شب و باده شبیز و گلگون اولور * دو اسبه گیدن بخت واژون اولور
 گل ای ساقی ویر مجلسه آب و ناب * دخی ایندنت بخت آهنگ خواب
 شب غم پخت ناب فرسود اولور * چو شام اجل صیحی بی سود اولور
 ه فاررسه نوله سقف کاخ جهان * بو دکلو چراخه آز اولز دخان
 قویوب نافسون گتمش آهی مهر * چفردی انک مشک نابن سپهر
 قنی اویله بر ازدها دمان * شراری چو اخنگ طوره بر زمان
 هانکر اولور آتش خومر تباء * چفر بیشمندند او شیر سیاه

* * * * *

قنی ساقی اول شربت جان نواش * که دقی بلاهه اوله چاره سانه
 ۱۰ رئیس الاطبای پیر مغان * اینه روز و شب نسخه سن حمز جان
 نه دارو در اول کم ویر بی درنگ * رخ خسته درد اندوهه رنگ
 چکلشیدی تندن اگر جوی خون * نلافی ایدر باده لاله گون

عطائی

(۳۵۱) خمسه مقدمه سندن (Vol. III, p. 239).

خوابن گوز قلب ایسه بیدار ایدی * شوقی ایله دله وله وار ایدے
 غافل او بجهه بدن خاکسار * پرده بی رفع ایندے دل پرده دار
 ۱۵ قیلدی بزے قافله بند خیال * داخل معسورة شهر مثال
 طی رو مسجد و دییر ایلدمر * گورمیدیگر یرلری سیر ایلدمر
 اولدی او دم جان گوزینه آشکار * خرقده برد پیر فتوت شمار
 نازل اولوب رحمت مولی گبی * ویردی سلام اول شفقت صاحب
 ایلدی بن بند سنه التفات * لطف ایله صوندی الله برد دفات
 ۲۰ چکدی هان شعله شور قلیم * فالبمه صیغه دی قلیم او در

وله أيضًا،

(Vol. III, p. 230). رباعي (۳۴۸)

هر کم ازى اولورسە پاکىزە سرشت * آمالنى بُت بىلور درونى كشت
بىر بارقە عایات استر دل کم * مَحْوَ اوله يانىد جمله انوار بېشت

وله أيضًا،

(Vol. III, p. 230). رباعي (۳۴۹)

دل ملکى دردكە وطن قىل يا رب * چىشم عدن ايله ھەن قىل يا رب
بر دستم اولورسە بُت تراشى أميد * بر دستى دە صەن شەن قىل يا رب

وله أيضًا،

(Vol. III, p. 230). غزل (۳۴۹*)

صورمە اربابِ غىڭ آنى نەناندىن
بل ھان خوبىلگە جېبىش دامانىندىن
نېچە قان آغلىم كم جىگۈر خون اولدى
بىر مىسجىما نەسەنگ سوزىن مەڭانىندىن
بىلەك استرىنگ اگر مەدىن الماس نېچە اولور
حىستە آيىلە نظر چاڭ گىريانىندىن
صحىن گىزارِ غىڭ شوپىلە گىرك بىلى كم
گۈلەر آب وېرە دىدە گېيانىندىن
زەلەپ يار ايلە ايدوب حالتىا تىعېرگە
ذوق آلور اھلى جون خواب پېشانىندىن

وله أيضًا،

(Vol. III, pp. 231-232). ساقى نامەدن (۳۵۰)

شىانىگە گىرك شەدى عىش و نشاط * كە مۇتىد اولە مۇتى انباساط
بىلور آنە عشق اھلى معراجنى * اتى آنە سالك گوکە تاجى

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 229). ریاعی (۳۴۲)

مهوشل اولوب نشسته ساحل ناشر * عشقی ایدر هلاک گرداب نیا
اولزدی نظیری آسمان حسنه * خورشیدی اگر اویدی ذرات نواز
وله ایضاً،

(Vol. III, p. 229). ریاعی (۳۴۳)

محزون اولورز چنگه دلشاد اولسق * ویران فالورز اگر که آباد اولسق
اول مرغ جنا پرور عشقز بزر کم * دامه دوشرز فسدن آزاد اولسق
وله ایضاً،

(Vol. III, p. 229). ریاعی (۳۴۴)

چرخ ایتدی حواله اوسته نیغ هلاک * وقف اولدی الم صاصم یچون باشیه خاک
اوقاتِ حیاتِ ایلدی شورش بخت * چون آنِ وداعِ بار هب و حشتناک
وله ایضاً،

(Vol. III, p. 229). ریاعی (۳۴۵)

بو دخمه غم فراده کی خاکِ ملال * چوق کله شاهی ایلدے مالامال
سن گردش چرخ نیدوگن بیلزسن * ای سایه نشینِ شاخصار اقبال
وله ایضاً،

(Vol. III, p. 229). ریاعی (۳۴۶)

ای واقفِ راز شب نشینان ملال * وی در دین ایدن کلیدِ گنجینهٔ حال
۱۰ نقشِ امیله ائمه رسوای بیف * قلمه دلی چو شمع فانوسِ خیال
وله ایضاً،

(Vol. III, p. 229). ریاعی (۳۴۷)

اربای طریقتِ طریقتِ غمده * اصحابِ حقیقتِ حقیقتِ غمده
۱۲ تفصیله نه حاجت ای دلِ شوریه * فهرستِ جربهٔ محبتِ غمده

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 228). (رباعی) (۳۴۶)

عقل ایله ایدوب هیشه جنگ و ناورد * غم معرکمند نامر امیر نامرد
وادیه بladه کامران عشم * اولدی بگردباد بر راه آورد

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 228). (رباعی) (۳۴۷)

ای دردکشی فراق هر شب آه ایت * حسرت نجه اولور ملکلری آگاه ایت
چون باغ وصاله ایرمکه یوق چاره * گلزار خیال یاره نزهتگاه ایت

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 228). (رباعی) (۳۴۸)

نور سعیر صدق و صفا در غم عشق * آبینه بی روی [و] ریا در غم عشق
سعی امکیله میسر اولز هرگز * بخشایش حضرت خدا در غم عشق

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 228). (رباعی) (۳۴۹)

درد اهلی او در که صور میوب راه نجات * یانده بر اوله خار و گل هم زهرو نبات
حکمن و پرهمز بو کارزار عشقگ * شمشیر بلای بیلین آب حیات

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 228). (رباعی) (۳۴۰)

ساقی بنه بزی رشک فرور دین ایت * ارباب دلک دهانی گلچین ایت
آج ساعد و بازولریگی و الحاصل * آبینه جامه دسته سیپن ایت

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 228). (رباعی) (۳۴۱)

بر عرصه دهیز که خون ارباب هنر * خون شنی سپهروش اولدیه هدر
چننا که جهانه ایندک وضع قدم * آبینه چرخ اولدین زنگ آور

نقوشِ لذتِ دنیا بی جامِ جمک سیر اندک
 فونِ عشرتی بز طرزِ استادانه دن گوردک
 نگارشک رخانندت علمِ نارنجاتی اخذ اندک
 رسمِ خطِ یاقوتی لبِ جانانه دن گوردک
 متعاجانی تسلیمِ ایلداک جانانه به آخر
 اولجه قورنیش یوقدر دلِ دیوانه دن گوردک
 مدام اوله جهانه فبضی عالم بیت خمَارشک
 نه گوردکش هدایی بز او دولت خانه دن گوردک
 وله ایضاً،

(Vol. III, pp. 220-221). غزل (۳۲۳)

درینغ اول تازه نهالم هوا ندر بلز * بلای عشق ندر میلا ندر بلز
 ۱۰ او غنچه گوشنه آلمز هزارشک افغانان * مقامِ نازده صیت و صدا ندر بلز
 غریقِ بحرِ فراق اولدی بر بلوك ضعنا * طبیم تازه هوسدر دوا ندر بلز
 درونِ سینه یه زخم اور مغی بلورِ الحق * او بی مرؤت ایسه آشنا ندر بلز
 هدایی درگه عالیکه التجا ایلر * قپوکدن او زکه سنک ملخا ندر بلز

حالتی

(Vol. III, p. 227). ریاعی (۳۲۴)

ای شاهدِ لطفی عالمِ غیب و شهود * وی گلشنِ فضلی سربر سر نفعه جود
 ۱۰ قل غرقه دریای فنا بر بردن * انه بی سرگشته گرداب وجود
 وله ایضاً،

(Vol. III, p. 227). ریاعی (۳۲۵)

بردم که ویردی حکمنی بست و کشاد * غم گلسه اگر دله او لوردق ناشاد
 ۱۰ ناگه گورینوب طلسِ ششیر فنا * قلامادی گوگلنه رغبت گنج مسرا

بر آلای دلسز و مُضطجع و جوجه به قربت اوله
 شیاطین قومنه اویه دگلدر فعل حکمر الله
 وزیره اعتناد اته بنم دولتلسو خنکارم
 بولردر دولت و دینه بولردر دشمن بدخواه
 وزارت صدرینه گچمش اوتورمش بر بولوک حیوان
 بو دین و دولته خدمت ایدر یوقدر بر آدم واه
 عجب گزیندی عارفلر بولونمز اولدے کاملار
 سکونه واردیلر شدی گورنمز اولدی اهل الله
 نجه فتح اولیسر بغداد اماملر ایلز امداد
 بولردن بوز چورمشدر عزیزمر اولیا الله
 اگر بر ار ظهور انسه کرامت گوستروب خلقه
 اگا شیطاندرر دیرلر دیزلر اولیا الله
 صراط مستقیم اوزره دگلدر شیخ و اعظملر
 صایغه رهنا بولدت نجه خلق اولیسون گمراه
 هان بر های هوی ایله یقر جامعلری صوفی
 قنی اوراد ایله اسما قنی اخلاص ذکر الله
 مُرابیلر طوئوب دهی صنورلر مالیدر دنیا
 ولی هر گوشده وارد نجهلر اولیا الله

* * * * *

* * * * *

هدایی

(Vol. III, p. 220). غزل (۳۲۳)

درون سینه صد چاک اولماگی بز شانه دن گوردک
 غنکه خون دل نوش اینکی پیانه دن گوردک

بوزما سینه دنیانگ سبب پاشا و آغا در
 فساد و فتنه به باعث بولدر شبهه سر هرگاه
 ابد نمیش قله ابلیس رئیس کتاب و دفتردار
 طریق شیطنه اول دگلی بونله همراه
 اگر تحصیل احواله نکاسل انسله سهی
 عزازیل وش اولور اعزاز ایدر مردود هر درگاه
 جهانه خرسن و هم یان کسیجی کیدرر دیرسگ
 عس باشی ایله صو باشی آنی تحقیق بلگه بالله
 بولردن داخی اظلم در افتمر قاضی عسکرلر
 جهانی شده رشونله خرابه و بردیلر بالله
 فقیر عالمگر عمری چپر عزلت ده ذلتله
 اولورسگ مرنشی جاہل بولورسگ هم عزت هم جاه
 بالق باشدن قوقار دیرلر فسادگ باشی معلومدر
 نه قادر کمه بر نقطه دیه هذا کتاب الله
 عبدر عز و دولته جمیعا ارناود [و] بو شناف
 چکر دورگده ذلتله شها آل رسول الله
 حضور حقه وارد قده اولورسز اولاً مسؤول
 سزه تقویض اولنشدر امامتدی عباد الله
 نجه نیجه سلیمانلر گلوب چگدی بو دنیادن
 قنی اجداد اعظمگ که فالدی بو ملک الله
 بو گون عدل ابلیوب خلنه ایدرسگ لطف و احسانی
 بوزگ آق او بیسر بارین مقامگ عرش ظل الله
 خدا صقلر خطالردن عدالت ایلیت شاهی
 نه غم دنیاده عقباده اولورسه ف امان الله

۱۰

۱۰

۱۰

۲۰

۲۴

بو گون تختیر ایدوب دینی ایدرسز جبله شرعی
 شفاعت ایدهی یارین سزه اول حق حبیب الله
 مگر منکرمیسر حشره قیامت بو خسنه قوهزی
 سزه یا یا اُمّت دیرم بو فعلیله رسول الله
 زمانه اویدی نسوانه دوشندے نازه اوغلانه
 آکابر طپدے هیانه اولوب آکثر عدو الله
 سوزینه اویدی حوانک صبوب امرینی مولانک
 سورلدی چندی جتّدن گوروگ آدم صفحی الله
 نجه دوستلک ایدر شیطان بزمله ایدر استغوا
 بو در مؤمنله قصدے ایدو بدر کافرین با الله
 ستانبول قومنک ظلی فسادی حددن آشند
 بو در خوفم یقینلرده بزه ایره بلا ناگاه
 یهودی گبی ملعونلر گچرلر صدره نکلیفسز
 قپودن باقسه بر مؤمن ایدرلر آندن استکراه
 ندندر بویله خائنلر امامت صاحب اولق
 عجب هیچ اهل اسلامند بولوگزی امین الله
 چاقلدی فتنه چقاغی طوشنده بس بیون دنیا
 نچون اولانهسون آتش بگ اسلامبوله گه گاه
 سپتلرده قلچ تیامر زعامت اولدے باشماقق
 وزیرلر خاصبدر آکثرلری سلطانلرگ ای شاه
 چالیشور بر طریق ایله سفردن قالمغه هر کس
 قنی بر آلنور گیدر غزایه ف سیل الله
 بش اون آنچه علوفیله سپاهی نیلسون نتسون
 آگر یلچرته دیرسگ نه قادر سویلگز با الله

۱۰

۱۰

۲۰

۲۴

ویس

(Vol. III, pp. 214—218). قصیده (۳۲۱)

الان ای قوم اسلامبول بلک تحقیق اولوک آگاه
 ایریشور ناگهان بر گون سزه خشم ایله قهر الله
 قیامت گونی قویدی سز بو دنیادن او صنیع سز
 زمانیدر ایسره مهدے نزول اتکه روح الله
 پیوب دُنیا آوین ویران ایدرس خانه دین
 نه فرعون پاپدی نه شداد بنا اندی بو شکل بالله
 نچه بیچاره نک ظلماً بیقرسز خاطرین دام
 دگلی مؤمنک قلبی اظلم بوخسه بیت الله
 اگر بیک کره فریادی فغانی گوکلره ایرسه
 ترحم اثیوب برکز دیزرسز یرده فالمر آه
 بیمه شفت اتیزرسز الورسز گوز گوره مالین
 دگلی خاطرین ناظر بوکا قائلیدر الله
 نه دینه طاپدگر بلم نه مذهب طوتدگر حاشا
 اماملر قولنه اویز بیورمز درت کتاب الله
 نه شرع الله تابعسر نه خود قانونه قائلسر
 جهانی طرلو بدعتله فساده ویردگز بالله
 گرک وعظ خطابتلر گرک درس امامتلر
 ویرلز اولسه اجرتلر او قونزدست کلامر الله
 قضات احوالی دیرسگ نه مکدر بیان اتمک
 اگر خصمک ایسه قاضی افندے یاردمیک الله
 قوروب بر دام تزویری قومشلر محکمہ نامن
 فن سجاده حضرت فن احکام شرع الله

نظر ابتدکجہ آگا ریت غفور * درلدى شم و حیادن اول نور
 دوکلوب عالم ارواحہ او در * اولدی هر قطروہ سی برس پغمبر
 یہ بردفعہ اخراواده خدا * باقدے افراطِ محبتله آگا
 ایلدے غرق عرق آنی حجاب * گل پر زالیہ دوندی او حباب
 قطروہ سندن آنک استاد ازل * ابتدی بر گوهرِ شهوار اول
 بر نظر قیلدے مهابتله آگا * اریوب اولدی اول گوهر دریا
 ابر لطفی او بیق دریا بار * موجلر ظاہر اولوب چندی بخار
 ایلدی صکرہ آنک ایزد پاک * کننی خاک و بخارین افلاک
 صوبحان ید قدرتله هیت * گلدار میدانه بو کر کوی زمین

* * * * *

وله ایضاً

(Vol. III, pp. 197-198) حلیہ شریفہدن

۱۰ اتفاق ابتدے بو معناده اُمم * ازہر الالون ایدے فخرِ عالر
 بوزینگ خالص ایدی آنی قتی * رخلری صاف ایدی صافی صنتی
 رنگِ روپی گل ایله یکدل ایدی * گل گبی قرمزی یہ مائل ایدے
 فاپلشدے بوزین نور سرور * سورہ نور ایدی با مطلع نور
 مصحفِ حسن ایدی اول وجہ جبیل * خط رخساره سی نص تنزیل
 گون بوزندن اوتانوب ابِ حیات * مسکن ابندے و راه ظلمات
 وجه برافنگ اصحابِ صفا * حمرنی غالب ایدی دیر حتی
 گوکه اولمشدی او روی رنگین * شمع جمع حمرم علیت
 آگا و پرمشدے کمالِ زینت * کاتبِ چهره کشانے فطرت
 عرق آگود او بیق اول سلطان * گل پر زالیہ بگرددے هان

* * * * *

۱۵

۱۹

دور ایلدک بر قومدق بر نیجه پلدر
 اویدق دل دیوانه به دل اویدکه هوا به
 اولدق نره به واردق ایسه عشقه گرفتار
 آنده گوکل بر صنم ماه لقا به
 بعدهاده یولک دوشسه گر ای باد سحر خیز
 آداب ایله وار خدمت یاران صفا به
 روحی بی اگر بر صور ایستر بولنورس
 دیرلرسه بولشدگی او بی برگ و نوا به
 بو مطلع غرای او قو اپم اول آنده
 معلوم اولوم احوالمر ارباب و فایه
 حالا که بز افتاده خوبان دمشقر
 سر حلقة زندان ملامت کثی عشقز

خاقانی

(Vol. III, pp. 196-197) حلیه شریفه دن (۳۲۹)

ما حصل اول شو ملک ازی * مالک سلطنت لم بزی
 عالم سر خنیا تجهان * واقف جله ذرّات نهان
 یعنی سلطان سراپرده غیب * حاکم و عادل بی علت و عیب
 گنج پنهان گو تا اولدن * ذاتی فردیت ایله قائم ایکن
 طاعت انس و ملکدن یعنی * شان اعلائی ایکن مستغفی
 اقتضا ایتدکه متره ذاتی * سبب خلقت موجوداتی
 ایتدی اول دمه هان عشق ظهور * اولدی القصه هوبدا بر نور
 سودی اول نوری حبیم دیدی حق * اولدی دیدارینه عاشق مطاف
 اکا نسخیر اولنوب ملک شهود * عز و دولتله گلوب بولدی وجود
 طولدی آوازه احمدله جهان * ایلدکه عشقی الهی غلیان

بوف خاربینه دهرگ گل و گلزاربینه هم بوف
 اغیاربینه بوف بیار جفاکاربینه هم بوف
 هر عیش که موقوف اوله کیفتی خمره
 عیاشه بوف خمربینه خماربینه هم بوف
 چون اهل وجودگ یزی صحراء عدمدر
 بوف قافله و قافله سلاربینه هم بوف
 ذی قیمت اولنجه نیدلم جاه و جلالی
 بوف آنی صنان دونه خریداربینه هم بوف
 عالمه که بَنگیلر اوله واقف اسرار
 سیرانه بوف آنلرگ اسراربینه هم بوف
 عارف که اوله مُبیر و نادان اوله مُقیل
 اقباله بوف عالمگ ادبایرینه هم بوف
 چرخ فلکگ سعدیه و نحسه صد حیف
 کوکلرینگ ثابت و سیاربینه هم بوف
 چون اوله حرام اهل دله دنیا و عقبا
 جهد ایله نه دنیا اوله خاطرده نه عقبا

وبردگ دل و جانیله رضا حکم قضايه
 غم چکمز اوغرارسق اگر درد و بلابه
 قویدق وطنی غربه بوفکله چقدق
 کیم رنج سفر باعث اوله عز و علابه

اول نقطه بنم دیدی دونوب رمزینی سیرایت
 یعنی که بنم جمله اسمایه مسما
 چون حصه ایش قصه دن اهل دله مقصود
 مقصود ندر آگله بیل اے عارف و دانا
 هپ مغلطه و لفظه در باطن و ظاهر
 بر نقطه ایش اصل سخن اول و آخر

* * * * *

* * * * *

چرخک که نه سعدنده نه نحسنده بقا وار
 دهرخک که نه خاصنده نه عامنده وفا وار
 آدامنه آنکه سعدینه نحسنده آلمه
 نحسنده دیه محنت و سعدنده صفا وار
 میل ایمه آنکه خاصه عامنده اوشه
 عامنده دیه خست و خاصنده عطا وار
 جهد ایله هان غیر الله یاقیه گور کیم
 بندن نه سکا فائنه سندن نه بگنا وار
 آکنه گوروب غیرلرک اطلس و دیبا
 غم چکه که آکنه بنم کهنه عبا وار
 کج جمله بو افکارلرے عارف وقت اول
 سرگشته بیل آنی که سرنده بو هوا وار
 فردا آلمین چکه می ایچ بق رخ خوبه
 عاشقلره فرداده دخ و عذر لفنا وار
 ال ویرسه صفا فرصتی فوت ایله بسر دم
 دنیا آگا دگنر که جناسن چکه آدم

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

میخانه‌ده استر یقلوب اولیغی ویران
 بیچاره خراباته آباد اوله‌یم دیر
 الدن قومسون گل گی جام عیبی برد
 هر کیمکه بو غخانه‌ده دلشاد اوله‌یم دیر
 بر سرو قدکن بنده افکتسی اولسون
 . عالمه او کیم غصه‌دن آزاد اوله‌یم دیر
 عمرین چکروب کوه بلاده دل شیدا
 بر هنر هنگامه فرهاد اوله‌یم دیر
 وصل ایستیوب هبرله خوش چگدیگی بو کیم
 مسکین غم جانانه‌یه معناد اوله‌یم دیر
 گردنی بوریدی بولندی بر آکله‌چلک بر
 من بعد ینه عازم بغداد اوله‌یم دیر
 بغداد صد فدر گهره دمی نجفدر
 یانه آنگ دُر و گهر سنگ و خزفرد

۱۰
 اول گوهر یکنا که بولنیز آگا همیا
 گلمز صد فی گونه بر اویله دمی یکنا
 اول ذات شریفه یارا شور دعوی همت
 کیم اولدی نه دنیا آگا مقصود نه عقبا
 کیم درک ایدر آنی که اوله ذاته معلوم
 رمز کتب مدرسه عالم بالا
 اول زاهدک آغار بر و گوک حاله یارین
 کیم ایچمیه دستندن آنگ جام مصفا
 بر نقطه‌ده در سری دیدی چار کتابک
 اول چارده دم سر کتیخانه اشیا

۱۰

۱۵

۲۰

۲۴

۱۰
ی صون بزه ساقی بزر اول قوم که دیرلر
رندانِ صبحی زده بزم قدمدر
بو نظری پیامیدن ایشت حاله مناسب
کیم زیست بارانِ سخنداش عجمدر
ما رندِ صبحی زده بزمِ آستینیم
پیش از هه ساغرکش و پیش از هه مسینیم

۱۱
خوش گوشه ذوق ایدی صفا اهلنه عالم
بر حال ایله سورسیدی اگر عزیف آدم
صحبت صوکی درد اولیسه وصلت صوکی هجران
نوش آخری نیش اولیسه سور آخری مام
بو عالم فانیست صنایی اول ایدر کیم
یکسان اوله یاننه اگر ذوق و اگر غر
 دائم اوله هم صحبتِ رندانِ قدح نوش
وارین قویه میدانه اگر پیش و اگر کم
صوفی که صفاده چگنور مالکِ دینار
بر درهمی آلسک اوپور خاطرے درهم
ظاهر بو که آخر بری خاک اولیسه گرگدر
گر درهه محتاج اوله گر مالک درهم
۱۰
ی صون بزه ساقی ایچه لم رغمه آنکه
کم جهله ایله یلدیگی بردن اورر در
هر منکرِ کیفیت ارباب خرابات
اوز غنی ایله حقی دیرلر کیم بوله هیهات

۱۱
گور زاهدی کیم صاحبِ ارشاد اولهیم دیر
دون مکتبه واردی بوگون استاد اولهیم دیر

تر دامن اولنلر بزی آلوده صانور لیک
 بز مائل بوسی لب جام و کف دستز
 صدرین گوزه دوب نیلیلم بزم جهانگ
 پائے خم میدم بریز ساده پرستز
 مائل دگلز کسنه نگ آزارینه اما
 خاطر شکن راهد پیمانه شکستز
 ارباب غرض بزدن ابراغ اولدیغی پکدر
 دوشز بره زیرا او قز صاحب شستز
 بو عالم فانید نه میر و نه گدایز
 اعلالره اعلالنورز پست ایله پستز
 هکاسه ارباب دلز عربک میز یوق
 میخانه دیز گرچه ولی عشقله مستز
 بز مست میکه عالم جانز
 سر حلقه جمعیت پیمانه کشانز

ساقی گنور اول باده بی کیم دافع غدر
 صبقل اور اول مرانه که پر ژنگ المدر
 دلبسته لرز بزدن ابراغ ایله برد مر
 اول باده بی کیم نور دل و دینه جدر
 ای خواجه فنا اهلنے زنہار اولونمه
 درویشی بو ملکنگ شو بی خیل و خندر
 خالک اول که خدا مرتبه کی ایله عالی
 ناج سر عالدر او کیم خالک قدمندر
 گل طوغریلم میکنیه رغنه آنگ
 کیم بار ریادن قید برگشته سی خمدر

لعل پاره

بریسینگ ده نای لعل پاره * قنی گوکللو در چون سنگ خاره
دهانیدر حتی یاقوت احمر * لطافته دشیدر سوزی گوهر
نوله جاندن اولورسم مبتلاسی * که لعلی گونز مرجان دعاسی

ربیعه بانو

ربیعه در بریسی بر بُت چین * لقب اولمشدر آگه آق گوگرجن
بوزندن نقض ایدر بدر نامه * هواسندن اوچر گوک بر حمامه
اگر جانم دیلرسه قوت ایدنلک * ایدنسون غیری به چفت اولمسون تک

الری گوزل جیله

بریسی اللری گوزل جیله * که بکر حُسله حور جیله
نیجه ایرسون مه آنوک پایسینه * گهر قوناغه دکر ایسینه
بنی هاد ایدوب ایلر اللری یاد * الندن اول نگارگ داد فریاد

آق عالم

بریسینگ ده نام آق عالم * قره قولقیس در ماه عالم
عجبی حسله اولورسه مشهور * برآق گلدرجهان ایچن اول حور
شومک اول ماهه اولدی هدم و بار * جهان بزندن اوزکه عالم وار

طوپقی عایشه

بری طوپقی عایشه زمانگ * که اولدر شمی عیاشی زمانگ
گوزللاک بادهسن نوش ایمکه * ایاغینق چکر یوقدر فلکه
اگرچه بحر حُسنه آشنا چوق * ولی آنوک طوغننه چقر یوق

روحی

(Vol. III, pp. 189-193) ترکیب بنددن (۲۲۸)

صانگ بزی کیم شیره انگورله مستز
بز اهل خراباندنسز مست آلسنر

چچل زمان

بری محبوبه‌نگ چچل زماندر * قتی چوق باشلو فنّانِ جهاندر
زمانه گیپر جوار و ستمکار * چینگ صاغشی عاشقلری وار
آلور دل کشورندن زلّنی باجی * بنی باشدن چتاردی آکسه صاچی

پنیه عینی

بریسی پنیه عینی بر سمنبر * تی مانند پنیه نازک و تر
بوبی جان باعنه‌نگ تازه نهالی * دهانی چشمی آبر زلای
بگا بار اوله صاتدم دیدی دلدار * اودیله پنیه‌نگ نه اویق وار

قر عایشه

بری قر عایشه بر خوب و رعنای * عذار و حسنله ماند عذرا
جهانه مادر چرخ پر اختر * گنورمادی بر آنگ گیپی دختر
اوتفایوب قولی اولسم بن آنگ * که اولماز اوغلی قبزی اوتناشک

جنت

برینگ تی جنت لعل کوثر * خدا انسون آنی باگه میسر
نوله بکرنسم آنی حور عینه * جمالی طعن ایدر خلد برینه
کمکه حشر اولورسه اول قیامت * جهان ایچنه اول در اهل جنت

طاویقی فرزی عایشه

بری طاویقی زاده عایشه نام * آنگ آننه سیدر خاص ایله عام
او در باغ جنانه قرئ جات * که خنحال اولش آگه طوق گردان
نجه سومیهین اول شیوه‌کاری * تف آقیقه در بومری دواری

جهان بانو

جهان دیبلر بری برمه لقا در * جهان گیپی و فاسز دلسا در
اگرچه کم وفا گلز جهاندن * ولی گچمز گوکل اول بار جاندن
بنله نک آنگ باشی خوش اولسون * جهان بان طلاق بندن بوش اولسون

یا پدیلر بر طاقِ عالی قوردیلر بر بزمِ خاص
 کیم رواقی چارمین اول بزمِه اولماز شمعدان
 آفتاب اول بزمِ خاصه گیرمکه بول بولیوب
 روزنندن دوشمکه ایلر شعاعن رسماں
 مجرمند متصل عودِ ملبس یامدن
 جمع اولور بزمکه ارواح مجرد هر زمان
 تاج دولت ایدینه باشینه هندوی زحل
 آنسه قصرندن یره کنه کلاهن پاسیان
 قصرینه بول بولغه شبرویلک ایلر گرچه ماه
 کنکر ایوانه ایرمز کنکه کهکشان
 ای نظامِ املک آصف منقبت یوسف لقا
 زیه اهل زمین چشم و چراغ آسمان
 حضرت پاشای روشن رأی گردون احشام
 صاحبِ تدبیر پیر و مالکِ بختِ جوان
 آستانگدر همایه دولتگر متزلگنی
 گرچه کیم مشهور در اولز همایه آشیان
 نوعی به لطف ایت مُعین اول کم ظهیر وقت اوله
 باقی بی سلطان سلیمان ایندی سلطان زمان

عزیزی

(Vol. III, pp. 182—186) شهرانگیزدن (۲۲۷)

مزین قیزی مهان

بری دخی مزین قیزی مهان * فدا اولسون بولنه باش ایله جان
 ایدر غخانه سن روشن چو کوکب * او مه هر کیه مهان اوله بر شب
 آنوک و صلی بکلا گرچه محالدر * قونق اومدو غبی پیز مثلدر

۱۰

۱۱

۲۱

آه کیم بو عالمک آسایشند بوق بقا
 راحت ایچون بر نفس جتنک آدم قالمدے
 خرم ایدی اول حرم خال رخ احبابله
 آشنادن شدی خال قالدی حرم قالمدے
 داد الکن ای عدالتسز فلك فریاد و داد
 سن مراد آدگ دل دنیابی قبلدگ نامراد

* * * * *

* * * * *

وله ایضاً،

(قصیده داریه (Vol III, pp. 178-179).

قصر جتنی بو یا باغ امر با گلستان
 یا حرم قدس یا بیت آخمر با آسمان
 آسماندر گرچه اما آسمان با ثبات
 گلستاندر گرچه اما گلستان بی خزان
 سایه سقف هایون همایه جلوه گاه
 طرہ طاق سر افزارے سپهره سایه بان
 وسعت ایواننگ بعدي و رای شش جهات
 فسحت میداننگ سر حدی حدی لا مکان
 هر ستونی جایجا ارکان دولتدر مگر
 بر ایاغ او زره طور خدمتک دامن در میان
 صنعت ایيات موزونن گورن و صافلر
 هر بری ابکار افکارین گنورمش ارمغان
 پرتو مشکانی بیست انوریدن مقتبس
 جامنگ مصر علری دیوانی جامیدن نشار

۱۰

۱۵

۲۰

نائی سلطان خورشید اولدی وار ایسه زحل
 شیوه بهرام ایدی خون شنق و قتل سحر
 شفت اولادنی بو زال بد مهرگ گوروب
 مرد اولانلر رشته پیوند زندن ال کسر
 اوستنه گرچه دونرسن بر ایکی گون عاقبت
 آسیا گیبی ایدرسن دانه گی زیر و زیر
 آه الکدن ای حقیقتسر و فاسز دهیر دون
 شاهلر شهزاده لر سلطان قهرگدن زیون

ای فلک جام غنچ نوش ایتمدگ چ قالمدی
 چکدگ دورگدن بر پیانه غر قالمدی
 هر دلی بر درد ایله زار و گرفتار ایلدگ
 عرصه محتد بر مرد مسلم قالمدی
 ایلدگ اول سایه پروردگاری زیر خالک
 سایه سینه واره حق بر نخل خرم قالمدی
 اول لوای سلطنت گیبی آلف قد ماهلر
 پر خم مرگ اولدیلر بر توغ پرچ قالمدی
 گوز اچوب یونجه قالمدی او نور دیدلر
 روزگارگ قرّه العینه عالم قالمدی
 گردندن هر بری کسدی تعلق تاریف
 عمر قدس ایدوب بدن دامنه بردم قالمدی
 هر بری بر زخم پر خون آچدی اما سینه ده
 یار گندی یاره لر آچلدی مرهر قالمدی
 یاش یرینه قطره انجم دوکلسون چرخدن
 دیدلر شدنگرو قان آغلسون دم قالمدی

سلطان مراد ثالث

(Vol. III, p. 170). غزل (٢٣٤)

لطفِ رحمانه استنادم وار * فضلِ حقدن نیجه مرادرم وار
چون درست ایتمش خدایه گوگل * مددِ حفه اعتنادم وار
لشکر و ماله انکا ایتمم * عسکرِ غیبه استنادم وار
چالشک ای معاهدین غرا * دین یولنده بنم جهادرم وار
او مارم که دعام مقبول اوله * که قبولینه اعتقادم وار

نوعی

(٢٣٥) مرثیه برای وفات سلطان مراد و اعدام شهزادگان دن

(Vol. III, pp. 175—177).

باشیالدن دوره بو فانویں چرخ پر عبر
با غلیالدن پیکرِ نکوینی رسام صور
حکم آبائیله ایدلدن تقاضے ظہور
آمهات چار عنصردن موالید بشر
اولی منسوب طاس گردش نطبع زمین
لعبتِ نرد قضا شترخی اسبابی قدر
بویله خصین یونگدی هرگز دخی نزاد خاک
بویله شههات ایتمدی فرزین چرخ حیله گر
بویله نه بر واقعه گوستردے مرأت خیال
بویله نه بر شکلِ هائل گوردی حسّاسِ بصر
یازمده نقاشر بویله تماشیلِ عجیب
ویرمدی و صافلر عین و نظیرندن خبر
قیلدی نقشِ کعبیتُن عالم کون و فساد
بر عجب بازیچه کیم تختند مضر خبر و شر

١٥

١٦

١٩

نیتمک آگنجوسیدر مال و جاهی جاهلک
 اهل عرفانک مال بی شمار بدر کتاب
 یکدرر بیک کان زردن اهل فصله بر ورق
 جاهل آلمز بر پوله نتسون نه کار بدر کتاب
 غنچه وش دلتنگ اولانک گوگان آچر گل گی
 صان گلی صد برگ فصل نو بهار بدر کتاب
 اول کشی بولدی جهان ایچنه بار بی خلل
 ای لطیفی هر کیک یاننه بار بدر کتاب

سلطان سلیم ثانی

(Vol. III, p. 168) غزل (۲۲۲)

یوز گدن زلفی سور کشفِ نقاب ایت * جمالک مهر و ماهن بی سحاب ایت
 ۱۰ نظر قل چشم مستانکه بسر دم * دلی گل شوقیله مست و خراب ایت
 لیک آسم او لوری خسته جانه * طبیم گل مرؤت قل جواب ایت
 صفن گوز دکسون حسنک گلینه * رقیب بد نظردن اجتناب ایت
 دلا ظلمت ده بو در آبِ حیوان * نهانی شبد نوشی لعل ناب ایت
 اب میگونی صون جانا سلیمه * بنه هگران ایله یاشم شراب ایت
 وله ایضاً،

(Vol. III, p. 168) غزل (۲۲۳)

۱۵ خالک ایله زلک ایل بیر ایلهش * دلر ره دامیله نخیر ایلهش
 خُلقه سَن بر ملکسَن کیم خدا * صورت انسانه تصویر ایلهش
 خوان و علک خلقه قسمت ایدیجک * هجرکی حق باکه تقدیر ایلهش
 صانهسن نقاش قدرت فاشکی * نوندن نور او زره تحریر ایلهش
 ۱۹ عارضِ دلبرده کی خط اے سلیم * دود آهک در که تأثیر ایلهش

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 158). غزل (۲۱۹)

لاله خدلر قلدلیسر گلکشیت خمرا سمت سمت
باغ و راغی گزدلر ایدوب نماشا سمت سمت
عاشق دیدار پاککدر مگر کم جوبلر
جُست و جو ایلر سنی ای سَرُو بالا سمت سمت
لشکر غم گلدي دل شهرینه قوندی چوق چوق
قوندی بیربر فته و آشوب [و] غوغاء سمت سمت
گریه دن جوی سرشم سوبسو اولدی روان
بینه قلزم گیبی جوش اندی بو دریا سمت سمت
شعر باقی سبعه اقایمه اولشدیر روان
او قورسنه بیریدر بو نظار غرا سمت سمت

وله ایضاً،

(Vol. III, pp. 158-159). غزل (۲۲۰)

نام و نشانه قالمدی فصلی بهاردن * دوشدی چمنه برگ درخت اعتباردن
اشجار باغ خرقه تجربین گیردیلر * باد خزان چمنه ال آلدی چاردن
هر باکه دن ایاغه آتون آقوب گلور * اشجار باغ همت اومر جویباردن
صحن چمنه طورمه صالحون صباشه * آزاده در بهال بُگون برگ و باردن
۱۰ باقی چمنه خیلی پریشان ایش ورق * بکر که بر شکابی فار روزگاردن

لطیفی

(Vol. III, p. 167). غزل (۲۲۱)

هر دم اهل دلرُک یانده باریدر کتاب
مؤنسِ اوقاتی بامِ غمگساریدر کتاب

مکدّر فلسون گردید کدورت چشمے جانی
بلورست آب روی ملکت عثمانیوز جانا
جهانی جامِ نظم شعر باقی گی ی دُور ایلر
بو بزمگ شدی بزده جای دورانیوز جانا

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 157). غزل (۳۱۷)

سکا کوییک ایچره اولانه قرین * ملک هنشنین و فلک شهنشین
گوروب چین ابروی مشکینیکی * سیه چشمکی صندم آهوي چین
بجود اندی محراب ابروگه ماه * آنی بلینلر صنورلر جُیت
ایزگ توزنه بوزلرین سورمکه * دوکلادی چپلادی گل و یاسین
صوررسک قپوگ شها باقی * غلام کیت بنده کمترین

وله ایضاً،

(Vol. III, pp. 157-158). غزل (۳۱۸)

پُر هوا در نی گی عشقگه طبع پُر هوس
درد دلدن آه کم عالمه بوق برس هنفس
چاک چاک انسون بني شمشیر غزه گ شانه وش
زلنگه نک عاقبت اولسون میسر دست رس
عشقگه دریاسنه نسبت وجود کاینات
موج بحر بی کران او زره بر آوج خار و خس
عاقل اولدر کاومیه دنیا متعاندن غرور
مدتِ دُورِ فلک برس دمدر آدم برس نفس
دُورِ الند باقیا غم چکه عالم بولیه در
گل نصیب خار و خس بلبل گرفتار قفس

وله ايضاً،

(Vol. III, pp. 155—156). غزل (۳۱۵)

خار غمک عندليب ايلر فغان و زارلر
غچه لاره صالحور صحن چمنه خارلر
بنه فرمان اولوب گسوي کافر کيشگه
خدمته بل بغلوبدر اي صنم زنارلر
غچه آسا قانيله طولاش گوکلر آچه
ليرگدن اوگنور واريسه شيرين کارلر
سنبل تر زلفكىگ هندى غلاميدر سنگ
خاکساري در گل رخسارگىگ گلزارلر
فرقتگ طگى شفتالو ديلرسه جان و دل
ميوه بى وفت ايدلر آرزو بيارلر
حال يارگ مشك بر خونين كهن مقتوليدر
آل مالايه صرويدر صمكۈز عطا لار
حق بو در باقى نظير اولىز بو معجز نظيمگه
شعره آغاز انسه لر شىندىگرو سخارلر

وله ايضاً،

(Vol. III, p. 156). غزل (۳۱۶)

ازلدن شاو عشقىگ بنه فرمانيوز جانا
محبب ملکىگ سلطان عالى شانيوز جانا
سحابي لطفىگ آبن نشنە دللردن دريغ امه
بو دشتگ بغرى يامش لاله نعانيوز جانا
زمانه بزده گوهر سزدو كچون دل خراش ايلر
انچىون بغرمز خوندر معارف كانيوز جانا

۱۰

۱۵

۲۰

باد ایلسون هنرلریگی فانلر آغلسون
 تیغگی بویجه قاره به بانسون فرابدن
 درد و غمگه چاک گریبان ایدوب قام
 پراهیبنی پاره لسون غصه دن علم

تیغگی ایچوردی دشمنه زخم زیانلری
 بحث ایتیز اولدی کمکه کسلدی لسانلری
 گوردی نهال سرو سرفراز نیزه کی
 سرکشلک آدن آگمدی بر داخی بانلری
 هر قند باصسه پای سندگ شار ایچون
 خانلر یولکه جمله روان ایتدی جانلرے
 دشت فناده مرغ هوا طورمیوب دونر
 تیغگ خدا یولند سیل ایتدی فانلرے
 شیشیر گبی روی زمینه طرف طرف
 صالدگ دمور قوشاقلو جهان پهلوانلری
 آلدگ هزار بُنک بی مسجد ایلدگ
 ناقوس یرلرند او قوتدگ اذانلرے
 آخر چالندی کویں رحیل ایتدگ ارتحال
 اول قوناغگ اولدی جنات بوستانلری
 ملت خدا په ایکی جهانه قلوب سعید
 نام شریفگ ایلدی هم غازے هم شهید

* * * * *

* * * * *

سنبللرینی ماتم ایدوب چوزسون آغلسون
 دامانه دوکسون اشک فراوانی کوهسار
 آکدجنه بوی خلقگی دردگله لالهوش
 اواسون درون نافه مشک تار تام
 گل حسرتگله بولله طونسون قولاغنی
 نرگس گپی قیامنده چکسون انتظار
 در بالر انسه عالی چشم گهر فشان
 گلمز وجوده سفیلیت دمَ شاهوار
 ای دل بو دمه سن سین اولن باگه هنفس .
 گل نای گپی ایکیلهم باری زار زار
 آهنگر آه و نالهمری ایدلهم بلند
 اصحاب دردی جوشه گنورسون بو هفت بند

گون طوغدی شاه عالم اویانزی خوابدن
 قلمزی جلوه خیمه گردون طنابدن
 بوللرده قالدی گوزلرمز گلمدی خبر
 خالک جناب سده دولت مآبدن
 رنگ عذاری گندی یانور کندو خشک لب
 شول گل گپی که آیرو دوشوبدر گلابدن
 گاهی حجاب ابره گیر خسرو فلک
 باد ایدجنه لطفگی درلر حجابدن
 طفل سرشکی یرسلره گیرسون دعامر او در
 هر کم غمگدن اغلمیه شیخ و شابدن
 یانسون یاقلسون آتش هبرگله افتاب
 دردگله قاره چولله طونسون سحابدن

۱۰

۱۵

۲۰

۲۴

جان و جهانی گوزلریز گورمه نولا
روشن جمالی عالمه خورشید و ماه ایدی
خورشید باقسه گوزلری خلفک طولا گلور
زیرا گورنجه خاطره اول مهیقا گلور

دوکسون سحاب قدین آکوب قطره قطره قان
انسون نهال نارونی نخل ارغوان
بو آجبلله چشم نجوم اویسون اشکبار
آفاقی طونسون آتش دلدن چن دخان
فلسون کبود جامه لرن آسمان سیاه
گیسون لباس مانم شاهی بتون جهان
یاقسون درون سینه انس و پریم داغ
نامی فراق شاه سلیمان کامران
قلدی فراز کنگره عرشی جلوه گاه
لابق دگدی شانه حقا بو خاکدان
مرغ روانی گوکلره ایردی هماگی
فالدی حضیض خاکه بر ایکی استخوان
چاک سوار عرصه کون و مکان ایدی
اقبال و عزت اویشیدی بار و هعنان
سرکشلک آندی نوسن بخت سیزه کار
دوشدی زمینه سایه الطاف کردگار

اویسون غمکه بغلین زام و بیفرام
آفاقی گرسون اغایه رق ابر نو بهار
طونسون جهانی ناله مرغان صیدم
گلر بولسون آه و فان ایسون هزار

۱۰

۱۰

۱۰

۲۰

۲۴

آخر مکانیک اولسے گرک جرمه گئی خاک
 دوران الدن ایرسہ گرک جام عیشه سنگ
 انسان او در که آینهوش قلی صاف اوله
 سینگه نیلر آدمیسک کینه پلنگ
 عبرت گوزنہ نیچه یه دک غلت او بخوی
 بیزی ساکه واقعه شاه شیر جنگ
 اول شہسوارِ ملک سعادت که رخشنه
 جولان دمنه عرصه عالم گلوردے ننگ
 باش اکدے آبِ تیغه کنار انکروس
 شمشیر گوہرین پسند ایلدے فرنگ
 بوز پرہ قویدی لطفه گلبرگی تر گی
 صندوقه صالحی خازنِ دوران گھر گی

۱۰
 حنا که زیب و زینت اقبال و جاه ایدے
 شاه سکندر افسر و دارا سپاه ایدے
 گردون ایاغی توزنہ ایلدے سر فرو
 دنیا به خالیک بارگھو سجدہ گاه ایدے
 کنتر گدایی آز عطاسی قلوردی بائے
 بر لطفی چوق مرؤٹی چوق پادشاه ایدی
 خاکِ جنابِ حضرتی درگاه دولتی
 فضل و بлагت اهلنہ امیدگاه ایدے
 حکمِ قضا به ویردے رضای اگرچہ کم
 شاه قضا نوان و قدر دستگاه ایدی
 گردون دونه زار و زبون اولدی صنگوکوز
 مقصودی ترک جاھلہ قربِ آله ایدی

۱۰

۱۰

۱۰

۱۰

مسکن شو محبتگه تختگاه دل
 متزل خیال لعلکه خلوت سرای جان
 طوتدے جهانی پرتو حسنگ گنگ گی
 طولدی صدای عشقکله کاخ کن فکان
 افلاکه پقدے ولوله عرصه زمین
 اندے زمینه غلغله آسمانیان

باقی صفت نه بلیل رنگیت ادا کله
 نه اوله طلعنگ گی فرخنگ گلستان
 حسنگ کلیله باعجهان گلشن ارم
 هر سو هزار بلیل و صد گونه داستان
 درگاه حقه طونم بر مزید اوله
 جاه و جلال سلطنت شاه کامران
 نا شمع آفتاب جهانتابه صحمد
 دوران آفته وضع آیه بر سیم شمعدان
 شمع بقاگی باد فسادن امین اید
 دامان عفو و عصمت دارنده جهان
 بزمگه بخت ساق و اقبال هنین
 جام سپهر ساغر پولاد زرنشان
 وله ایضا،

(۲۱۴) مرثیه برای وفات سلطان سليمان خان (Vol. III, pp. 151-155).

ای پای بند دامگه قبی نام و ننگ
 تا کی هوانسے مشغله دهر بی درنگ
 آش اول گونی که آخر اولوب نو بهار عمر
 برگ خزانه دونسه گرک روی لاله رنگ

لرزنه گورسه خوفگله تب طونر صنور
 بغلر شهاب گردن گردونه رسماں
 تیغگه عدم دیارنے روشن طریقدار
 اعدای دیشی طورمه قلجدن چکورهان
 دریا مثال عسکروگه ایچره عملروگه
 فتح و ظفر سفینه سنه آچدے باذیان
 منقارنه دیلرسه آکور چرخی دانهواز
 عناقی قاف قدرگه بر طعه در جهان
 چوگان اور بدر آکا ازل دست همتگه
 اولدم بو دم درر که دونر گوئے آسات
 باغر ثنا و گلشن مدهگه مرغ دل
 بو نظم روح بخش اوقور صو گبی روان

جان اولمیدی اول دهن ای شوخ دلستان
 نیچون اولوردی جان گبی یا دیدن نهان
 لعلگه خیالی حقه خاطرده وار ایکن
 یاقوت نابه اولمشیدے مکان کان
 رخسارگه اوزره طرہ لسر اولش گویه گرہ
 گویا حجازه بغل دیلر شامیان میان
 گورسون نهال سرو صنوبر خرامگی
 آیرق چمنک بسلمون باعبان بان
 تاریک بین اولنلر ایدر قشلگه خیال
 دندانگی تصویر ایدر طبع خردہ دان
 قلدی سجود خدگه فرشو گل و من
 اندی قیام قامتگه سرو بوستان

۱۰

۱۰

۱۵

۲۰

۲۴

اطرافه صالحی شعشعة گوشه گوشه مهر
 اولدے اُفقه مهربانی سلیمان گپی عیان
 قلدے بو حالی دینه عربت مشاهه
 طویلی بو سری عاقبت آلام گوشی جان
 کم بو نظامی ورمدے عالم سراینه
 الا که یعنی دولت شاه جهان ستان
 بالا نشین مسند شاهان ناجدار
 والا نشان معرکه عرصه کیان
 چمشید عیش و عشرت و دارای داروگیر
 کسرای عدل و رافت و اسکندر زمان

سلطان شرق و غرب شاهنشاه بجو و بسر
 دارای دهر شاه سلیمان کامران

اول شهسوار مملکت عدل و داد کم
 آنی او تجهیز اولیه روا خسروان روان
 سرکشلک اندی امرنه بکر پلگر چرخ
 زنجیرله گنوردے ینه کهکشان کشان
 صاحب وجود مملکت لطف وجود او کم
 مبدول خوان لطفنه مخصوص بجر و کان
 مشناق بوسه خلفه عطای نو بهار
 محتاج دست هستنه خواجه خزان
 دویلک کسه جور ستمگردن آکلز
 بی شرع ایدر ایدرسه اگر چنگ و نی فغان
 عدلک قتنک جور و ستم داد کیفباد
 خشمک ینسنه لطف و کرم قهر قهرمان

انسی اوله ملکر جلیسی اهل صنا
زیاده ایده یا شم گیبی رحمت مولا
الھی جنت فردوس آگا دوراغ اولسون
نظام عالم اولان پادشاه صاغ اولسون

باقی

(Vol. III, pp. 147-151). قصیدہ (۳۱۲)

هنگام شب کہ گنگہ فصر آسمان
زین اولمشیدی شعلہ لوب شمع اختران
خیل کوا کب ایچہ ینوب مشعل فمر
صحن سادہ روشن ایدے راہ کھشان
دست اور مشیدی کلک شہابہ دیبر چرخ
طُفرًا نویسِ حُکم خداوند انس و جان
بنم فلکہ اور مشیدی رُمہ سازہ چنگ
عیش و صفادہ خرم و خندان و شادمان
بو چرخ چبریدہ طوب دُور اصولی
دفافِ مهر قلشیدے چہرہ سن نهاد
بر پیغ زر نشانہ گیرمشدے عرصہ بہ
ششیر بانر معرکہ صحن آسمان
تدبیر مُظہماتِ امورِ جهان ایچون
یقشیدے شمع فکرتی برجیس نکتہ دان
بالای چرخ ہتھیہ کیوان کھنہ سال
اوتو رمشیدی نیتھ کہ هندوے پاسبان
آبا بو زیب و زینت عالر ندر دیو
عترت گوزیلہ ناظر ایکن دھرہ ناگھان

او بذرِ کامل و اول آشنای بحر علوم
 فنايه واردی نلف ایتدی آنی طالع شوم
 دوکوندی قالدی هان حسریله داغ نجوم
 گویندی شامر فراقتن طولدی یاش ایله روم
 قرا گدردی فرامانه غصه ایتدی هجوم
 او ماهی آنجه خیالیله ایتدیلر معدوم
 طولاندی گردننه هاله گبی مار سوم
 قضاي حق نه ایسه راضی اولدی اول معصوم
 خطاسی غیر معیت گاهی نامعلوم
 زهی سعید و شهید و زهی شه مظلوم
 بوغولدی بر بوزنده اصلنه رجوع ایتدی
 سعادت ایله هان قرب حضرته گندی

سپه رگ آینسنده گوروندی روی فنا
 قودی بو کثرت دنیابی ایتدی عزم بنا
 غریلر گبی گندی او بولله نه
 چکلدي عالم بالایه هچ سو مرغ هما
 حفیه سبب رفت اولدی دشن آگا
 نصب اولسنه طگی بو جینه دنیا
 حات باقیه به ایردی روحی ای بجا
 شفیعی روح محمد رفیق ذات خدا

ههارگئ بو رسه گورب زینت * نهکر ایدرکن حفگئ قدرن
 یانین اولان قوللرینگ بری * قوپارر صونر بر گل احری
 دیدی اول قولینه قویسون الک * مانینه اولدگئ سیب اول گلگئ
 دریغا که نسیح ایدرکن حفی * آگا مانع اولدگئ بیگون ای شقی
 ایدرکن گلستانه عرضِ جمال * هلاک ایلدگئ باد صرصر مثال
 صبای اجل گیپی ایردگئ آگا * وجودی چراگینه ویردگئ فنا
 گل او جنده اندی هزاران عناب * خطا ایدنیه آجدی راه صواب
 شوکیم عدل ارماغنی او زادر * نباتانی داخنی گور گوزدر
 زهی خوف مولا زهی عدل و داد * زماننده او ملزدے ظلم و فساد
 عدالت ایدن پادشاه شفیع * اولور عالمه صانگه فصلِ ریبع
 آنگله گولر اچلور کابنات * صنایع و معمور اولور هر جهات
 وله ایضا،

(۲۱۲) مرثیه برای اعدام شهزاده سلطان مصطفیان (Vol. III, pp. 131-132).

مدد مدد بو جهانگئ بیقلدی بر یانی
 اجل جلالیلری آلدیه مصطفا خانی
 طونلندی مهرِ جمالی بوزولندی ارکانی
 وباله قویدیلر آل ایله آل عثمانی
 گچلر ایدی گچنده او مَرْدِ میدانی
 فلک او جانبه دوندردی شاه دورانی
 بالانجینگئ قوری بُهْناني بُغض پنهانی
 آقدی باشزی یاقدی نارِ هجرانی
 جنایت ایندی جانی گپی آنگئ جانی
 بوغولندی سیلِ بلایه طاغلندی ارکانی
 نولیدی گورمه ایدی بو ماجراپی گوزوم
 بازقلر آگا روا گورمده بو رایه گوزوم

بو بوله شبهه‌ی اولان گنگز * خوف ایدن خواجه فایه اینز
 قول اولان عشقه شاو عالم اولور * غم عشقیله شاد و خرم اولور
 اولدے زیرا نعلی دنیا * مانع سور طاعت مولا
 عقل ننسانی اویجق موجود * دایما ویرر احتماله وجود
 عاشق اولان توکل اهلی اولور * واره واره مراتیف بولوس
 برگون اولور که کشف اولور اسرار * عشقله جان گوزین ایدر یدار
 فتح اولور آگه جمله اشیا * آچلور پرده جناب خدا
 فلسه بر نقطه‌یه آگر که نظر * آنکه جمله جهانی سیر ایلر
 نقطه جام جهان نمایی اولور * ذره خورشید دلکشانی اولور
 اولدی بو سیرده عقل گل حیران * نقطه‌ده درج اولور علوم جهان
 نقطه سیرندن اولما بجهه خیر * سکا معلوم اولام سر ضمیر
 ای بصیرت گوزین کشاده ایدن * ای جهان ایچره راو عشقه گیدن
 ذره نور بسیطه روزن اولور * قطره بجهه عجیطه روزن اولور
 عالم روح سیر ایدر تندن * نور حق گورر بو روزندن
 عشقدن پهنه‌مند اولام درسک * جانب حقه بول بولام درسک
 دکله عشقلروگ روایتیف * اوی شاه و گدا حکایتیف
 وله ایضا،

(۲۱۱) کتاب اصول دن (Vol. III, pp. 129-130).

بهار ابردی بر دم بو روی زمین * اچلی نته کیم دلِ مومین
 درخت جهان طور عرفان ایدی * شگوفه آکا نور بزدان ایدے
 اولوب نور دیداره آینه دار * چیکلر نفایینی آچدی بهار
 قلمدان اشجاردن هر نهال * خروج ایدی رسم خامه مثال
 چراغن یاقوب پرتو آذن * یشل گیدی هب شاهدان چمن
 سعید آنحیات و شهد آلمیات * سر سروران پادشاه غزات
 شه غازیان یعنی غازیه مراد * گلستانه وارماقی یلدی مراد

ابو السعود

(Vol. III, p. 116). (٣٠٩) مرثیہ

گل ای خجسته خصال و ملک جمال گل
 دوکنی حسرت ایله طاقت و محالم گل
 سنی بقاده قویوب بن فنا بوله مر دیردم
 وجود بولدی اندیشه محالم گل
 سنکله ملکِ وجود مر نامر عامر ایدی
 بیقلدی جملة اولدی خراب حالم گل
 بو روزگار ایسه ای ابر ایدن یاشک سیلان
 بنیکه اغلادان اولدر گل اغلاشالر گل
 نیاز و دعوت ایسه ایلدگ ک نامر ای دل
 او یار گلمدی گل باری بزر فارالر گل

٥

١٥

بھی بک

(Vol. III, pp. 128—129). (٣١٠) شاه و گدادن

سویله ای طوطی گشاده مقال * ایله عشق آتشنده قلوبیک قال
 نقطه‌سی بر کتابدر عشقک * ذره‌سی آفتابدر عشقک
 غرق اولور قطروسنک کون و مکان * گرلنور ذرہ‌سنک ایکی جهات
 عشق پاکیکه آدم آدم اولور * مرشد و کامل و مکرم اولور
 آدمی مهر ایدر ارنلرہ باش * آفتاب ایله لعل اولور قره طاش
 عشقدر چون وسیله معبدوہ * صانعه‌سن عشق پاکی بیہودہ
 عشقدر نور دینہ عشاق * عشقدر سالکه همیشہ بُراق
 دلکه عشقک ضمیری مضمیر در * ذات انسان عشقه مظہر در
 هر کیم اولور سه عشق الی اسیر * غیره راجع گرکمز آنکه ضمیر
 عشق دیوانہ ایلر انسانی * کہنک ایچون علاقہ‌دن آنی

١٥

٢٠

اله آلم وضو ایچون ابریق * صانورم پُر ڈر شرابِ رحیف
 ال یودم آبدست و طاعنَدن * وانِ گلدم قبو عبادتَدن
 یومدم یوز نمازه بن عاصی * اویله بُر بن گی قاصی
 مسجِن صفحه خیر ایچون وارورم * روی دلداری سیر ایچون وارورم
 روی محاربِ ایلیوب هر گاه * بغلسم ال نمازه بن گمراه
 دِر دلبرده صانورم هر دم * قاوشندروب خدمتَنَه ال طوردم

* * * * *

گرچه بوق سکا اطاعتم بـا رب * لیک وار در اطاعتم بـا رب
 اعتقاد اتهشم چو وحدنگه * امثال اتهشم شریعنگه
 بـکا گوستر طریق توحیدے * قل میسر یولنگه تفریدے
 نور وجهکله چسم ایت روشن * ایله علکله قلبی گلشن
 فومه ظلتَن جان گراهی * نور فیصلکله روشن ایت راہ
 سا سوا حبَن ایت گوکلدن دور * قلم انسون محبتک پُر نور
 سـنی گورسون نه یاگه بـقـسـه گـوـزـم * اولسون اسـنـک سـنـک دـلـه سـوـزـم
 شـوـیـلـه طـوـسـون مـحـبـتـکـلـه گـوـکـل * پـرـتو سـرـ وـحدـنـگـلـه گـوـکـل
 کـه اـولـوبـ کـشـفـ جـانـه سـرـ وـجـودـ * قـنـکـ بـقـسـمـ سـنـ اـولـهـسـنـ مشـهـودـ
 قـنـکـهـ قـلـسـهـ نـظـرـ دـلـ آـگـاهـ * اـولاـ مـنـظـورـیـ ثـمـ وـجـهـ آـلـلـهـ
 جـامـ عـشـقـکـلـهـ جـانـیـ مـسـتـ اـیـتـ * وـارـلـغـمـ نـیـسـتـ اـیـلـیـوبـ هـسـتـ اـیـتـ
 کـهـ دـیـمـ مـسـتـ عـشـقـ اـولـوبـ یـاـ هوـ * لـآـرـےـ فـیـ الـوـجـوـدـ إـلـاـ هـوـ
 ذـکـرـ اـیـدـوـبـ لـاـ الـهـ دـلـ هـرـ گـاهـ * اـولاـ مشـهـودـےـ دـامـ اـلـاـ الـلـهـ
 بلـکـهـ اـیـرـسـونـ شـوـ دـکـلـوـ جـانـهـ فـنـاـ * کـهـ اـولـاـ بـرـ آـگـهـ لـاـ اـیـلـهـ اـلـاـ

* * * * *

خوبل حسنی ایدوب مشهور * آفتابِ جمال‌گه اندے ظهور
 جسین خوبیاند جلوه گر سَن سِن * نیه کیم ایلیم نظر سَن سِن
 نیه زیبا اولوردے هر دلبر * دوشمہ گر جمال‌گه مظہر
 بر آوچ خاکه نه قدرت و ناب * که اولاً آفتابِ عالم تاب
 ایلیوب روی بارے پُر انوار * عاشقگ خرمیبہ اوردگ نار
 دلبری منظرِ جمال اندگ * عاشقِ مظہرِ جلال اندگ
 زلفِ مجنونی بند بند اندگ * هر فلین عاشقہ کند اندگ
 جلوه قلدگ جمال خوبیاند * ظاهر ایندگ جمال‌گی آند
 عینِ عاشقدن اولدگ اے قادر * بینه کندو جمال‌گه ناظر
 بینه اولدگ جمال‌گه عاشق * سَنْسِنْ المحب گیرو سکا لا یق
 کمن کم حسنگ ایلدگ منظور * اولدی معشوق‌لغیله اول مشهور
 کمن کم اولدگیسه سَن ناظر * اولدی عاشق‌لغیله اول ظاهر
 جمله سَن اولان حقيقةٰ حال * ما سوا آراده خیالِ محال
 وَهُمْ وَپَنْدَار در وجود جهان * عکس آینه در مثال هان
 اولدے اشیا مظاہر اسما * جمله اسماهه ذات هو پیدا
 صاچدی مهر جمالی عالمه نور * بولدے ذرات کاینات ظهور
 قدرنگک سندگ خرد حیران * عقل و فهم و ادراک سرگردان
 اینمز کمکه ذاتگ ادرالک * زهره‌سی عقل و فهگ اولور چاک
 ذاتگ کمکه اولدے مُدرِک * مَا عَرَفْتَكَ حَقَّ مَعْرِفَتِكَ
 سَنی بلکه عقل طبل سبق * بینه سَن سِن سف بلن المحب
 بـا الـهـوـ گـاـهـکـارـ اـولـدـمـ * نـفـسـ النـدـنـ ذـلـیـلـ وـ خـوارـ اـولـدـمـ
 خـوبـلـرـ عـشـقـهـ اـسـیرـ اـولـدـمـ * نـوـجـوـانـلـرـ غـمـیـکـ پـرـ اـولـدـمـ
 سـرـ بـیـ مـغـزـیـ پـُـرـ اـنـدـیـ هـوـ * نـوـلاـ دـوـشـمـ مـیـهـ حـبـابـ آـسـاـ
 مـیـلـ اـیـدـوبـ جـامـ وـصـلـ دـلـدـارـهـ * سـاـغـرـ اوـسـتـیـنـهـ اـولـدـمـ آـوارـهـ

مجلس آرایه بزمگاه چمن * زینت افزایه صحبت گلشن
 عود سونه صبایه مجهره دار * عود سانه نوایه بلبل زار
 گل زیبایه رنگ رو سندن * بلبل زاره گفت و گو سندن
 لاله شوقکله داغ غم بر دل * سرو عشقکله مست پا در گل
 اطفکله گشاده قلی جهان * فیضکله صفاده آب روان
 ۱۰ فهرشک اولمش بنفسه به همدر * قامتی درد و غمدن اولش خ
 شمع گلزاری سن او باندردگ * لاله بی داغلریله باندردگ
 نرگس بی رگدا ایکن گوزی آج * ویردگ احسانکله زرین ناج
 غچه بی لطفه دهان ویردگ * سوشه شکرین زبان ویردگ
 اول دهان و زبانه گلزار * حمدگی روز و شب ایدر تکرار
 دل او زادب چمنه سبزه تر * اسمکی دایما نذکر ایدر
 کسه حمد ایهمر سکا آییق * حمدی سن قل بیه سکا الجف
 ۱۵ بونه قدرت اولور که اولدی هان * کاف و نون امر بیله گون و مکان
 رحمتکله جهانی وار ایتدگ * کنی مخفی بی آشکار ایتدگ
 خاکله آبه امتراج ویروب * نایی به ایلدگ مزاج ویروب
 ویردی عدلگ عناصره پیوند * چار طاقی طبیعت اولدی بلند
 چار اضدادی بند ایدوب محکم * ایلدگ بسر طسم ازدم دم
 اندگ آبِ حیاتی فیض و اعطا * ویروبن مور و ماره نشو و نما
 قیض عامک آچوب خزاین جود * ایلدگ ممکناته بخش وجود
 ۲۰ دستِ صنعتکله یازدی نوک قلم * صفحاتِ عدمک بونجه رفر
 وله ایضا،

(Vol. III, pp. 113—116.) (۳۰۸) گل و بلبل دن

انس و حنی براندگ ای رخمان * ظاهر و باطن آشکار و نهان
 اندگ انسانی جمله دن افضل * حسن و خلفیله ایلیوب اکمل
 ۲۲ وجہ انسان ایلیوب مرات * ایلدگ نور حسنکه مشکات

وله ایضاً،

(Vol. III, pp. 105-106.) (۳۰۶) مرثیه دن

* * * * *

تدیر قتل آل عبا قیلدگ ای فلك
فکر غلط خیال خطأ قیلدگ ای فلك
برق سحاب حاده دن تیغز چکوب
بر بر حواله شهدا قیلدگ ای فلك
عصمت حرم سراسنه حرمت روا ایکن
پامال خصم بی سر و پا قیلدگ ای فلك
صرای کربلا ده اولات نشه لبره
ریگر روانی سیل بلا قیلدگ ای فلك
تحنیف قدر شرعدن اندیشه قیلدگ
اولاد مصطفایه جنا قیلدگ ای فلك
بر رحم قیلدگ جگری فات اولانره
غربت ده روزگاری پریشان اولانره

* * * * *

* * * * *

فضولی

(Vol. III, pp. 111-113.) (۳۰۷) گل و بلبل دن

ای فروزنه مثاعل گل . آش انداز خمن بال
لطف بخش همای روح افزای . عطرسای صبای نافه گشای
تاج بخشای ناجدار بهار . شهرت آرای ملکت گلزار
نقش بند نگارخانه گل . روکشای بُنان چن و چگل .

گر صادق ایسک بو بولن سن هم * صبر ایله ایله ترک عالم
 گل گامِ دل ایله اوللم بیار * بر یerde که بوقدر آنده اغیار
 خوش متزل آمنه بولشم راه * بی طعنه دوست و جوئر بدخواه
 بندن سنی ایلملک خبردارم * بسم الله اگر ارادتگ و امر
 چون فیلدے وصیتنی آخر * عزم سفر ایتدی اول مسافر
 باد ایلدے بیار مهربانن * وصل آرزویله و یردی جانن
 وله ایضا،

(۳۰۵) بنگ و باده دن (Vol. III, pp. 104—105).

وار ایدی اصفهانه برقی کش * بنگ مانند متصل سرخوش
 بر عجب قصرده دوتوب متزل * میه اولمشدی روز و شب مائل
 بر گون اول رند مجلسن شراب * اولدی مانند کیما نایاب
 حاصل اولدی آگا صداع خمار * بیدے دفعینه ذره اسرار
 اثرِ بنگ ایدوب هجومِ تامر * دوتندی مرأتِ قلبی ژنگِ ظلام
 شب ایدی لیک ماء شب افروز * قیلش ایدی جهانی غیرتِ روز
 رنگ هر جانی نمونه آب * قصر اول آب ایچن مثل حباب
 قصردن رند طشره فیلدی نگاه * صو گورندی گوزینه پرتو ماه
 دیدی ای واه اولدی ایش مشکل * سیل دوتش جهانی بن غافل
 صوبه چاره م بو در اوزم برافقر * طولیدن قصر بر کاره چیفر
 اویز قورتارم سباختن * بر کناره چیفر فراغتی
 الله بر تخته پاره سن آلدے * یره مهتاب تک اویزن صالحی
 لت گوروب باشی فرش طاشندن * ضریلن بنگ اوچدی باشندن
 درد سر گوردی چون گلوب حکما * دیدیلر دردینه شراب دوا
 سکا بو در هنر که شرح ایتم * اهل ادرآکه صور که بن نتدم
 بنم اصله کوکومر نفعی قیل * حرمتم سندن ارتع اویغی بیل

حالا که مقرر اولدی گتمک * فرض اولدی بو سری ظاهر ایمک
 اولسون سکا ای ضعیفه روش * کیم تیغ هوا هلاکیم بن
 جمیله بوق درد تابی * لایا غر عشق اضطرابی
 من عاشقی زار و ناتوانم * بر ماه لفایه مبتلایم
 سوداسی ایله بوق اولدی وارم * پگمده هوسیله روزگارم
 ۱۰ چوف آرزو ایلدم جمالن * بر گون گوره بیلدم وصالن
 حالا گیدرم گوگله سوزی * الدن نه گلور بو ایدی روزی
 انجق دگلر بن پریشان * اول یار غمته زار و گربان
 اول هم من زاره مبتلا در * سر گشته وادیه بلا در
 بندندر آنک جنونی افزوون * قیس ایکن اولوبدر آدی مجعون
 ۱۵ دائیم چکورر غمته ایام * بر گون اکا حاصل اولدی کام
 رسوای زمانه اولدی بندن * آفایه فسانه اولدی بندن
 بیهوده دگل فغات و آهی * یاتزی منی آنک گاهی
 [من کیم گیدرم بو خاکاندن * دردم بو که شرمسار آندن]
 ۲۰ اے مونس روزگارم آنه * غخوارم غمگسارم آنه
 من دار بقایه عزمر ایدنده * دنایه وداع ایدوب گیدنده
 بن سر چکوب آهله فغانلر * صحرا لره دوشیدیگنگ زمانلر
 دوشسه یولنگ اول اولان دیاره * عرض غم ایله اول نگاره
 زنهار اکبا اولنده واصل * خوش کمکه در آندن اوله غافل
 ۲۵ دوش آیاغنه رضاسن استه * من مُجُرم ایچون دعا سن استه
 عرض ایله که ای وفالو دلدار * جان ویردی یولنگه لیلی زار
 عشقنگ برینه یتدی لاف * دعویسنگ اولدی خلاف
 سویله من زار مبتلادن * کای عشقه لاف ایدن وفادن
 خلونگه انسه محمر اولدمر * آزاده شاد و خمر اولدمر
 سن هم گله گور نعل ایتمه * من منتظرم نغافل ایتمه

قلیده خجالِ چشم لیلی * سن ویر منِ خسته به نسل
 چون اول بشریت اونوتدی * آهو هم آنکه انس طوتدی
 آنک سبیله هم چوق آهو * صحراده آنکه طوندیلر خو
وله ایضاً،

(۳۰۴) لیلی و مجنون دن (Vol. III, pp. 101-104).

۱۰ معبودینه عرض قیلدی رازن * بلدردی گوکله کی نیازن
 کائے حاکم عرصه قیامت * سلطان سریر استفامت
 نومیدلک آشینه یاندم * بالله بو وجوددن او صاندر
 چون دوست یانکه ناقبولر * بالله بو حیاتدن ملولر
 من شمع شب قراری یارم * سوزان و سیاه روزگارم
 یاندردی بني جفای عالم * دکلمزمر او لیجه بر در
 دیرمکه وجودم اوله باقی * شاید دوشہ وصل اتفاقی
 پرتو بُرجنه آفتایم * بیلدمکه وجود ایش حجام
 یا رب بني ایت فنایه ملحف * کیم راه فنا ایش رو حق
 پاک ایدی دعایی ایتدی تائیر * فی المحال مزاجی اولدی تغییر
 تأثیر هواه نامناسب * ترکینه ضعف قلدي غالب
 گلدکجه زیاده اولدی دردی * تب لرزه فراغت گدردی
 محو اولدی تب ایچه اول پریوش * بر شمع گی که گوره آش
 اکسلدی عرفه حُسْن تاب * بر گل گی کیم گیه گلابی
 ضعف تی اول مقامه یتدی * کیم پستر ایچنه جسی یتدی
 پسترده طلب قیلن نشانن * گورمزدک وجود ناتوانن
 رفع اولدی علامه سلامت * فوتینه گورندی چوق علامت
 خرم ایدی حجاب احترایت * فاش ایدی اناهه گرلو رازین
 کای درد دلم دوایی آنه * شمع املم ضیاسی آنه
 غم گرملک ایله جانه یتدم * تا مکن ایدی تحمل ایدمر

وله ایضاً

(Vol. III, pp. 100—101). (۳۰۳) لیلی و مجنون دن

گورديکه بر آوجی دامر قورمش • دامینه غزاللر يومن اورمش
 بر آهو اسیر دام اویلش • قان ياشی قره گوزینه طولش
 بوبنی بوریلو ایاغ باغلو • شهلا گوزے نملو جانل داغلو
 احوالنے رحر قلدی مجنون • باقدي آکا دوکدی اشک گلگون
 گوکلینه قتی گلوب بويداد • يومشق يومشق دیدیکه صیاد
 رحر ايله بومشکبو غزاله • رحر اینزی کشی بوقاله
 صیاد بسو ناتوانه قیمه • قیل جانگ رحر جانه قیمه
 صیاد صقن چفا باندر • بلزمسنکه قانه قاندر
 صیاد بکا باغشله قانن • باندرمه جنا اودينه جان
 صیاد دیدی بودر معاشم • آچمن ایاغن گدرسه باشم
 قتلنے بوصیدگ ایسم اهال • اطناو و عباليه نه اولور حال
 مجنون آکا ويردى جمله رختن • پاڭ ايلدى بىرگەن درختن
 اول طرفه غزالڭ آچدى بىنۇن • شاد ايلدى جان دردمندن
 يوز اوردی اوزىزىھ قىلدى افغان • گوز سوردى گوزىزىھ اولى گریان
 كه اى بادىھ گىردى باد ناورد • نازلک بىنلىھ ناز پرورد
 سن زىنەت ھر گلى زمين سن • گل گى لطيف و نازىن سن
 اى سېزە جوپىار وحشت • رعنان سن بەھار وحشت
 تەقا قويە من زىنۇن • اولغل بکا دشت رەھنۇن
 گز بر نېچە گون بىنلە هەرا • انسان دېپوب ايتىھ بىنۇن اکراھ
 باشم گى گىمە چشم تردن • كىمە ایاغىڭ بورەھگەردن
 سر چىھە چىھىم ايلە متزل • سر متزلزىدەن اوبلە غافل
 اولسون بىكىر فرارگاھىڭ • اشک و مژە آبلە گاھىڭ
 اى چشم نگار يادگارى • سەل ايلە بکا غەر نگارى

هر قید او لورسه مخض بلا در سه بلبله
گر شاخ گلدن او لسه کدورت و بیر قفس

* * * * *

ای فضولی قدّم ز قیلدی فلک خمر یعنی
وقدر چه چه دنیا قپوسندن آکلک

* * * * *

ای اغشک تو زینه بوز سورمگه و برمز صبا رُخصت
بوزین بوز کرّه شبنم بومدن گلبرگک سیرابگ

* * * * *

دو زمک او ملز تیغ بیدادینه شیرین لبلرگ
گر فلک فرهادوش طاش اینسه عُشاقشک تن

* * * * *

غنجه قلز شاد گل آچمز طونیلش گوکلی
آرموندو رخ آل و لب خندانگر

* * * * *

در تک دیشگ صفاتن هر دم راشنگک استر
بهرگک مدام آنچگون ساحله در قلاغن

* * * * *

* * * * *

وَلَهُ أَيْضًا،

(Vol. III, p. 98). رباعی (۲۰۱)

جانان ایسے مطلوب طع جاندن کس
مطلوب ایسے جان امید جاناندن کس
جان سومک ایلہ میسر اولیز جانان
یا بوندن امید یا طمع آندن کس

و له أيضًا،

(Vol. III, p. 99). ایات (۲۰۲)

اول ماهه روشن یاند یغم هجران گونی
یاند یغم شب تا سعر شمعک نه بلسون آفتاب

داغ دلسوزِ فراقچ او لدی گون گوندن فزون
نور ماہ افرون او لور خورشیدن او لدیچه دور

بو نه سِر در سِر عشقگ دیدن بر کمیه
شهره دوشیش بن سنی سودمر دیو آوازه لر

اولدى عالم شاد سندن بن اسیر غر هنوز
عالم ایتدی ترک غر بنده غر عالم هنوز

0

1

15

اویله زیبا سن که بوق نظاره گه عالمه ناب
وای اگر ترجم چفووب سریوب جلک صالسگ نقاب
هیچ شک بوف کم سفی گورجع اولور عالم خراب

دل چکوب زرین او تاغنگ و بردی لعلگن صوراغ
طوندی اول گنمار ایچون لعل بنا گوشک فلانغ
زلفگه همدر طراغ آشفته بن آندن ابراغ
دیش صالحوب هر پیچ و ناب آچد پهه زلفگن طراغ
رشته جانغه رشکنند دوشر بوز پیچ و ناب

ای بوزی گل گوملگی گلگون دویندر قرمزه
آن شیف کسوت گیوب اودلاره یاندر دگ بزی
آدم او غلندن سنگ نک طوغیز ای کافر فزی
ای و گوندر حسن دوئنده جمالگه عاجزی
گویما آناگه مو ناباندر آناگه آفتاب

آل صاج باعگه مشکین صاج پریشان حالم
سیم ساق او زمه قزل خلخالرگ پامالیم
صانه صاج باعگه گب مهرگدن اے مه خالیم
عارضگ دوئنده نریین سلسه گه نشالیم
غمزه گ او قندن حزین جانه بوز بیگ اضطراب

سرمهدن گوزلر قرا اللر حنادن لاله رنگ
هیچ شاهد بوق بو رنگله که سَنِ سِن شوخ و شگ
و سهلو فاشگ یشل توزلو کمان غمزه گ خدنگ
غمزه و فاشگه میل ایلر فضولی بدرنگ
قوش عجمدر قلمق تیر و کاندن اجتناب

۱۰

۱۱

۱۰

۲۰

۲۲

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 96) غزل (۱۹۹)

ای خوش اول گونار که رخسار گل منظور ایدی
 چشم امید مر چراغ و صلنگ پُر نور ایدی
 قُرب شوق عافیت بخش نی بیهار ایدی
 وصل ذوق راحت افزایه دل مهبور ایدی
 دولتم شمعی منور طالع عزی فوی
 همت حکم روان عیشم اوی معور ایدی
 دامن اقباله گرد نعرض بقیوب
 چشم حسد چهره جمعیتندن دور ایدی
 آدم اید مر قرب درگاهنده بولشدم قبول
 متزم جنت میم کوثر ایسم حور ایدی
 بخت مظلوم میسر قلمغه محکوم اولوب
 دهر اسبام مهیا قلمغه مأمور ایدی
 هر دعا فسلم توقف سر اولوردے مستحباب
 هر تمنا ایسم اهال سر مقدور ایدی
 هجر و هنندن یتور مزدم کدورت گوکله
 گرچه دورانگ مخالف گرمگی مشهور ایدی
 نوله گر صالحه فضولین غیر هجرانه چرخ
 وصل ایامنہ اول غافل ایکن مغور ایدی

وله ایضاً،

(Vol. III, pp. 97-98) مخمس (۳۰۰)

اے حریر ایچره تنگ مطلق بلور ایچره گلاب
 گوکسک آب روشن اول آب او زره دوکنکدر حباب

۱۰

۱۵

۲۰

بیز چکنیس جنا بیغن بی اولدرومگه
 اولدرومی بر گون بی ف آخر بو اهالگ سنگ
 غرق خونای چکر فلمش گوزم مردمه رین
 آرزوی خال مشکین و رخ آلگ سنگ
 دامگاو عشقدن طوت بر کنار ایه مرغ دل
 صندن سنگ ملامتدن پر و بالگ سنگ
 سایه وش چوقدن فضولی خال پایگ یصلنور
 اول امید ایله که بر گون اوله پامالگ سنگ

وله ایضا،

(Vol. III, pp. 95-96) غزل (۱۹۸)

جیرت ای بُت صورنگ گورده که لال ایلر بی
 صورت حالم گورن صورت خیال ایلر بی
 مهر صاملوشن بکارم ایلمزسن بونخه کیم
 سایه نک سودای زلفک پایمال ایلر بی
 ضعف طالع مانع توفیق اولور هر نیجه کیم
 التفانگ آرزومند وصال ایلر بی
 بن گدا سن شاهه بیار اولق یوف اما نیلم
 آرزو سرگشته فکرِ محال ایلر بی
 بیز غزه گ آته کیم با غرم دلر فام دوکر
 عقد زلفک آچمه کیم آشته حال ایلر بی
 دهر وقف ایمش بی نورس جوانلر عشقه
 هر یتن مهوش اسیر خطا و خال ایلر بی
 اے فضولی قیلمز ترک طربی عشق کیم
 بو فضیلت داخل اهل کمال ایلر بی

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

پنیوب وصلینه سن لیلی و شک بر عمر در
 بن گی مجنون اولوب صحرا به دوشش آفتاب
 اول بُت ابروسن قیوب محابه دوندرمن بوزم
 قوی بنی زاحد بکا چوق ویرمه تکریچون عذاب
 نقد عمرک برسن عشقند صرف ایتدک نام
 ای فضولی آه اگر سندن صورلسه بو حساب

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 94). غزل (۱۹۶)

صح صالحوب ماه رخکدن نقاب * چنی که غاشایه چیفار آفتاب
 رشته جامن یتر ایت پُر گرده * صالحه سرِ زلف سمنسايه ناب
 مست چنوب صالحه نظر هر یکا * گورمه روی کیم اوله عالم خراب
 کمیه نظر جانب عذناوند * ناله دلسوزدن ایت اجتتاب
 گیهه لر انجم صایرم صبیجه دک * ای شب هنرک بکا یوم الحساب
 دوزخه گرمز سفکدن بنان * قابل جنت دگل اهل عذاب
 صالحه ایاقدن غم عالم بف * ویر بکا غم دفعنه ساقی شراب
 رحم قیل افتاده لرک حالم * هیچ گرگزی سکا بر ثواب
 یار سوال ایتسه که حالک ندر * خسته فضولی نه ویررسن جواب

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 95). غزل (۱۹۷)

قیلدی زلفک تک پریشان حالی خالک سنگ
 بر گون ای ب درد صور مزن ندر حالک سنگ
 گندی باشکدن گوکل اول سرو قدک سایه سی
 آغله کیم ادب ایه تبدیل اولدی اقبالک سنگ
 زینت ایچون جسم دیوار نه ایزدم بیرین
 چکسیدی عشق جان لوحنه مثالک سنگ

۲۰

من غریب ملک راه وصل پُر تشویش و مکر
 من حریف ساده لوح و دهر پُر نقش فسون
 هر سهی قد جلوه‌سی بر سیل طوفان بلا
 هر هلال ابرو قاشی بر سرخط مشق جنون
 پیله برگ لاله تک نمکین دانش بی ثبات
 صوده عکس سرو تک نائیر دولت واژگون
 سر حد مطلوب پُر محنت طریق امتحان
 منزل مقصود پُر آسیب راه آزمون
 شاهد مقصد نواے چنگ تک پرده نشین
 ساغر عشرت حباب صاف صهبا تک نگون
 نرقه حاصل طریق ملک جمعیت مخوف
 آه بیلم نیلم یوق بر موافق رهمنون
 چهره زردهن فضولینگ طوتوبرد اشک آل
 گوهر آکا نه رنگلر گچش سپهیر نیلگون

وله ایضاً،

(Vol. III, pp. 93-94). غزل (۱۹۵)

غالبا بر اهل دل طپراغیده دُرد شراب
 کیم قیلوب حرمت بنالر طوتش اوستنده حباب
 برق و باران صانه کیم گوردکجه آو اشکمی
 بیلمزم نمدر بنم آغلر بگا بانر سحاب
 ای صورن حالم بو استغنا سوئالندن نه سود
 حالم ایلرسن سوئال اما ایشتمزسن جواب
 دشت غمده خالک قبرم او زرہ سرو گرددباد
 چکسه باش اول سرودن صوکمیه ای سیل سراب

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 92). غزل (۱۹۲)

نی گبی هر دم که بزم وصلگی باد ایسرم
تا نفس وار در قورو جسمیت فریاد ایسرم
روز هجراندر سوین ای مرغ روح کیم بو گون
بو قفسدن من سف البه آزاد ایسرم
وهم ایدوب تا صالسون اول ماهه مهربن هیچ کیم
کیله بتسم ظلم و جورندن آگا داد ایسرم
فان یاشم قیلز وفا گربان گوزم اسرافنه
موئجه کیم هر دم جگر فاندنت امداد ایسرم
ایجهن هر نیجه کیم اغیار بیداد ایله
بار جوریچون گوکل بیداده معناد ایسرم
بیامش بولن وصالگی لیک بو امید ایله
گاه گاه او ز خاطر ناشادی شاد ایسرم
لوح عالمدن یودم اشک ایله محبت آدین
ای فضولی بن دخی عالمه بر آد ایسرم

وله ایضاً،

Vol. III, pp. 92-93). غزل (۱۹۴)

دوست بی پروا فلک بی رحم و دوران بی سکون
درد چوق همدرد بوق دشمن قوی طالع زیون
ساخه امید زائل آفتاب شوق گرم
رتبه ادبیار عالی پایه تدبیر دون
عقل دون همت صدای طعنه بر یردن بلند
جخت کم شفقت بلای عشق گون گوندن فروت

۱۰

۱۰

۱۰

۱۰

کدی حسمنوری برله آنی تکمیل ایلرم
 گورسم اکسکلکدن ای عاشق وجودگنه نشان
 بکنه مرآسته ضیمنه گور نفصنانه
 ایلدی تکیل نفس اولدر شه افیم جان
 ای خیالی درده اردگسنه طفیلکدر دوا
 گر توانالق دیلرسک پانوان اول نانوان

فضولی

(Vol. III, p. 91). غزل (۱۹۳)

دوستم عالم سنجورن گر اولور دشمن بگا
 غم دگل زیرا پرسن دوست الخج سن بگا
 عشقه صالحدم بن بني پند آمیوب بر دوستند
 هیچ دشمن ایلز آنی که ایتمر بن بگا
 جان و تن اولدوقچه بندن درد و داغ اسک دگل
 چخه جان خاک اولسنه تن نه جان گرگ نه تن بگا
 وصل قدرین پلدم فرقه بلاسن چمکدین
 ظلمت همراه ایتدی چوق مههم ایشی روشن بگا
 دود و اخگر در بگا سرو ابله گل ای باغبان
 نیلرم بن گلشن گلشن سکا گلخن بگا
 غمزه بیعن چکدی اول ماه اوله غافل ای گوگل
 کیم مقرر در بو گون اولمک سکا شیون بگا
 ای فضولی چخه جان چفت طریق عشقدن
 رهگذار اهل عشق اوزره قلک مدفن بگا

شفق گون قان ایچن داغنی سیر انسه عاشقلر
 گونشک ذره گورمزلر فلکه آبی بلمزلر
 خمین قدرلرینه رشته اشک طقوب بونلر
 اتلر تیر مقصودی ندندر بایی بلمزلر
 خیالی فقر شالینه چکلر جسم عربانی
 انکله فخر ایدرلر اطلس و دیبایی بلمزلر

وله ایضاً،

(Vol. III, pp. 68-69). غزل (۱۹۱)

دیدی بر گون همراه عالتابه ما و آسمان
 اے نگار نور سیما دلبری عالی مکان
 جامگنگ کم جر عه سیدر فیض بخشی خاک و آب
 طلعنگ انوارنه غرق اولدی ذرات جهان
 گلشن خضرا سنگ ذاتگه بولدی زیب و فر
 نور رایگه منور در زمین و آسمان
 بن نه جرم اندم حضورگه نه جرمم دار بنم
 بوزگه بقسم او دم رخسارگ ایلسن نهان
 بن کان جسمی بر گوت سکا عرض ایلسن
 سنت سپهر اوج استغناوه ایلسن مکان
 شمع خورشید ایرشدی ماهدن چون بو کلام
 دیدی ای آینه صورت نمای انس و جان
 هر چن اولسگ کمال حسنله منظور سن
 خودنمایی صورتن سنگ گور چشم جهان
 بر نظر زرد و ضعیف و نا توان گورسم سنی
 مهم ارتز ساگه شوم غالب اولور اول زمان

۱۰

۱۰

۲۰

۲۲

چندر وادئ این شکوفیله درختن هم
تجمل نورنده مستغرق اولش طوره بگزتدم
بلوب یوسف گلی مصر چنده جویباری هم
اگه آینه ایلتن عاشقی مهبوره بگزتدم
خیالی سینهسن گوردم غم اغمار زین اتش
گاهنده لطافت یوق زمین شوره بگزتدم

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 67). غزل (۱۸۹)

لذت درمانی ادراك ایلز ب درد اولان
بزم دردگ ک جامنی نوش ایلز نامرده اولان
پخنه اولز آتش دوزخله یوز بیک ماه و سال
شول ریانگ گرم بازارنه زاهد سرد اولان
عشق باریله نولا دورنده گرم اے فقهه
گرد بادیله یولیدر رقص ایدرسه گرد اولان
هم جناحیدر بو گون عنقاء عالی هنینگ
کایباتنگ آشیان و دانهسنده فرد اولان
وردی بو باعنه خیالی رنگ و بویندن خبر
شول خزان برگی گی که سبزه کاهی زرد اولان

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 68). غزل (۱۹۰)

جهان آرا جهان ایچنه در آرایی بلزلر
شو ماهیلر که دریا ایچره در دریایی بلزلر
خرابات اهلنه دوزخ عذابن آگهه ای زاهد
که بونلر این وقت اولدی غم فردایی بلزلر

بن اول فُلکِ مخالف روزگارم * که غرق اندی بنی دریای لیلی
 شهیدِ عشق در قنلو کفت * بگا هر لاله صحراء لیلی
 ایدر مجنون گوگل ناموسدن عار * اوللدن عالم رسوای لیلی
 بنم پُر حال بر مجنون صامت * ولی گوگلمه هوی و های لیلی
 قولاغینه گلور آوانِ خلخال * گورنمز نشان پای لیلی
 خیالی جان گوزیله بقینجه * گورنمز صورتِ زیبای لیلی

و له ايضاً،

(Vol. III, pp. 65-66). غزل (۱۸۷)

کلامم اهل دردگَه دایما وِرد زبانیدر
 محبت عالمیگَه هر سوزم بر داستانیدر
 صنلر بادنه دُسِر جهانه آهم و اشکم
 نواهی ارغونیدر شراب ارغوانیدر
 بوزلدن صورتِ ارزنگی سن بو نقشی دلکشله
 بنم وصفگَه هر بیتم نگارستان مانیدر
 واررسَک قیر مجنونه تماشا قِل که لیلانگَه
 مکل چشنهگَه هر اسقوانی سرمده دانیدر
 بو گون دَوْرِنک بر دارای جم قدر و فلک تختگَه
 خیالی عرصه نظمگَه سرآمد پهلوانیدر

و له ايضاً،

(Vol. III, pp. 66-67). غزل (۱۸۸)

چمنک هر نهالی گوکدن امش حوره بگرتدم
 چچکلر گوردم آنلارگَه بوزنک نوره بگرتدم
 گلستان راهنی گوردم بیاض اوراق زین امش
 بهشتِ عدن عینندن آقَن کافوره بگرتدم

۰

۱۰

۱۰

۱۰

انی حامِ نازک بیکی صوبیدے * چو عربان ایلدی قوبیبه قوبیدے
 قوبینه بیارهشور گوردی او بره * قوبوب قوبینه قوچدی نیجه کرَه
 پس آندن اوردی شفتالویه دندان * صفالر سوردی ایردی جانه جان
 او سینه گوپیا بر خرمتِ گل * او شب گل خرمیبه ایردی بلبل
 شهگُ الدن اوچاز مرغِ قراری * دوشر اردینه قالمز اختیاری
 ایریشور بر گومش صحرایه اول بار * گورر بر قدرت آهوسی ایزی وار
 اول آهو ایزینه چون شاه اوررال * بولور آتننک بر دُرْج مُقَنَّل
 انی مفتاحِ مرجان ایله اچدی * روان اول جامه خوابه لعل صاچدی

* * * * *

خیالی

(Vol. III, p. 64). غزل (۱۸۵)

بر ابد ملکینه جام همچوار اتمک نجه
 دولتندن کاینانگ جمله عار اتمک نجه
 موبیدله جسمی عشق اچره بر مو ایلیوب
 کاکلِ دلدارده واروب قرار اتمک نجه
 بحرِ سیاپیده کی مرغانِ زم پیکرلری
 شاهیاز همّتم صالحوب شکار اتفک نجه
 آسانانگ بو طقوس جام زمرد فامنی
 بر ارادن نوش ایدب دفع خُمار اتمک نجه
 چهرهسن برگِ خزان اندی خیالینگ فلک
 سن پهار حسنِ آنی بر گذار اتمک نجه

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 65). غزل (۱۸۶)

بنم مجنون پُر سودای لیلی * باشمده شورشِ غوغای لیلی

باشکچیون نقش ایدوب آیاغه صاله عاشق
 رنگ حتای ملاحت اے نگار الدن گیدر
 غرّه اوله بونجه مرغ دل شکار اندم دبو
 عافت شهیاز حسن ای شہسوار الدن گیدر
 ذاتی موره الکدن گلدوگجه ایله لطف
خانم حسن اے سلیمان اشتهار الدن گیدر
 وله ایضاً،

(Vol. III, p. 57). غزل (۱۸۳)

نولدک آکلرسن فلک هر جایی جانانک می وار
 هر مقای سیر ایدر بر ماه نابانک می وار
 بکرگی ای بوسنان باد خزان می اندی زرد
 بوقسه باشی طشره بر سرو خرامانک می وار
 اغليوب فرياد ايدرسن هر سحر ای عندليب
 خارله همسایه اولش ورد خندانک می وار
 يولکه جانم فدا انس گرک جانا ديدم
 بوزمه بیک خشمه بقدی دیدی جانک می وار
 زلف دلبر گی ای ذاتی پریشان سن ینه
 جور بی حد بوقسه بر یار پریشانک می وار
 وله ایضاً،

(Vol. III, pp. 57-58). شمع و پروانه‌دن (۱۸۴)

چو بولدی شمع ایله پروانه وصلت * طاغلدي خلق ایکیسی قیلدی خلوت
 چو گلدي بر ارایه شمع ایله شاه * صان ایتدی اجتماعی مهریله ماه
 برآقشلر طقوز قات جامه خوابی * برآقادقلرینک بوق حساب
 ۲۰ قومشلر آکا التون نردنانف * ایکیسی جامه خوابه چیقدے آنی
 چو چیقدی آکا اول دردک دواسی * طقوز قات چرخه صان مؤمن دعاسی

منزلک تیر دعاوشن ماوراء نه سپهر
 قدرگنگ عرش معلادن معللا پایه‌سی
 اول و آخر نظیرگن بوق سنگ ذانکدرر
 ختم جمله انبیا کون و مکانگ رایه‌سی
 آخرت بازارینه واردکه ایلر فائده
 نقد عشقگ در آنک کم سرورا سرمایه‌سی
 باع جتنک امیدم بو درس کم ذاتی بی
 جمله مومنله اول سررو ایدینه هسایه‌سی

وله ایضا،

(۱۸۱) غزل (Vol. III, pp. 55-56)

بر سیم تن تراشی گوزل خوب سرتراش
 حسن و کمال خلقله آکدردے خلقه باش
 جسم لطیفک دل سنگی گورینسون
 صنگ طاپیدرر بلنه اول نگار طاش
 حمام گبی باشه چقدے بخانی عشق
 دوکسه عجیبی دیدلرم قورنکی بیاش
 هرگاه بی تکلف اوپردے آیاغنی
 حمامه آنک بوزیز فرش اولدے کاش
 بر پا برنه باش اچوق ابدالیون آنک
 اول صوبدی ذاتی بزی اول ایلدی تراش

وله ایضا،

(۱۸۲) غزل (Vol. III, p. 56)

گوریجک حسنگ عنان اختیار الدن گیدم
 تیغ خشی لطف ایت ای چابکسوار الدن گدر

اصلی

(Vol. III, pp. 45-46). غزل (۱۷۹)

وجود مطلق بحری نه موجی کم ایدر پیدا
 انا آنحق سرینی سویلر اگر مخفی اگر پیدا
 معادندر قو اشیا ایدر اوز گندو ذاتندن
 کمیسی سیم و زر ظاهر کی سنگ و مدر پیدا
 بو باعث گر حقیقتک صوبی بر یاغانی بر
 ولی اولش حفایقندن نجه یوز بیک شجر پیدا
 نظر قل نوع انسانه کی زهر و کی سکر
 عجب حکمت بر آنجدن اولور درلو غر پیدا
 دوریلور نجه بیک اشلر بوزیلور نجه جنبشلر
 نه کار بو العجب در بو که اولز کار گر پیدا
 بو طوقوز قبه شش سو اچینه گلده ک و گندگ
 نه گلدو گک قبو ظاهر نه گلدو گک مهرا پیدا
 نجه زحمت چکر کسبِ کمال ایدنجه بر عارف
 بلى چوق قان بودر کان ایلینجه بر گهر پیدا
 قو نظاره ده ابکارِ معنی منتظر درلر
 اصولی گیبی ناک اوله بر صاحب نظر پیدا

ذاتی

(Vol. III, pp. 54-55). غزل (۱۸۰)

قامتک اے بوسنان لامکان پیرایه سی
 نوردن بر سرو در دوشمز زمینه سایه سی
 یوسفی گرچه گورنلر اللریف کسدیلر
 گون بوزگ گوردی سنگ شق اولدی آیک آیه سی

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 44). (۱۷۷) غزل،

غمدن اولدم اے مو نامه زیام قند سین
 گوکله بوبندی فرباد و فغام قند سین
 گلشنگدن آیرو آرام ایمز دل بلیلی
 ای بوزی گل قامتی سرو روانم قند سین
 لبرکله گل شکریز اول دل و جان بزمنه
 قند سین ای طویل شیرین زیام قند سین
 ای بن روح روانم اولمدين گوستر بوزگ
 بولوگه اولسون فدا جسم و جانم قند سین
 شوقدن اسحاق اولوردی لطف ایله برکر دیسهگ
 ای بن شیدا و زار و ناتوانم قند سین

وله ایضاً،

(Vol. III, pp. 44-45). (۱۷۸) غزل،

هرکه نظم گورسه اول لعل گهر پاش اوسته
 جان شار ایده دیوب تحسین و شاباش اوسته
 گل که لشکر چکدی صحرای چمنه لاله
 روم شاهی در که عزم ایتدی فزلباش اوسته
 توبه اینک عاشقه دوشز می و محبوبدن
 جامه نقوی بر شمز رند و فلاش اوسته
 لعلکه بکر دیو جام شرابی دوستم
 مجلس مید صراحی گونر باش اوسته
 دردمند اسحاق آغلک که غریب افتاده در
 کسنسی بوقدر قوبه اولد و کن بر طاش اوسته

چکدیلر سوی آسمانه هان * گونورب آنی خالکِ ذلتند
 گندی دونه دونه ساع ایدرک * دار انسه دیارِ غربتند
 بوبنی باغلو قول اولدی درگاهه * اولدی آزاد بندِ محنتند
 بصدی یر ایاغی شادیدن * بشی قورنلادی چون مذلتند
 اغدی معراجه خوش لطافتله * قورنلوب عالمِ کنافتند
 اولوی دربی آنوگِ اصلا * اولمدی خالی هچ رفعتند
 آخرته دخی امید اولدی * اوله بر عالی یerde جنتند
 ددی اهل سما آگا تاریخ * قلدی عزمِ سُمو لطافتند

اسحاق چلی

(Vol. III, pp. 43-44). غزل (١٢٦)

هر بلایه صبر ایدردم محنت بار اولسه
 یار جوئی نیلییدے طعنِ اغیار اولسه
 غم دگلدر غمۀ خونریزِ فتّان اولدوغی
 بولنه جان ویرمک اولوردی دلزار اولسه
 آه و نامله چن دمساز اولوردے عندلیب
 دمر بدمر گلشنن گل هم صحبتِ خار اولسه
 دل شکست اولوب پریشان خاطر اولزدم اگر
 زلفِ مشکینگِ گبی بختم سیهکار اولسه
 خاطرم سیرِ گلستان امزیدے دوستم
 آنه گر بلبل گبی بر بار غمخوار اولسه
 رحم ایدب اسحاقه جانا صورتِ حان یازب
 سکا کیم اشعار ایدردى نظم و اشعار اولسه

لامی دل زورفن گردابه صلدى موج غم
بن کار وصل ياره روزگارمدن مدد

فغاني

(Vol. III, p. 36). غزل (۱۷۶)

گوزمگ قصرین ايدنسه خيالگ نوله جاي
شه عالمدر ايدنسه يريدر صرجه سرای
شب فرقنه گوزم خواب ايله جنگ ايلمکه
مژه دن بغلدي اى مه ينه بير قاره الاى
بام چرخ اوستنه ناله م چقونين طفل گبي
اشغه اينکه قورقر چغروب دير اى واي
بر نفس ناله مه رام اولمغه فومز ديبون
گوسترر اللره پرمغله بنی بزمه ناي
آبغى اللره تقسيم ايدسن بزمگن
نچون اى ساق فغاني قولگ دگمه پاي

غزالی

(۱۷۵) تاریخ بر کشید شدن اسکندر چابی از خاک و عروج کردن
او بجانب افلاک. (Vol. III, pp. 39-40).

مير اسکندر اعتبارى گورب * اى گوگل عبرت آل بو حالتدن
حاصلی نولبدی عاقبت گور که * بو قدر عزت و سعادتند
دادوبن زهر قهری آغزند * قالمدی هیچ اشر حلاوند
اولوبن نجم طالعی راجع * بعده واردی کمال قربتند
قوندی توز چهره امانته * صرصیر تهمت خیانتند
رفعنه وارد اولدی حکم شريف * ناگهان درگه عدالتند

ویرب حسنه دل سلطانه سلوت * هان دم ایلدے یانیه دعوت
 صونب دستینه بر زرین ایاغی * ددی ای حسن و خلفک تازه بااغی
 پری میسین نه خوش افسون ایدرسین * آلوب عقم بنی مجنون ایدرسین
 لبکدن شهد و سکر یاغدررسین * سُزکدن بزمه گوهر باغدررسین
 ه بنی لطف و کرمند بنن قلدگ * تواضعلر ایدب شرمدن قلدگ
 برو صون دستگی جانیسه قصدگ * که دنیادن بنی مهرگله کسدگ
 مرادگ ملک ایسه یاخود خزینه * بقن کیم در آنونگ چوغ و آزینه
 بکا پایاگ تری او کیما در * که عالم گنجی چشمید هبا در
 گر او لسک بکه دلدار ای دلاروز * شب قدر اوله روزم عید نوروز
 ۱۰ سنی سرتاج ادینم عالم ایچره * شراب ایچم الوکن هر دم ایچره
 شب و روز ایدنوب بانو سرام * ویرم دستوکه ملک و مال و رام
 شهنشه چون کلامین آخر اندی * نهانی سوز و سازین ظاهر اندی
 اچوب بوز شرمه او جان دهان * مکرر ایلدے سکر بیان

* * * * *

وله ایضا،

(Vol. III, p. 34). غزل (۱۲۴)

چاغرشور گونک ملکر آه و زارمند مدد
 او دلره یاندم بو آه پر شارمند مدد ۱۵
 قوئنسون یار ایشکینه خاک جسمدن غبار
 ای گونم بالله بو سبل اشکبارمند مدد
 گوزلرم بول گوزلکن تیره دلدر ای صبا
 توییاَه خاکپاَه شهسوارمند مدد
 ای طبیب جان دله کار اندین بو زهِ غم ۲۰
 ذرجه تریاک شهد لعل یارمند مدد

طنندی هر درخت اوداولدی یکسان* آنچون در هوادن آتش افشار
 صرو پیراغ ایچن هر سیه زاغ * مُزْعَنْر لاله در کیم بغری پر داغ
 اولب هر بر آنچ برمغ اصفر * چهر آفافه سلکند و چکه پر لر
 زر آیله باز هر برگ رز روی * لجین سیدن خلخال ایدر جوی
 ۰ قلور حنالیوب دست چناری * چمنلر صحنوک دلکش نگاری
 درخت سبز اولوب گوک گی پر نجم * شهاب آنوب زمین دیوین قلور رجم

* * * * *

وله ایضاً،

(Vol. III, pp. 82-83). ویسه و رامین دن (۱۷۲)

چو دُور روز روشن آخر اولدی * دل آفاق ظلمت بر له طولدی
 قرارب شب فلکلر چاندی ابرو * شو مغرب زمین عرض ایلدی رو
 رُخْ ڪافوره عبر پرده اولدی * فلک صحف فنادیلیه طولدی
 ۱۰ سپند شامه اولدی چرخ مجرم * نسیم شب دو تردی مشک و عنبر
 شهیله فالدی تنها نیجه بانو * سوره اسردی دم عیشی فرآگو
 بو ویرب بوسه دست پادشاه * سورب اول گل بُزینی خاک پایه
 اولب هر یریسی افسانه پرداز * شهنشاهیله اولمشردی دمساز
 شهنشه بونلروک افسانه سندن * دم دلکش لمب مستانه سندن
 ۱۵ بغايت طیب الْوَقْت اولمش ایدی * دلی شوق و طربدن طولش ایدی
 گهی بغا قلوردی عقل و هوشی * گهی دریالین ایدر دی جوشی
 گورر کیم ایچلنن بر شکر لمب * گل اندام و سمن بر سیب غصب
 یغیر سوز برنه سگر دلندن * حیا ایلر گُش رنگ گُلندن
 نسیندن خجل باد ہارے * چمندن منکسر عود قاری
 ۲۰ رُخی شعینه مه پریانه اولمش * چچن گورمش گُش دیوانه اولمش
 نه دم بوز شرمله بر خنہ ایلر * دم صُبُحی قوئے شرمنک ایلر
 ۲۵ جمالی عید و صاحی قدره بکر * اول انجملر ایچن بدره بکر

ایکی قولدن دیزیلش سرو و عرعر * صرافالفر چمند باد صرصر
 صولر گرلنج اوینر باغ اینجنه * چچکلر له يشل پراغ اینجنه
 صبا قاپوب ڪلاؤ یاسینیف * قلوم صاج بولسی در گنیف
 آنجلر اللشور برگر تریله * چچکلر بولشور بلبلریله
 اوینجی باشی در باد سیکیار * قوغلار بیرین اطفال ازهار
 صبا اوچجه مانند ڪیوتر * هوای قله‌لر اور گل نر
 طونشندجعه شکوفیله چمن ال * ایرب هر یرنه بغا گچر بل
 شهبدن اود پر ابر گهریز * گل افشارانق ایدر باد سحرخیز
 دونب اوینر صولر چنبریله * يشل پراغدن خنجریله
 ۱۰ طورر دمَبَسْتَه فالوب ارغوانلر * یاریشوم بادله آب روانلر
 ریاحیله ریاحین طور طوت اوینر * چنن جورجف اویند استاد
 خوش اتش شاخ شوخی طوندب باد * چمنه جورجف اویند استاد
 گل بادامه نرگسلر گوز ایلر * قرنفل باغه نسرینیف یوز ایلر
 صولر آینه مظدر فلک وار * ڪواکب صورتیدر آنک ازهار
 ۱۵ چمنلر گوک نجوم ڦاله‌لردر * سمنلر آئے و صولر هاله‌لردر
 مُحَصَّل هر طرف در محشر آباد * گورنلر حور عدن ایلز باد
 بقلر آگه عین عبریله * عجیبی فالسہ رائے حیرتیله
 قو زُهدی لامعی اولغل صبا خیز * گل ایاک دگل در وقت پرهیز
وله ایضاً،

(Vol. III, pp. 30-31.) (۱۷۱) مناظرہ بھار و شتادن

گل اے شورین دل سودا دمیدر * ھوالر معتدل صحرا دمیدر
 ۲۰ گُنُش یوسف لین میزانه گچدی * زیخائے زمان گنج زر آچدے
 گُنُش گبی صرار دوب چھرہ اینوا * عنبلر آصدے عنقدو شریسا
 چمنلر زعفرانیله بوباندے * آنجلر سرنسر آتونه باندے
 ۲۲ دو ڪیلو بپرہ اوراقی زر اندوود * پُر اولدی ماھی زر بوله هر رود

آز زمانه چوق ایش امتشیدے * سایه‌سی اولش ایدے عالمگیر
 شمسِ عصر ایدی عصرده شمسک * ظلی اوزون اولور زمانی قصیر
 ناج و تختیله فخر ایدر بکر * فخر ایدردي آنکله ناج و سربر
 گوکلی اول سورده بولوردی سرور * که چاله چاغریدی نیغ و نیبر
 رزم ایشنک و بزم عیشنک * گورمده پیر چرخ آکا نظیر
 چیقه ایوان بزمه مهربنیبر * گیرمه میدان رزمه شیر دلیر
 او لیحق دار و گیر اول شیری * آکسون و قانلر آغلسون شمشیر
 حیف سلطان سلیمه حبف و دریغ * هم فلم آغلسون آنی هم نیغ
 وله ایضاً

(Vol. III, p. 19). قطعه (۱۶۹)

سکا اے نور مجسم نیجه تشبیه ایده ۱۰
 بوق ایکن وجه شبه تازه نهال چهف
 او بولور جامه سبزین ورقله رونق
 سن ایسه احسن اولورسن چقاروب پرنه

لامع

(Vol. III, pp. 29-30). مناظره بھار و شتا دن (۱۷۰)

گل اے دل ناله قل بیلرلیله * اچل عشت دیدم گلرلیله
 نوالر گوستروب آهنگی گرم ایت * بو آهن دلارے آهکله نرم ایت
 قوماگل لالهوش جان اچره داغی * که فرصن اللہ ایکن طوت آیاغی
 بو چاغلر گچمدين داد آل جهاندن * سرودين کمدين دم رو د جاندن
 صلا درهای و هویه دید قل باز * ایدرسن هی دیجھه مرغ پرواز
 قلاغ اول گل گبی کیم مرغ شجیز * نجا امتش سحدن نالهسین تیز
 دوزب هنگامه لر مرغان پسرهای * صولر ایلر تران بلیل چلر نای
 ۲۰ سمنلر برگی ترلردن طوسر دف * چلر شوریه اولب جویلر کف

دو گوب فیل او زره هندستان شهی کوس * چلر دی سخ و صورنا مهتر روس
 هوا بی صوتِ رعدِ کوس ایدب فرق * علَم پرقلری ناب اور دی چون برق
 رخ گلناز عکسی پله اول گون * هوانگ جامه سی اولشدی گلگون
 هوا بوزینه چکدججه عَلَم سر * دکر اول جامه به زَرین عَلَم لر
 سما و باد اولوب سفّا و فرّاش * صولانوب سوپرلردی طاغله طاش
 اوروب آدم دَگیزی هر یَگه موج * روان اولشدی عسکر فوج بر فوج
 باشند هر برینگ قبَه نور * صناسن کیم حبابِ عینِ گافور
 بقوب صحَّ آدمک جمعیتینه * تعجَّبند الیت اوروپ الینه
 عملر بر ایاغ اوزره بوروردی * صحپنی نوع چوزمش رقص اور دی
 ۱۰ چقوب آت ایاغندن توز هوا بیه * قتلدی بر قتی بیروگ سهایه
 فلکه اولدی خاکی بُرْج آبی * گونش دوندی بوزه توزدن نقابی
 بو غوغادن بولوگ طاغی و طانی * او بانوب او بخودن قلیردی باشی
 چقوب مصروف بو شوکیله * بوریدیلر بوله جمعیتینه
 عزیزگ خاطری خوش کوکلی مسروور * خیالِ دلبریله کوکلی پر نور
 ۱۵ یتشدے جانه جانان قُخوسی * پر اولدی کوکلنه وصلت اموسی
 بقوب اچنی بام انتظارے * او ده دوشش بگ فلامار قرارے
 نه وقت اولم دبو باره مقابل * گیدر دی بول سوروب پر مهربی دل
 روان صو بیکی بیل بیکی شتابان * چخنه بیر نجه طاغ و بیان
 وله ایضاً،

(Vol. III, pp. 18—19). قصیده^۱ (۱۶۸)

عزمک نو جوان و حزمک پر * صاحبُ السیف و صائبُ التدیر
 ۲۰ هم صف آرایدی هم آصفهای * نه وزیر ایسترایدی و نه مشیر
 ال شمشیر ایدی و دل خبر * نیزه ایدے قولی و پرمغی تیر

^۱ This poem also, accompanied by an English verse-translation, will be found in Redhouse's *History, System and Varieties of Turkish Poetry*, pp. 28—29.

گر حضور ائمک دلرسک ای مُنیٰ فارغ اول
اولیه وحدت مقاوم گوشہ عزلت گی

شهزاده بازیزد (شاهی)

(Vol. III, pp. 11-12). غزل (۱۶۶)

نیزین ضایع ایدوب طولِ امله نفسی
قالمدی ذره قدر دله بو دنیا هوی
اضطرابی قو که ای مرغ روان سیر ایله
اسکیوب ایشته خرابه واریبور تن فنسی
کاربانِ رو افلم عدم منزلنگ
طوقنور اولدی دلا سمعه بانگ جرسی
غافل اوله گوزنگ آچ دیده حق بین ایله گور
خوار گورمه خس و خاشاک ایله مور و مگسی
شاهی بیدل و بیمار و گنگکاره نه غم
سن اولورسن آگر ای لطفِ خدا دادرسی

ابن کمال

(Vol. III, pp. 15-17). یوسف و زیخدان (۱۶۷)

گدوین کوچ بکوچ منزل بمنزل * یقین التدبیر چون مصره محمل
عزیز مصره گندے مشغیل * ددیلر اردی مصره ننگ شکر
صفا کسب اندی غایت اول خبردن * نتکیم خسته دل جلاب تردن
خبر جیلاره و بیروب مژگانی * بوراکی اوینیوب تلاندے جانی
هان دم بیندی استقباله چقدی * چوزوب سخن نقاره چاله چقدی
منادیلر طولوب کشور مصر * گلور آت ارقاسینه لشکر مصر

سراسر شهر مصروف ک خاص و عای * بو استقباله چیقمشدے ناما
نه دکلو واریسه تعظیم و تمجیل * ایدرلر جمله سین بروجہ تفصیل

(جلد ثالثه مندرج اولان اشعار)

سلطان سليمان اول مُحِمَّد

(Vol. III, pp. 9—10). غزل (۱۶۴)

اختیار فقر ایدن درگاه و ایوان ایستز
زاد غمدن او زکه هرگز کندویه نان ایستز
شولکه استغنا سریرنک او توردی شاه وار
سرتسر اولماعه هفت اقاییه سلطان ایستز
سینه سینه هر که کسدی نعل یاقدی نازه داغ
ایلز باغه نظر سیر گلستان ایستز
شولکه عشق اهلیدر اولور کوی دلبرده مقیم
ایلیوب دیوانه لک طاغ و بیابان ایستز
ای مُحِمَّی یار الند بر قدر نوش ایلیت
حضر الند گر اولور سه آب حیوان ایستز
وله ایضاً،

(Vol. III, p. 10). غزل (۱۶۵)

خلق ایچنک مُعْتَبَر بر نسنه بوق دولت گُنگ
اولیه دولت جهانک بر نفس صحت گُنگ
سلطنت دیدکلری انجق جهان غوغاسیدر
اولیه بخت و سعادت دنیه ده وحدت گُنگ
قو بو عیش و عشرتی چونکیم فنادر عاقبت
یار باقی ایستر ایسک اولیه طاعت گُنگ
اولسه قوملر صاغشجه عزکه حد و عدد
گلمیه بو شیشه چرخ ایچره بر ساعت گُنگ

۱۰

۱۱

۱۰

۱۸

نفس وجودگه جمعنه دیزلر یقین * ننه کی یاد اندیشه نفس در هیین
پس زائد اندیشه‌لر نفسانی در * نفسه کم تابع اولور شیطانی در
چون عقل معرفتی ریانی در * عقله کم تابع اولور رحمانی در
کلی یاد اندیشه نفس در ننه در * عقل سلطان در بولر هپ بنه در

شریف

(۱۶۳) ترجمه شاه نامه‌دن (Vol. II, pp. 392-393).

۰ مطیع اولشیدی انس و جن اوزینه * قولق طومنشلایدی هر سوزینه
قیوبن ایشی گوجی بای و بخسول * اولورلردون و گون هب عیشه مشغول
ایدرلر عیش و عشرت عاشقانه * غلام اولدی او دورانه زمانه
صدای چنگ و عود ایریشدی چرخه * طربدن گوکن زهره گیردی چرخه
او گوش مدت بونگ اوستینه چگدی * که تخت اوستنک اول شه پیدی ایچدی
۱۰ اوزی حکمت ایچن کامل ایدی * نه علم اولسه بلوردی عامل ایدی
دوزرلر کندوبه حکنه بر جام * که ظاهر آن نه اولسه سرانجام
بو افلاک و بو انجم هینیله * تو وضع اولش آند حکنیله
فلکلرده نه وارسه آند مرقوم * ادر مستقبلک حالیفی معلوم
ندگلو که آند ایچرلر مداری * بولورلر طولو اول جامی مداری
۱۵ بو در خاصیتندن بیریس هم * که غصه گورمز آندن ایچن آدم
او در کم دیزلر آکا جام جمیشید * انکله چگدی خوش ایام جمیشید

بیری بُلُل در بنم گویند دیز * بیری هدهد در حکیم بند دیز
بیری داخی قرلاً یعنی صاحب نجوم * بیری طاووس بازارگان روم
بیری کلک در که فرهادی ایشک * بیری لقلق در نماز خوانی قوشک
جمله بونلار اون قوش اولمشلر نام * اول عجب باغ اچره طوتشلر مقام

علی

(Vol. II, pp. 389-390). بحر الغرائب دن (۱۶۳)*

حکمته صوردم که ای حکمت بگا * ویر خبر کم صورام عقل سکا
عقل نه در یا بو جمیک نهسی در * نفس ایله عقلک حالی نیجهسی در
اصلی نه در بیری یا فنه اولور * عقل کیمہ دینلور تنه اولور
نفس داخی عقایله بر در هان * نفسه داخی واری در منزل مکان
عقله می تابع اولور جمله بدن * نفسه می تابع اولور یاخود بو تن
نفس نه در عقل نه در بلو بیان * دلهم که بیلهم آنی عیان
فکرو حس و رأی [و] تدیر کم دیز * بو خصائی جمله عقلک نهسی در
بونلرگ حالن بیان ایله بگا * حل ایه ویر صورام آندن سکا

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

۲۲

دیدی حکمت صوردهنگ برابر بگا * طوت قولانگ ایرمیک بندن بگا
بو عقل و نفس و بدن کم جمله وار * جمله حنگ ویرلگدن در بولار
کمکه آنگ حکمته اولماز حکم * کندوسی بیلور ایشینی بیش و کم
قدرتی وارگ در اشیا قمی * عقل و حس و فکر و ادراک ای عو
بو بدن ترکیب حق دورر عیان * یعنی کم کندوسنی قیله بیان
پس بو تن شهرینی بنیاد ایلدی * جسم و انسان دیوبن باد ایلدی
دوندی جسی جانی طولدردی ته * عقل سلطان ایلدی تن ملکنه
پس عقل معرفتی حق دورر بقین * حافظ اولدی جسی صفالر هم امین
هم امین اولمش دُرر هم پاسیان * جسی تکر ارمیه ناگه زیان
امیر حقدر جسی عقلی گوزدَن * ایو باوز نیسه گوروب گوزدَن

بر ایکی گون که چکدم محنت راه * عنایت اریشوب راه اولدی کوناه
 لبِ دریابه ارم چون کینه * اروب بادِ صباوش بر سفینه
 قضا به چونکه ویرمشدم رضابی * گروب دریابه باد ایتمد خُدابی
 چو کشتیبان دوزندی بادبانی * روانه اولدی بوکشتی روانی
 ایکی گون داخی دریا سیرین ایتمد * اوچنجی گونده استانیوله یتدم
 تماشا ایلهدم اول شهر ایچنی * دیدم که رومه گلمش شهر چینی
 ایچنی طوب طولو باع و گلستاندر * لبِ دریاسی راحت بخشی جاندر
 خصوصا اول بنالر کم یاپلش * آنک لطفیله جان و دل قاپلش
 پونگک ستفِ دیواری مذهب * جیع شهری مرمردن مرتب
 نه یه باقسه گورسن نقش چینی * که حرفن یازهمنز نقاش چینی
 آگرچه جمله باعی گلشن ایدی * چو یار آن دگلدر لکنن ایدی

شمسی

(Vol. II, pp. 385-386). (۱۶۲) ده مرغدن

وار ایش اوله بر جای لطیف * دلکشا خرم مقام گی شریف
 سروی سرکش لاله‌سی نعان ایش * اسکی باع الا ایکی بستان ایش
 بر عجب صحرا ایش خوش نازین * گل شقایق سُنُل و سوسن زمین
 ال ویرهش باعنه انخیبر لوب * هر یشلر تازه تازه خوب خوب
 الما و امرود و قیسی و اسار * بولیش شننالویه نه اعتبار
 بو العجائب باع قوشلر کندی در * یا جهانک مثیلدر یا کندی در
 بونه قوشلر چوق ولی اون قوش نام * غیری قوشلر ایری طوتشلر مقام
 ایمشلر آنک اول قوشلر قرار * نیجه قوشلر هر بری بر درلو یار
 کمی داشمند کم درویش چکر * کندو زُعمَنَه قو بر قوش چکر
 بیریسی باقیوش ایش اول قوشلر گک * صوفیسی در زاهدی در قوشلر گک
 بیری داخی فارغه در یارِ ظریف * فصه خوان و شاعرو شیرین حرف
 بیری داخی طوطی در ملاً گی * بیری کرگس در قلندر مشربی

اولدی اصل گهر و ڈرینم * خوار لقدن بولدی عزتler عظیم
 قطره ایکن اولدی ڈر شاهوار * زینت تاج شهاند روزگار
 نسبت دندان بار دلفریب * رونق لطفی بنا گوش حیب
 مسکتندن بولدی اول ڈر نیت * بونجه قدر و قیمتی ای پاک دین
 مسکت تاج اله در بلند * ارمز آگه دست شوم خود پسند
 معجب اول قطره دن کم سن اگر * ساگه ایقرسه بو سوزلردن اثر
 بحر دم عالم وجودگ قطره در * مسکت گوستر کم اوله قطره ڈر
 قومینجه سکر و عجب و نخوتی * بولمش در هیچ سر اول دولتی

خلیل

(۱۶۰) فرقت نامه دن (Vol. II, pp. 382-383).*

گوزم چون گوردی اول سرو روانی * گوگل بندن روان اولدی روان
 ۱. چو دریا او گمه گلادی ایلدی جوش * فغانه باشلادم بليل گبی خوش
 گیجه گوندوز ایشم اغلامق ایدی * جگر چهر او دیه داغلامق ایدی
 دلکه ذکرم اولدی نه ایدم دوست * دیم قمری گبی نه ایدم دوست
 شو ریمه چقدی بو دُنیا گوزمدن * بکلی نا امید اولدم اوزومدن
 قم عالم و ادبden ایرو دوشدم * فراق او دینه باندم صبرو دوشدم
 ۱۰ فلک احوالی تبدیل قلده * قو تھصیلی تعطیل قلده
 قنی اول علم و اول زهد ترہد * قنی اول ذکر و اول طاعت تجهہد
 قنی اول شوق و اول ذوق و صفاتلر * قنی اول بار جاف پارسالر
 قنی اول دورلو دورلو صوفلینق * قنی اول باشر اچوبن صلائق
 دریغا و دریغا و دریغا * که دوشدم جمله سندن آیریغا

وله ایضاً،

(۱۶۱) فرقت نامه دن (Vol. II, p. 383).

۲۰ گدردم بوله دوشوب یانه یانه * گوزمدن ڈر افیدوب دانه دانه

وله ایضاً،

(۱۵۹) غزل (Vol. II, pp. 372-373).

خطک اول پیروزه در کم لعل ناب اوستنده در
لبلوگ اول لعل کم دُر خوشاب اوستنده در
خاک اول ای دل پرتوی حسنندن استرسک نصیب
آفتابک پرتوی دام تراب اوستنده در
چشم گریانده ای دلبر خیالی قدگک
بر نهال تازه در کم جوی آب اوستنده در
قامت شول داله دونمادر که درد النبه در
گوزلرم شول عینه بگر کم عذاب اوستنده در
بوزگ اوستنده وطن طونسه گوزگ اولز عجب
منزل مرتخی چونکم آفتاب اوستنده در
زلف و ابروگی گورنلر دلبر هزاران آفرین
شول معنبر چته کم منکین طناب اوستنده در
ای نظای وصله شاد اوله و هجرانه ملول
کاثانگ حالی چونکم انفلاب اوستنده در

گلشنی

(۱۶۰) مقالات دن (Vol. II, p. 379).

۱۵ وقت نیسان قطره صلب سحاب * از ایکن گوردی بحری بی محاب
طول و عرضنه نظر اولدی روان * گوردی کم بوق حد و پایان و کران
کندیسینه باقدی بی قدر و محل * اصلی در بر قطره آب پُر خلل
چونکم ایتدی عجز نفسینه قرین * شویله اردی امیر رب العالمین
قعر دریادن صدف چندی روان * اول مخلسر قطره یه اچدی دهان
۲۰ دوشدی قطره یومدی آغزینی صدف * گندی قعر بحره ای خیر الخلف

مدعی زلفه زنار دیدگ ک اول صفقک
هی نه کافر سِن آصیدی سُنی زنار کله،
وله ایضاً،

(Vol. II, p. 363). غزل (۱۵۶)

بر نفس غدت اولیز خالی * نه عجب در بو عالمگ حالی
دنیاده حالنی بیلیر کشی یوق * عجب ایش بو دنیا احوالی
طورمیوب بر فراره چرخ دونز * بوله طورر بو دنیا طورالی
جان اوده آثاردلر دون گون * صوبه طبراغه خرج ایدر مالی
اشو دار غوروه نه گ صبغاز * نگه یقز بو قبّه عالی

عذاری

(Vol. II, p. 369). رباعی (۱۵۷)

بر یانه کننیگیر عشق نگار، * بر یانه آتش غم اغیار
بلزم قنیسیله طوشهم، * وَفَنَا رَبَّنا عذاب النّار^۱

نظای

(Vol. II, p. 372). غزل (۱۵۸)

۱۰. فصل گلدر طلب باده گلرنگ ادل * نفعه چنگله عیش امکه آهنگ ادل
اچم جام مصنی وَرَم جانه صفا * نجعه بر جهله عقل آینه سن ژنگ ادل
مطریا طوت نی قانونله عشرت سورم * حاسدگ بوزنی دف قامتنی چنگ ادل
آغزگه نسبت ادرسه اوزنی تنگی شکر * عالی باشنه تنگ شکرگ نگ ادل
۱۱. بنم عشقکه نظای گر اوره لاف خرد * آلیم عقلنی بر جُرّعه ایله دنگ ادل

^۱ This quatrain, with an English paraphrase in verse, will be found on p. 31 of Redhouse's *History, System and Varieties of Turkish Poetry*, reprinted from the *Transactions of the Royal Society of Literature*, vol. XII, part I, 1879.

سرو و گل دپرنسه گزار اچره تدر بورگم
 گوکله شویله قیلور که اول سرو گلخ در گلن
 کوهسارِ محنتک هر لاله‌سی کم اچیلور
 رنگی خون دلدن اولور داغی سوز سینه‌دن
وله ایضاً،

(Vol. II, p. 362). غزل (۱۵۴)

دُور آیه دوران اگر بوز پل جمال‌گلن بُنی
 هرنه میکن که آیره بر دم خیال‌گلن بُنی
 بیکی آیه دو غشم باشم سکارنده شق
 تاکه آیردے فلک مشکین هلال‌گلن بُنی
 ذکر و فکرم بلک و آغزگ خیالی در سنگ
 شوق بر دم غافل ایمز قبیل و قالکلن بُنی
 آفتابِ حُسنه اولدی رقیب ابرو سیاه
 فاره بختم گپ آیردے جمال‌گلن بُنی
 اولشم جانا پریشان خاطر و شورید حال
 آیرلدن فاره بختم زلف و خال‌گلن بُنی
وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 362-363). غزل (۱۵۵)

کمسه باشه چیق‌میز طرّه طرّاگله،
 کمسه سوز سویله‌یه‌مز لعل شکر بارگله،
 عندلیب دلی گوردکجه اچیلور گوله‌رک،
 وام بیلشک اثرے اول رخ گلنارگله،
 آشنا اولغه سعی ایت سگر کویله گوکل،
 ایل نه دیرسه دیه سن بار اوله‌گور یارگله،

بیوفالر غمی چاک ایله بلو دل بفاسن
بلدی قدریف قومز بیار وفادار آنگن
وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 360-361). غزل، (۱۵۳)

صانه گلگون اولدی جامدم قانلو باشمن بن
نار عشقگ شعله سی گورندی طاشمن بن
روی زردم صو اچنه قالدی نیلوفر گن
بچر عشقگ موجی گلدی آشدی باشمن بن
ایکی کوپری در بر گوز نیل و چیون اوسته
بر ایاغ اوزره یاپامش ایکی قاشمن بن
گونه بک گز قانلو باشم موجی باشمن اشار
گور نلر چگدی بو عشق ایچنه باشمن بن
متزینه وارمه زورق ایدنی ماء نو
گولک ڪنارنه چلمز قانلو باشمن بن
فان روان اولدی طوقشدى کرپگمگ صنلری
غم چریسی هیبت آلدی بو صاوشنن بن

وله ایضاً،

(Vol. II, p. 361). غزل، (۱۵۳)

گلشگ سرو روانی ساکه او بگونه نهند
اولدی ایسه نوله گر سنگین دل و نازک بدن
حسنگش مصرنه روی جاریه آپ روان
زلفگش شامنن هندی قول درر مسک ختن
بلبلک آکدیفی گل بوزگ صفائی اولسے
دل او زائز سوزه سوسن غنچه لر اچمز دهن

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

وله ايضاً،

(Vol. II, p. 346). غزل (۱۵۰.)

دائماً اولسه مصاحب نوله دلداره قپوز
هرنه قلدن که چالارسه او بيار اول باره قپوز
ای طيب دل و جان نبضني طوت حالني گور
اگلر خسته اولوب در ديله او بیچاره قپوز
عاشقگي فازه دائده دن گوکسني دف
هرنه دم جورگنک الندنه شه گله زاره قپوز
دو شوروب عشق هوا سينه ایکن بلتنمسون
قلدی اول بار پری چهره بی آواره قپوز
بالواروب گاه الن گاه بوزین او پیزدی
عاشق اولسه روانف و جفا کاره قپوز

کمال پاشازاده

(Vol. II, pp. 359-360). غزل (۱۵۱.)

کمکه اغيارگنک الندنه آلمماز يار آتگن
قوسه او بیز نه ايدم نازه گلگنک خار آتگن
گوزلیم خانه سنه گلدى جگر گوش ملري
طوندی قانلو ديه بو دیمه خونبار آتگن
خط دگلدر گورونن مسک صاچلش بوز بنه
سلکچیک باد صبا زلف سیه کار آتگن
دامنی گلی صانور سین نه در ای باد صبا
نه الگ وار که چمنه اچسگنک يار آتگن
دو شيرور دامنی کم صوبه او غرایه کشی
چکمکه بوز کرنه نوله زلف سیه کار آتگن

گجادن کم آکورسز الله راحی * مشرف ایلکر اول دم صباحی
 او طور مغیله بولور بزم رونق * براشمز صحبت ایچنده او بیومق
 گرک صحبتک هرننه اول سه معدنور * نیچون یارینه سی اول اوله مذکور
 عرب دیلنده چونکم بو مثل وار * کلامُ اللیلِ بِخُونَةِ النَّهَار
 اینه اهل دلر بزمه تر غیب * رعایت اوله هر دم بو تریب
 کشینگ هدمی کم اوله عارف * روانی سوزلری اولومر معارف
وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 344-346) عشرت نامه دن (۱۴۹)

ینه ساقی اولوبدر کپیاگر * که دائم طوترالله پونه زر
 آگه اولیش میسر گنج فارون * که ایدرمش هر فقیرگ ایشن آلتون
 تچان کم خدمت ایچون این نیت * گرک حسینه ویره زیب و زینت
 او بیچ سرووش خدمتک قائم * گولر بوز گوستره گل گیبی دائم
 جمالی گلشینگ گللنرندن * بنفسه زلفنگ سُنبللرندن
 ایده مجلس ایچون نازه گلستان * آنی هر مست گوروب اوله حیران
 هلال ابرولرنک قومیه چیز * شفقدن گوستره بر یگی آئین
 تچان مجلسن اوله طولو پرداز * کیمینه چوف کینه ویرمیه آز
 نه آرتق اوله ساغرده نه آکسک * که سویلمزه آنکه ارنغ آکسک
 آیاق طولولرن ایچدکجه ساقی * قومیه جرعه دن ساغرده ساقی
 نقل یربنه ویرسنه بوسه لردن * صونه دائم شکر سنبوسه لردن
 تیز ایچگ دیوبن ایتبه افدام * اوکنده قلمیه یارانه ابرام
 ایدوب ساقیلیغی او طوره اپس * اونانه خدمتندن هر بر آدم
 او پیشکده ایکن ایتبه نازی * قاقیوب باصیه روی نیازی
 طوروب اول دمده گوستره نلططف * اوله صحبت ایچنده بی تکلف
 روانی طولولر ایچملک دمیدر * صفا و عیش و عشرت عالی در

چو هر بری نهیه اولورسه قادر . حنیقت کمی جادو کمی ساحر
 هان سحر اینه در چنگک کالی . که گوکدن بیره اندرمش هلامی
 هوابه یلنور هر لحظه طنبور . او قوسون دیرسک آنک فولاغن بور
 طونه مز عودله طنبور پنجه . نه وقت کندوبه و بیره شکجه
 پچان تحریره باشلار او قور افسون . کتاب عشقه مسطر چردى قانون
 الله مطربک صانگک که دف وار . غم او قلربه قارشو بر هدف وار
 عجب هی عالی طونارسه نامه . کانچه او قلو یا بی بر حرامی
 بفی آگمغه مجلسه پیاپی . ینه ایلک صرار پرماغنه نی
 قوپوز گمی قنی بر خوب آواز . که سازک جمله سندن اوله ممتاز
 گلور آمازه دن چون جانه راحت . یراشمز سازیز بر لحظه صحبت
 [اولوبدر نوع انسان بوکا قائل . نه انسان بلکه حیوان داخی مائل]

وله ایضا،

(Vol. II, pp. 343-344). (۱۴۸) عشرت نامه دن

گرگ در بزم اهلی اولسه کامل . گرگز صحبتک ایچنده جاهل
 گرگ هر بریسی بر فنک فائق . که سویله حفایقند دقایق
 فصاحتندن پچان کم اوره لر دم . بلاغت اهلی اوله جمله ملزم
 یازالار او قوبه لر شعر و انشا . که هر بر سوزلری اوله معیناً
 پچان کم بزم ایچنده سویله راز . اوله هر بریسی بر نکنه پر رواز
 گرگز سوزلرند هیچ زائد . بو بزم ایچنده سویله زوائد
 پچان کم جمع اوله بریره اصحاب . رعایتلر اولونه آنده آداب
 برے برینه حرمت ایلیالر . گلوب گندکجه عشرت ایلیالر
 قدحه ایلیالر چوق کلامی . او گنده طوبیالر الله جاو
 صونلديغی گمی نوش ایلیالر . درونن جرمه دن بوش ایلیالر
 طولوسز ایله مگ بزم شرابی . گوزلردن دخی فلمک حمای
 نه حاجت ال او جی ایله گوریشمک . طولو باشیه عادت در او پشمک

آگه کم دیر قدر در پا بوم مل در * بقشنه قو خولو بر تازه گل در
اگر بگرسه اول گلزاره * آنی چکمزدی عاشقلر کناره
ملام سیفت محبوبه بگزره * او پشمکدن صنالو خوبه بگزره
گوزل اندای و گل پر هن در * دوداغی یقنه بر غنچه دهن در
گوزلر گیو دونش قد حملر * بیک آتونلولر گیمش فر حملر
او در بزم اهلنگ چشی چراغی * او در عاشقلر گ بوراگی یاغی
مغزیلر نینه خاص اولوبدر * آنچون بزمک رقص اولوبدر
او قونور آدینه دائم غرللر * ال اسنه طور آنی گوزلر
گوزه روش گورنردي بو ایام * بو عشت خانده اول اولمه جام
قد حملر شمسه زرکاره دونش * بنه ساقی الى پرکاره دونش
بو عشت قاپویینگ حلقه سی در * گوزی اچقلر گ سر حلقه سی در
عجائب پهلوان مرد افکن اولمش * مسلمانار بولنده رهزن اولمش
مسلمانلاره یاغ اولمش ایدی * حرامیلر یتاغ اولمش ایدی
نه گردون در که جمع اولوب نجومی * غنک شیطانه ایدر هجومی
دلر دیو غمی زندانه صالح * آنچون دائمه چیزمش پیاله
صفا بستانگ طولابی در اول * وفا دریاستگ گردابی در اول
او قومق استسه عشت کتابن * دخی گورمک درسنه فضلی بابن
نه دکلو پیر ایسه هر آق صفاللو * یتر گوزلک یرینه ایکی طولو
روانی عشت ایله کامران اول * قو جالقی فکرنی قو نو جوان اول

وله أيضًا،

(Vol. II, pp. 342—343). (۱۴۷) دن نامه عشرت

گل ای سازنک بزم زمانه * که سازگله شرف گلدي جهانه
طرب بزمته چون سَن سِن مُغْنَى * نه وار اطف ايليووب فِسْهَك ترنى
قو طولسون بزم اچى آوازه لردن * او قونسون صحبتگك تازه لردن
بيور گلسون نه دكلو وار اپسه سازه اجلسون مجلس اچه يرده راين

فنه سِن ای مه که هر گون مهِ رویگش شوشه
 چرخ طقوس طولانیه اه سحرگاه بنم
 طویل موسی دویسی انجوی حُسْنگ تابنه
 هی نه طاشدن بورگم وار ایش اللهم بنم
 اودلهه بان آهی کم یاقدگش جهانی اودلهه
 اودلهه یانسون گورگم ناله آه بنم

روانی

(Vol. II, pp. 338-342). (۱۴۶) عشرت نامه دن

اله آل ساقیا او جام عشقی * ینه مسْت ایلگل بو نام عشقی
 یته بر بزمه ویرگل زیب و زینت * که عالم خلقی آندن الله عبرت
 او بزمه ماه نو ساغر گرکدر * بخور ایچون فلک مجرم گرکدر
 کمگش کم جامله خوش عالی وار * سلیمان گبی الله خاتمی وار
 کمگش حکمینه اولسه پادشا در * عجب آئینه گیتی نُما در
 او در وار ایسه گر مهیر سلیمان * کاوش حکمینه دورر انسله جان
 نه بدر اوله که بولده کالی * گنور بر ارایه بش هلالی
 خجل ایلر شعاع ماهتابی * سعادت بلذی در هر حبابی
 اللن الور گوریچک هر فقیری * اولور هر دردمندگ دستگیری
 آنچون بوز سوررلر خدمتینه * کمکه دویز ایش حرمتینه
 نه یرده کم ایاق باصسه قدم در * او بزمگ کاسه بازی جام جم در
 قدومیله اولور بزم ایچی خندان * خلیله ینه کم آتش گلستان
 معنبر بزم ایچی مسکین دمند * مشرف اهل دل در مقدمند
 نه حسن اولور که کشف اولور نقابی * گنور چرخه ماه و آفتابی
 خُن * تاجر لریله آشنا در * آنچون دائما نافه گنا در
 نه وار دیرلرسه آنکه خواجه مرجان * که طولش حقه سی لعل بدخشان

شاو گل دورانی در یلسون پیرسون بادی صیع
 شاهد سروگ ایاغینه صو دوکسون ژالملر
 خسته‌لکدن شویله بیجان ام بو محنت خانده
 پنبه ایله آغزمه صو طامزیر تغالملر
 قان یودوب اولنارگ درد درونن یازمغه
 بسر ورق در لاله‌نگ باگرنده پر پر کالملر
 شول قدر اود یافدی آم باشلرینه آهی کیم
 گوکلره چیقدی بو گون بندن فغان و نالملر
وله ایضاً،

(Vol. II, p. 315). غزل (۱۴۴)

بر حصیرم یوغیکن کلبه احزانه
 بوریا نقشی گورینور تن عربانه
 مردم دیدک جگر گوشه لرن نیجه پیشیر
 بسلیم ڪندی پیغمگی دامانه
 بدوجم ابری گدرکن سگ کویک له بنم
 گورمدم نان و نمک حقنی یارانه
 بکا اول نامه اعمال پیغم آهی کر
 بیار خطیله غزلر اوله دیوانه
وله ایضاً،

(Vol. II, p. 316). غزل (۱۴۵)

یرده قالمز آشی آه سحرگاهر بنم
 طوقنور چرخوگه بر گون ای فلک آهر بنم
 سایه وش افتاده قوللردن یانجه کسه بوق
 گون گی ته‌اگزرسن ای بوزی ماهر بنم

۱۰

۱۰

۱۰

آهی

(Vol. II, pp. 311-312). خسرو و شیرین دن (۱۴۱)

مگر بر صحیح دم بو زال گردوت * سپهرگ دامن فلمشدی بُر خون
 مگر کم وضع حمل اندشید ناهید * انوچون قان ایچنه طوغدی خورشید
 طوغردی صحیح دم بانوی دوران * بر التون باشلو صرمه چلواوغلان
 چودولت مطلعندن طوغدی اول ماه * مَلَکُولَر دیدی گوکه زاده الله
 اون اون بش گونه خسرو بَرَدَه دوندی * چچی بر یله لیل قدره دوندی
 ایاغن طورمغه بشلاذی سرویه * ترنم قلسی باغینگ تذرویه
 دهانی غنچه سینه دوشیدی ژاله * رُخینگ ده عذاری اولدی لاله

و له ایضاً،

(Vol. II, pp. 312-314). خسرو و شیرین دن (۱۴۲)

کماهی کش ایدوب ماهینیف * بزار گوت گی خسرو صورتیف
 مدادگ قاره فانلرینی ازدی * گهی خالینی گه زلینی بازدی
 گلخنه اول قد و قامت قیامه * فیاملر قوپاردي صور خامه
 سر زلن دوکوب مشکین رقمه * میانگ رسم قدی فل فلمه
 لبی گویا که شول بر قطره فاندر * که آنکه روح حیوانی نهاندر
 یازلندی لوحه چون اول نقش شیرین * خجالتندن فزاردی صورت چجن
 بُت چینگ تندن اوچدی جانی * آکلندی کاسه رویگ دهانی
 هزاران چین بُتی بی عقل و بی جان * اوروب دیواره پشن قالدی حیران
 قلم گیبی اوکندن فالدروب باش * الینی نقش ایشندن بودی نقاش

و له ایضاً،

(Vol. II, pp. 314-315). غزل (۱۴۳)

صاچلن چوزسون بلوطر رعد قلسون نالهار
 قبرم او زره حشره دک یانسون گوینسون لالهار

وله ایضاً،

(Vol. II, p. 284). غزل (۱۳۹)

بن نه خدمتکار و نه مخدوم اولیدم کاشکی
گلییدم عالمه معدوم اولیدم کاشکی
بولدی چون خاکم وجود اولیسه ایدم سیم و زر
طاش و طبراق یا بر آوج قوم اولیدم کاشکی
چون نما بولدم ریاحندن صایلزرم دخی
بر پیاز کم بها یا ثوم اولیدم کاشکی
چونکه جان بولدم فالیدم باری حیواننقده بن
بلک اولیزرم غراب و بوم اولیدم کاشکی
چونکه انسان اولدم آخر باری لطفی طبعی یوق
بر گرانجات و دم مذموم اولیدم کاشکی
اولیدم چون اول دخی یا رب بو شوقی گورمیوب
عشقدن بی بهره و محروم اولیدم کاشکی
بو بالارله دیرلیمکدن اولوم چون یگ بگا
جعفرابر میت محروم اولیدم کاشکی

وله ایضاً،

(Vol. II, p. 285). هوس نامه دن (۱۴۰)

شولر کم ترک دلکه شهرتی یار * بری شیخی بری احمد در ای یار
اگر شیخی در انصاف ایله بالله * سخن و رلکدن اولیش گرچه آگاه
فصاحند و لیکن کاری یوقدر * کلامینگ غریب الفاظی چوقدر
اگرچه وارد احمدده ظرافت * بولونور سوزلرنده هم فصاحت
بلاغنده ولی ماهر دگلدر * کلامگه ربطنه قادر دگلدر
سوزینگ حسنه وارد آنی یوقدر * نقوش دیزه بگر جانی یوقدر

قاپوکه اَلتوب گنوردی بن غباری خاکدن
واردرر بردن گوکه بادِ صبایه مِنتم
روز محشده دم مجنونه جعفر حالم
کم دلوی اول بلور انجق اول آکلر حالم
و له ایضاً ،

(Vol. II, pp. 281-282). غزل ، (۱۳۷)

لبوکه اویگلدن غنچه تر ، صبا خشم ایلیوب آغزینی بِرُنر
هواهه قَدْگله سرو گیبی ، دلرمش داغله دوشش صنوب
گورنلر خطکی خدگهه ایدر ، بنهشه بیترر برگِ گل تر
لبوگُک خط ریحانن محقن ، خط یاقوندن ترجح ایدرلر
مزاونه بِنه گلله لاله ، اولورسه رُخْلرگ شوقیله جعفر
و له ایضاً ،

(Vol. II, pp. 282-283). غزل (۱۳۸)

ساقیا زر ساغره طولدر شرابِ نابلر
چهره زرد او زره دوکسون مدعی خونابلر
گرم اولوب پری لفالر پرعن چاک ایلیوب
بزمه آچلسون بنه خُلُدِ بربندن بابلر
فاشلرگ اوزره مطری ایت پریشان طرهگی
کم چلپالر بیری در کافری محزالبلر
سن سِز ای سرو روان گرداب خونین در بگا
صو ڪنارنگه گورونن لاله سیرابلر
قیچه قالمش بر نیجه آشنه جان در شوق دن
مو دگلدر جعفرابو زلفِ عنبر تابلر

۹

۱۰

۱۱

۱۲

وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 279-280). غزل (۱۳۵)

سومشم بر دلبر فتّالی کمدر دیزمر
حسرتندن جان وررسم آنگ کمدر دیزمر
گرچه جان بلز مراد آنسز دل آرام ایلز
کوکلشک آرامی کامر جانی کمدر دیزمر
لله گبی جانی یقسه فراوات داغ غر
اول بوزی بکلو شه خوبانی کمدر دیزمر
شانه گبی جسمی ایلرلریسه شاخ شاخ
زلفه باش قوشدوغم جانانی کمدر دیزمر
گر قلاعججه فلائر جعفراء هر پاره هی
اول قولا غنی کوبهلو فتّالی کمدر دیزمر

وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 280-281). غزل (۱۳۶)

سویلک قصد اندگجه باره درد و حسرتم
آغلقی دوسر بی گنقاره قلمز قدرتم
گورمدم اول ماه چوق بقدم اشاغه بوفرو
برده گوکه بلزرم بوقدر گیندیر دولتم
بن نچون سن شیع نابانه روان جان وریم
بوقیدر عالمه بر پریانه دکلو غیرتم
رشته جانه طولا شوب فالدی عشقشک سینه ده
صید عقا ایتدی دام پشہ ایله هیتم
فومزم ای جان المدن نا اولنجه دامنک
جوریگی چکسم گرکدر طاق اولنجه طاقتم

۰

۱۰

۱۰

۲۰

جعفر چلبی

(Vol. II, pp. 277-278). فصیحه بهاریه ذن (۱۳۳)

شاهد رعنای لاله گدے گلگون پرھن
 زینت ایدوب آنی سینت توکھلرلہ ژالدن
 شاخ گلدن قصد فصد ایتدی چو نشتر چکدی خار
 حاضر ابتدی نرگس زرین گلہ چوب و لگن
 گوئیا آب روانگ کو گلکه دوقندی باد
 کم بوزن طوردی سراسر چھرہ سی اولدی شکن

* * * * *

گوردے جاروب مُرُضع باراشوئ درگاھگه
 دلر بالر زلفه طافدی عرف دز عدن

وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 278-279). فصیحه شکاریه ذن (۱۳۴)

چونکه هنگام شاده پادشاه کامکار
 کوه و دشتی جانور قاندن ایتدی لالهزار
 طوئندی صف آهولر اوزره ناولک دلدوزلر
 نوک مُؤگانیله زین اولدی صناسن چشم بار

* * * * *

* * * * *

اولملی پاے مشرف دست بوسکله شها
 باز ایاغنی کندینگ طورمز اوپر لیل و نهار

(بختی ٢٣)

بری حمّاجی اوغلی آدے بختی * که اویش لیلری لعل بدخشی اود اورب سینی حمّام اندے * گوزمند آگه اویل ایکی جام اندی

(نازک ٢٤)

بریسی دلسز اوغلی شوخ و نازک * گوکلر آلمه چالاک و چابک نجه سومیم اویل گل بوزلوبی چوق * که غنچه گی آغزی وار دلی یوق

(حسین ٢٥)

بری حلاجدر کاویش حسین اسم * آنلش پنبه در آنلکی جسم
اکنه آهی المسوون اویل بار * اودیله پنېنهنگ نه اویونی وار
وله ایضاً

(Vol. II, p. 256) شهرانگیزدن (١٢٣)

بېشت اچره قلوب بر لحظه سیران * بولر دکلو ملک آرارسە رضوان
برینگىڭ مثلن ایتىمە تاشا * سکر اوچىماغى گر طقۇز طولاشا
برىف اینك استىرمى محبىت * يىنە آنگە فىلمادىق فناعت
دلدرم اىلەم بىريلە گوڭلەم * فناعت اىندە بىريلە گوڭلەم
اولوب هر جائى گوڭلەم پارە پارە * ياپىشى هر بىریسی بىر نىگارە
خدايا سن بىن ایتىمە سىنە * کە فاموسن گورم سىنە بىسىنە
بولارى اكسىگى خود یوق خدادن * نه دەم بن کە يىگ اوله دعادرن

غزل

الهی هر بىرەن پاينىه اىلسە * چراڭ رخلىرى نابىنە اىلسە
چون اىتىدۇڭ لىلرىنى چىشمە جان * بولارى حىشە دىگىن زىنە اىلسە
جهان سلطانلىغى باڭە گۈركىز * بىن بولارە تىك سن بىن اىلسە
اوشوب ى صحبتىن اىتىدۇلۇنچە * دلى نالانى سازىنە اىلسە
مسىحى مىدى بى دکلو بىگىرىدى * بىگىزىسەنگ يورى وار سىنە اىلسە

۱. (خلیل)

بریسی در خلیل او آفت جان * گوکلار ایدنر هر گجه مهان
نه سهر ایتش بوزنک زلف سرکش * که آگه حسن گلشن اولدی آتش

۱۶ (علم شاه)

بریسی شول شو عالم علم شاه * که یانجه چکلور لشکر آه
نه گوزل پادشاه اولور بھی بار * که او ماش غمزه لر آگه سلحدار

۱۷ (یوسف)

بری یوسفدرر اول شاه خوبان * اولبدر مصر حسن ایچنک سلطان
گورن کوینه آنگ طوندیغم بورت * ددی بر یوسفی آگه صکره بو قورت

۱۹ (محمود)

بری حافظ در اولش آدی محمود * خدا ویرمش آگه الحان داود
یوزی مصحف گی اولش مطهر * عجب بی باشنه آند اچسه اللر

۲۱ (حسن)

برے عطارلر اچره حسندر * صان انفاسی آنوگ مسلک ختندر
اقیدوب قانلو باشوی بقدن * پُر ایدم دکانی بقدن

۲۶ (فتان)

بری والا جی شادی او غلی فتان * دگر بر بوسه سینه نجه بگ جان
یفاسن گوکلوكنگ صانمه والا * گریندر فانه اول شوخ دلارا

۳۰ (سیدی)

بریسی داخی شول بر ترزی سیدی * لباس حسنه دکدی کدی گیدی
نماشا ایتسه گ اول رخسار رنگی * صنورسن آل اطلس در فرنگی

۳۲ (حسن)

نگارشک بری تقیه جی حسن در * فیامت وصله در نازک بدن در
طانلو در شوی ایله ایچ و طاشم * دوشر تقیه سی دوشدک یرده باشم

وله ایضاً،

(١٣٠) شهرانگیزدن (Vol. II, pp. 251-252).

عجب شهر اول که آنوک باغ و راغی * و پر کیشی به جتدن فراغی
ایچنگ صولری موزون و رفتار * بولتلر باشی اوستنده هوادام
تماشا ایسل ایسگ بسر مناره * دونویدر سرو قامت بسر نگاره
صوبونب تونجیه گیدور گوزلر * اچیلور آق گوکسلر انجه بلسر
ه سیه فونه قوشانر آف دلبر * اولور صان گجه و گوندوز برابر
فوتهده حق قومش بسر سر غبی * که اورتر دامنیله گورسنه عیوب
صو اچره بونلره قیلسه گ نگاهی * گورسگ بُرچ آبی اچره ماهی
بولدن وصل اومن ابداله بگزز * که بونلر صوبه دوشمش ماله بگزز
گوزگ باشی مریج اولسنه نظرده * نه ممکن بیری قول بوینگه ارده
ا گورن بو شهری بو رسنه قیامت * صنور بونگله طوفز اولدی جنت
زهی جنت که برمنز گهکار * گورر عاصی و عابد آنده دیدار
ایچنگ وار آنوک بسر قاچ ملکر * که مثلن گورمش آنکه فلکلر

وله ایضاً،

(١٣١) شهرانگیزدن (Vol. II, pp. 252-256).

١ (احمد)

بو گون میدان حسن اچره سرامد * گوزل درسگ نعل بند اوغلی احمد
جمالی قبله اصحاب اولویدر * ڈکانی نعلدن محراب اولویدر
٤ (قز علی)

١٥ بریسی قز علی در اول سهپر * اولویدر سگرے پالوده دن تر
شومک بیگ جان و بروب ذوقی سوردی * بو قزلقک آنی او جوز دوشردے
٧ (یشل ملک)

بری یشیل ملک حُسن آگه مختص * قومش نسلی دیو کندوبه مخلص
١٨ بیلیدی اولدیغون بو نسل حاصل * فیلوردی آدمه سجدہ عرازیل

وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 249—251). شهرانگیزدن (۱۳۹)

گورب نازبی بر سر و روانگی * دوشرون سایه و ش پاییه آنگیز
 هاندم کیم گورم بر ماه رخسار * نجوم اشک اولور چهرمه سیار
 شو دکلو وافر اغلدم او بوزدن * که اغلام غله یاشم چندی گوزدن
 دُر اشکله چهرم زین اولیدر * بوزم صان مجمع آنچرین اولیدر
 نه دم عرض ایدم اشک ماجراسن * یدی دریا بومز بوزم قراسن
 گاهه ایدم شول دکلو اصرار * که رحم ایدن بکا اولور گهکار
 بو صوچاره بی طرنسه رحم * قریلور عرصه محشده میزان
 بنم صوچم صوریلور سه تمامت * برینه داخی دکن آنده نوبت
 بکا بن ایدیگم ایدرسه داور * برینه اصنه دوز خده کافر
 خطای دیدم نه وار اولدمسه عاصی * او مارم یارن اولم نگری خاصی
 نیجه کافر گویی وار ایچی اس پاس * یازیلور دفتر اچره بکله خاص
 نه دکلو چوغیسه بو بنکده عیب * ایدر بر نقطه جه رحمت آنی غیب
 اگر آنهم قدر اولور سه عصیان * گدر چون همیر رحمت اولا رخشنان
 خدایا بکا عشقی رهئما قبل * بو گوزرس عاصی به لطفک عصا قبل
 یازوب یاگیلوب ایدم سه یاوز ایش * سن آنی یازمه یازیلر چو یاکلش
 بو گون چون هبر اودن ایندگی نواله * یارین طمو اودن قیله حواله
 چو کوی یار ایچنک ویرمدگی جا * ویر ایرته جنّه المأواه مأوا
 بو گون ال ویرمدی اول سرو قامت * یارین طوبی بی سن ایله عنایت
 چو صونللمادی بونک لعل دلبر * صونه سن یارین آنده آب کوثر
 الی بولدروب سوزومه رغبت * بو شهر انگزه ویر شهر ایچره شهرت
 دیزون کم بسیط خاکه ارگر * ملکلر وصفی در اوله که ایرگر

پچاره مسیحی بیت شهید اندی گوزالر
مسکین کشی قودسر آگه صکره کنسرز

وله ایضاً،

(Vol. II, p. 248). غزل (۱۳۷)

بند زنگله شها بر بونی بگلو چاکرزا
قوللرگه ایچنده بو عنوانیله سر دفترز
خیمه عشقی قورب چالدق محبت طبلنی
شمدىک نوبت بزمرد بزده باشقه مهترز
سن حرای گوزلوبه چونکم یتاقدر جان و دل
غیبت ایلرسگ سنی بز جان و دلدن استرز
لعل نایگه یادینه دوشدک شرابه شویله کم
هرنه یر بر خم ی گورسهوز کوب دوشرز
بو اولو نعمت دگلیدر مسیحی بینه کیم
فرمزله بونجه ابکار معانی بسلرز

وله ایضاً،

(Vol. II, p. 249). قطعه (۱۳۸)

گنمیوب چوق یاندوغن برفگه تعجب ایته کم
طاق عالیدن دوشب اعضای اولندرشکست
کوچجه هر حولیمه پیچهای گهی قونوب
اولری اوگیمه بوزدن حربه دکدی ضرب دست
مسجدی قوبوب اوجق محرابه بوز طوتدی خاق
ای دریغا اهل اسلام اولدی هب آتش پرست
ای مسیحی دویما غیچون شنانگ شدتن
قصدم اولدر کم ایچوب اولم بهار او لجه مست

۱۰

۱۰

۱۰

۱۰

گر بو دفتردن مسیحی گین گمنز مثلی هیچ
پیرینه اولدکلو یازلز او پیغ خط تراش
وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 246-247). غزل (۱۳۵)

سرولرله هسر اولدوغیچون هر بر پلید
کدو کندوی اورر خبرلره هر شاخ بید
چین زلفک جتک با غیبه اچشدرا قبو
سحر لفظک غنچه نک آغزینه اور مشدرا کلید
ای قمر رُخ نُورُوش این باری گه قبرمه
تیغ هیریاه بني چوت بی گناه اندک شهد
آسمانی بر کهن جامه گیر چرخ گدا
پنهانی در اشبو بر بر گورنن ابر سفید
ای اجل چونک مسیحی احمدی آبی حیات
حضره اش نیچون فلق درسن نا بدید

وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 247-248). غزل (۱۳۶)

سورسهم مژه می نوله ایتک ایزینه سنسز
گلزار جهان اچره گل اولز چو دکسز
بَقَسُون تکه صوبیق پر هنگدن
شول کمه که گورمک دلیه جانی بدنز
شول دکلو آلشدق بنه درد و غله کیم
بر لحظه نه ممکن کیم اولا بریسی بنسز
دل خال و خطک مملکتن گردی سراسر
بر گوشه بولیمادی کاوله مکر و فتنز

* * * * *

مدحتگ گوکله ار گورسه مسیحی نوله چون
نردان اولدی آگا اشبو سطور اشعار
گلشن مدحتگ اچره اوتانوب فضلگدن
بکر فکرم گورینور گل گی رنگین رُخسار
دلگم بو که عزیز اولیه شول کس که آنگ
اشبو گل گبی معانی گوزینه گورینه خار
آلزرم آغزمه بن معنی خائیه هیچ
دگلم طفل که خائیه ایدیم افطار
نم ایچند که جان عربتی اولدیغی
درلگمدن ایدرم ایکین بر غیرت و عار

۰

۱۰

وله ایضاً،

(۱۲۴) غزل (Vol. II, pp. 245-246)

ساغرندن چشمیگ آفر دمام قانلو باش
لعل میگونگ خیالن قلمیچون خلفه فاش
گر گوره فرهاد سن شیرین لب ایچون حالی
آسیاوش دوگه آلوه البه ایکی طاش
قنقی یاکه گلایم که شش جهات بغلدی
اول ای زلف و ای گوزله ایکی فاش
آن گرک محبوبه که آنی ال او زره طونه خلق
یو خسه بر خانه داخی بولنور گوزیله فاش
گر صنایع صالمیم شعر اچره اولیزدم درے
لا جرم صنعت گرکدر قلیغاً کسبِ معاش

۱۰

۲۰

گل عروسینگ اوچجه یوریوب جوی حباب
 باشی اوستنگ لکجه گوئرر جاریه وار
 دکدی چون مشریه سن شاخ گل او زره غنچه
 هر طرفدن درلوب ناوك آثار اوستنه خار
 با غده درنگ ایدوب لشکر ازهار اولدی
 گل سپر لاله علم سرو سبو سنجق دار
 صور اورلورسه بو گون کمیه ایشدرمز
 صوت چون زمزمه ساز و سر آغاز هزار
 بشقه بر عالی وار باع بهارگ کانه
 یاسین روز سفید اولدی بنشه شب نار
 ژاله گل صخمه لرن مهربه لیوبدر ناگر
 بازه رنگین سوزن اول صاحب نمکن و وقار
 معدن فضل و هنر منبع سر چشم جود
 قدوه نوع بشر زینه اشراف کبار
 نور افیم سخن یعنی نشانجی پاشا
 که ارهمز فضل نشانه خدنگ افکار
 خبری این حسام و قیلیجی این بیت
 طالع اشرف و سعد و نفسی در عطّار
 رفعت و قدری سندی اید چونکم جولان
 بری در گر آرشه خاطر گردونه غبار
 کف دُرپاشنه بگرددی اوله فی الجمله
 ابره با غشلا دوغی بینه آلسه بخار
 سُجّه نظمی آلدجه الینه شعراء
 دلن نسیجی اولور هر برینگ استغفار

۱۰

۱۰

۱۰

۲۰

۲۴

وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 241-244). قصیده (۱۳۳)

خوابِ غفلتدن اویاغاغه عیونِ ازهار
 هر سحر صو سپرلر یوزلرنه ابرِ بهار
 شویله جانلندیلر اربابِ چمن کمر سروش
 آیغۇ باگده اویلاسە ایدردى رفتار
 باغلىر تىن گىپى در اویلش آڭا آب روان
 جویلر عمر گىپى در كەنگەر لىل و بهار
 گللىڭ اتىك اىچون عارضى و صفت تحریر
 موجدن مسْطَر ايدىش صفحاتِ انهاز
 قطره شىر گىپى طەلەد بېنچە شىنم
 غېچەلر آغز اچار نىتە كەنگەر اطفالِ صغار
 گوشِ ماھى يە طقىر صنکە گۈشىن حلقە
 نازىل اولدىجە صو اوزىزه قطراتِ امطار
 سوپىلدر بىللى بويى گۈلە باد صبا
 منطق الطير اوقدور قوشلرە صانكەر عطار
 فاختە چونكە النە بويىشدر سروش
 اوستنە مدح اوقيوب اولسە هوادارى نە وار
 ماھ جارىلرى قاچغۇن ديو زنجىرە چىكىر
 گۈرسىز نېچە نقش چىكىر آبە نىسم اسحار
 غېچەدن منظرەلر آچىدى صبا تا آنە
 اىلىم شاهىدِ گۈل بىللى عرض دىدار
 تابِ خورشيد اىلە ازهارى گورب صندىم كەر
 شەسى دىلپىد گىر باشلو باشىنە اشجار

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

۱۴

گلستانه گورنن لاله و گل نعانله
باغده قان آلدی شمشک نشتر بارانله
عارف ایسه گ خوش چپور گل بو دوی یارانله
عیش و نوش ایت کم پچر فالمز بو ایام بهار

گندی اول دملر که اولوب سبزه ملر صاحب فراش
غچه فکری گلشنگ اولمشدی بفرنده باش
گلدی بر دم کم قزاردی لاله ایله طاغ و طاش
عیش و نوش ایت کم پچر فالمز بو ایام بهار

ابر گلزار اوستنه هر صبح گوهر بار ایکن
نفعه بادی سحر پر نافه نانار ایکن
غافل اولیه عالمک محبوبیغی وار ایکن
عیش و نوش ایت کم پچر فالمز بو ایام بهار

بوی گلزار ایتدی شول دکلو هوایی مشک ناب
کمر برده اینجه اولور قظره شبنم گلاب
چرخ اوناق قوردی گلستان اوستنه گونلک سحاب
عیش و نوش ایت کم پچر فالمز بو ایام بهار

گلستانگ هر نهسن آلدی سیمه بادی خزان
عدل ایدوب بربریله واردی ینه شاه جهات
دولتنه باده ملر کام اولدی ساقی کامران
عیش و نوشی ایت کم پچر فالمز بو ایام بهار

او مر بولب مسیحی بو مربع اشتهار
اولا اهله بیه بو چار ابرو گوزللر یادگار
بلبل خوش گوی سن گل بوزلولرله بوری وار
عیش و نوش ایت کم پچر فالمز بو ایام بهار

۱۰

۱۰

۱۰

۲۰

۲۴

مسیحی

(۱۲۲) مرئی (Vol. II, pp. 238—241).

دَكَلَه بَلِيلَ قَصَّهُنَ كَمْ گَلَدَيْ اِيَامْ بَهَار
قُورَدَيْ هَرْ بَرْ بَاغَه هَنَگَامَه هَنَگَامَه بَهَار
اُولَدَيْ سِيمَ اَفْشَانَ اَكَاهَزَهارَ بَادَامَ بَهَار
عِيشَ وَ نُوشَ اَيَتَ كَمْ گَچَرَ فَالْمَزَ بَوْ اِيَامَ بَهَار

پَنَه اَنْوَاعَ شَكْوَفَيْلَه بَزَنَدَيْ بَاغَ وَ رَاغَ
عِيشَ اَيَّجَونَ فَورَدَيْ چَچَكَلَرَ صَحنَ گَلَشَنَه اَوْنَاعَ
كَمْ بَلُورَ اَولَه بَرَ بَهَارَه كَمْ اَولَبَ كَمْ قَالَه صَاغَ
عِيشَ وَ نُوشَ اَيَتَ كَمْ گَچَرَ فَالْمَزَ بَوْ اِيَامَ بَهَار

طَرَفِ گَلَشَنَه نُورِ اَحْمَدَ بَرَلَه مَالَامَالَدَر
سِزَهَلَرَ اَنَدَه صَحَابَه لَالَه خَيْرِ الْأَلَدَر
هَيْ مُحَمَّدَ اُمَّتَيْ وَقَتَه حَضُورِ حَالَدَر
عِيشَ وَ نُوشَ اَيَتَ كَمْ گَچَرَ فَالْمَزَ بَوْ اِيَامَ بَهَار

قَلَدَيْ شَبِنَمَ گَبَرَوَ جَوَهَرَدَارَ تَبَغَ سَوْسَفَ
ژَالَهَلَرَ الَّدَيْ هَوَابَ طَوَيَلَرَيْلَه گَلَشَنَه
گَرَ تَماَشَ اِيَسَه مَقْصُودَكَ بَنَي اَسَلَه بَنَي
عِيشَ وَ نُوشَ اَيَتَ كَمْ گَچَرَ فَالْمَزَ بَوْ اِيَامَ بَهَار

رُخْلَرَيْ رَنِگَيْتَ گَوَزَلَلَدَرَ گَلَ اِيلَه لَالَهَلَرَ
كَمْ قَوَلَاقَرَيْنَه دَرَلَوَ جَوَهَرَ آَصَمَشَ ژَالَهَلَرَ
اَلَدانَوبَ صَفَهَ كَه بَونَلَرَ بَويَلَه بَاقَ فَالَّهَلَرَ
عِيشَ وَ نُوشَ اَيَتَ كَمْ گَچَرَ فَالْمَزَ بَوْ اِيَامَ بَهَار

دیار دردگه دوشدم غریبم * جمالگه باغنه ایردم عدلیم
گرفتار اولغه جانِ غریبان * زندانگه اولوبدر چاه مهان
چو بوقدر اقصدارم اشیاقه * اسیر ابله زندانِ فراغه

وله اپسَا،

(۱۱۸) قیافتنامه‌دن (Vol. II, pp. 223—224)

لوں احمد دلیلِ خونِ شتاب * رنگِ امر دلیلِ فکرِ صواب
رنگی آنگه که سرخِ صافی در * ادب و حیاس و اف در
رنگِ روی آدم که صفتر در * قلب قلب و ایشی خیانت در
اول صروکم سیاهه مائل در * حق بود جمله خلقی باطل در
اعتداله بود در نشان و دلیل * آقی آق اوله و قزیل قزیل
هر که آق اوله لا اشتر اوله * گوکلگی گوزلرینگ اکثر اوله
خابن و بی حیا و فاسق اولور * خفیله جهانه فایق اولور

(۱۱۹) ایضاً قیافتنامه‌دن (Vol. II, p. 224)

قند بسیار اولورسه خند * اومه آند موافقت سند
چوق تبسم ادب علامتی در * فهفه بی حیا امارف در

(۱۲۰) ایضاً قیافتنامه‌دن (Vol. II, p. 224)

هر که خرگوش اولورسه جاھل اولور * گرچه حفظ ایله‌کن کامل اولور
کوچک اولسه کدی گبی گوشی * او غورلرده او تاندرر موشی

(۱۲۱) ایضاً قیافتنامه‌دن (Vol. II, p. 224)

۱۵ جنبشی چوق کمسه خود بین اولور * فحش ابله حیله آنگه آئین اولور

بُوربوب نازله اول سَرِّ رعنَا * گونش در باگه صان ماهِ مجلَّا
 گلوب باش قودی خواجه خدمتینه * اوطردی دز بدز اولوب قاتینه
 صونوب ساغر بو طاوس اول هَايه * دلن صو گِ قلوب آندی هوايه
 بوزی صوین وبروب بو باده باده * طونشدى عشق او دينه خواجه زاده
 چچان کم صالدى عشق او ستيته سايه * جمالى بدرى دوندى بىنه آيمه
 [فرا زنلى گېر گندى قرارى * جهانى زار اولدى اختيارى]
 صراردى گُل بوزى نسرىنه دوندى * قراردى گوزلرى لعىنه دوندى
 اول آهو چونكە دوشدى درد اچينه * بو مشك افshan غزل گلدى دلپىنه

غزل

عشق اودى ايله گوڭل شىعى ياندى
 پروانە گېي جان و جىڭر اوذرە ياندى
 گُل گېي جهان گولدى ابروب روز بھارە
 يىنم بورگم لالە گېي قانە بوياندى
 آوارە اىكىن گوڭلىنى صبادى محبت
 صيد [ايليون] بويىنه خوش طاقدى كىندى
 واعظ بزه وعظ ايله ديوانەلر ز بز
 بند اهلە گر عاقل ايسەڭ ايله پىندى
 هر شام و سحر حمدى نېچە آكلە سون كىم
 راحت او بودى درد و غم و محنت او ياندى

چودخترگوردى مقصود اولدى حاصل * دىلدى كم قىلە آندىن عزمِ منزل
 ۲۰ ياسىشدى خواجه زاده دامىنە * دىدى اى او د اورن جان خرمىنە
 بى مفتولكە مفتون ايدن دوست * صاچى لىلى سنه مجنون ايدن دوست
 گوڭل مۇنگى اوچاركىن فارغ آلبال * دوشوردىڭ عشقىڭ آغىنە قىلوب آل
 ۲۲ چو صيدىڭ در اونى ترك اينە جانا * قويوب دام بладە گىمە جانا

ه ملائک نیته کم رب الانام * ساگه ایلرلر صلاتیله سلام
قالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى إِنَّ اللَّهَ وَ مَلَائِكَتَهُ يُصَلِّونَ عَلَى الَّذِي يَا أَهْمَّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا صَلَوَ عَلَيْهِ

هرکه استر جانه آبی حیات * اول حبیبی آکگوب ایده الصلوٰه
چون گدردی بو سوزیله وحشتی * دیدی إقْرَأ دیدی یلمَن قرائی
طونب آنی صندی اول پیک خُدا * تاکه واسع اوله قلب مصطفی
دیدی إقْرَأ دیدی احمد یا اخی * اُمیم نسنه او قومادرم دخی
دیدی إقْرَأ صندی اوچ کری امان * بعضِ لر درلر که اندے امغان
اوقادی کندوون چون نسنه اُول * دیدِ إقْرَأ باسمِ ریک یا رسول
اوقدے جبریل فخرِ عالمه * سوره وارنجه ما لَمْ يَعْلَمْه
وله ایضاً،

(۱۱۷) تخته العشاق دن (Vol. II, pp. 220—223)

بو حال اچره طوررکن فارغ البال * گوزی گوکلی اولوب هر یانه میال
اچلدي فارشودن بر پرده ناگاه * چقوب اول پرده دن یوریدی بر ماه
زهی مه که جمالی عالَ افروز * ایزینه بوز سورر خورشید هر روز
ابونگ شربتی جانک طبیو * صاچی دیوانه قیلور هر لیبو
۱۰ زهی ساحردر اول زلفِ مُعَد * که هر بخننه بُک بُک جان مُفید
شولر کم گوردی اول موی میانی * عجب بی چجه صانارسه جهانی
شو دختر در بو وصف ایندیگم اختر * که رخسارندن آور آی و گون فر
جمالی آینه پرايه دوزمش * سحابی آفابه سایه دوزمش
گنورمش ایکی دوشند کندے * که اوره خواجه نگ بوینه بندے
۲۰ حرامی گوزلرے اولش مهیا * متاعِ عقلانی ابلیه یغما
گنورمش لبلرندن آب حیوان * که ویره جان ویره جک خواجه یه جان
تنی باشدن ایاغه گیرمش آله * که اول ایله گوکل مُلکینی اله
۲۲ النَّه جم گپ جامِ مُرُوق * که هر بر قطره سی بُک جانه ابلق

پتور بوق خدمتیه یار و قرداش * قوری طوپراق دوشک یصدق قراطاش
وصبیت قلمغه بوق آدم زاد * اجل شمشیر و عزراپل جلاد
او دم پنه او لوپ رحمت سحابی * غریبک آغزه طامز ردے آنی
هان یاران رعد و برق و باران * کمی نالان کمی سوزان و گریان
او دم مجنون نیاز ایتدی خدایه * گوزین یومدی الن اچدی دعا یه
دیدی اے خالق هر آفریده * بحقیق جمله امریح گزیده
بو مختدن بف آزاد ایله * ایرشدمر وصل یاره شاد ایله
دهانندن چفخه بسو دعائی * بیله چیقوب آنگله جان هائی
فوجوب اول بر نفسم دوست خاکن * دیوب ای دوست ویردی جان پاکن

وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 217-220). مولدِ نبی دن (۱۱۶)

۱. بر گون اول ایکی جهانگ رحمتی * وارب ایلرکن حراده طاعتنی
گوزینه حق ظاهر اولدے ناگهان * آنکه روح القدس گورنی عیان
اول حبیبه مُشَنَّلایب دیدِ اول * جبرئیل بن طپکر حق رسول
سائکه انعلم نامر ایلادے حق * جن و انسه هم امام ایلادی حق
هم عطا ایتدی طپوگه اون خصال * بر نبی به هیچ ویرلادی بو حل
۱۰ اول خصالی صوردی آندن مصطفی * شرح ادب آنی ددی پلک خدا
بر بو در کم قند آکلش خدا * بیله آکلکله محمد مصطفی
امتوگی خیر امّت اندے حق * امر و نهی ایدیجی ملت اندی حق
خاکِ پاکی آنلرہ فلدے طهور * خوش طهارت خوش کرامت خوش حضور
اول امّت یومغا بوللاسه آب * قطع اونقدی نجس حکم کتاب
۲۰ از بر او فرلر بولر فرآن هر * بولدی بو خصلتی سائر امّر
اندی تورات از بر اهل دیر * الا اوج موسی و عیسی و عزیر
بر لغادی حق سوگ هر ذنبیکی * ما نندر ما نآخر ذنبیکی
۲۲ دینکله نسخ اولندی جمله دین * گرچه آندن یغلنورلر مشرکن

گوتمرسه‌گ الله دوشندر الدن * خراب او ملجه بوز طوندی خللدن
دریدگ ساکه غم ایرسه ایم بن * غم ایردی ویردی یله ایرمدگ سن
چو الدن گوز چیقه درد عادن * نه حاصل اولور آگه توپیادن
قوزویی چون قار گرگر یا بات * نه ایسه ایلیه فریاد چوبان
اوله چون سیلیه ویرانه بُنیاد * نه حاصل سنگر دیوار اوله پولاد
این چون سیل آکینی سنگه پُر * نه حاصل یاغسه بغمور پیرینه دُر
سخن تیرینی بو آندججه گستاخ * اوچردی زاغ اور کوب شاخ بر شاخ
بو پیگان خطابی ایتدی چون تیز * فاچوب آندن مخاطب ایتدی پرهیز
بوددن دوکدی هم دردن صانوب زاغ * اوچوب زاغ اور دی جانینه یکی داغ
۱۰ گچه چون پر زاغیله بورندی * جهان صان قاره آغیله بورندی
فلک یلدزلری دوندی چراغه * با قاره آغ ایند چشم زاغه
یتور مجنون سوینیش دل چراغی * اوچوب قاچمش اللدن صبر زاغی
یتور برده سوینیش شمعه بکر * حضوری دل پریشان جمعه بکر

وله ایضاً،

(110) لیلی و مجنون دن (Vol. II, pp. 215-217)

۱۰ ڈم افسانه‌به غواص ماهر * دیدی بو قصه بولیه اولدے آخر
که اول فرقت اللدن اوده یامش * جهاندن صوینوب جاندن او صانش
وجودی سنگ غدن خُرده اولیش * خزان برگی گب پژمرده اولیش
تشدن گندی گوندن گونه قوت * نزار و زار و یزور اولدی غایت
نه صبری فالدی دلنه نه سروری * نه راحت فالدی جانه نه حضوری
بالاردن گلوب جانی دهانه * دلر چیقه‌هه آندن بر پهانه
۲۰ زیان حالدن طویدے اشارت * که ایده وصل یاریله بشارت
مزار یاره جان آندے پیاده * ایریشوب سابه‌وار اولدے فتاده
قوجوب اغلادی اول خالک مزاری * بر ایکی بیت او قویوب ایتدی زاری
غريب و بیکس و تها و خسته * قاتنه بر ایکی وحشی نشسته

یارم گونک گونشدن جانی قزدی * چو پرده یوغیدی هر یانی قزدی
 یوغیدی سایه گیبی هیچ رختی * او توروب سایه به بولوب درختی
 قیو گولگه درخت سبز عالی * دیند حوض و روضه خوب خالی
 فلک حوضی مثالاندۀ مُدُور * صوبی پاک و مطهر صانکه کوثر
 کنار حوضه ییش تازه روضه * بیکی بوز صوبی ویرمش روضه حوضه
 کنار حوضه واروب اول جگرتاب * صوبیدن روضه گیبی اولدی سیراب
 دوشوب اول روضه او زره سایه گیبی * یشن دیباده صان پیرایه گیبی
 او زی چون مفرش دیبايه دوشدی * گوزی اول دوچه زیبايه دوشدی
 گوزی دوش اولدی شاخ اوستندۀ زاغه * که بکر چشمی شبک شب چراغه
 ۱۰ پسر شبرنگ عباسی علم در * قزل منقارک برس پاره بقم در
 او لعل بُرْنی کم دوشمش گُکُوسه * بقم اشلندے گوبایا آبنوسه
 چکوب باش خرقیه خلوته خاموش * او طرمش خلونی گیبی سیه پوش
 او زاغی چون بوعشق ابدالی گوردی * فرامش گوکلنگ هم حالی گوردی
 دیدی حالک فراغ و متزلگ باع * نیچون جامه گک سیاه ای نامه می آغ
 ۱۵ نیچون شبرنگ اولورسن ای شب افروز * گچر کن روز نعمت شسب و روضه
 او چاز کن باع ایچنه فارغ آبال * نیچون اولدک سیه بال و سیه حال
 بن مانند امّا سن سیه پوش * بن اود او زره نیلر سنن بو جوش
 سنی کم یافدی کمکه مبتلاسین * که گوینکلو گی بوزی فراسن
 فرا گیدم چو گوینکلو چکرسن * نیچون گوینکلودن بولیه چارسن
 ۲۰ عجب من زنگی قول گیبی چه مسن * که هندوسن با خود هندو چه مسن
 مگر سن سِن غراب آلین ای زاغ * که بکر ساگه بو با غرمدن کی داغ
 قونوب اوستنک کی سر سبز طاله * فرا بختم گی اولدک حواله
 ولی اولسه گک بکا فرا ستاره * گلوب حالیه اینردک نظاره
 ایدیچگک دود عالم گیبی پسریانه * ایرش اول یاره عرض ایت بر نیجه راز
 ۲۵ که صور ارسه گک اگر حال غریبی * گلکدن ایزی دوشمش غدلیبی

وله ایضاً،

(113) یوسف و زیخادن (Vol. II, pp. 210-211).

گردی محابه بر گجه خلوت * ایده مولابه تا عبودیت
 چشمته گلدي خوابِ بی غفلت * ایتدی سیرانِ عالمِ غبیت
 پدری ایدی مادریله عیان * بوزلری گوئیا مه نابان
 دیدیلر یوسفه که ای فرزند * تن نیجه اوله جان هاسنه بند
 طبع گرفتار ایت آنی آب و گله * اوچر آنی جهان جان و دله
 حسرتِر وصلگه مکانگه گل * مرغِ جنت سن آشیانگه گل
 چونکه یوسف اویاندی خوابندن * سینه‌سی طولدی شوق تابندن
 چندی محابدن او سرو روان * تا زیخا فاتنه گلدي روان
 آنکا اول گوردیگن بیان ایتدی * سینه‌سی شوقنی عیان ایتدی
 پُرم اولدی دلِ زیخانگه * بو کلامن اشتدی چون آنگه
 شوق یوسف ولی فزون اولدی * بو جهاندن دلی برون اولدی
 نظری کسdi دارِ محنت دن * طولدی شوقِ سرای فربتدن
 پیادی غ فنا صناسی چون * ال گنوردی بقا دعایی چون
 کای قویه مراد حاصل ایدن * وطنیه غربی واصل ایدن
 لشکرِ مصره ایلدگ بق شاه * علمِ تعبیره ایلدگ آگاه
 بکا سِن سِن ولی دو عالمد * بق قومه بو خانه غمده
 جانی رحمتگه اغراق ایت * زُمره صاحبیه المحاق ایت

وله ایضاً،

(114) لیلی و مجنون دن (Vol. II, pp. 211-215).

سحرگه چونکه چرخ لاجوردی * زر افشار ایتدی پیشه وَزَد زَرْدی
 جهان بوزی قزل گل گیبی گولدی * جالِ لیلی گیبی خمر اولدی
 خزانه اوغرمش گل گیبی مجنون * بوزی صولش صرارمش دیدک پُرخون
 بورر مخزون اشکه غرق تا فرق * صان اولمشدر گمیسی یکیله غرق

یاده گل دکجه نقش نگار * لعلی بو در لری قلور دی نشار
 اے بنی در دله بلا یه صلن * عشق او دینه یعقوب هوا یه صلن
 گورمدين گل بوزوگی بلیل جان * خار محتدن او لمشم نالان
 چون خیال گورندي خوابیده * بگه اولدی خیال خوابیده
 شپ فرقت چپوگه گی بی حد * صحیح و صلکن ارمیسه مدد
 فند در بلم ای گهر کانوگه * عزمر سعیف ای بلم آنوگه
 نامگی بلزمر که یاد قلم * گوگله ذکر گله شاد قلم
 نه نشانوگی بولشم نه سف * بی نشان ایدسر بو غصه بنی
 نه پرگ شهر یاریسن شهسون * متزلگ فرق گوگنه در مهسن
 بخلابن اولوری بی حاصل * که نه دلدار وار قته نه دل
 بر گلیدم اچلدين خندان * سرو آزادیدم چمنه روان
 نه آیاغومه خار دکشیدی * نه نومه غبار دکشیدی
 بنی بر لعله شکار اندی * چون خیالوگی آشکار اندی
 سینه ی مهرگه اندی صد پاره * دوشکم خار یصد غم خاره
 نیجه راحت بولم بو خار او زره * اولی دل حضوری نار او زره
 چون دوشردگ هوا یه سرکشی * آبگله سونیدر آتشی
 حسنکش کالهس گرانایه * بنک یوق غمدن او زکه سرمایه
 چو مدد ارمیه بگا سدن * بیلورم چاره یوق بگا بندن
 اول گیجه صحهدک بو زاریله * صحبت اندی خیال یاریله
 گه او دین یقدي گه سونیدر دی * دله صو چدی که گونیدر دی
 حال عاشق بی فرار او لز * چونکه عاشقه اختیار او لمز
 صحدم بر غریب گلاشنه * جانی پرم جمالی پرم خنه
 گل گل اچلور چچکلریله * لعل ایچردی گومش بیاکلریله
 چگدی بو حاتیله بر نیجه دم * گیجه زاریده گوندو زین خرم

دلد ابرو خیالی پیوسته * جانی سودای چشمکه خسته
 جانی گلدي هزار کره لبه * روز حسرتک ایرشجه شبه
 گجه در سازکاری عُشاقُک * گجه در رازداری عشاقُک
 اوکه لیلی لیاسِ راز اندی * آنی چوق درده چاره ساز اندی
 گجه رازُک چو پرده داریدر * جمله عُشاقُک اختیاریدر
 بو مثادر که دون غریبوگدر * یعنی بی چاره عنده بیوگدر
 گله نا عرضِ حال ایده نکرار * غافلیکن بو قصه دن هر خار
 مهْرِ مغرب نهان ایدب اوزنی * اوردی دیواره زار اولب بوزنی
 طکمی انسه دوشن غمِ یاره * پُشْتی اغیاره رویه دیواره
 گوکلک غچه سن چون اندی شکفت * یقدی جان پرده سین نوای نهفت
 آغلدی آنگیچون ابرله یم * آکلدي آنگیله زیکله یم
 سیل اولب گوزی یاشی چغلردی * درد دلدرت بو رسمه آغاردی

غزل

فالوا بله ده آکدی چو نخمِ بلای عشق
 بیتوردی آبِ دردله بن بی نوای عشق
 چون حاصل اندی دوکه دوکه خرمی درد
 بر دمک حاصل بله وردی هوای عشق
 گوکلوم آشنا ایده لی درد یارله
 بیگانه اندی باکه قو آشنای عشق
 بندن سلامی کسدی سلامت چون ایلدی
 دستِ ملامتیله بگا مرحبای عشق
 فلامادی گوزده خواب اثری طولدی آبله
 بلنم که عاقبت ندسر ما جرای عشق

۲۲ بونی دیوب فلوردی آه و فغان * چشمی ایلمشدی چشمَه فان

وله ایضاً

(Vol. II, pp. 204—209). (۱۱۲) یوسف و زلخادن

چون شقق مهرن آشکار اند * عالم شوق بی فرار اند
بر طرفدن صبا هوا انگز * بر طرفدن نوا چون آتش تند
نعره لر ایلدکه بلبلر * چاک ادرلر یقاللر گلر
اول پری روی خواب نوشته * غرق اول مش صنایه دوشنه
عشقله بلکه بینود اولدی نه خواب * قانلر آفردی گوزنندن نه آب
دایه لر بوز سورب آینیه * مرح او قویب جمالی با غینه
اچحق غچه وش لحافی * گل تریله وردی لافنی
نرگسی چون او بندی خوابندن * بقدی هر گوشیه شتابندن
ایله اولمشدی بحر شوّقه غریق * که صنوردی خالق تحقیق
چون گورنمادی اول رخ گلرنگ * غچه وش قلدی بر زمان دلتگ
خواب گندی گوزی پر آب اولدی * راحت جان خیال و خواب اولدی
ماه مغرب دلادی کم در حال * شوقدن یافه بر ته شرق مثال
دستی غیرت ولیک منع اندی * کندویی غیرتیله جمع اندی
گرچه اولمشدی مهری سینده گرم * داخی قلشدی آلا ذره شمر
طوتیشیکن بلا یقاسی * دامنی صبره صردی پاسنی
یومدی غچه گی دهانی روان * قیند و غچه بغری قانی روان
سیر ایدر سروی صحنه صحراده * غصه دن قلبی قعر دریاده
تنی اصحابی ایله عشرت ایدر * جانی اول عیشدن شکایت ایدر
بزم عشتن شمعه دوندی همان * ایچنی اود یقر طشی خندان
لاله گبی طونر النه ایاغ * باشه بونجه هوا و سینده داغ
قند اغیاری گورسه یاری صنور * هر نه نقشی گوره نگاری صنور
اکی عالمک بارده کامی * بر دلارامدے دلامامی

اویله دیدی و قُرْدَه ایتدی نظر . امیر حَفَّیْلَه صوردی آگا خبر
 صیغادے ارفه‌سُنی شفقتله . گدمروب وحشت نیوئله
 هرکه اول گرگِ نفی ایتدی مُطاع . طاکنی آگا مطبع اولورسه سیاع
 هر کمک ۱۰۰۰ حق اوله بخشی . نوله اولسه اینس آگا وحشی
 ذکرِ حَیٰ ایله حَیٰ ایدن جانی . نه عجب سویلرسه حیوانی
 دیدی ای جانور موافق اول . خالفَک امری ایله ناطق اول
 قُرْد ایشیدوب بوبوروغی طوردی . قوبرق اوستنه گلدي او طردی
 دوزدی صَوْتی خوش ایتدی الحانی . سوونه گلده فصح عربانی
 ایلیوب صورتِ رسوله نگاه . دیدی کم لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
 بعد ازان ایدی ای رسول امین . نه سُوَالُك وار ایسه آیله هین
 دیدی یعقوب یوسفم قانی . ایتدی سندن شکایت اخوانی
 نیجه جرأت ایدوب یدگ آنی . جسمکه قوت ایدندگ اول جانی

* * * * *

گوشِ گرگه ایرشدی چون بو عتاب . رفَّیله بو رسه ویردی جواب
 دیدی یعقوبه یا نبیَ اللَّهُ . دگلم بن بو قصه‌دن آگاه
 چون حرام اولدی بزه لَحْمِ بَنْجَ . پیمز ز آنی گوزلرمن اند
 آند ایچرم که یهادرم آنی . اویه ایناگه اینه بُهْتَانی
 بن بو بره غریب گلشدر . وادئ حیرت اچره قالمشدمر
 ایلر ایکن بن حیرتیله فغان . طوندی او غلانلرگ ایدوب بُهْتَان
 بن بولردن او مار ایکن چاره . اوردلر یاره مر اوسته یاره
 بن بولردن او مار ایکن نعمت . چکدیلر دیشلرم بی علت
 سوریوب اوش گنوردیلر قاتوگه . ایلدم وصفِ حالی حضرتیگه
 چونکه یعقوب دَكْلَدِی بو سوزی . گرگِ احواله گوچندی او زی
 ۲۰ کذب ایله حیله آشکار اولدی . جمله ایناسی شرمصار اولدی

دېرت لېوگى جوشە گنۇر حوض كۇئىرە
عېبر چەپچەپ چۈز بۇ جەھانى معطر اىت
خطىڭ برات يازدى صبایه دىدىكە نىز
وار ملکت خطايىلە چىپ مىسىز اىت
آپ حىات او لمىچق قىمىت اى گۈڭلە
بىڭ پىل گۈركە خضرلە سېر سىكىر اىت
زىنب قو مىل زىبىت دنبايە زىن گېنى
مردانە وار سادە دل اول تۈرگۈ زېبور اىت

حمدى

(Vol. II, pp. 201-203.) (۱۱۱) يوسف و زىلخادن

چون بۇ عەھە فرار اىلدىلر * جملە عزىز شكار اىلدىلر
طوشان او يقوسى وېرمگە پدرە * گۈرگۈ صىدىقىنە گىندرلە سەرە
صادىلر اىلدىلر شكارىلە آل * بىلدىلر كە آشكار اولە حال
گىشت ايدوب كۆه و داشت كىعانى * سېر ايدىرگەن بولور يابانى
آنەن بىر قۇزى گوردلەر كە اولور * كۆكە دەكش گۈزىنى نالە قىلۇر
قصد ايدوب آنى صىد اىلدىلر * طوندلەر آنى قىد اىلدىلر
بىندىلە اول ضعىقى بىستە قىلوب * جملە دىندانق شىكتە قىلوب
سورىوب آنى زەھر اىلدىلر * دوندلەر عزىز شەھر اىلدىلر
گىزىوب خاندان يعقوبە * دىدلەر ايلەنوب آنى يعقوبە
خاندانڭ غرالى بى يىدە * باغى عمرىڭ نەھالى بى يىدە
دىدى يعقوب قوڭ بىراز آنى * بىندىن آلوڭ كە دىكىنە جانى
كىدو طوردى نمازە اىتدى شروع * بى نيازە نيازە اىتدى شروع
دىدى كەم اى جىادە جان وېرىجى * بى قورو طېراغە زىبان وېرىجى
دىلەم وېر بىر قۇزى نەققى فصىح * دىمە يوسف حكايىقى صحىح

و هَا ایضاً،

(Vol. II, pp. 184—185). غزل (۱۰۸)

نیلم پیخاره گوگم بر دم اویز یارسز
 اپس اویز نیته کم جهد ایلم بو عارسز
 بن دلک نامنی ورد ایتمد اما دلبرگ
 بر دم آگیز آدم اویز بر نفس اغیارسز
 وصلنی افرار ایدوب صالحی بني سودالره
 دوندی انکار ایلدی بو دینی یوق افرارسز
 ای طیب جان مدد پیارگم اولدم مدد
 دیدی خو در عاشق اولدرمک بگانیارسز
 گوردم بر خوب کم یانند اویله رفیب
 بو جهان باگنند هیچ گل اویز ایش خارسز
 خوبلرگ مهریه مهری اویز ترک آیتمزز
 کم نه دیر ایسه دیسون بر اویله مزز یارسز

زینب خاتون

(Vol. II, p. 186). غزل نا ثام (۱۰۹)

شها بو صورت زیبا سکا حقدن هدایتدر
 صناسز سوره یوسف جمالکدن بر آیت در
 سنگ حسنگ بن عشقم سنگ جورگ بن صبرم
 بولر هردم بدم آرتر نوکنمز بی نهایت در

و هَا ایضاً،

(Vol. II, pp. 186—187). غزل (۱۱۰)

کشف ایت نقابگی یری کوکی منور ایت
 بو عالم عناصرے فردوس انور ایت

بر گوزلار شاهی احسن ایچره گوردم ناگهان
 سرنسر دل ملکنی دیدم شه آخر بو طور
 چشم پُر افسونیله دلار قومز بند ایندیت
 سحربله بکر جهانی بو ایکی جادو طور
 فرقتنگن آکلسم تتر زمیت و آسمان
 حسرتنگن آغلسم اشبو جهانی صو طور
 مهری به رحم ایت بو گون بوخسہ بلوسک دوستم
 ایرتدن تر حسنگنگ آینه‌سی مو طور

و لها ايضاً،

(Vol. II, p. 134). غزل (۱۰۷)

سن وار ایکن ای دوست بگا یار گرکمز
 جورگ کچکه م غیرے وفادار گرکمز
 جورگده وفا در بگا دردگده دوا در
 بیمار دله بر دخی نیمار گرکمز
 جانا بو جهان ایچره وفادار صنیلر
 هر گوشده گرچه نیجه‌سی وار گرکمز
 کویگده سنگ دائماً عربان اویت تک
 جنه بگا حل و دستار گرکمز
 [پند ایتمه بگا یار ایچون یا.... ناصح
 یارم بگا پندگ ک سگا هی وار گرکمز
 چشمگ بنی اولد ردی و سن یوق نیجه دیرسن
 غزه‌گ چو شهادت ایدر انکار گرکمز
 مست می عشق اول بوری علمده ای مهرے
 پس رند خرابات اولنه عار گرکمز

۱۰

۱۱

۱۰

۲۰

۲۲

بدده اینهن اما که خدادن دیلرین
بر سنگ گبی جفاکاره هوا دار اوله سن
شده بسرا حاله بیش کم ایلن دشته
دیر که مهری گبی سنداخی سیه کار اوله سن

و ها ایضاً،

(Vol. II, p. 133). غزل (۱۰۵)

عاشق ایسه گ عشق بولنه صاقلمه ناموس و عار
جهد ایدوب بو بولنه جان ویر بوخسه الدن گدی یار
فارغ اولوب گر گوکلز استر ایسه گ باریگی
غافل اوله گز حذر قل غیرینگ اولور نگار
عالی غرف ایلر ایسه کمه سلمز یاشنگی
صکره گر قان آغلر ایسگ گونه بیگ گز زار زار
گلستانه ایکن اول غنچه نگ فریاد قیل
بوخسه بارین گل گدر فالورسن اے مسکین هزار
[خار الندن دامن فورتام مغیبون دلبرگ]
سن دخی هر گلستانه بوز اوروب یا وارنه [وار]
مرد ایسه گ غیرت دی در سور رفیی هی مدد
دامنیه تر گلگ یا پیشون سعی ایله خار
بر زمان مهری فلکده سیر ایدردست شده گور
بو سبیدت اولدے اوش آیا قلسر آنده غبار

و ها ایضاً،

(Vol. II, pp. 133-134). غزل (۱۰۶)

هر سحر و قننه دلبر چون صبا به رو طونر
زلفی بولیه جهان اطرافنی خوشبو طونر

گوزم فراسنی ازین نقش بازهین * بو شیوه بله اول صنیعه ایار بوزینه بق
 ای دستمال یاریک الن طوت لبینی اوپ * سیب و ترنجه طعنه ادن غبغینی اوپ
 ناگه غبار ارسه مبارک ضیرنیه * دوش آیغینه بشیغنه کبکینی اوپ
 قنلو یاشمه هدم اولان دستمال اولور * بیک دستمال بر دمک ایچنه آل اولور
 ه سن یارله مصاحب و بن در دله حزین * بویله قلورسه باگه در ملک محال اولور

مهری خاتون

(Vol. II, pp. 124-125). غزل (۱۰۳)

خوابدنت اچدم گوزم ناگاه فالدردر سرے
 قرشومه گوردم طورر بر ماھ چهره دلبرے
 طالع سعد اولدی یاخود قدره ایردم غالبا
 کم معلم ایچره گوردم گیجه دوغمش مشترے
 نور آقر گوردم جمالدن اگرچه ظاهرا
 کندویس بکرم مسلمانه لباسی کافرے
 گوزی آچوب یومنجه اولدی چشمیدن نهان
 شویله نتھیص ایدرم کم با ملکدر یا پرے
 ابردی چون آب حیانه مهری اولیز حشره دک
 گوردی چون شب ظلمتند اول عیان اسکندری
 و لها ایضا،

(Vol. II, pp. 132-133). غزل (۱۰۴)

بن او مردم که بکا بار و فادار او لهسن
 کم بلور دی که سنی بویله چفاکار او لهسن
 سنه گلزار جنانک گل نورسته سی سن
 نه روا اوله که هر خار و خسه بار او لهسن

۱۰

۱۵

۱۹

فرنگکده گوزلمر گ یاش آقیدر گاه فان
 بولکه ایشار ایچون دزیله مرجان یاغدرر
 شول قدر آقدي گوزومک یاشری کم چندی فان
 شهدیدن صکره آفان سیلابی قندن یاغدرر
 دود آهدن طوبار اغلا دیغم خلق جهان
 فرا بیل اسدکجه بیلر که باران یاغدرر
 لبلنگک ساغرنند ساقی عیسی نفَس
 جُرَعَه دیو اهل مجلس اوستنه جان یاغدرر
 [ایشگکده آم ایشندن دوکر گوز یاشرن
 نته کم قبله بلن اسسه فراوان یاغدرر]
 زلفک اوچندن گوکلر دوشدگن گورن صانور
 ازدها در کم آغزندن نار سوزات یاغدرر
 ای نجاتی کلک گوهر بارگه فیمت می فار
 دز اولور هر قطره کم اول ابر نیسان یاغدرر
 وله ایضاً،

(1.1) غزل (Vol. II, p. 121).

ای جمال فرخ ای فرخنده ذات * بر گوزل سن حسن گیبی بی ثبات
 پادشاهم بونی بغلو قولکم * دیله اولدر دیله صقله دیله صات
 بوسک اوچجه بگا درلک یتر * عمره سورر دوستم آبِ حیات
 شهرت آفت در گورگ شطرنجی کم * شهدن ابروغه گلوری شاهمات
 بر هوای آق گوگر جیندر اوچار * نامه دلبردن بگا بوگوب قنات
 بر ایش ایت کم آگلاسن دنیده * ای نجاتی فاعلانت فاعلات
 وله ایضاً،

(1.2) رباعیات (Vol. II, p. 122).

۲۱ ای دستمال گوندرین سینی یاره چق * کرپکلروی ایلهین چوره که صحیق

گوکل گوز باشف یغدر ماینجه * محبت سبزه زارے خُرم اویز
 گوزلر طش بغرلو اولاینجه * بنای عشق اکده محکر اویز
 لبی غچه یل انجه گوزلر * اوپب قوچماگله غالب کم اویز
 هر ابراهیم عزّت کعبه سنده * خلیل الله یاخود آدم اویز
 دکلدم سرو گبی طعرو گلدم * اشیکچن بر آیم گتسن اویز
 گلم اخشمیم دیشیدی اول ماه * ستارمده دریغا اخشم اویز
 نجاتی توبه^{گی} بوزمق دلر * چمنده لاله و گل اپس اویز
وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 119). غزل (۹۹)

لاله خدلر ینه گلشنده نلر اندرلر
 سروے یورندرلر غچه^{می} سویتمدلر
 طشہدن گلدى چن صحته بیگانه درر
 دیو گل صحبته لاله^ی ایتمدلر
 عادی خوبلر^گ جور و جفا ده اما
 بکا اندرکلرف کمسملرہ اندرلر
 حمد الله^ی جان بخشہ ساقیلر مر
 آبر حیوانانه کوثر صوبن استتمدلر
 [ای گوکل بوسه سه جان ویرب آل طوت سوزی
 سینه دن چکمدلر بورگم اویتمدلر]
 ای نجاتی بورے صبر ایله الکفت نه گلور
 خوبلر جور و جفای کمہ اوگرتمدلر
وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 120-121). غزل (۱۰۰)

غزه لر کم جان ایلینه تیر مژگان باغدرر
 بکر اول ناناره کم سحریلہ باران باغدرر

روی زمینه بر دلبر بز اندیش
 هر بری آغزی آچمی بر ازدهایش
 دیلی اولیدی ساکه دیدی دهان گور
 کم بو نهنجک پنجه‌ی مردم رُبایش
 شکر اندکم بو در که حکیم اجل ددے
 بو افتراقه درده اولیک دوایش
 در دبله سنده بخیلین قانلر اغله کم
 بو گون بکیه یارین افندی سکایش

* * * * *

* * * * *

وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 117-118). غزل (۹۷)

حقاً بو در که صحن چن کم قونق دگل
 الا که عمر قافله‌سی او ترق دگل
 اشجار اگرچه هر ورق بر کتابدی
 ادراکی اولیانه جهان بر ورق دگل
 دلدارمه سندن اولورسه بُعدِ مشرقین
 سعی ایت گوگل که عاشقه بغداد ارق دگل
 بر دم می وار در ای گوزی سرمست و جنگ جوی
 که اول غزه‌لر بزوله قیچی بیچ دگل
 ایدم نجاتی جنت در گاهه‌ک آرزو
 گرچه جهانه اشیو هوس او بیچ دگل
وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 118-119). غزل (۹۸)

۱۹ جهانه آدم اولن بی غم اولز + انوچون بی غم اولن آدم اولز

اسرگه جانگی گل بغله جهانه گوگل
 اسیر چاو بلا اتمه یوسفی قرداش
 الور کوزیله بقیه جهانه کم گشک
 بوزینه طغرو بقانگ گوزنند آفریاش
 وجود کنه قبا در سن آنگه الدنه
 که چارسوئ بقاده زیان ادر بو قاش
 طینه شول بر اوج طیرغه که یک آندن
 هزار کره ثبات و بقاده بر فوره ظاش
 نگون کاسه‌سی چرخک حیات خوانندن
 جهانه کمسنیه ویرمدس طوبنجه آش
 بو حلقه حلقه اولب گورنن فلک دگل
 بر اژدهایمش اول بیدے بشلو حاضر باش
 اول اندی ملکی ویران اول اندی گنجی نهان
 نه ملک ملک قرامان نه گنج گنج روان

* * * * *

وله ایضا،

(Vol. II, p. 117). (۹۶) بر مرثیه‌دن

دنیا اوئه مشقت و رنج و عایاش
 صحن صفا ددکلرے ماتم سرایاش
 دولت آنگکه کندویی دنیابه ویرمدی
 دنیا دیانه میل و محبت خطایاش
 بر دستالله سلر آخر کن بزے
 دیز که بو گدایش اول پادشاپیش

شاه نجوم کوکبه خورشید مه رکاب * میر قضا نوان و قدر قدر و مه بسار
 تاب نموز ظلم دن او شفسون شو کم * اولدی پناهی سایه الطاف شهر بار
 دام سنان و گزی سرافراز و صفت شکن * هردم گند و تیری عدو بند و جان شکار
 بحر کنده قیلچی شول ماهی گیبیدر * کم ارقمه نه نظم زمین اولدی استوار
 هد کله کمکه ایلسون چرخه الغا * دار آلامانه اولنه حاجت دگل حصار
 دست جواد گله مگر دعوی اندی کم * شرمنه اولدی بوزنه طور کفن بخار
 هر گون سورر بوزینی جنابوکه آفتاب * انوچون ارددی گوکه فرق افخار
 شاه نجاتی گوهر گک طبع جوهری * دزدی بیاض کاغده لولوی بی شمار
 ناکم و اروب دگون گونی صاچو طریقه * شاه گک ایاغی طبرغنه ایلیه نثار
وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 115-116). (۹۴) بر قصیده دن

۱. بر دون که قلمشیدی جمالینه آفتاب * مسکین کلامه سن مجھه نک عبرین نقاب
 مشرق ایلندن او چمشدی شاهیاز هم * مغربین قونب او شمشدی باشه غراب
 صیاد چرخ زاغ شبی قلمغه شکار * شکل هلای قلمشدی چنگل عقاب
 * * * * *

یاخود دم شفیدن ایروب زحمت رمَد * عین سپهه اصمشدی شب سیه حجاب

۱۰ سلطان روم خسرو آفاق بایزید * خاقان روزگار شو معدلت مأب
 لوح ضیری ضبط ادر احوال عالمی * قول مؤلفی نته کم صفحه کتاب
 شاهان بنم که مجلس مدحکه ایدرم * بر تارله هزار نوا نیته کم ریاب
 دم در که سوز تریتکن ایره کمال * کم تاب آفتابله خوشبوی اولور گلاب

وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 116-117). (۹۵) بر مرثیه دن

دلا جرسهه القندن آدگه ایله تراش
 قلندر اول که مجردلر ایله شاباش

جمع شگوفه شمعه دیدن فراغ ادوب * طوئرلر الله باشی آچق جام خوشگار
 در لرکه دَوْرِ جام و زمانِ فرج درر * بو دوری ویرمه عاقلشک باده زینهار
 مستانه هر چچک که قورمش کلاهنه * گویا که بر نگار درر شوخ و شیوه کار
 غصه دَکیزی غرقه سفی اتمکه خلاص * حق حاضر اندی سبزه بی هر بردہ خضر وار
 ه زندانِ خاکدن بو نیاتانی چمگه * بارانی رسماً ادر الطافی کردگار
 بو سحن سبزه عرصه محشر درر مگر * انوچچون درر برایاغ اُزره بیک چنار
 سحن چمنه لاله میدر گورنن به خود * فنلارله بویندی یتور نافه ناتان
 یا خود عروسِ گلشنه ویرما که ارمغان * والای سرخه مشک سیه صردی لاله زار
 تریاق قویدی حَفَّه لعلینه لاله لر * گورب چمنه آبِ روانی مثالِ مار
 ۱۰ برسروک ایغینه بوز اور مانچچون گدر * دونه دونه ترانهله هر یاکه جو بیار
 گستردی گونی گوزمه ویرب جلا چمن * سبزه گوننده انجر ازهاری آشکار
 اچماسه غنچه نک گرِهِن زاله دشلری * یللر چگیدی ناخنه اچمیدی خار
 گل خارِ سوزنیله طورب دامن دکر * نا اوله بزم شاهده رقص گلعنار
 زی مجلسِ شریف و زی رشک باعِ خلد * زی عشرتِ لطیف و زی عبرتِ بهار
 ۱۵ باعِ ارم گوزینه گورنر کسنه نک * من بعد کم سه جنت ایچچون چمک انتظار
 جامِ شرابِ ناب مدر آنکه دَوْرِ ادن * با خود سپهر ویردی هر فرده اختیار
 چپنی طبقه چرخ مه و مهر و آنچه بی * بو بزم دزدی سیب و به و دانه اثار
 گل بوزنی البته آکوب گلدی صحنه * قیز ردی خجلت او دیله او لدی شو سار
 نر گسلر اشرفی بی صروب آغ کاغده * قلدی نثار عرس جوان بخت کامکار
 ۲۰ شهزاده یگانه گل باعِ سلطنت * شه دولتنه چکدی دُر بختی در کنار
 گلزارِ سلطنته یتشدی اکی نهال * بالیک در رسیده سمن چهره گلعنار
 پیوند اندی رشته شرعیله شاهِ عصر * نا حاصل اوله میوه شیرین و آبدار
 یا رب سعادتیله جهانه بو ازدواج * چون دَوْرِ مهر و ماه اوله پاینده پایدار
 اولا صفا و عیش و مرادیله بر دوام * نیته که عهد خسرو جمشید اقتدار
 ۲۵ سلطان محمد ابن مراد اشرفی ملوک * دارای ناج بخش سلاطین روزگار

وله ایضاً

(۹۲) بر قصیده سندن (Vol. II, pp. 110—111).

اولدی چونکم طلخ برف هواندن نازل
مرزع سبز طربدن گوکل اومه حاصل
اشتر مست بکی چهدی کن پرہ سحاب
بغلدی قافله عشرت و شادی محمل
شیع خورشید جهان ناب فف کر باقوب
برف پروانه‌لن ایده جهاند زایل
صلدی بر قلعه پولاد بخ ایچره صوبی باد
طوب خورشیدله فتح اولیسه کی مشکل
گوندزن خلق چراغیله آرلر گشتو
بولیوب دردله بر پاره اود اولدی هر دل

* * * * *

مهر بُرج کرم و سایه الطافه اله
شاه انجر حشم و ماء عطارد متزل
خان محمد که او گردون عظمت درگهٹ
بنده اولغه کخسرو و دارا قایل
ریسمان زرله حشره دک او پرسه گش
بولیه دولتک بحرنه عمق و ساحل

* * * * *

* * * * *

وله ایضاً

(۹۲) قصیده (Vol. II, pp. 111—115).

۱۷ خندان ادر جهانی ینه فصل نوہار * نیته که جان عاشق غمگینی وصلی یار

خسرو اگوکلکی خوش طوت عیشه مشغول اول مدام
 چونکه بو دنیا اوینک آخری ویراندر
 حکم ایدنلر بو جهان ملکیه شرق و غربین
 گر سلیمان گر سکندر جمله‌سی مهاندر
 پادشاه اولدر که هرگز ذاته ایرمز زوال
 صاحب باق قادر و خلاقی انس و جاندر
 عالمی بر امرایله وار ایلک حکمنده‌در
 ینه بر امرایله یوغ اینک اگی آساندر
 ویر صلانی مصطفی‌یه تاکه حق آزاد ایده
 شول یگدلر کیم فرنکده بند ایله زنداندر
 بوری وار ای بازید سن سوره کور دورانگی
 سلطنت باق قالور دیرلرسه بو بیلاندر

نجاتی

(Vol. II, pp. 109-110). غزل (٩١)

بو جنادن که قدح آغزگ اوپر دونه دونه
 نارِ غیرتهن کتاب اولدی جگر دونه دونه
 نه روا در بو که بن قامنی حلنه قلر
 انجه ییلک قوچه فرشومه گر دونه دونه
 سن سین اول شاو فلک مرتبه کم لیل و نهار
 بوز سورر ایشکگه شمس و قمر دونه دونه
 گوزلم قبله نما گیو اولبدر نوله گر
 ایشکگ جانبه قلسه نظر دونه دونه
 گریه و زاری ایله اولدی نجاتی دولاب
 گلستان سر کوبوگی صولر دونه دونه

١٥

٢٠

٢٢

مُت اول اللَّهِ كِيم طاپوکه دائم خسروا
 خوبلر بان اوغلى بانلىر لطفىگه حيراندر
 صاغلو صوللو باش اوروب اياعگه دوشىلارك
 هر بىرے مُلُك فرنگىگه بىرىنە بىر باندر
 چالينور چىگ و دف ايله ارغونون قانون مثال
 نى غريوندن فرنجىگه سربىر افغاندر
 خوبلر كدو دېلېچە نەھەر آغايان ايدر
 رقص ايله رفتار ايدنلر حورىيدر غماندر
 اون ايکى بان اوغلى بان فاشوگىكە آلتون جام چىك
 اون سكىر ساقى بولىسىدە گوزل دوراندر
 جىلمىسى زىزىت كىر آلتۇنى دىيالىر ايله
 باشلىرى زىزىن كلاه هر قوللىرى عرياندر
 شهد ايله سكىر نبات قىند ايله خرمائى تىر
 نىقل اىچيون انواع نەتلىر يىلە چىداندر
 سكىرى سود ايله بولغىش سىددىن كېھەر
 تازە بادملر آنڭ اوستىنە كىم اركاندر
 الماوار امروود و نارنج و طورنجلىر بىحساب
 فندق و قىسى و عناب و چىچىك رىجاناندر
 فارشوگە بان زادهملر ال فاوشوب فارشۇ طورر
 بىزمىگاهىگە جىنَت الماوى يېڭىك بوسناندر
 يدى يىللىق قىنامىش صافى شراب لعل ناب
 ساقى سېيىن النىدە هر طرف رىناندر
 بونلر ايله اى جوان شهزاده سلطان جىر سڭا
 بىرگىچە ذوق ايلك هر شىلرە رىجاناندر

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

۱۴

اول دم فنی که مسکن ایدی ایشگ چه
جینا که پچدی بیلندگ اول خوش زمان ایدی
وله ایضا

(Vol. II, p. 90). غزل ناغام (٨٩)

طاشلره دوکنوب بور آب روانی گور * رم ایلدی بو حالمه کون و مکانی گور
چاک ایلدی یفاسنی درد ایله صیع گاه * چرخگ شفق بربینه بادوکدیگ فانی گور
ه طاغلر باشند ابر فلک اغليوب گدر * یانخه رعدگ ایتدیگ آه و فغانی گور
وله ایضا

(Vol. II, pp. 90-92). حسیحال (٩٠)

جام جر نوش ایله ای جر بو فرنگستاندر
هر قولگ ایله باشنه یازیلان گلور دوراندر
کعبه الله واروب بر کز طواف ایلدیگ گه
ییک فرمان ییک عیبر ییک ملکت عثماندر
چوق شکر الله کیم گلدنگ فرنگستانه صاغ
صاغلغنجه هر کشی نفسجه بر سلطاندر
فرصتی فوت ایله عیش ایله سور ذوق و صفا
کیسه به باقی دگل دوران بو دنیا فاندر
عیش قیل بو شهرده شهزاده افرنگ ایله
کیم بغايت نائزینت و سررور خوباندر
سررو قد سین بدن محبوب افرنگ گوزل
آی ایله گون حستگ عشقنده سرگرداندر
ساگه بو حسن ایله ای شهزاده ساغر صوندیغی
تخت چین مُلکِ یعن ایران ایله توراندر
پادشاهلق بوندن او زکه او له مز شهزاده جر
خاطرگ خوش ایله جام ایچ مجلس رنداندر

١٠

١٥

٢٠

وله ایضاً

(Vol. II, pp. 88-89). غزل (۸۷)

جان رشته‌سی شع رُخَّک ناری ایله باق
اویار چراغی که چراغن اویاره حق
عُهَّان دیزدی کمسنه اشکر محیطنه
گر ما جرا او حالت اویلسه ما صدق
اول سُهیل اشکر ایله پرورش بولور
آندن طوتر عفیق یعن رنگی شفق
طوماره بنشه خطَّک درجه رفر
حسنگ رساله‌سینه گلُّک دفتری ورف
دیدم زکات بوسه‌ده جم ده نصیب اومار
گل گی گولدی دیدی که وَاللهِ مُستقْنَعٌ

وله ایضاً

(Vol. II, pp. 89-90). غزل (۸۸)

اول دم فنی که کعبه کوبیک مکان ایدے
آرامگاهی گوگلُّک اول آستان ایدے
اول دم فنی که سبزه‌لرین نازه طومنغه
اول گلستانه باشلرم آب روان ایدی
اول دم فنی که سایه پَرَّ هما گب
ظلِّی ظلیل گرد رهَّک سایبان ایدے
اول دم فنی که مرغ دله آستانگُّک
هر گوشه مشرف بر آشیان ایدی
اول دم فنی که صحن سرای سورگ
هر دم قوافل دل و جان میهان ایدی

یاقوب آغزن شمع بسر دار ایتدیلر بازارده
 فاش ایدلدن ای صنم بر شمه رازگدن سنگ
 هی نه عاشق سن رسن ای جم کم قم خوبان شهر
 قورتلهمز دیده معاشوک بازگدن سنگ
وله ایضا

(Vol. II, p. 87). غزل (۸۵)

جفالرگ بگا بیلدر وفا ایش اے دوست
 بو فکری کیم بن ایدردم خطا ایش ای دوست
 ابراغه صالحه قاپوگدن بني که مرؤه حقی
 طوافِ کعبه کویگ صفا ایش اے دوست
 دوشمه زلنگی گوردم دیو سونش ایدم
 گوزیه خود گورنن ازدها ایش ای دوست
 امیدے زلنگه طومنشیدم ولی بلدم
 او دخی عمر گبی بی وفا ایش ای دوست
 ابرشمک استر ایدی خوانِ ولیکه لیکن
 هان نصیبِ جم آخر دعا ایش ای دوست
وله ایضا

(Vol. II, p. 88). غزل (۸۶)

۱۰ اولدی غنچه یوزیگ زلنگ نقاب * صان نهان اولدی بولونه آفتاب
 قاپوگه بوز سوردیگم گورن دیدی * لوجه زرله نه زین اولمش بو باب
 دل جفادن فاچدی واردی کویگه * جنت ایجهه بیلدي کیم اولماز عذاب
 چشم خونینم آقیدیر دم بدمر * آیگک ایشارینه دُر خواب
 جان وبروب سرِ دهانگ رمزینی * لیلرگدن صوررم وبرمز جواب
 ۲۰ چون خیالگ تختیدر ویرانه دل * درد و محنتله آنی قلمه خراب
 جانِ جم بولیگه اولشدر فدا * سوز بو در و الله اعلم بالصواب

بر روم صفا بخش درر ضیع جمالک
 کم زلفک ایله قیلامش ایکی طرفن شب
 ای حور پری پیکر اگر وار ایسه سن سین
 بر نور مصوّر کاگه جاندن اوله فالب
 ای دل رخ و زلفن گوروبن ترکز اورمه
 چفه سفره کاولدی مهک متزلع عقرب
 قاپوکه بوزم سوردیگمی نکنه بو در کم
 باب او زره براشور کم اوله لوح مذهب
 ای اشک نهان اول گوریچک بوزینی یارشک
 خورشید عیان اولسه گرک محو اوله کوکب
 بر بوسه دل ر احمد دخسته لبوکدن
 هیچ اولیحق سوزلری سویلتنه نوله تب

شهزاده جم

(Vol. II, pp. 86-87). غزل (۸۴)

رشته عمر دوکندی گرچه نازکدن سنگ
 قیلجه ایلک گورمدم زلف درازکدن سنگ
 ای صنم عشق حقیقی داخی اولا ره نبوت
 گر دونرسمر کافرمر عشقی مجازکدن سنگ
 بجه ایتم کوینه طعن ایته زاهد کم آنگ
 یگدرر بر سجنی چله نازکدن سنگ
 دَر آلی گوشک بورلدن ای گوکل طنبوروش
 اود دوشر اوج سایه سوز و سازکدن سنگ
 نسنه بوق سکا نیازکدن گوکل وار فارغ اول
 چونکه فارغ دل گهر دلبر نیازکدن سنگ

سایه بانلر قورمش ابرولر گلستان اوستنه
غزه‌لر ایدر که گلسوں بزم گلزار استین
وصلی بولنچ دارسنه گ عشنه غواص اول بوری
آشنا اول بحرله ای دُر شهوار استین
احمد گ عبی گوزلر سومک ایسه غم دگل
یارسز فالور جهانه عیسز یار استین

وله ایضاً

(Vol. II, pp. 67-68). غزل (۸۳)

زلف گ که عذار گ که ایدر جلوه‌لر ای دوست
طاوسِ جنان در که اچار بال و پر ای دوست
خط گ که طسم ایتدی لبک دائزه‌سینه
شیرینلک ایچون مشکیله افسون یازر ای دوست
گل وارمه او طاغیله رقیب گ که بلورسن
ایت اولدیغی یره ملک ایتمز گذر ای دوست
زلف سیوه گ چقماadi زیما گله‌گدن
زیراکه حریر اچره اولور مشک تر ای دوست
یاعظ سوزینه گرم اولوب آغلامدی چشم
سرد اولسه هوا اولمیه مردمده در ای دوست
نه وجله بوز سورمیه احمد ایاغ گ
نه باشله ترک ایتمیه یول گ سر ای دوست

وله ایضاً

(Vol. II, pp. 68-69). غزل (۸۳)

شول گیجه که هدم درر اول شمع شکر لب
صُبْحُک نفس اور مفه مجان قومه یا رب

۱۰

۱۰

۱۰

۱۰

وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 65-66). غزل (۸۰)

چون دل مسکینی زلنگ قیلدی سودایی مزاج
ای مفرّح لب بیور شهد شفایگله علاج
قانی کوکلگدن بو کوکل صندیغن عیب ایمه کیم
ایه مز طاشه تحمل شیشه نازک مزاج
ای شه حسن ایسنه دلدن قرار و صیر کیم
شهر ویراندن همیشه شهریار آلمز خراج
طیننگ تخمیر اولورکن بکر ای نازک بدن
خاک جنت آب حیوان ایله بولش امتزاج
دله چون طورمقله مهرگ خالص اولدیغی بو کیم
باده صهابی آکنندکجه صاف ایلر زجاج
احمد درویش چون اولدی گدای کوی یار
علمک سلطانیدر بی احنجاج تخت و ناج

وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 66-67). غزل (۸۱)

جانه قیز بوسه لعل لب یار استین
باش ویر بوي سر زلف سیهگار استین
کوبنی گورمکله دله ساکن اولمز نار شوق
قانع اولمز جنت فردوسه دیدار استین
عارضی خطن قازنیش اول شکر لب قندس
ای گلی تر صحبت بی زحمت خار استین
محشر زلنگ حسابن مو یو شرح ایمش
های قبامت حالت نزعنده زنار استین

فلزم هندگ باز مغه گومش زور فلت
 بادبان نورله دوناتدی فلک زر گونش
 دانه انجم دیروپ مه خرمته هر سحر
 بال اچوب جولان ایدر طاووس زرین پر گونش
 گوئیا نوشین روان صنیع در کم عدل ایچون
 لا جوردی قبیله زنجیر زر آصر گونش
 با فلک شختنه سلطان اولدی بر یوسف جمال
 با زیخا در طویر نارنج زر پکر گونش
 حق بو در کم شاه دیوانن ناشا فلمغه
 اچدی طاق زرنگاره لعلدن منظر گونش

۰

۱۰

وله ایضاً

(Vol. II, pp. 64-65). غزل (۷۹)

تا فاشکی پیوسته کیان ایلدگ ای دوست
 جور او فنه جانی نشان ایلدگ ای درست
 بر دمکه روان ایلدگ اول سرو رویان
 چشیدن آنی چشیده روان ایلدگ ای دوست
 عرض ایلیمی حسن دلاراگ جهانه
 عالم یوزینی باغ جان ایلدگ اے دوست
 خوش یو ایله طولدردی صبا دهری مگر کیم
 عبر صاچکی مشک فشان ایلدگ ای دوست
 تنگ اولسه لبک یادیله طکنی دل احمد
 چون غنمه گی بغربی فان ایلدگ ای دوست

۱۰

۲۰

شول قصر کانگ شمسه‌سی شرمندن ایدر شمس
 شب سایه‌سی آلتنده گیجه گوندوزین اخفا
 بر طاقِ زبرجددن اچر روزنِ زربن
 کیم ایده عروسِ فلك اول قصری تاشا
 شول باغِ جان کیم پر اولور حورله غلام
 گویا که ملکلر طولو در کعبه علیا
 ناهید هواستند ایدر بزمگه مغنى
 مطریلرگ ک آلسه اله قانونله ششنا
 اقوالِ مغینیکی سماع ایده هر شب
 تعیمه گلور چنگن آلور زهره زهرا
 شول سرو که دیواریکه نقش الیدی نقاش
 نشیه اولنیمه یارادے آگه طوبا
 قصریکه پن بگریه بر ماهله افلاک
 کیم مهر لفالرله طولو بوندہ زوایا
 آهولر اولور بوندہ پرے پیکر و مشکن
 طوطیلر اولور بوندہ شکر خنک و گویا

وله ایضاً

(۷۸) گونس قصیده سندن (Vol. II, pp. 62-64).

نخت اوروب طاقِ فلكده خسرو خاور گونش
 گیدی نارنجی قبا اورندی نور افسر گونش
 مسند سلطانِ صبیح اولدی سریر آسمان
 صاچدی پیروزی طبلردن زر و گوهر گونش
 قفل اچوب دُرج زبرجددن جواهر دوکدی کم
 خالک گئن ایله گجینه جوهر گونش

۱۰

۱۱

۱۰

۲۰

۲۲

دھر دیوچک رأينه آلدنه گر عاقل ایسچک
تاج و تختن تار مار ایدر سُلیمان اوینادر
غافل اوله عدنی یا بر گون وجودچک زورقون
روزگار اولوب مخالف بحر عُمَان اوینادر

احمد پاشا

(Vol. II, pp. 59-62). (۷۷) سرای قصیده سندن

ای قصرِ فلک رقعت و ای طاق معلّا
یا قبله عالی سن و یا کعبه علیا
گردونه نه سقفچک گی بر بیت اوله معور
جنتک نه فرشچک کی بر عرش اوله اعلا
هم ذاتِ عاده اشیچک مسندِ عالی
هم متزلِ محموده قپوچک مقصوِ اقصی
سن آینه غیب نما اولدے رخامچک
کاندی دو جهان نقشی گون گی هویدا
مرفانچکه بر پایه یدے چرخ مطابق
ابوانچکه بر طاف طقوز قبه عظی
دوشش یلرایکن گوکه صحنه گن ایکی خشت
کاولش برے مه بیریسی مهرِ فلک آرا
گورر سرِ قصرگدن ایدن کسه نظاره
نُه طاری بر دانه خردل گی ادنا
دوشوره سپهر او زره کلامه ین بشدن
هر کیم بقه عرش اوستنے صحنه گن اشاغا
وصف ایتدیگم اول صنه درر که ایشدو ب آنی
خجلنله نهان ایتمش او زن جنتر ماؤ

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

۱۴

دور اول الدن اول صندن مردم چشمگ سنگ
قرا گیمش مام اچره عدی گربان در هنوز

سلطان بايزید ثانی (عدنی)

(Vol. II, p. 38). غزل (۷۵)

گاه اولور دوران بزه مهر و وفالر گوسترر
گه دونر هر لطفنه بوز بگ جفالر گوسترر
عشق یولنک چکدیگم آلای بن هیچ گورمدم
عاشقه گورمادیگی مه لفالر گوسترر
ضعف عشق یارله بونجه گدرکن بن غریب
گوز اوجیله بسر برینه دلربالر گوسترر
صانه کم وسعت ویرزوق اینگه گعرو فلك
ضمی جور ایلر ولی صوری صفالر گوسترر
بر بیشله اول طیبم دردم آکلار نه ایدوگن
حضرت لفان در گویا شفالر گوسترر
گر اونوندگسه طریق عشقی اوگرن عدنی دن
بول یا کلمش آدمه چون رهفالر گوسترر
وله ایضا

(Vol. II, pp. 38-39). غزل (۷۶)

هر پچن کم عزمه فتّان جانات اوینادر
عاشق بی دلدری اول چشم فتّان اوینادر
پُن مکاره در عشاقی سرگردان ایدر
بر چنانچی خوبدر پارمقده فنجان اوینادر
نازله گر رقصه گرسه جانی دنر عاشقگ
بر آلای افتاده دلدر اوسته جان اوینادر

ای گوزم گون بوزینه قرشو نیجه یاش دوکسن
رخلری تاب ایله قوریدی قالمادی دمگ

محمود پاشای عدی

(Vol. II, pp. 35-36). غزل ناتمام (۷۳)

گوردکجه عبرین زلفت رخ دلدارده
مار مشک افshan یانویدر صانرم گلزارده
زلفک ای مهرو رُخگه چون سبب پیچید در
گونده یاندچه اولور قوت زیاده مارده
لاله خدّگدن مگر گل رنگ و بو او غریمش
کم درخته صاروبن گرددیلسرا بازارده
وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 36-37). غزل (۷۴)

سرعت ایمه ای اجل جسمده غم جان در هنوز
غمزه‌لر زخی گوکل دردینه درمان در هنوز
بر دم ایان ای فلک گوکل سراین یقه کم
اول پری پیکر خیالی آنده مهمان در هنوز
تیغ غمزه‌گدن چهر چشمکله جنگ ایتمر کشی
گرچه داغ فرقتنگ سینه‌مک فالقان در هنوز
تیرگنگ پیکانی در جسمده هر مو ای صنم
وار قیاس ایت کم نه دکلو تنک پیکان در هنوز
فانف پیکانگنک یاشم دله اردکجه بور
گل نظر قیل یاشمک رنگیشه کم قان در هنوز
بو سبیدن دود آهله گلور بوی کباب
آنش غلمه جگر جسمده بریان در هنوز

(جلد ثانیه مندرج اولان اشعار)

سلطان فاتح محمد (عوف)

(٧٠) غزل ناتام (Vol. II, p. 34).

ساقیا ی ویر که بر گون لاله زار الدن گدر
ابریشور فصل خزان باع و بهار الدن گدر
عُرَه اوله دلبرا حسن و جماله قل وفا
باقی فالمز کمسه یه نقش و نگار الدن گدر
[بار ایچون اغیاریله مردانه جنگ ایسم گرگ
ایت گی مردار رقیب اولمزه بار الدن گدر]

وله ایضا

(٧١) غزل ناتام (Vol. II, p. 34).

زُلْفَكْش زنجیریه قول ایلدک شام بف
قوللغمند قلمسون آزاد اللهم بف
جوئر دلبر طعن دشین سوز فرقت ضعف دل
درلو درلو درد ایچون براتش اللهم بف
یقفعه و یاقفعه سعی ایله ال بر ایتدیلر
سوز سینه اشک دیده آش آهم بف

وله ایضا

(٧٢) غزل ناتام (Vol. II, p. 35).

جگرم پاره لدی خنچیر جوئر و سنه که
صبرمک جامه سنی طوغزادی مفراضن غمک
سجه گاه ایلریدی کعبه محراب گی
کویک ایچن ملک گورسه نشان قدمک

گوڭلەم وير سن ندرىشك قىلىن * گەنمىان سانگىلە فالىن
 طۇلۇم آل گوڭلەم وير آت برو * چىقىن صودۇن بىر آز بىر گەت گرو
 سانڭ اولدۇم آندىچاين گەنمىن * تاڭىنچە بىن سەنى تۈرك ىپقىت
 شاه جەھانشاھ گلەي آيدىر اى جەنم * يۈنچۈن آرتىشك تۈمى سەن بىن
 اىشى بىر يىدر كە سانى اۇزلىن * كېچە گەندىز چۆرە يىللەر گۈزلىن
 تىڭىر صەلىدى سان اوش وردى بىڭا * شۇكىر و مەنت گەندە بىز بىڭ كە آڭا
 حق تىعالي حاجىم قىلىدى روا * گوڭلەكىن دردما قىلىدى دى
 بىڭا استادىر كە تىعلم اىلدى * گوڭلەكىنى ورمە دىپىو سېلىدى
 چون الومە گىردى آيرق درمىزنى * گۈز كە يانز اودە بىن گۈزنى

(جلد اولك مندرج اولان اشعار
 تام اولدى)

صد گونه مطلسم دخی اولسه ڈرمطلب . صهصام توجهله آگا فتح مین
معموره طبعی صنور آحق گورن اما . ویرانه گنج گوکل ملت و دین
عینه عیاندر او که عالمه نهاندر . سرتا بقدم دائره عین یقین
شرطیله بیان ایلدی دعویانی برهان . دیرسه نوله خیر اخْتَافِ صد گریم
[پیروک ایدوب نی گی انفاسنه زیرا
هو هو دیه رک سیر مقامات رهیم]

موسی عبدي

(Vol. I, pp. 487-488). جامسب نامدن (۶۹)

بو مناجاتی قیل قلدردی باش . بَقَدْغَى دَمْ گُوزَنَه اولدی طوداش
گُرْدَ کَمْ اوچی بله اوچب گلر . گُشَكْ ایچنده گرلنب پهان اولر
گلْدِلَر تخت اُزَرَه گیرو قوندلر . چیرووب طونلارف صویندلر
10 بیر آیدر گُشَكْه گالْكَ گیرم . کسنه اولماسوون ایچنده گورم
بیر آیدر بو بره هرگز کشی . گلْدِکی یوق قویه اولز نَشْوَشِی
کچلاری آیدر ایلا روت کلا . نیلَسَا کارک بزه اول نه قلا
اوچمزدن قیموزے آلدے . آیله دوت بوند بر آدم کالدی
سیز قاپمایب او بانی قاپدے . بغرنه باصب دخی خوش اویدی
بو سُری ایشیدجک گولشندلر . قَلْعَشُوبِن حوض اچبنه دشدلر

* * * * *

صوبه گیرب یوزبن خوش طلدلر . بربریله اوینماگه قلدلر
گُشَكْ اچندن چیقه گلدى شاهزاد . گوکلکن قاپب قزَكْ دُشَدِی آزاد
باقبن شهزاد چون کم گرلر . ایکسی صودن چفوین اردلر
طونلرینی قاپت تز چدلر . گِلَكْ بره وارب گیوبن اوچدلر
گوکلچوگی قاپلن اول چمدى . اول ایکسی گند بوکا بقىدى
بالکر قلدى صویا بَقَدِی طُرُم . بشلیب شهزاده چُق بالورر

وار امدى اسمايه امر ايله بولرده امر قيلسونلر
 حقايق ايلسون اظهار مظاهردن بلا احصا
 بقدر قابلیت هر حقيقه کیم آنی است
 آنی هر اسم فيض ايلسون عوالمدن ايدوب اجرا
 پچنکیم جمله اعيان وجوده گلملک استدی
 ديديلر قورقریز گیرو کیم ايرشمیون بزه لاوا
 مدبر اسی ايرشیدی دیدی پس اسم رب اول
 نظام ممکنات اولسون ايرشمیون صاقن افنا
 چو اسم ذات اشتتدی آنی ایکی اسی وزیر ایندی
 مدبر در برى برى منصلدر ايدرا ایفا

۱۰

* * * * *

* * * * *

کمال ای

(Vol. I, pp. 413—414). نظم (٦٧)

بو خان ایچره نچه خان قوندی کوچدی * بو نخته نچه سلطان قوندی کوچدی
 بو دنيا بر کهن کاروان سرادم * که نچه نچه کاروان قوندی کوچدی
 بو دنيا تکیه سده بر قونفسن * که بونه نچه مهان قوندی کوچدی
 قوسی اغليورق گلده گندے * آيت قنssi خندان قوندی کوچدی
 ۱٥ بولیادی اجل زهربه تریاق * بو شهره نیجه لفان قوندی کوچدی

برهان الدین بن جلال ارغون

(Vol. I, p. 425). غزل (٦٨)

آئینه جانان اولهلى جانِ حزینم * پرتو فگنِ شش جهتِ روئے زمین
 ۱٧ [گرمیت حاليله اولوب بردم دوران * هم جلوه چرخِ فلك و عرشِ برینم]

پس اول اسم باریدت تو ایما طلب قیلدی
 دیدی قادردن استک کیم آنک شانده در انشا
 آیتدی اسم قادر کیم مرید اشنده در اظهار
 آنک امرنده در اعیان آنک حکمده در افشا
 دیدیلر پس مرید اسنه که بیزی ایکل ظاهر
 دیدیکم اسم عالمدن اولور بو جننه امضا
 آیتدی اسم عالم کیم سرگ اظهار یکز معلوم
 و لیکن اسم ذاتیدر یلک سنجع اسما
 درلدي جمله ایما دیدیلر ذات اسینه
 سنگ حکمک در احکام سنگ امرگده در اشیا
 آیتدی اسم ذاتی پس بنم اول اسم اعظم کم
 دلیل بن مسماه کاو در الله ایدر ما شا
 مقدسدر آنک ذاتی تقایصدن تقایصدن
 مترهدر آنک نعمت ایرشکدن آگا آرا
 زی سلطان اعظم کیم کالیه زوال ایرمز
 جلالی کبریاستدن جمالیه خیال ایرمز
 جلالی پردهسنده سر طورک کیم بن فارم آگا
 گورمکم نیجه امر ایدر ایدرسز چونکیم استفضا
 پنشدی حضرت ذاته دیدی با رب [آل] با رب
 که سنسن عالم الاسرار سگا مخفی دگل انیا
 دیدی حضرت بن اول ذات که مستغفی مراتیدن
 حقایقدن مظاهردن نه سرما بگانه ضرما
 ولی چون افضا آیتدی حقابق جمله امدادن
 پس اسماز طلب قلداری که سن قیله سن استعطا

(Vol. I, p. 368). (٦٥) ریاضی

حق تعالی آدم اوغلی اوزی در * اوتوز ایکی حق کلای سوزی در
جمله عالم بیلکه الله اوزی در * آدم اول جاندر که گونش بوزی در

یازبیحی اوغلی محمد

(Vol. I, pp. 407-410). (٦٦) رسالت محمدیه دن

لَهُ الْمَلْكُ لَهُ الْحَمْدُ لَهُ الشُّكْرُ لَهُ التَّعْمَلُ
لَهُ الْخَلْقُ لَهُ الْأَمْرُ لَهُ النَّصْرُ لَهُ الْأَلَّا
غَنِيَ بِاللَّذَّاتِ أَيْدِي أَوْلَ حَقٍ وَجُودِي مُخْصٍ أَيْدِي مُطْلَقٍ
صَفَاتٌ أَسْمَابِدِي مُسْتَغْرِقٌ هُوَيَّدِي اسْتَعْلَانٌ
كَهْ دَاتٌ أَنْكَبُونَ اسْمَدُر وَجُودِي خُودٌ تَجْلِيَدُر
اِیکیسندنَدِه عَالِیدَر بُو در بِیل نَکْتَهَ غَرَّا
صَفَاتٌ حَقٌ مَطَالِبِدِي أَكْأَا اَسْمَا مَرَابِدِي
حَفَائِقَ أَكْأَا رَابِدِي بَكْلَى اِیَّدِي اسْتَدِعَا
كَهْ نِیَّهَ نِیَّهَ بَاطِنَدِه نِیَّهَ غَبِّ خَرَائِدِه
نِیَّهَ وَحدَتْ سَرَابِدِه عَدَمَدِه فَالْمَشَرِ عَمِيَا
بِلَ صَدَرِي مَعَلَّابِزَ چَهَ صَاحِبَ قَدَرِ اَعْلَابِزَ
وَلِکَنْ سَرَّ اَخْنَابِزَ گَرَّکَدَر بِیَزَه اسْجَلَانَ
چَوْ سَرَزَ بِیَزَه اَسْاطِنَسَر بُو گَونَ بِیَزَه سَلَاطِنَسَر
بِیَزَه اَنْوَار بَاطِنَسَر بِیَزَه قِيلَکَ وَجُود اَعْطَا
اَگْرَ بَرَ اَوْلَوْزَ ظَاهِرَ اَوْلَاسِر سَرَزَ دَخَنَ ظَاهِرَ
بَولِنَه شَرِعَتَ غَرَّا بَلِنَه حَمَتْ زَهَرَا
بَوْفَ اَشِیدِیجَكَ اَسْمَا دَرَلَدِي بَرَ بَرَه جَمَعَا
دَبَدِیلَر رَبَّا حَقَّا تَجْلِيَنَ اَیَتْ بَلَا اَخْفَا

وله ایضاً،

(٥٨) ریاعی (Vol. I, p. 367).

ای رُخُنگ عشقنگ سرگردان فلک * یوزیگه فارشو سجود ایلر ملک
حسن ایچنگ فرد و یکناسگ نه شک * هر کشیگ نقدینی چاقر محلک

(٥٩) ریاعی (Vol. I, p. 367).

ای حق هر یرده ایدرسن که وار * سنگ بس حق وارمش حق سنگ وار
انیانگ سریغی بیلمزده وار * قسمت اولز دیوه راح خوشگوار

(٦٠) ریاعی (Vol. I, p. 367).

۰ بولشم حق انا الحق سویلرم * حق بنم حق بنگ در حق سویلرم
گور بو اسراری نه مغلق سویلرم * صادقر قولده صدق سویلرم

(٦١) ریاعی (Vol. I, p. 368).

طلالشم شول بجهه کیم پایانی یوق * بانشم شول بجهه کیم خسراپی یوق
بولشم شول بدری کیم نقصانی یوق * گیرمشم اول شهره کیم ویرانی یوق

(٦٢) ریاعی (Vol. I, p. 368).

دنیانگ اهلندن او صاندی گوگل * غفلت او بقوسدن او باندی گوگل
۱ حقی اینجتمکدن او تاندی گوگل * حقی دوتدی حقه دیاندی گوگل

(٦٣) ریاعی (Vol. I, p. 368).

گل مُحيط عشقه بسر کر طاله گور * وحدنگ سری ایچنگ فاله گور
آدمه قیل سجه کبری صالحه گور * اوله شیطان دوشمه مکرو آله گور

(٦٤) ریاعی (Vol. I, p. 368).

گورشم هر شید حق مطلق * گر دگلسن لا شی ایتمه حقی
کیمکه حقی بولمده اولدی شقی * گل که طوفان اولدی استه زورقی

وله ايضاً،

(Vol I, pp. 365-367). غزل (٥٧)

دائم انا الحق سویلر خندن چو منصور اولشم
کیدر بني بسر دار ایدن بو شهره مشهور اولشم
قبله سیم صادقلرگ معشوقیم عاشقلرگ
منصوریم لاپلرگ چون بیت معور اولشم
موسی بنم کیم حقله دائم مناجات ایسلر
گوکلم تجلی طوریدر آنگ ایچون طور اولشم
ایردم فاشگ معراجنه کیم قابو قوسین اولددر
وصلت شبته گور بني سرتا قدم نور اولشم
بزم آزلده ایچمیم وحدت میینگ جرعنیم

شول جرعنی دن کیم تا ابد سر مست و مخمور اولشم
ای مهر بوزگ و الشخی و اللیل ایش صاچگ فرا
لعلک بگا دارالشنا اولدر که رنجور اولشم
هر یاگه کیم دونر بونم باری گور آنده گوزمر
چون بو غمگدن غم یدم شادان و مسورو اولشم

اول شاهد غیب بنم کیم کائانگ عینم
اول نطق ریانی بنم کیم دلده مذکور اولشم
چون اون سکر بیگ عالمه اولدی وجودم آینه
اول صورت رحمت بنم کیم خلقه مستور اولشم
اول گزلو گنجگ سریم کیم ظاهر اولدی عالمه
اول گوهرم کیم گون کی عالمه مشهور اولشم
چون بن نسیم گوهرم گنجم سره فاش ایدم
بن بسر دلو دیوانه گور کیم نه معور اولشم

١٠

١٥

٢٠

٢٢

وله ایضا

(Vol. I, pp. 364—365). غزل (۵۶)

شول نام آیش بوزندن چونکه رفع اولدی نقاب
 ظلمتگ دورانی چگدی ظاهر اولدی آفتاب
 لبرگ جامِ میندن جمله اشبا آسِریش
 طبیب ای پاکیزه ساقی بارک الله گلاب
 ای یناغنگ حسرتندن جنتگ قلبده نار
 وی دوداغنگ شربتندن کوثرگ عینده آب
 ای رخنگ حمرا گلندن لاله‌نگ جامنده می
 وی گوزنگ سودا میندن نرگسگ چشمند خواب
 حق تعالی‌نگ کلامی صورتگ نفسیری در
 ای بوزنگ إِنَّا فَتَحْنَا حَدْنَ اَچْلَدِی بو باب
 کرپیکنگ فاشکله زلفنگ حق کتابی در ولی
 اول کتابی کم بیلیر منْ عِنْدَهْ عَلْمُ الْكِتَاب
 صورتگ لوحنه بازیش حروف بیلین
 بیلندی صوم و صلانگ صاغشن یوم الحساب
 آب حیوان در دوداغنگ روح قُدُسی در دمگ
 صورتِ حق در بوزنگ وَاللهُ أَعْلَمُ بِالصَّوَاب
 قبله حاجات ایش لعلگ مگر کم عاشه
 هرنه کم قبده نهان و آسخنگ گلدي جواب
 دلبرگ بولنده ای سالک ایکیلک پرده در
 منلگ رفع ایسینجه آرادن گنمز حجاب
 ای نسیمی سجن قیل اول ماهه کم حقدن سکا
 وَاعْبُدُوا آیاتِ وَاسْجُدُوا وَاقْرِبُوا گلدي خطاب

۱۰

۱۱

۱۰

۱۰

۱۱

وله ايضاً

(Vol. I, pp. 363—364). غزل (۵۵)

ای بوزگ نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ ای صاچَکْ قَعْدَ قَرِیبٌ
 ای بشر صورتلو رحمان ای مَلَک سیا حیب
 والهم حُسْنِکُن ای زیحان صاچَکْ مُنْفَعِلٌ
 جتَّکْ باعنه ریحان سنبَلَکْ چیننده طیب
 زلف و رخسارک دُر رحمان عَلَیْ الْعَرْشِ أَسْتَوی
 کعبه نُکْ محرابی فاشَکْ فتنملو عینک خطیب
 عیبر افشار سنبَلَکْ اسراری اولدی آشکار
 گلدی روح الله و منسخ اولدی زُنار و صلیب
 صورتَکْ لوحنده اندردی کتاب جبرئیل
 ای جمالَکْ حق کلامی إِنَّهُ شَيْءٌ عَجِيبٌ
 عاشقَکْ اسراپیش حقی بلن عارف بلور
 آشنا حالن نه بلسون نفسی بلز غریب
 کیم که سوداسدن اولدی صَبِرُو شهلا گوزلرک
 شربتی شیرین لبَکْ در عیسوی نطفَکْ طیب
 خوبلرک عشقدن ای زاهد منی منع ایله
 چونکه عشق ایتدی بکا روز ازلک حق نصیب
 ای ادیب چوق ویرمه آدابکن اهل وحدت
 اپس اول نیپون که اهل وحدت حق در ادیب
 جتَّ عدنک گلستانی بوزگ در شک دگل
 ای گلستانکه روح الله و رضوان عندهیب
 ای نسیع چون رقیبک فضل ایش یعنی الله
 لطفیله قهر اولدی واحد هم حیب اولدی رقیب

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

جانیسین یا آدم اوغلی ای پرسه رخساره کم
 صورتگ نقشند انسان واله و حیران اولور
 صانعگ احسانیدر حُسْنگ نعالی شانه
 قادری کامل اولانگ عادل احسان اولور
 ۱۰ یا رب اول پاکیزه جوهر کم بشر در صورت
 فنی عالمدن گلور آدے نهند انسان اولور
 گر صاچگ چیند مسکن ایسنه گوکلم نوله
 اهل توحیدگ مقامی روضه رضوان اولور
 صورتگ هر شید چونکم ظاهر اولدی اے گوش
 ۱۱ کم دیدی حوری گورنیز یا پری پنهان اولور
 ای که مشکل در دیش سن واصل اولنیه یاریله
 قوی سنی سندن گسل کیم مشکلگ آسان اولور
 گل نه چیچک در کم آف بگردم رخسارگه
 فنی گلزارگ رخچ نک برس گل خندان اولور
 ۱۰ نفسه هر کسه کیم بلدی و بولدے ربف
 عارف رب اولدی ادی عبد ایکن سلطان اولور
 کل شی هالک وجهگدت ایری شک دگل
 گور بو وجهی کم نه وجهگ وجهنه برهان اولور
 دوشدی سودایه گوکل آشته زلفگ دامنه
 ۱۱ دوشین شول عبرین زنجیره سرگردان اولور
 صورت رحمانه انکام ایلدے دیو رجم
 احسن تقیه بجهه قلمیان شیطان اولور
 ای نسیی آب کوثر در مگر نطفگده کم
 ۱۲ هر کم ایچر اول شرابی مست جاویدان اولور

عشق‌گ حديث گل ایشیت افسانه‌یه آدمه کم
 فرآن صanan هر واعظگ نقلی اوزون افسانه در
 دوشز خمارگ رنجنے وحدت میندن تا ابد
 شول مست حق کم ساقیسی اول نرگس مستانه در
 شیرین لبی در دلبرگ وحدت میگ پیانه‌سی
 ای زاهد اول پیانه‌دن مست اول که خوش پیانه در
 شول صورت رحمانه اول ساجد که مردود اولمده
 اول اهل حق کم سجدسی اول صورت رحمانه در
 عارف بلن در ربی گل ریگ گور عارف اول
 شیطان گبی حقدن بو گون محظوب اولان بیگانه در
 مشکین صاچگ زنجیربند دوشدی نسیم اے صنم
 زنجیر زلگ قیدنے صید اولیان دیوانه در

۱۰

۱۰

وله ایضا

(Vol. I, pp. 361-362). غزل (۵۴)

عید اکبر در جمالگ عیده جان قربان اولور
 آب حیواندر دوداعگ هر کیم ایچر جان اولور
 گرچه عشق‌گ مسکن در گوکلگ ویرانه‌سی
 گنج بی پیانه لایق قنده هر ویران اولور
 ای فاشگ محراب و بوزگ قبله ایهات اهلنه
 عاشق‌گ بیت المرام صورت رحمان اولور
 صورتگ اسراربی زاهد نه بیلسون با فقهه
 قل کن بالله محرر قنده هر نادان اولور
 ای فاشکله کرپکگ مشکین صاچگ ام الكتاب
 اهل توحیدگ امام و مرشدے فرآن اولور

۱۰

۱۰

دریغا قافی اول سرو سمن تن * یقلدے طبرگه اولم یلندن
 قنی اول ناز اهلی نازینین یام * نجاسی قیدے آگا چرخ غدار
 تیغی گوز یشو بره یودیلر * عییر و عیبر اوستینه قودیلر
 قرشدی خاکله اول گوهر پاک * قبا پیرینه جانلر اتلر چاک
 ددی و حسرتیله سعدے ساغو * بلان ییکی دلندن یغدے آغو
 بو طک اول خدیچون دیدی بوز سوز * نتاسی یانب اوبلادی اوزے کون
 چومشکین زلف و خالن آگدی درحال * قرارب بوزی تیته اولمده لال
 چو فرهاد اول کلای گوش قلدی * صناسن زهر قانل نوش قلدے
 روان اندی بوشش ییکی بگدن * کلکن الدن و کندوبی طغدن
 ۱۰ قیادن قاره طغ ییکی یقلدے * دریغ و حسرتیله آه قلدے
 بوز اورب پیره دیدی قافی شیرین * بو آجیله و پرده جان شیرین
 طریلشده قوشی بو طار بیادن * فضای عرشه عزم اندی هوادن
 بلوردی جانگ نن در جمایی * جمای گندی گونزله عذا بی

نسیمی

(Vol. I, pp. 359-360). غزل (۵۲)

شیرین حدیشک هر برے بر گوهر یکدانه در
 شع رخک انوارنیه آئے ایله گون پروانه در ۱۰
 بوزگ در اول تابان فر کانوار نابندن آنگ
 خورشید و ماهگ مشعلی دام طوشش یانه در
 نسیم ایله سجاده بیه الدن براق اے مدعی
 شول زلف و خاله باق آنی گور کم نه دام و دانه در
 عاشقلرگ جانانه سی خدر حفه و پر جانگی ۲۰
 نیچون که جانسر فالیسر اول جان که بی حانانه در

چو بولسلاریدی اقبال و بختی * بر انسلردى اول گون ایکی بختی
 آکی جانبی طورمش حور و غلامان * نتاکم روپه جنده رضوان
 اُنورمش باربد عودیله دمسار * نیکسا شوق سازیله هم آواز
 لمب شیریندن اول صوکوثر اولیش * بنت قامشلری نی شکر اولیش
 بوزندن شاهک اولب عکس رخسان * زلال ایچه صن لعل بدخان
 بو لعلک ذوقن اندکجه نصوئر * صولانب اغزی اولر قندیله پُر
 یودینور اول لمب جلابه فارشو * صناسن تشهه دلر آبه قوشو
 شهک اول حاله عواد دمسار * مناسب بر غزل قلدے سر آغاز
 (غزل خواندن باربد از زبان خسرو مناسب حال)

دل و جان اول لمب مرجانه تشهه * صناسن قورو تن در جانه تشهه
 ۱۰ فرردى بقُرم اول حسرنده صنکم * صررمش سبزه در بارانه تشهه
 اسرگه جان ویر ای خضر سیراب * سکندر چشم حیوانه تشهه
 زلاله دهر مالامال اولورسه * گوزندن صنغل کم قانه تشهه
 [لبک عشقینه دل خون دل ایچر * روادر چونکم اولدی قانه تشهه
 سراب اولدی بکا لعلک شرابج * صودن نیچه بر اوده یانه تشهه
 ۱۰ بو حسرنده گوزمر یاشنک گوکل * صناسن غرقه در عمانه تشهه]

وله ایضا

(۵۲) خسرو و شیرین دن (Vol. I, pp. 334—335).

پس اول گرکسلن گوک گوزلو قاری * فرا فرگالین شر سوزلو قارے
 قوشاندی اول بولاچون بولدی فرمان * ایرشدی بیستون طاغینه بی جان
 گلوب فرهاد قاتنده اوتردے * بِرَزِيرْمِرْدِي و گوکسنت اوتردے
 که ای مسکین کنچون بونجه زحمت * دُن و گون جانکه جور و مشقت
 ۲۰ ددی چون تشهه دل وَن لعل یاره * قلورون طاغ و طاشی پاره پاره
 دکنکن گل ویرن طشدن زلالی * بکا بو طغده گوستودے جمالی
 ۲۲ پس اول نخ اشلو قلدی بر صوق آه * که شیرین الْدی فرهاد اولمز آگاه

دوکلور گوزلری یاشی مطر وار * که یعنی بُرْج آییده قمر وار
نه طوری بلدى و نه قونه بلدى * نه ایلارو نه گیرو دونه بلدى
مجالی قلدی نه آونه سیران * اصردی پرمغینی قلدی حیران
سیبر اول نظردن غافلیدی * که سنبل نرگسینه حایلیدی
چو گندی گون بوزندن ابرمشکین * گوزن اچدی و گوردی اول نگارین
ها گوردی بزر پر عقابه * درک اولمش درر سرو آفتابه
بو شرم و خوفله اول چشم آب * شورمه دتردی کم صوده مهتاب
اول آی بولادی بوندن غیری چاره * که گیسولارت ایدندی ستاره
[منیر ایلر مهی شعراء دیجور * نجه اولسون گنیش شعریله مستور]
بورندی صحیرین اول نظرده * گجانی گدزه ایلادی پرده

وله ایضا

(۵۱) خسرو و شیرین دن (Vol. I, pp. 332—333).

مگر بر گون شه فرخند اختر * که یعنی خُسْرُو خورشید منظر
تاشا عزمنه قلمشده سیران * سوار اولمش بهله اول شاه خوبان
یانجه هر کموک بر شاه وار در * قو بردنه تاشا گاه وام در
گزب متنل متنل دشت و طاغی * قلورلرده تفرج باغ و راغی
اررلر اول صویه که آدی آرس در * بیری مشکین هواسی خوش نفس در
گورلر بر زلایل پاک و صاف * گوکل دردینه در کاف و شاف
طلو نیلوفر و سوستنر اولمش * کامرے سبزه و گلشنلر اولمش
گله قرشو گوز اچمش نرگی مست * چچکلر بغلش صف دست بر دست
اگوز ابردو کجه سبزستان و گلشن * اراده اول اولو صو پاک و روشن]
صونی ویرمش لب لعلینی لاله * اورر دندان دُرَن آگه ژاله
بگندی اول مقای بو آگی شاه * بویردیلر طوئلده خیه خرگاه
قوللدی تخت شاهی چگدی پرویز * مهیا قلدی عیش اسبابی نیز
یانده اول نگار زهره منظر * صناسن مهرله ماه منور

دیش فرق ایلَتْ حقَ عَبَدَنْ * که تنزیهٔ در اللهُ حَدَثَنْ
 قونُک حاصلی اول در موجهٔ * که مُحَدِّث در حوادثِ مُتَّهَهْ
 جمالی بردر گر چوق در عبارت * قو اول حُسْنَه ایدرلر اشارت
 آگرچه بوقدر وحدتِه قسمت * بیان اول رسه قلش اهلِ حکمت
 که اولور اوج مرتبه توحید مطلق * بری علم و بری عین و بری حق
 سوزی علم اهلنُک برهان ایله در * ولی عین استهسُک وجдан ایله در
 اولور توحیدِ حق مخصوصِ واحد * نه فائل بول بولور آگانه واجد

وله ایضاً

(٥٠) خسرو و شیرین دن (Vol. I, pp. 328-332).

مگر قوندوغی یر پرویز شاهُک * یقْبَقْ متنی پیدی بو ما ها هُک
 شو حالتِه که شیرین شکر بار * یونزدی بُرْج آییده قمر وار
 گزاراک ایرشور اول سبزه زاره * تفرُّج ایدرلک قیلور نظاره
 گورر جنت صفت بر تازه گلشن * آفر صو آب کوثر بیگی روش
 اگاج ایچنده بر شبرنگ بغلو * غنیدن خنگ چرخگ بغری طغلو
 بر ات کم خسرو خورشید سیما * بو رسه بنده برباد پیما
 گلورک ارخون ارخون گوردی ناگاه * صو ایچنده تجلی قلدی بر ماه
 نجه ماه کافتاب عالم افروز * ایرشنه سایه سینه اوله بهروز
 صو ایچنده جهانه برق اورر نور * صو آنی اول جهانی نورله بور
 گله سچمیش بنفسه دانه دانه * اورر سنبللره دندان شانه
 تی گنجینه قلش صو اچنی * بو گنجه تارومار اتش سچیف
 گرو قلش الی اول ماری در پیچ * که یعنی سحردر او شنکوز هچ
 بنا گوشن گورب اندوکه جوش * صوبی زلندن اتش حلته در گوش
 چو آشته در و شوریه تدبیر * دگل حلته که قلش بند و زنجیر
 سچلدقده تن بلورنَه آب * صن ایدر پرده در دن نور مهتاب
 گورنده کده شها اول ماء دلکش * گُش او لمیشدی شه یعنی اتش

نعره سی غرّنده رعد و قمچیسی رخشنده برق
 قیلیجیدر صاعقه آندوغی او خدور ر شهاب
 بنم و رزمگ رونق و بخت و تختنگ زینتی
 خلق اچنده اولدرر و اللہ اعلم بالصواب
 دولت استرسک بو شاهوگ صحبتندن احمدی
 اولمه غایب بر نفّس کم دیدلر مَنْ غاب خاب

شیخی

(49) خسرو و شیرین دن (Vol. I, pp. 326-328).

در مراثب توحید

گل ای دل مطلب اعلی آرارسک * بِل ای جان مقصد اقصی صورا رسه‌گه
 که توحید اولدی اعلی مقامات * بودر اقصی غایات کرامات
 دیش هر طائفه عقل اردیگجه * بصیرت نوری قوت ویردیگجه
 آنگ و صفتک چوق رمز و اشارات * کی ذوق کی علی عبارات
 و لیکن حق توحیده حقیقت * بول ایرمدى اصحاب طریقت
 که زیرا بحر کم پایانی یوقدر * احاطه ایتمگن امکانی یوقدر
 شولر کم عقل و عالمگ کاملی در * ایرشدیگ بو بحرگ ساحلی در
 ارم باخن نه بیلسون برگ ترہ * گونش جرمین نیجه شرح ایده ذرہ
 تعالی شانه عما یقُولون * تَرَزَه ذاته مِمَا یُشِرُون
 عجب بو نیجه که ایدرلر بیانی * دخن مستور در حقگ عیانی
 که زیرا پرده نوری در ضیاسی * ظهورندن دُرر غایت خفاسی
 ولی کشف اهلنگ نبیه گگاه * ایدر طالبی متنزلدن آگاه
 اشارت کم اولور وجدان ذوق * گتورر وجد و حاله اهل شوقی
 نته کم دیدی نفی ابدن مُضایفات * که التَّوْحِيدُ إِسْفَاطُ الْإِضَافَات
 ه ایدر کم سه کم صاحب قدم در * حدث نفیله اثبات قِدم در

وله ایضاً

(Vol. I, p. 296). غزل (۴۷)

نه مظہر سن که اولدی سرنسر نور * که یو خدر گونک داخی اولندر نور
سنی گورال اولدی باکه روشن * که بوزگدن الور شمس و قمر نور
نفس مہرگدن اوردی صحیح آنچکون * صناسدن طلُو در بحر و بسر نور
چمودگدن شام اندک مایه ظلت * بُزوگدن صحُدم بر مختصر نور
* جمالوگ گونش انسه نخلی * اوله عالمده هر ذره که وار نور
بُزوگت محشده آچرسه نقابی * طولا اوچدن اوجا نار سفر نور
آنچکون احمدی عشقگده یانر * که شع اوسر پیغیخ سرنسر نور

وله ایضاً

(Vol. I, pp. 297-298). غزل (۴۸)

میر سلمان عز نصرن چون اچر جام شراب
صورتینگ چشمہ سندن نور ایدر التهاب
روشن اولور گون بگ سر سقاہر رَبِّهِم
چونکه کندو قلّازیه صونه اول جام شراب ۱۰

اچن اول ساغری نور اندکجه غیبدن
ایهَا آسلطَان هنالِک دیو ه اردی خطاب
مجسِ جشتر آنُوگ حور رضوان حاضر اوش
داخِ نقلیه شراب و شعله چنگ و رباب ۱۵

کمدر انکه برابر باده نوش ایدن که آنُوگ
جرعه سینگ بیری بیک عقلی ادر مست و خراب
نجه کم چوخ ایچریسہ عقلی کامل تر الور
بلزم شکری ایچر آب حیوان با گلاب ۲۰

رزم اچنده این اکه صانه مزین و زحل
بزم اچنده گورن آنی دیمه ماء آفتتاب

وله ایضاً

(Vol. I, pp. 294-295) غزل (۴۵)

نه یوزو^گن نظیری مهر و مه وار * نه آغزو^گن پیک درج در شهوار
ضچو^گدر دسته ریحان و لیکن * بنوم بختنم اولشدرا سیه مار
گنه بولادین آلور جان و غمز^گ * نوایدی حال اولسیدم گه کار
اَریم مقعده عشقو^گ بولنده * اگر اولسیدی بختنم آنی رهوار
لبو^گ وصفنک در ذکر گوهر عیب * بگو^گ فاتنده در ذکر شبه عار
بنفسه زلفو^گ سوداسیله * بو گوکلم گه پریشان دور گه زار
جمالو^گ دعا^ی احمدیبو^گ * که اولسون حق جمالو^گ نگهدار

وله ایضاً

(Vol. I, pp. 295-296) غزل (۴۶)

اولکه یوزو^گن گل زلفو^گ ریحان ایلش
بو پریشان گوکلی عشقو^گ حیران ایلش
صورتو^گ ماهینه هر کشی بر نسنه دیر
روشن اولکم حق آنی صعنده برهان ایلش
آغزو^گ وصف نجاسی گانزی پیلم دله
چنکه حق بو گوهرو^گ رازینی پنهان ایلش
گوزو^گ آشوب و قتور ایچنده در بو گون عجب
اشو جادوی سیه دل گوزنه قان ایلش
خرس و اسکدر طلب سن انسلا کم صُنح حق
زلفو^گ ظلمت لبو^گ آب حیوان ایلش
صاجنونک بر بندف چوزمش صبا بیلی صباح
اول نفس در کم هوای عین افتاب ایلش
سنبل و ریحان و نرگسله بُزو^گ یزین
احمدی بی بو گلستانه نساخوان ایلش

وله ایضا

(Vol. I, p. 293). غزل (۴۳)

ایلت بنم سلامی دلداره ای صبا * عرض ایلکل پیامی اول باره ای صبا
طاغت بنفسه چلرن گل یاڭع اوسته * صحفل عیرب و عیبر گل زاره ای صبا
پنهان وَ بَرَدْن طاپوسینه وَ أَرْدَسْك * گُشَّرْمَه کندزوڭ اغیاره سن ای صبا
سن گُرْلُو رازی سَنِ مُحْمَّمَ بَنِ اَيْلَدْم * بالله ایتمه رازی دیاره ای صبا
ه بیچاره لوغى بِنُوم اول باره عرضه قل * باشد که بوله دردمه برچاره ای صبا
دیگل که احمدی بِنْجَه زَخْ اورسن * غَيْمَاز غَنْزَلُو گُوزی مَكَاره ای صبا

وله ایضا

(Vol. I, pp. 293-294). غزل (۴۴)

هر کیم گُرْوُگَه صید اوله مست و خراب اُلور
هر کیم چَچُوكَه قید اوله بى خور و خواب اُلور
گیم چچوڭلَه شب قدر اولور و برات
گونم بوزوڭلَه شرفِ آفتَاب اُلور
بولم دیت طوطاغوڭه وعدگلَه دست رس
آب حباتی گور كە آڭه نېچە سراب اُلور
گوڭلۇم چچوڭلَه اولدى پريشان وقت شام
حال غریب اولن گىشلارڭ خراب اُلور
گوزدن يشوم بىڭي بو وجودى دُشْرِمِش
باڭه گرگىز اول كە آرامىدە مجانب اُلور
گچە قَنُوم دوکر بُزُوموڭ صوپى در يشوم
كَم اول دررَكَه أُودُمَه بِرْ فَغَرْ باب اُلور
يارى گرگىسە جَوْرَنَه صىر ايله احمدى
كَم مُذْنِيَلَه خون جَكَرْ مشكِ ناب اُلور

طوبیدیلر آنی کم و رمشدی * بی تعب آبِ جانه ارمشدی
چونکه آول آکا قونلشدِ تعیین * لا جرم روزی آکا اولدی همین
نسنه کم کیشیبه قسمت قالمیا * بی گان اول هرگز لا گرمیا
نسنه کم بسر کیشیبه اولا نصیب * بی تعب الیه گدر عن قریب
ظللت ایچنده سکندر چکد رخ * رخ آکا قلدى و خضر ایلند گنج
قسمتی که حق اده ایرخسی اولنر * کمسنه رزقن کمسنه آلمز

وله ایضاً،

(Vol. I, p. 292). اسکدرنامه‌دن (۴۲)

شیدن اسکدر وفات خود از درخت،

اول ارادن چونکه گندی شهریار * گلداری بر صحرا یه طولو مرغ و زار
اورتهده بتمش بر آغچ سایه‌وار * دیدگُ آنی طوبی در مگر،
اول اراده قودروین بارگاه * اول آغچ دیپندَ یتدی اول گیجه شاه
چونکه چگدی گیجه‌نگ نصفی نام * فامو اویسی غیر حی لا بنام
اول آغچ ناله ادوین زار و زار * ددی ای محنت چکچی شهریار
نیجه یورسدر سنی بو حرص و آز * مال چوغی نه آصی چون عمر اوله آز
عمرگ آخر اولدی پس نه در سبب * کم قلورسن دنیابی بولیه طلب
چونکه گوردگ دولنگ بولدی کمال * اول کماله بلکه ایریشور زوال
پادشهلق سوردگ اون دُرت بیل نام * بر گون اولمگ جهانده شاد کام
بونجه جمع اندگ و لیکن پیدوگ * اولم و ایروغه قاله دیدوگ
اوش گدرسن قلور ایرخلاوه گنج * سن چکرسن اراده بیهوده رخ
ای دریغا درد سنگ * کم ایریمز اولدی الگ گھنگا
شاه ایخدن چون بوسوزی ایتدی استماع * صانکه ددی تن جانبه الوداع
گندی خسته اول ارادن صیخ دم * خُشک لب اولش گوزی طپطولو نم
گیجه گوندوز سوردی بر مُدَّت نام * تاکه ایردی ایرانه شاه نیکام

بُندن آگه گرچه آز منزل درر . لیک بول او جدن او جا مشکل درر
 شاه دید حق بزه آسان اده . مشکل و آسانی یکسان اده
 رخ قاتنه قونلشدیر چو گنج . گنج اساین نولا چاکرسه رخ
 چکمیخه عشق بولنده بلا . مکن او لز کم گوره معشوق الا
 . پس سپاهیله سورپین گم راه . ورد و ظلمت اچنه گرد شاه
 گندلر ظلمت اچنه بر زمان . بر گجه برابر قوپدی ناگهان
 غرش اندی رعد و رخشان او لد برق . صانه سین کم اوده بندی غرب و شرق
 بحر دوکلدى هواند موج موج . سیللر بورپدی بردن فوج فوج
 شویله طوفان پید کم طوفان نوح . فتح ابدی آنوگ فاننه اول فتح
 ١. ظلمت اردی ظلمت او سینه قدم . صانه سین کم قوپد ظلمات عدم
 لشکر و شاه اشلینی بوزدلر . بورپیکن بر برندن ازدلر
 چونکه گرمزلدی بر بین عیان . ازدلر بیری برندن بی گهان
 خضر که اول بولن او پدی کختدا . بالضروره شاهدن دشید جدا
 کمی اول خلقگ اندی سیل غرق . کمین الدی بیل و کمین یقدي برق
 ١٥ کمی آزدی آندن بُلنا د نشان . کم اُلی بیا دری میدر عیان
 چونکه بو اشلا گرد بُلید شاه . کم بولناد بولن از صوبه راه
 نسه کم کیشیه قیمت او لیما . گرچه چون جهد ایه آنی بولیما
 چونکه ناچار او لد گبرو دُند اول . لیک بولن دی اول کلدوگی بول
 گیداریکن او غردیلر بر بیره . کم طشی گوهردی آنوگ یکسره
 ٢٠ کمی یاقوتیدی کمی لعل ناب . کمی پیروزه دوکلش بی حساب
 هریکا گوهر دوکلش شب چراغ . روشن او لش گوهرگ نوریله طاغ
 شاه و لشکر اول گهردن بی کران . گوترب او لدیلر اورادن روان
 جهد ادب چون بوردیلر بر زمان . چقدلر ظلمت ایچندن ناگهان
 گرگدلر کم لشکروگ بر نصفی پاک . قالبی اوراده او لشدر هلاک
 ٢٥ خضر استایو بانل بولنادلر . ناریه وارمشد ورر بل مادلر

نه بولرده وار در اوصافِ بشر * نه بلوولر کم نه در دیندن اثر
 ریگ اجزاسینه وار دورر شمار * لیک بو خدر بونلره ای شهریار
 بو ایک طاغنگ آراسی در یقین * گچاچک بوللری ای شاه زمین
 داخی بولدن بوق بُلاره ره گذر * چاره ایلسون بو ایشه تاجور
 که اولار شه دولته خلق شاد * ه اولا آدی شهگ خبریله یاد
 هر کیمسیک خیرله آدی یاد اولا * دُنی و عنقی ده روحی شاد اولا
 بز دخی دُرِشوب ایدِم مدد * ایک طاغ آراسن انسون شاه سد
 تا که بُلاره اولا اول سد حجاب * فتنهذن بو کشور اولایه خراب
 دیدِ شه کم شکر حقه که اول غنی * بی نیاز اندی خلایقدن بف
 اکمهدن باگه گرگز در مدد * یاردم اولسه تنگردن پاپله سد
 پس سکدر اوراده قلدی فرار * کارگرلر جمع ایتدی بی شمار
 دوکد سنگ و اهشیچون سیم و زر * خیریچون اول سدی یاپدی تاجور
 خیری صرف ایت مالی که اولسین کرم * گرمه آنی که آدگ اولایه لیم
 ایک طاغ اوستینه ایرنجه نمل * درد بر دیوار شاه نیکنام
 اخُرده آهنله مسدا سرسر * قلدی پر دیوار آراسن تاجور
 کوره‌لر کاُنین شاه عجم * هر طرفدن اورد اول دیواره دم
 آهن و مس قینیوبن اولد حل * طولدی سد اراکه قلدادی خلل
 تنگدن توفیق اولوبن ه مدد * اشیو رسه کم دم بغلنده سد
 یأجوج و مأجوج سدنت آکارو * قلدیلر هرگز گچامزلر برو
 لیک چون ایریشه فرمان احد * حشر یاخیته رخنه اولا سد
 یأجوج و مأجوج آندن چخلر * پیده اقليمی نامت پیغام

وله ایضاً

(۴۱) اسکندر نامه‌دن (Vol. I, pp. 290—291).

گم آندن داخی سورب شهریار * انه واردی که اولدی ظلمت آشکار
 ۲۲ دیدلر شاهه که ای شاه زمین * چشمه شول ظلمت ایچن در یقین

سلیمان سینق سندہ سکندر صورت سندہ
 نه صورت صورت یوسف نه یوسف یوسف سرور
 فلک شترنجنی اوتدگ سعادت ملکنی طوندگ
 نه ملکت ملکت دولت نه دولت دولت فیصر
 قپوگن قوللرگ بی حد ولی کنتر قوللگ احمد
 نه احمد احمد داعی نه داعی داعی چاکر

احمدی

(40) اسکندرنامه‌دن (Vol. I, pp. 287-289)

اکی طاغا اُغرَدی اول بولن شاه * هر بربتوگ قُلُسی تا اوچ ماہ
 ياختنه اول طاغلرگ شاه جهان * اُغرَدی بر قومه غایت ناتوان
 عورتی وار جمله‌سی عربان و خوار * اچلق الندن قو حیران و زار
 صورد احوالن بُلارگ پادشاه * دیدلر جاوید اول دنیاده شاه
 نیجه دونسه چرخ طُسنه بر قرار * تختگنی الله فلسون پایدار
 عربگی جاوید ایتسون لا بزال * ارمیون هرگر کالوگا زوال
 انس و جن و شیر پلنگ و ازدها * هیبتتوگ چنگکندن اولمدی رها
 فتنه دن قلدگ بو پیر یوزینی پاک * عدلگ آثاریله گلزار اولد خاک
 چونکه ای شاه صوردگ احوالومزی * ایدهلم نادر اشت حالومزی
 اوله کیم بو ایشه چاره بولسون * اشبو مشکل عقنه حل قیلسن
 وار بو طاغلردن آکارو بی کران * کوه و صحرا یا جوجه اولیش مکان
 گر عمارت ایدوُز گر کشت کار * یا جوج و ماجوج ادرلر نار و مار
 اشلری ظلیلله غارتدر قو * هرنه ایسلر خسارت در قو
 [فنه ارسالر ادرلر جور و قهر * یونلرگ ظلیلله دویز ایک شهر]
 آدی نصفجه او لاروگ قدی وار * آنه اولور بیری که نسلی هزار
 ۲۲ تلری پُر مودر ایلا کیم گُراز * پنجه و چنگال و سریز و دراز

گر دیلسز بولمسز اوددن نجات * عشقیله دردیله ایدک الصلات

وله ایضاً،

(Vol. I, pp. 247-248) مولد نبی دن

الوداع ای جان جانان الوداع * الوداع ای ماه نابان الوداع
 الوداع ای پادشاه عاشقان * الوداع ای سرور شاه جهان
 الوداع ای بليل باغ جمال * الوداع ای آشناي ذو المجال
 الوداع اے گوهر دُرّ ینیم * الوداع ای باعث نور عظیم
 الوداع ای شاه سلطانم بنم * الوداع ای درده درمانم بنم
 مصطفی دن عبرت آلک سردخن * برمز فالمیسر نگری حفی
 هرنه دکلو چوق بشارسه برکشی * عاقبت اولک دُرّ آنک ایشی
 امدى اولومدن گلک ایلن براق * ناسکه حضرتند یوزگر اوله آق
 آه الکدن موت سدن اه و واه * نه گدا قورنلور الکدن نه شاه
 فرقتندز آک پیغمبرلرک * حسرتند آه اول سرورلرک
 هرکم اوله عاقل و دولتلوا ار * واعظ نصیحت آکا اولوم یتر
 گر دیلسز بولمسز اوددن نجات * عشقیله دردیله ایدک الصلات

احمد داعی

(Vol. I, p. 259) غزل

ایا خورشیدِ مه پیکر جمالک مشتری منظر
 نه منظر منظرِ طالع نه طالع طالعِ انور
 جمالکدن جهان روشن دوداغنگدن زمان گلشن
 نه گلشن گلشنِ جنت نه جنت جنتِ کوثر
 یوزگدر آیتِ رحمت او زگدر مظہرِ قدرت
 نه قدرت قدرت صانع نه صانعِ صانعِ اکبر

گر دیلرسر بولسز او دن نجات * عشقیله در دیله ایدک الصلات
 برادرش جمله اولدی شادمان * غم گدوپ عالم یکیدن بولدی جان
 جمله ذرّات جهان ایدوب صدا * چاغر شون دیدیلر کم مرحا
 مرحا ای شمس نابان مرحا * مرحا ای جان جانان مرحا
 مرحا ای آفتاب عاشقان * مرحا ای ماهتاب صادقان
 مرحا ای ببل باغِ آست * جمله عالم عشقیله اولدی مست
 مرحا ای جان باقی مرحا * مرحا عشاق ساقی مرحا
 مرحا ای ببل باغِ جمال * مرحا ای آشناز ذو المجال
 مرحا ای رحمة للعالمين * مرحا اهلاً شفيع المذنبین
 ۱۰ مرحا ای عاصی امت ملائی * مرحا ای چاره سر اشغال
 مرحا ای عالی سلطان مرحا * مرحا ای کان عرفان مرحا
 مرحا ای ذات حقیق مظہری * مرحا ای انبیانک رہبرے
 مرحا ای آفتاب بی زوال * مرحا ای ماهتاب لا بزال
 مرحا ای طوطی باغ جهان * عشقیک ایله حیران اولدی جمله جان
 ۱۵ مرحا ای سرِ فرقان مرحا * مرحا ای درده درمان مرحا
 مرحا ای قرّة العینِ خلیل * مرحا ای خاص و محبوب جلیل
 مرحا ای ماه خورشید خدا * مرحا ای حقدن اولیان جدا
 مرحا ای جمله نک مطلوبی سن * مرحا ای خالفیک محبوبی سن
 مرحا ای پادشاه دو جهان * کم سنچون در بوکون ایله مکان
 ۲۰ ای رسالت نخنیک سن خانمی * ای نبوت مهرینگ سن خانمی
 ای جمالی گون گی بدر منیر * ای قو دوشیلری سن دستگیر
 [ای گوکلر در دینگ درمانی سن * ای قو دوشیلرگ سلطانی سن]
 چونکه نوریک روشن ایتدی عالمی * گل جمالنک گلشن ایتدی عالمی
 سن سک اوش سلطان جمله انبیا * سور چشم اوایما و اصفیا
 ۲۵ ملکِ معنی جمله فرماننگده در * عشق ارینگ باشی میداننگده در

بو گیجه سندن اویسر مصطفاً * عالم رحمت اویسر مصطفاً
 اولو دولت بولدگه ای دلدار سن * طوغیسر در سندن اول خلقی حسن
 بو گیجه جان و بر اصحاب دل * بو گیجه بنده در ارباب دل
 بو گلان علم لدن سلطانیدر * بو گلان توحید عرفان کانیدر
 ۰ بو گلان عشقینه دور ایدر فلک * بوزینه مشتاقدرر انس و ملک
 بو گلان اول شاه ختم المرسلین * صدر عالم رحمة للعالمين
 بو گیجه امر ایتدی حی و ذو المجال * کنه وارسه برادرش پر کال
 زین اوله حور و فصور و هم جنان * باغ رضوان دخی صحن گستان
 بو گیجه آنده تبیت ایتدیلر * جنتی جوهره تربیت ایتدیلر
 ۱ هم دخی حوری و غلامن هرنه وار * ایهله اول شاهه جوهرلر شار
 هم دخی جبریله امر ایتدی جلیل * طو قاپویی یاپ یا جبریل
 گلیسر در بو گیجه حق رحمتی * حق جلالندن گنوردی هیبتی
 بو گیجه اول گیجه در کم اول شریف * نوریله بو عالمی ایلر لطیف
 بو گیجه اول شاه ختم المرسلین * صدر عالم رحمة للعالمين
 ۱۰ بو گیجه دنیایی اول جنت قیلور * بو گیجه اشیابه حق رحمت قیلور
 بو گیجه وحش و طیور هم انس و جان * هرنه وارسه آشکاره و نهان
 رقصه گرمشلر طریله سرسر * کم گلور حق رحمتی خیر البشر
 و صفتی بو رسمه ترتیب ایتدیلر * اول مبارک نوری ترغیب ایتدیلر
 دیر امینه چونکه وقت اولدی تمام * کم وجوده گله اول خیر الانام
 ۲۰ صوصادم غایت حرارتندن قتی * صوندیلر بر جام طولوی شربتی
 فاردن آق ایدی هم صاؤق ایدی * لذتی آنگ شکرده بوق ایدی
 ایچدم آنی اولدی جسم نوره غرق * ایلامزدم نوردن کندوی فرق
 چون بنی اول نور مستور ایلدی * گوکلومی جانی مسورو ایلدی
 گلدی بر آق قوش قنادیله روان * ارقمه صبغادی قوتله هان
 ۳۰ طوغدی اول ساعته اول سلطان دین * نوره غرق اولدی سماوات و زمین

حق تعالی رحمت ایله آڭا * کیم بى اول بر دعا ایله آڭا
هر کیم دلر بو دعا ده بولنە * فالخە احسان ایدە بن قولنە

وله ایضاً

(Vol. I, pp. 243-247). (۲۷) مولود نبى دن

آمنه خاتون محمد انسى * اول صدقدن طوغىدی اول بر دانەسى
هەم محمد گلمسى اولدى يېيت * چوق علامتلر بیلوردى گلەدین
* چونكە عبد اللەدەن اولدى حامىه * وقت ایرشىدى هەنەه و ایامىلە
او لىگىچە كم طوغىدی اول خېر البشر * انسى آنە نىر گوردى نىلر
اون ایكىنجى سى رىبع الاولىڭ * اول دوشنبە گىچەسى ايدى بلۇڭ
دەدى گوردم اول حىيىڭ اناسى * بر عجب نور كم گونش پروانەسى
برق اورب چىدى آومۇن ناگەhan * گوڭلەه اىرىدى و نور اولدى جەھان
۱۰ اندىلر گوڭدن ملکلر صاف صاف * كعبە گىي ىلدىلر آوم طواف
دىدىلر كىيم اول نېئى مختىرم * گلېسەر در صاحب بىت الحرم
ھەمۇ اوزرە دىشىدى بىر دوشىك * آدى سىندىس دوشىيان انى ملک
گوڭلەر اچلىدى و فتح اولدى ظلّم * اوج ملک چىدى النىدە اوج علم
برىنى مشرقىدە دىكدىلىر روان * بىرىنى مغىرىدە دىكدىلىر عيان
۱۵ كعبە اوستونە بىرىن نەظەملىك * دىكدىلىر ھە آنى چوق نەكىرىلە
چون گووندى بڭا بىشىر يېيت * يالىڭىز حىرىزىدە قەلشىدەم ھېيت
يارلىوب دىوار چىدى ناگەhan * گلدى اوج حورى بڭا اولدى عيان
بلەم آنلىرىنىڭ اول خەلقىڭ بىگ * كم يېيت اولدى جەھانه گلەڭ
گلدىلىر لەطفيلە اول اوج مەجييەن * وېرىدىلىر بڭا سلام اول دەھىن
۲۰ عزىزىلە وېرىدىلىر بڭا سلام * سوپىلەلىر لەطفيلە بىر قېچ كلام
چورە يانومە گلوب اوتوردىلىر * مەصفاپاپى بىر بىرىنە مشتولىر
دىدىلىر اوغلۇڭ گىي ھېچ بىر اوغۇل * يارەدىلەلى جەھان گلش دەگل
۲۵ بۇ سېڭ اوغلۇڭ گىي قدرى جىيل * بىر انايە وېرىمىشىر اول جىللى

سليمان چلبي

(Vol. I, pp. 241—243). (۳۶) مولده نهی دن

الله آدين ذكر ايدهم اوّلاً * واجب اول در جمله ايشك هر قوله
 الله آدين هرکيم اول اوّل آشکا * هر ايشني آسان ايده الله آشکا
 الله آدين اوله هر ايشك اوّشك * هرگز ابتر او مليه آشک صوّشك
 هر نفسه الله آدين دى تمام * الله آديله اولور هر ايش تمام
 بى گر الله ديسه عشق ايله لسان * دوكلور جمله گناه مثل خزان
 اسم پاکن پاك اولور ذكر ايلين * هر مراده ايرشور الله دين
 جان و دلدن آکالم اول رازق * بزى يوقدن هار ايدين اول خالقى
 عشقيله گل امدى الله ديم * درديله گوز ياشيله آه ايدهم
 اوله كيم رحمت قيله اول پادشاه * اول كريم و اول رحيم و اول الله
 عالم و علام و غفار الذنوب * صانع و نواب و ستار العيوب
 اول دُرر الله و قدوس السلام * رب و باقى لا يوت ولا ينام
 اول دُرر هم پادشاه بي زوال * بي شبيه و بي نظير و بي مثال
 جمله عالم يوق ايكن اول هار ايدي * يرالدىشدن غنى جبار ايدي
 بر در اول برلگه شك يوق دُرر * گرچه ياكلش سوپلەينلر چوق دُرر
 هار ايكن اول يوغىدى انس و ملك * عرش و فرش و آى و گون هم نه فلك
 صنع ايله بونلرى اول هار ايدي * قدرتى بونلرده اظهار ايلىدى
 باربىنه حاجت فيلاوز سوزى چوق * بر دُرر اول آندن ارتق تىگرى يوق
 حشره دلک گر دنلىسه بو كلام * نىجه حشر اوله بو او مليه تمام
 گر ديلرسز بولمسز اوددن نجات * عشقيله درديله ايشك الصّلات

۲۰ اى عزيزلىر اشته باشلارز سوزه * بىر وصيّت فيلاوز الا سزه
 اول وصيّت كيم ديرم هرکيم طونه * مسک گى قوقوسى جانلارده طونه

(Vol. I, p. 222). تیوغ (۳۹)

بخششی آکلادم جهانه وایه یوق * یاردن او زگه بو خمارم آیه یوخ
ایکی عالمدن امید سرور دُرر * آندن ایری داخی هیچ سرمایه یوخ

(Vol. I, p. 222). تیوغ (۳۰)

سخیلیت دنیاده خوب آز ایش * نفعه کی راست آکلادم شهباز ایش
گوکلرره کلکنگه بو دنیاده * الا شاهین گوزلرک شهباز ایش

(Vol. I, p. 223). تیوغ (۳۱)

گوکلک گزلو بولسه بر ناسه در * عمر ایله اجل دخی هم کاسه در
دنیا بزمنه ایکی عالم دخی * عشق اری قاتنه هم بر کاسه در

(Vol. I, p. 223). تیوغ (۳۲)

بللو در حق قاتنه کردارمز * اویله کیم وار مسل و مردارمز
ساق و برگل المه طلو ایاخ * کیم گک بو گوکلدن ژنگارمز

(Vol. I, p. 223). تیوغ (۳۳)

گوردم سن نک اطیف نازک جوان * طاپکه اولسون فدا جان و جهان
ا. قطره جه اطفنگ بزه ایرر بولسه * قطره نک اوله قاتنه بیک عان

(Vol. I, p. 223). تیوغ (۳۴)

صحبت ایتدک بو گیجه شول یاریله * شول فرا قلیچی گوزلری عیاریله
آنی قیلنالر آنگله بو دمر * کیم قیلنمدخ دخی دیاریله

(Vol. I, p. 224). تیوغ (۳۵)

هیشه عاشق گوکلی بربان بولور * هر نفس غریب گوزی گربان بولور
۱۴ صوفیلرک دله گی محراب و نماز * ار کشینگ آرزوی میدان بولور

(۲۱) رباعی (Vol. I, p. 220)

گوکلم بیه اویل لیلی به مجnoon اویلش * یاشم بینه یار بولنه ججون اویلش
لبلری چاقشمش گوکلم اویلم * با خدم آرالرنه مگر خون اویلش

(۲۲) رباعی (Vol. I, p. 220)

دیدم که لبک دیدی نه شیرین سویلر * دیدم که بلک دیدی نه نارین سویلر
دیدم که جام جمله فدا در صد غنکه * دیدی که بو مسکین هله وارین سویلر

(۲۳) رباعی (Vol. I, p. 221)

۰ دیدی که نیچون گوزیکی پر غم گورم * یا گوکلنه بن نیشه پر غم گورم
دیدم صفا آنک ایچون که لبکن * دام گورزم ولی دم دم گورم

(۲۴) رباعی (Vol. I, p. 221)

بن لیلرکی جانه ام س گورم * گوزک یارهسن گوکله مرم گورم
عشقک او دینی که یاخه ایکی جهانی * بن کندو جانه یاخمز کم گورم

(۲۵) رباعی (Vol. I, p. 221)

بورک گوزکش بولنه صد پاره گرکدر * گیسوارک ایچن دل آواره گرکدر
۱۰ بیچاره به که قالدی بو گسوکله مشکین * شول لعلی لبکدن صفا چاره گرکدر

(۲۶) رباعی (Vol. I, p. 221)

جانانه به جان ویرمگه عشاقه صلادر * جان ویرمز و جانانه دلر بونه بلا در
علم قاموسی گر عرصانه اویله حاضر * بن سکا اگر ایرر ایس آنک خلا در

(۲۷) تیوغ (Vol. I, p. 222)

ازله حق نه یازمش ایسه بولور * گوز نهفی که گوره جک ایسه گور
ایکی عالمه حقه صیغنه مشز * توختامش نه اویله یا اخسن تیور

(۲۸) تیوغ (Vol. I, p. 222)

حفه شکر قوچلرک دورانی در * جمله عالر بو دمک حیرانی در
۱۶ گون بانزدن گون طوغان بره دگین * عشق ارینک برس نفس سیرانی در

یل داخی آهاره در طولشالی زلفنا
بری در اول آکا چون قیله قال ایلدی
گچه کتابت ایلدی عشق او دیسا جانی
یار آغرنگ یارنی بیزا زلال ایلدی

وله ایضاً،

(Vol. I, pp. 218-219). غزل (۱۷)

۰ اولش تومه عشقی آنوک روح دگلی * غمزه سیله دل دخی محروم دگلی
عشقیله قوشندی گوکلمر بوله آنوک * عشقیله فا خیل قپو مفتوح دگلی
کیرپوکی نه قلد و غنی سن صنه معهّاً * گوکلک آنوک یاره سی مشروح دگلی
بک پیلن اگر نوح یشادیسه بک یاش * اول یاش بکا بر نخشه ده منروح دگلی
معشو قله عاشق بر اولور عشق او دیله * مادح دخی پس هم بنه مددوح دگلی
وله ایضاً،

(Vol. I, p. 219). غزل (۱۸)

۱۰ نگارینا نگارینا نگارین * سوزگ آب حیات در عشق نارین
من مخمور جز لعل لیکدآ * یاریز کمسنا آنوک خمارین
قراری زلفوکوک یو خدر نیدالم * نه قیلار هله شول بی قرارین
بیزا باراما زن گیرو سلالوم * گنورالوم اراموزا بارارین

وله ایضاً،

(Vol. I, p. 220). ریاعی (۱۹)

دیدم لیکی صور سهم و اسم اولهی * بو درده [درمان] عجب ام اسم اولهی
۱۰ چون ایرمز الم وصلن دوششم ایراخ * دوششم خیالنی لیک اسم اولهی

(Vol. I, p. 220). ریاعی (۲۰)

شاد اولور ایسم وصلکه غم اولهی * بن ارم ایسم نسته سزه کم اولهی
۱۷ صد پاره و محروم ایدر ایدم جگری * لعلک ایله بیلسم اکا مرهم اولهی

جان گیسویلا پریشان در * گوزینوگ گوشه سند فلدی سکن
گوزلرم جعفر اولدی چون طوطغی * بیریسی در حسین و بیری حسن
قیل قلیچون تنوی قیل قلیم * اویم یولنا اویس قرن
وله ایضاً،

(Vol. I, pp. 216-217). غزل (۱۵)

بن نجاسی دیریلر سند ارخ * بیلیازم نه قیلم سندن ارخ
گوزلارم یاشو درر سایل شها * بن دخی هم سایلم سدن ارخ
دل دیلرسین جان ویرورم بن عوض * دیلم که دل دیلم سدن ارخ
قیل قلیچون گیسوگوگ مسکین اولوب * بو تنوی قیل قلیم سدن ارخ
گوزلارم گیبور گوکولم فاتمه * گوز فانینه مایلم سدن ارخ
جان جنونگه متصل درای نگار * هم ینه بن حایلم سدن ارخ
سنده ایرخ سدن ایرخ یانارم * صنه که بن غافلم سدن ارخ

وله ایضاً،

(Vol. I, pp. 217-218). غزل (۱۶)

یار ییزومیله ینا گور که نه آل ایلدی
نا که یاشوم فان اولا یاگن آل ایلدی
آگزی گورالی دزیگم اولدی گمان
بیلی گوسداری بین خیال ایلدی
جانوی الدی گوزی گوکلم آپردى طوزی
شهد و شکرلک سوزی عقولی لال ایلدی
خمرنیه دوییزرم وصلنیه ایرییزرم
شول صنیک که بوزی بدری هلال ایلدی
حسنی که حق لطفی در بینا حرام اید بن
گوزلری عاشق فانن نیشه حلال ایلدی

تن دری در جانلا جانسز خراب . جاندن ایرو جان یری نخت التراب
بو عمارتلر درے در جمله . مُلک عارت نیله اولور خصیله
علی دیری عارتلر دونر . بی عارت بو جهاندن نه بت
بو بدی نسنه که شرح اولدی نام . قاموسدن چگدوگوک بدر مقام
ه شوکه بکر که یدی پرده درر . مطلوب آنی چگدگوک بردہ درر
امدی بُتلردن چحب گتمک گرک . چهمسا گوج یتسا نتمک گرک
عشق دوت کم کی فلاوز در سکا . قاموسدن کاچروب ایتر اکا
زیره کم عشق ایلو در فامودن . عشق مکانی در مکان لا مکان
کم فاررسه عشقله اردی حفا . اولیه هرگز بولا عمر بقا
اکم بقرسه عشقله دوست بوزنه . فنده بفسه گر نوکاله گوزنه
عاشق امدی عشقله اورغل دی . عشقله چگدی بو ملکدن آدی
هر کوکوک کم پر و بالی عشق اولا . حاشا کم اول کمسه بولدن فلآ
ای خدایا دغرو بولدن ارمغل . کندو عشقگدن بزے آیرمغل

قاضی برهان الدین،

(Vol. I, pp. 214-215). غزل (١٤)

تنک شکری لعل لبوک ننگه گنوردی . طوطیسني بو گوکلیک آهنگه گنوردی
گوکلی بن قومشدم گوکلی بولیسنه . چاره ندر رشیشه چون سنگه گنوردی
قوردی قشی یابنی و گزلاردی گوزی اوخ . مگر که بو ترکلری اول جنگه گنوردی
جانوی سچی قیلی باخر عود گی چون . قانون بو در هرنه که چنگه گنوردی
ویرگل الله سافی طولو جای و آکله . شول اطعی که اول باده گلزنگه گنوردی

وله ایضا

(Vol. I, pp. 215-216). غزل (١٤)

ای سبه گیسو و سپید ذقن . گیسولارگدہ صد هزار شکن
شع نیچه که دلی اوزونسا . نوروکله مقامی اولدی لگن

دیر عقلی عشق دو تر بلکل عیان * اولو در عشقسر عقل بُلو بیان
 فنی عاقل کم حفا عاشق دگل * اول حقیقت حضرنا لایق دگل
 عشقه بولداش اولین عقل اولو در * کندو نفستدن آنوجون اولو در
 اول عقل کم عشقه بولداش اولمدی * حکمت و اسرار آکا آش اولمدی
 در لکی عقلک بو حق عشقیله در * بل که عقل حضرته عشق ایله در
 اول عقل کم حضرنا حیران دگل * ایله بل کم نگر عنقی جان دگل
 آنو یکچون قیغوده فامش در اول * جانی یوقدر یعنی کم اولش در اول
 پس بو عقلک جانی عشق در مطلقا * گر سکا عشقسر عقل ارمز حفا
 بُلو بلدک عشق بو عقله جانش * عشق گرم در لکی فندا ایش
 ۱۰ گور کم نیله دری در عشق دخی * عشقه جان بلگل حقیقت او حقی
 حفلا در در لکی عشقک تمام * حقدن ایرق یوقدرر عشقه مقام
 دُنیده عشقک دلاکی یوقدرر * عشقه مقصود و مراد اول خندرر
 عشق اچنه حقدن ایرق نسنه بوق * جمله عالمدن آنوجون کوکل طوق
 عشق اچنه یوقدرر نام و نشان * عشق اچنه چوق در رگنج نهان
 ۱۵ حق سُزی در سیلادوگی عشق دلی * حق اشی در اشلادوگی عشق الی
 عشق گوزنندن حق نوری در کم بغار * آنوجون هم پیار و هم پیار
 عشق قولیدر عقل و نفس و جسم و جان * عشقه زیره حق طولیدر بی گان
 عشق دری در حفلا پس مطلقا * عشق برگ دوت کم اراسن اول حنا
 عشق سن هیچ آندن ایرو بلگل * گوکل عشقدن آیروغا هیچ آملگل
 ۲۰ فامویا عشق جان درر حق عشته جان * بی نشاندن ایچرو اول بی نشان
 اشبو بدم نسنه کم گلدن دله * بیر بربنک جانی در معنی بله
 عشق حق در دیر دو تر ای صنا * عشق اری آنوجون اولز بی وفا
 عقل دیری عشق دو تر هیچ شکسُزِن * عقل آنوجون عشقه دمتش در بُزن
 علر در لکده عقل دمتش دُرر * اول سبیدن بو عمل بتمش دُرر
 ۲۵ جان دری در عالمه بلگل عیان * اولو در بی علِم جان بُلو بیان

آدمینگ جانی وار هم جسمی وار * جانی در کم جسمی قائم دوتار
 جان گدیجک جسم اُر اشدن قُلُر * مالنی و مُلکنی ایرُق آسور
 صورنگ بو جانله در رونق * جان گدیجک رغبتی فلز دف
 جانلا اشدر گورر بو گوز فُقَق * جانله دوتر بورر بو آل آیق
 جانلا در دل دخی سُلادگ * ایلدن ایله خلفه حکم ایلادگی
 صورتن خلفگ دری بو جان دوتار * چونکه جان گندی صورتن نه بتو
 اول نام اولدی بُوكَر گل جانی گور * اول علم نیله دری در آنی گور
 جان دری در علمه بلگل عیان * جانه جاندر علم حق بُلو بیان
 قُنْ جان کم علم بوقدر اولودر * گور سکا کم اول قودن اولودر
 ۱۰ بو فضیلت علمه در جانله * آنوچیچون حکم ایدر سلطانله در
 جان کم آنک تنگری علی جانی در * گور سکا اول فامونگ سلطانی در
 دیری پس جانی بو حق علی دوتار * درلو حکمت اول دری جاندن بتو
 جاهلوگ جاننه درلک بوقدرر * حق بلگ سز بو سوزی کم حق درر
 درلکی عالمله وردی چلب * حضرته آنن قُلُر بُتلر طلب
 ۱۵ جانلرگ پس جانی در بو علم حق * آل دُرِغَل تنگِ علمدن سبق
 تنگِ علی جانلرگ خود جانی در * اول علم نیله دری در آنی گور
 عفلله در درلکی عالمک دف * عفلله بق بو سوزگ علم اوق
 هر کمک کم عقلى بوقدر علی بوق * عقلى کامل کمسوگ خود علی چوچ
 علم دیری عقلا دوتندی دوتان * علم هم بو عقلا اوتدی اوتان
 ۲۰ اولدی مُرد علی عقلسوز کیشنوگ * آنوچیچون حاصلی بوق ایشنوگ
 بو عفلدر جانی عالمک مطلقا * عقلى ناقص علمه ارمز حنا
 قفعی علم ایسی کم اول عاقل دگل * هیچ علمدن عمل داصل دگل
 پس دری علم اولددر کم عقل آکا * بولداش اولش در به اوکدن صُکا
 علم بلدگ عقللیش درلگی * عقل بسر گور کم نجیمیش درلگی
 ۲۵ عقل درلکه دوتن بر گور ندر * ایشد امدی کم حکایت نیته در

ایچرو اول فامودن جانلر جانی * اولدرر کم فاملر استر آف
 بو بیدی قت نسنه تدر جانی اول * کم بليسر بیله مگر آنی اول
 حال گلداک بو سوزگ نقرینه * بر نظر یل پادشاه تقدیرنے
 گور که عالم بیدی قت درمش درر * جمله بوز اول حضرته اورمش درر
 هر بربنگ شرحنی ایدم سگا * دکله امدى نیجه در اوکدن صنگا
 بر فتنی بو بیر و گوک در تن گی * سن اشت بو بو العجایب ترینی
 بو بیدی قت بر بربنگ جانی در * اصلنے بقسگ بولر جمانی در
 هر صورت کم آنگ ایچی بوش اولا * بر دخی نسنه گرگ کم اول طولا
 بو عمارتلر که وار در دُنیده * دُنینه جانی بیل آنی ای دده
 ۱۰ اول عمارتله دری در بو جهان * بخجسه جانز بر صورتدر دک هان
 دُنیده بو شهر و بو کویلر که وار * دُنیی بیلک درے بُلر دوتار
 قنه کم بُلار خراب اولمش درر * ایله بِلکم اول مقام اولمش درز
 فغی برده کم عارت اولیما * کسنه آندن راحتی هیچ بولیما
 پس عارت بو جهانگ جانی در * گرچنه کم کندو دخی جمانی در
 ۱۵ بو گرگ گلداک عارت جانسه * بر اشت کم جسم نادر جانی نه
 چون عارت دیر دوتر عالی * آنی کمدر دیری دوتن آدی
 آدمینگ صورتی جان در آگا * دکله اشو حکمی بتغل طکا
 هر عارت که آنه آدم اولیما * بیلک آندن هیچ راحت گلیما
 چون خلابق اولیما هر بر مکان * ایله بیل کم اولو کوده در هان
 ۲۰ فقق ملکه کم رعیت بوقدرر * اول مقامگ اولدکی مطاق درر
 بو رعیت ملکلری قائم دوتر * دزیلکن و دولت داعم دوتر
 ملکلرگ پس جان خلق در مطلاقا * جان گدیجعک ملک اولور دُنیز بنا
 جان دخی چوقدر جهانه لیک خاص * آدمی در آدمی خاص الخواص
 جمله خلقگ آدمی در بکرگ * کم بولر در دنیده ملکلر بکی
 ۲۵ پس بف آدم دوتر ملکی دری * آدمی سز ملک الو در هر بزی

ایشند امدى نیجه در ایدم عیان * کم بلاسِن بو ایشى بلو بیان
آدميد دُرْت قپو وار ره گذر * پير و گوك اهلى گلور آندن چمر
ایله صان بر دو دری کاروان سرای * کاروان دُرْمَز چمر بیل اونکای
پير و گوك دَكْهه برى بر ایل گی * اورته برده آدمى بر بول گی
* بول اوزره بو صورت بر شهر اولو * کم گلور آندن چمر اصلو دلو
شهر ایچنده وار دُرْر بر تختنگاه * حاکم اول نخت اوستنه حکم الله
جان آنچ ملکى گوکل گنج خانهسى * عقل کیالى فهم پیانهسى
بو صورت شهری مقام در معتبر * گر نیجه کیم گورنُرسه مختصر
بو شهرده دُرْت قپو وار در عیان * آدلو آدیله دیَم بلو بیان
۱۰ بیرپی گوزدر بیری قوافِ دُرْر * بیرسی دلدر بیرے پرمق دُرْ
نیک و بد جمله گلور آندن چمر * عقل اوَكَنْ عرض اولر جاندن چمر
کیمی گوزدن گرَر الدن چفار * کبی قولفدن گرَر دلدن چفار
قوافِ آکور سوزے ویر کوکله * بینه گوکلدن گلور اول سوز دله
پس بلوگ گوزدن گیرن الدن چفار * هم بو قولفدن گیرن دلدن چفار

وله ایضا

(۱۲) غریب نامه‌دن (Vol. I, pp. 194-200).

۱۰ ای گوکل سن بول اریله یارسَكْ * بول ایچنده هم ذوى الابصارسَكْ
نه گوررسَكْ عبرت آل او نسنه‌دن * کم بِلاسِن هر اشَكْ اصلی ندن
گوز که گوردک نسنه‌دن عبرت دوتا * بس گوکلده قَبَيَه حکمت بِتا
آچلا آندن اکا گنج نهان * اول بِلا کم نیجه در اشبو جهان
اکلغل کم بو جهان قِچ قَت دُرْر * قتلری ندر نچون قَت قَت دُرْر
۲۰ دَكْهه فاتنه ندر حال و صفت * اشبو اشی اکلامقدر معرفت
دَكْله امدى سن بو سوزَكْ حکمن * کم بِلاسِن پادشاهَكْ قدرت
اکلغل کم بِيدَ قَت در بو جهان * اچلو طشلو بِير بِيرندن نهان
۲۲ بو یدی قَت بر بِرینَكْ جانی در * ایله صانکم اول طر اول فان در

طپر غ اوستنه سکا وردی مقام . کم اولاسن اول مقامنه سن مدام
هم بو طبرغدن صورت وردی سکا . کم گورن حیران اولر فالر طکا
سن دخی شکرزو ثنا قلسک گرگ . اشبو لطفک شکرنی بیلسک گرک
لَعِنْ شَكْرَنْمَ لَأَرِيدَنْمَ

۰ کم حلال اولا سکا بو عشق و دم . دولنک ارتادوره هر دم بدم
چون بودورت نسه قولکدر ای صنا . سن دخی حق عشقنه قغل وفا
هم قولکدر هم دخی اصلک کوکک . اشبو سوزه اولیسون هرگر شکک
ظاهر ایچنده بولر سندن اولو . باطن ایچنده بولر سندن الو
صورنا بقصه بولر بسلر سف . معنیده قولدر سکا بلگل شونی
۱۰ گلدى بونلر بسلاما کیچون تی . گلدى قول ایدنه گلی سف
فامو نسه جانه قول اولیش درر . جان حفا قوللیغیچون گلش درر
حیف اولا کم قول اولا قوللارنه . قولق ایده کندو بخشوللارنه
اشبو سوزلر عافله معنی بتر . بو قدر سوزدن دلیم معنی بتر
جهله سوز اوکشی اصی دگول . چون ایشدب معنی بی قلمز قبول
۱۵ کسنا که کندوزن بلمش اولا . جمع اولب کندوزنا گلش اولا
معنی نئک اصلی آکا معلوم اولور . آنوبچون مُنْصِف و محکوم اولور
عشق سوزیدر عاشقا معنی ورَن . معنی دن واقف دگل عشق سزان
ای خدایا بو سوزے آکلاینک . عشقن آرتور جانلا دکلاینک
کندو عشقگدن آنی آپرمغل . دینا آخرت دُغرو بولدن ارمغل

وله ایضا

(11) غریب نامه‌دن (Vol. I, pp. 193-194).

۰ بر عجب حکمت دیام نظمله . شرح و تقریر و یان قلدن قله
کم بو حکمت سیر و سره جانکا . جان ایچنده قوت اولا ایانکا
هم بو حکمتدن بلاست حالکی . آکلده بو سُز سکا احوالکی
۲۰ پیلسن مؤمن منافق نائیش . دُنیده دراکلری نیجاپیش

قوله تعالیٰ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَا زَيْدَنَكُمْ (الآية)

شکر ایدرسک آرٹرا بخشايشک . دکله امدى ايديم نا در ايشک

قوله تعالیٰ وَ أَمَّا يَنْعِمُهُ رَبِّكَ فَحَدِيثُ (الآية)

چونکم اول الله سکا وِرْدِ وجود . طبراغ و سوپیل و اود فلدی سجود
ه طوره بِر گزَدَن سنک قولوغُکا . گلدي نسلم اولدي اولویغۇکا
هر برسى قوللغا دُندى بوزىن . کر تو بِلْكِلْ بو سوزى دُنه اوپون
ايديم هر بريشك ايشى ندر . کم بِلَاسِنْ بو حکایت نېتَدُر
اود گوردم بورکوگىه يانهدر . اسَيِّ لِكُوكُ اود دگلى يانهدر
معنگى گرم ايلين او درسنک . آنوگىلە فائم اوسلر بو نىك
10 ه گونش اود در طُفر هر گن گلور . فارکوپىن اوگى آيدىن قلوز
نه دکرسک بسلر آنى بيتورر . نه بترسا پپورشلە پپشورر
كم سن آنى يۈپۈن شکر ايداسِنْ . دون و گون الله آدن ذکر ايداسن
لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَا زَيْدَنَكُمْ ،

يل دخى گلدي سکا اولدى نفس . کم آنوكىلە ديرى بُورر بو قفس
15 گر نفس گيدوب گرو گلمازىسە . تن اُولُر بِلْدُنْ نفس المازىسە
ذگىه بىر ساعىت يېڭى كر اى ولى . سکا نعمت ايلر الله اول بىلى
شکر ايدرسک سن دخى اول نعمتە . خوش نفلسلر و بِلْكِلْ حضرنا

لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَا زَيْدَنَكُمْ

صوی گور کم طامىكە قان دُرر . ه اچرسک صوصاچقىق فاندرر
صورنىڭ ه آنوكىلە خوش بىچر . ه بُونُر ه آبىست آلر ه اىچىر
20 دين و دنيا اهلە ه ساقى در . ه چَلَب ديدارنىڭ مُشتاقى در
آنى دخى نعمت آيلب اول جليل . کندو لطفىندن سکا قىلدى سېيل
کم اچاسىن شکر ايداسِن سن دخى . بېرنە گلمك گرک قوللۇق حى

لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَا زَيْدَنَكُمْ

25 طېرىغى ه گور كە بىندى اول الله . سانىچيون ايلدى خوش نخنگاه

هر که گلدی فامسینگ اصلی وار * اصل اولن نسنهنگ هم نسل وار
 اول که اصلی فرع یوقدر کم در اول * اول درر کم فامویا حاکم در اول
 ایشد آنک قدرتن ایدم عیان * کم بلاسن بو اشی بلو بیان
 گور که نه قلدی و نتدی نیلدی * نه یرتدی نای نادن ایلدی
 * بو اشی واجب درر بملک سکا * دکله امدى ایدم بتغل طک
 اللک یرتدی قدرتند عقل گل * عقل گلدن ایلدی درت درلو قل
 قلدی اول دردی جهانه درث ستون * آندن اولدی جزو نصب رفع و سکون
 آب و آتش باد و خاک آد ایلدی * بُنلری بو ملکه بیناد ایلدی
 دردنه درت حکم وردی اول جلیل * کم بُلاره یقددر اولن ذلیل
 ۱۰ هر برسی بر ایشه قائم درر * بُنلرگله بو جهان دائم درر
 ایشد امدى هر بربنگ ایشی نه * گور که نیجه خشود اشلو ایشه
 برسندن نازه اولور دشت و باغ * بیتر آنونگ حاصلندن بال و باغ
 برسی ملکه چراغ اولیش درر * آیدنندن پر و گولت طلمش درر
 ۱۱ برسی پیر یوزینگ فراثی در * هر سولر هر سوپرر هر آردُر
 درد درد اشنه ڈرُبُر خوش لطیف * اشلو ایشنه ولی دردی حریف
 تا قوپنجه اول قیامت گونلری * کسه معزول ایتمیس بونلری
 عالیگ اصلی بو ڈرت سرور درر * عالی قائم دونن بُنلر درر
 بونلرگله بو جهان دُندی ثبات * بونلرگله دُنیاده بتدى ثبات
 ۱۲ دُنیاده نسنه وجوده گلیما * کم بولردن آنده موجود اولیما
 صورت اهلی جمله بو درتندن بتر * هم ینه جمله غذا آندن دونر
 امدى گل معنی ایله بق حالگا * عاقلیسگ واقف اول احوالگا
 گور کم اول الله سنگله نیلدی * نیجه دُزدی سف نادن ایلدی
 نه عنایت قلدی سکا اول حکیم * نه کرامت وردی سکا اول کریم
 ۲۰ گر بُرسنگ قدرین شکر آیلگل * دون و گندُز دُرمَن ذکر ایلگل

نسنه آکسلدیمی ملکگدن سنگ . با سوزمی چمدى حکمگدن سنگ
 رزقى بیوب سنى آچمى قودم . با آکسوزاک سنى محتاجى قودم
 قىل گى كېرى پارسنت چى ديو . يازغىگدن سى سەن گل سەن ديو
 قىل گى كېرىدىن آدم مى چىر . با طيانور با اوريلور با اوچر
 فولارڭىڭ كېرى پارلار خىر اچجون . خىرى اولدر كىم كېرىلىر سېر اچجون
 پس گرگ واسع و محكم اوله اول . كىم كېنلىر دېملر اوش طوغىرى يول
 ترازو قوردىڭ خبائىث طرتفە . قىصد قىلدىڭ بىن اوده آتىغە
 ميزان آڭا يراشور بىقال اولا . با فيوجى ناجىر و عطار اولا
 سىن خىرسن خود بىلورسنى حالى . نە حاجت كىم طرطاسن اعمالى
 چون گاه مردارلىرىڭ مۇدارىدر . حضرتىدە يارەملىرى كارىدر
 سىن نىچۇن مردارى طرطوب آڭسىن . پس گرگ كىم لطفىلە سىن اورتەسەن
 دىسەنگىم سەن اوده اورەپىن . شىرىڭ آغىر گلور ايسە گورەپىن
 شەرى آز اېمك الڭە خىرى چوق . خىرى آز اېمك الڭە شەرى چوق
 سىن ئاشا فيلهسەن خوش بن ينام . حاشا لله سەندن اى رېت الانام
 چىدىمى انتقامىڭ اولدۇرۇب . چورىدۇب گوزىيە طېراق طولدىرۇب
 بىر آوج طېراغە بونجە قىل و قال . نە گىركەر اى كىرم ذو الجلال
 چونكە دەمكى بونس دن بىر زيان . سىن بىلورسنى آشكارە و نەنەن

عاشق پاشا

(۱۰) غريب نامەدن (Vol. I, pp. 188—192).

گور كىم اول الله نىلر قىمش درر . قدرت اللەن نىلر گەلمىش درر
 دىلىدى كىم كەدۋىزىپ بىلدۈرە . مىلك بىرادە مەلۇوقە ئەلەدرە
 ۲۰ اول ددى اولدى جەھان و جەسم و جان . دردى يې گوڭ معلوم اولدى انس و جان
 هېرى اشى بىر اشە قىلدى سېب . اول سېبىدن قاموپا اولدى نسب
 ۲۲ هېچ سېبىز دۇيىدە ايش اولىدى . هېچ نسبىز دەنیاپە خلق گەلمىدى

وله ایضا

(۸) غزل (Vol. I, p. 178)

بولداش اولم ایکیمز گل دوسته گینام گل
 حال داش اولم ایکیمز گل دوسته گینام گل
 قولاغوز اول گل سن بگا دونتم دوستدن یکا
 قایقیغل اوکدن صوکا گل دوسته گینام گل
 بو دنیابه فالمیهم فانی در آلدنبیهم
 ایکیمز ایرلیهم گل دوسته گینام گل
 دنیا دگلدر پایدار آچ گوزبیکی جانک اوبار
 اولغل بزه بولداش و بار گل دوسته گینام گل
 [بو دنیادن بز گوچلم اول دوست ایله اوچالم
 آرزو هوسدن چچلم گل دوسته گینام گل]
 اولوم خبری گلبدین اجل یقانز آلدین
 عزائیل حمله قیلبدین گل دوسته گینام گل
 گرچک عاشقی گوردم خفتک خبرین آلم
 عاشق یونسی بولدم گل دوسته گینام گل

وله ایضا

(۹) مشتوی (Vol. I, pp. 173-175)

۱۰ یا الی گر سؤال اینسک بگا * بو درر آنده جوام اوش سگا
 بن بگا ظلم ایلدم ایتم گاه * نیلدم نیدم سگا ای پادشاه
 گلبدین حمده بن کم دیدگ * طوغدین عصی بگا آدم دیدگ
 هرنه دیلرسک حمده اشلداگ * نه طوشه طوردم ایسه سن طوشلداگ
 گوز اچوب گوردمکه بر زندان ایچی * پُر هوا طبُلُو شیطان ایچی
 ۲۰ حبس ایچده اولیام دیو آچ * مسیل مردار یدم بر ایکی فاچ
 بنی دوزدم بنی سن دوزدگ بف * پُر عیب نیچون براندگ با غنی

وله ايضاً،

(Vol. I, pp. 171—172). (۷) غزل

اول قادرِ ڪن فیکون لطف ایدیجی رحمان بنم
کسمند رزق ویرن جمله لره سلطان بنم
نطفه دن آدم یرادان یور طهدن قوش دوریدن
قدرت دلینی سویلدن ذکر ایلین سخان بنم
کیهی زاھد قیلان کیمیسنه فسق اشلدن
عیلریف اور توجی اول دلیل و برهان بنم
بر قوله آتل و بروب عورت و مال اوغل و بروب
هم یوق بربنگ بر پولو اول رحیم رحمان بنم
قار یاغدیروب بر طوگدران حیوانلره رزق ویرن
بو جمله ایشلری گورن هم جانلره جانان بنم
بنم ابد بنم بقا اول قادر حق مطلاعاً
باریت خضر اوله سقا آنی قیلان غفران بنم
درت درلو نسنه دن حاصل بیلگ اشته بنم دلیل
اود ایله صو طپراق و بیل بنیاد قیلن یزدان بنم
ات و دری سکولک جان تن پرده لرینی طوتن
قدرت ایشم چو قدر بنم هم ظاهر و عیان بنم
هر باطنم هر ظاهرم هر اولم هر آخرم
هم بن اولم هم اول بنم هم اول کرم سخان بنم
بوقدر آراده ترجمان انداغی ایش بگا عیان
اولدر بگا ویرن لسان اول دگر عیان بنم
بو یری گوکی یرادان بو عرش و کرسی دور ایدن
بیلگ بر آدی وار در یونس اول صاحب فرآن بنم

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

۱۴

باش نه اولور بوله ویر طوارگ سن بیله
باشسوز جان گوزگ آچ کیم گوره سین نانگری بی
گوکه آغمه سین جانوم گر اوله سین ست بنوم
آچ الوکی ویر مالوک کیم دوته سین نانگری بی

یونس امره

(۶) غزل (Vol. I, pp. 170-171).

کعبه و پوت ایمان بنم چرخ اوروبن دونت بنم
بولوت اولوبن هوا بیه بغور اولوب یغان بنم
یلدرم اولوب شاقیان شاقیوب نفسی طوقیان
اول بیر قعرنک بوکران اول آغلو بیلان بنم
الین ایاغن شیشن حمزه فافدن آشیران
چوقلری تخدن اشوران حکمت اسی سلطان بنم
بولوت اولوب گوکه اغان بغور اولوب بره یغان
گوز سوزلرگ گوزنکی بوز پو صارق دومان بنم
ات و دری سکوک چانن قدرت ایله دیری طون
حکمت بشکنن بتان قدرت سودین امن بنم
یاز گوروب بیر طونادن گوکلز اوی خاندان
خشند انادن انادن فولق قدریت بیلن بنم
بر نیمه فیلدم اسیر دولت ایله سوردم عمر
بان کورسر بن تیور اورسه چکچ صلن بنم
درتلو کشی گلسون برى گوسترت آکا برى
گوکل اوبن گوزین شهری دور ایچه زمان بنم
یونس دگل بونی دین قدرت دیلیدر سویلت
کافر اوله اینامیان اول آخر هان بنم

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

گوک و پر آنک فاتندا بسرا لا * تنگری دن ایچی طاشی بر سر الا
بوز اولرسا حرفلر پر سوز اُلر * سوزلر ایلا عاقبت پر گوز ار
نا که ورسا اولر اول بر جان قلر * اول جهانده قوللا سلطان قلر
قول و سلطان پر درر ایکی دگل * اول سرا ایچرا پر اُلر بالک و قل

* * * * *

ه تنگری دیدی سیرو اولدم موسیا * کندو دوستن کیشی بویله استیا
اولو گیچی گلدى بینی گورمغا * نیته در کم گلمند سن سُرمغا
موسی دیدی حاشا سندن سیرولق * سن خالق سن سانگا فدن سیرولق
بینه دیدی سیرو اولدم گلمند * دیدمگ سوزے حسابا آمدن
موسی دیدی بو سری انگلامزم * مقصودنگ نادر بو سَردن بلزم
۱. تنگری دیدی سیرو اولدی پر ویم * دنیا ایچرا سیرولق دارف دیم
پر گون آنی نیته وارب گورمنگ * نیتسن دیبب حالندن سورمنگ
بن آنک سیرولغندن سیروم * سانمه کم بن اول ولیدن ابروم
کم آنی گورا بینی گورمش در اول * کم آنی سورا بینی سورمش در اول
بینی اندا آن بنده گورنگوز * بینی آندت آنی بندت سورنگوز

وله ایضا

(Vol. I, p. 163). قطعه (۴)

۱۰ سنت اوچ بوججه نور دوتی * آنونچون کیم ایچن آی دوشتدى
قرانگو فالمیه آند که بو آے * قرانگوی نوریله طشره بنتی
او ایدیند طویلچک بلو اولور * کیم اوغری اوده فالدی ياكه گیندی

وله ایضا

(Vol. I, p. 163). قطعه (۵)

تنگری ایچون گل بکا کیم آنگاسین تانگری یی
پر بو جهانی بو گون کیم آلهسین تانگری یی

کندوزی بیشکی سنى خاص ابیلما . رحمتىندن يازقىنگ باغشىلما
بو جهاندا اول ارى گى استغل . آنى دونغل ايرقىن الدن قىل
آنى دوتتلر جهان اشى ألىر . بىللىك آنلردىن جهان دىرىئە قىل
بو جهان گودا بىشى بىلر جانى . گودىيا باقا اىچى گور جان قانى
• گودە گوربىر جاف گۈر گورمدى . جان نيتايلىغىن اسلو سۇمىدى
جان گورنىس كم بوزن گوزلر گورا . گودە داڭل كم كلا فارشو دورا
علم لا گور جان بوزن تو بو گوزى . ابىلە كم اسەگ گورر هر يېر سوزى
هر نسانىڭ گوزلرە ئۇرقيسىدۇ . سەن بوز گوز وار دوكالىنى گورر
سوزلىزىنگ گوزى بايق قولق ألىر . كى سوزى باوز سوزى قولق يېر
1 طادىماغانىڭ گوزى آغزى در گودە دە . طاللىرى آجىدىن اول كى فرق ايدى
هر نسانابا آننگ گوزىلە باق . كم گوراسىن دىشىاسىن سەن ابراق
جان يوزىبنا جانلا باقاق گراك . جان دىرسن گوددىن چفاق گرگ
نور دىرسن وار نور أغل نورچىن . حور دىرسن وار حور أغل حورچىن
آتىلا بىلەل دە جەفت المدى . آئىلە كم باوز ىادن كى بۇمادى

* * * * *

10 ترکىجە بلىسىدم بن ايدىدم سزا . سىرلىرى كم تىڭرى دن دىگدى بزا
بىلدرىسىم سوزلا بىلدوغى . بىلدرىسىم بن سزا بىلدوغى
دىلىرم كم گورەلر قامو آنى . جملە يوقسىلر اولا يىندىن غۇنى
بىلدرىم دوكالىنى بىلدوغى . بولەلر اولو گىچى بىلدوغى

* * * * *

تىڭرى بى پىغامبرىندن استغل . زەھار آنى حىدىن اېرىو سەغلى
اول كە بولدى تىڭرى بى گى دۇت آنى . آنى بولجىق دىها تىڭرى قانى
تىڭرى آندىن اېرىو دىگل اچ گۈنگ . اول وىرر سانگا ھىشە اوروزنىڭ
كى كە يېرى اېكى گور شاشى دىر . سوزف ايشتېغىل قىلاشى دىر
22 اى قىنداش بو سوزى ايلا كە ور . اول بلا كم تىڭرى بى جاندىن سۆر

مال طوبراق در بو سوزل جان درر * اسلولر آندن قاچر بونده درر
 سوز قالور باقی طور فانی اُلر * دری بی دُت قوغل آنی کم اُلر
 تنگری بی دُت کم فَلاسن سن ابد * گون و گجه تنگری دن اسنه مدد
 یلواروب زاری قلب دیگل آنگا * رحمت ایتُغل کندو لطفندن بکا
 ٠ گوزی اج کم سیف بلو گورم * طامله گبی دنگپزا گیرم دُرم
 نیته کم طامله دنگپزا قارلر * ایکی قالمز طامله دنگیز بیر اُلر
 بن داق طامله بکی دنگیز اُلر * اُلیم دنگز گبی دیرے قالر
 اسلولر خیزان قالر بو سوزلرا * کم خلایق خالق نیتا گورا
 بن بولارا ایدرم کم اول بوزی * کسه گورمز گبرو گورر کدزی
 ١٠ تنگری کندو نورنی آنگا ورر * اول نوریلا تنگری بی بلو گورر
 حرف ایچه بوقدر معرف سِغر * بوسوزللا اسلو بوقارو اغرا
 فهم ایدر کم تنگری گوردی تنگری بی * تنگری نوری در که سوردی تنگری بی

* * * * *

اوستگ قوغل دلو اول بوسولا * بوسولا بر جان ورن بُز جان الا
 تنگری دن در جان گبرو ورغل آنگا * کم عوض ویرا اکش جانلر سنگا
 ١٥ اول برا اک جانی کم بر بوز الا * آکیَن انداد جانی باوز الا
 ایفدا گور جانگی قندا گیدر * سنسز انداد جان نجا اشلر ایدر
 سن یانیق کوددن جانگ اچر * قُش بکی قندا اولرسا بیر ایچر
 کندوزندن بوز صورت بر جان اُلر * شهر ال بazar ال دکان ال
 کندودن هم بیر ال هم گولک ال * جان ایانقدر اگر کودا بتر
 ٢٠ بولیه بلغل سن الیچک جانگی * جان ورکن گی ساقن ایمانگی
 کم بیله ایلسا انی جان تنگریا * اوجهاق ایچریا حورللا بوریا
 بختلو اول جان که جانی عشقدر * قولق بوسوله صافی صدق در
 عشق سز جانی اُلو بِلماق گرک * اول که عاشقدر آنی بِلماق گرک
 ٢٤ کم جانگی عشقلا دیرے ایدا هم نورندت بوسرانگولق گیدا

(جلد اولده مندرج اولان اشعار)

مولانا جلال الدین رومی

(۱) بر غزلدن (Vol. I, p. 150).

اگر کیدور فرنداش یوقدسا یا ووز * او زون یوله بو در سکا فلا ووز
چو بانی برک طوت قورنلار او کشدَر * ایشیت بندن فرا قوزم قردا قوز
اگر طانسَک و گر رومسن و گرتک * زبان بیزبانان را بیاموز
و له ایضا،

(۲) بر غزلدن (Vol. I, p. 150).

دانی که من ز علم بالغوز سیف سیورمین
گر دم برم نیائی اندر غم اولرمین
روزی نشسته خوام بالغوز سیتونگ قاتونگده
هم مین چاغیر ایچرمین هم مین قاییس بیلیرمین

سلطان ولد

(۳) ریاب نامه دن (Vol. I, pp. 157—162).

مولانا دم او بیا قطبی بلنگ * ناکم اول بوردی سا آنی قلنگ
تنگری دان رحمت در آن سوزلری * کورلر اُرفسا اچیلا گوزلرے
۱۰ قانقی کشی کم بو سوزدن بول وَرا * تنگری آنگ مُزدنی بانگا و برا
بوقدی مالر طوارم کم ویمر * دوستلغن مالیله بللو گوسترم
مال کم تنگری بانگا و بردی بو در * کم بو مالی اسْتیا اول اُسلو در
۱۱ اوسلو کشینن مالی سوزلر اُلور * مالنی و بمر بو سوزلاری آلور

سخه‌لری دخی زوجه‌سی طرفندن در سعادت انگلتره سفارتی کیخانه‌سته اهدا او نشیدی. بیویک، کوچولک اوچ بوزی مجاوز کتب مطبوعه ترکیه ایسه کهیرج دارالفنون کیخانه‌سننه ویرلشدیر. گرک بو ترکه کتابلر، گرک مذکور کیخانه‌ده اوچه طوپلائش اولان آثار اسلامیه ینه متوفانک زوجه‌سی طرفندن تبرع ایدیلین آچه مقابله‌ده استحضار اولنات حجره مخصوصه‌ده محافظه اولنیق در. دارالفنون کیخانه‌سی مأمورلری بو حجره‌یه متوفانک نامنه نسبتله «Gibb Room» دیورلر. عثمانلی ناشر و مؤلفری طرفندن دارالفنون مذکور کیخانه‌سننه ایلروده اهداسی مأمول بولنان کتابلر ایله گیب حجره‌سنکی آثار عثمانیه‌نگ تراپدی عثمانلیق اچون موجب شرف بر شی اولور اعتقادندم.

خ. خ

چوق امکل صرفیله گیبک اشعار عثمانیه تاریخنگ اقسام منتشره سنی کاملاً
ترکجه یه ترجمه ایلمش. همچی مزداد اولسون!

چرکش شیخی زاده

خلیل خالد

کمپرسن دارالفنون

(هامش)

مؤلف اثرگ مالک عثمانیه یه هیچ آیاق باصمash اولدیغنه دائیر بالاده
بر اشارت مفید ایدی. بوندن متوفی گیبک ملکه‌زی زیارت ایملک ایستمه‌مش
اولدیغی آکلاشلسون. کدیستن او آرزو شدته موجود ایدی. فقط مالک
عثمانیه‌نگ تضییق استبداد آلتنه اولدیغی غزنه‌لارده او قبوردی، شرقدن
اگنلردن ایشیدپوردی. بو جهته عثمانی اهل عرفانی ایله سرستجه
ملاق اوله‌میه‌جغندن، مبادله افکار عالمیه ایله‌میه‌جگدن، کبخانه‌لره
گیروب نوادر آثار منسوخه‌ی تدقیق و نیع ایله‌میه‌جگدن امین ایدی.
فی الواقع امور سیاسیه ایله مشغول اولدیغندن کدیستنک دیگر زوّار
اجانب گی داعی شبهه برحالی بولنه‌میه‌جغی طبیعی ایدی. فقط دوّر سابقه
بدخواه اولان اجنبی سیاحینی گی خیرخواه اولان زوار فضائل‌لشار دخ
جاسوس نجیزندن آزاده قالمه‌دیغندن قلبند عثمانیلر ایچون حسن نیتندن
بشقه بر حسن بسیلین گیبک حرکات ومعاملاتی دخ سوّ تاویله
او غرایه‌جغند شبهه بوق ایدی. ملکه‌ز احوالنگ او مقوله فالقلرنندن
آگاه اولان مؤلف ارباب ظلمک قهر اولوب و یا ایدیلوب و طنزده بر
دوّر حریت آچیله‌سنه بزم قدر خواهش گوستر و زیارت ایچون اویله
بر دوّر حریتک کشادینه انتظار ایلدی.
مؤلفک کبخانه‌سند بولنان نفیس و یا نادر کافه آثار منسوخه (بریتیش
موزه‌ئوم) کبخانه عمومیسنه وقف ایدل‌دیگی گی مالک اولدیغی کافه آثار
مطبوعه‌نگ آوروپا لسانلرند حمز بولنان و احوال شرقیه‌یه دائیر اولان

ییله جوابنامه‌لری معلومات مطلوبی دگل بلکه قوروچه نقدمه جمیله‌یی
حاوی بولنوردی. ایشته بو مقوله مشکلات عظیمه‌دن طولا پیدرکه گیب دوـرـ
جدیدی تشکیل ایده‌جک اولان صوـکـ جلدده اـکـ مـهـمـ بر موقع طومسی
لازم گلن نامق کـالـ بـگـ مـرـحـومـ حقـنـهـ مـعـلـوـمـاتـ مـکـلـهـ اـسـخـالـ
اـبـنـامـهـ مـشـیدـیـ. يـالـکـ شـنـاسـیـ اـفـنـدـیـ وـ ضـیـاـ پـاشـاـ مـرـحـومـلـ حقـنـهـ بـرـ فـصـلـ
یـاـزـمـقـدـنـ مـاعـدـاـ صـوـکـ جـلـدـ اـیـچـونـ هـیـچـ بـرـ مـتـنـ حـاضـرـلـیـهـ مـاـشـیدـیـ.

دوـرـ جـدـیدـ اـدـبـیـنـگـ طـلـوـیـ حقـنـهـ مـوـأـفـ طـرـفـدـنـ تـرـبـیـ تـصـوـرـ اـولـنـانـ
صـوـکـ جـلـدـکـ مـبـاحـثـیـ اـسـخـضـارـ اـیـلـدـکـدنـ صـوـکـهـ مـیدـانـ اـنـشـارـهـ چـیـقـارـمـغـیـ
مـسـنـشـرـقـ مـحـتـمـ بـرـونـ اـفـنـدـیـ اـمـیدـ اـیـلـمـکـدـرـ. نـیـتـ اـیـنـدـیـگـیـ بـرـ اـیـشـکـ
اـ حـقـنـدـنـ گـلـمـکـ اـیـچـونـ هـرـ دـرـلـوـ مـزـاحـیـ اـخـیـارـ وـ مـشـکـلـاتـ اـفـخـامـدـنـ چـکـشـیـنـ
بو صـاحـبـ عـزـمـ جـلـدـ مـذـکـورـهـ مـنـاسـبـ اـولـانـ مـبـاحـثـیـ جـمـعـ اـیـلـهـ جـکـدـرـ.
مـرـحـومـ نـامـقـ کـالـ بـگـ وـسـائـرـ شـعـرـایـ مـنـازـهـ عـثـانـیـهـنـگـ ذـاـتـلـرـیـ وـاـثـلـرـیـ
حقـنـهـ جـمـعـ مـعـلـوـمـاتـ اـیـلـمـکـ اـیـچـونـ اـسـتـاـبـوـلـهـ بـولـنـانـ بـرـ عـثـانـلـیـ دـانـشـنـدـیـ
طـرـفـدـنـ وـعـدـ مـعـاـونـتـ دـخـیـ آـلـمـشـدـرـ. بـنـاءـ عـلـیـهـ آـرـهـیـ چـوـقـ گـیـچـمـدـنـ دـوـرـ
جـدـیدـ اـدـبـیـاـنـهـ مـخـصـصـ اـولـقـ اـوـزـرـهـ مـنـصـوـرـ اـولـانـ جـلـدـکـ دـخـیـ انـگـلـیـزـجـهـ
مـنـکـلـمـ اـصـحـابـ مـطـالـعـهـ عـرـضـ اـولـنـهـیـلـهـ جـگـیـ قـوـیـاـ اـمـیدـ اـیـلـرـزـ.

اشـعـارـ اـعـثـانـیـهـ تـارـیـخـنـگـ حـاوـیـ اـولـدـیـغـیـ اـقـسـامـ مـبـاحـثـدـنـ دـوـرـ مـهـجـورـ،
دوـرـ عـتـیـقـ وـ دـوـرـ تـحـوـلـ حقـنـهـ وـ فـرـسـگـ مـسـلـکـ نـظـمـهـ نـهـ درـجـهـ بـهـ قـدـرـ
نـقـلـیدـ اـولـنـدـیـغـیـ اـیـلـهـ شـعـرـ عـثـانـیـنـگـ بـالـاـخـرـهـ نـهـ صـورـتـهـ مـلـیـ بـرـ چـیـغـهـ گـیـرـدـیـگـهـ
دـائـرـ بـورـاـدـهـ بـرـ آـزـ اـیـصـاحـاتـ مـلـتـقـطـهـ وـ بـرـمـکـ آـرـزوـ اـیـلـرـ اـیدـ. هـلـ بـرـجـیـ
جـلـدـکـ عـلـوـ وـ اـدـبـیـاتـ اـسـلـامـیـهـدـنـ باـحـثـ اـولـانـ مـدـخـلـ فـاضـلـانـهـسـنـیـ
بـرـ فـرـصـتـ بـولـوـبـ تـرـجـمـهـ بـهـ تـرـجـمـهـ اـیـلـمـکـ وـ آـیـرـیـجـهـ بـرـ کـتـابـ صـورـتـهـ
چـیـقـارـمـقـ اـیـسـتـ اـیدـ. فـقـطـ بـرـ عـثـانـانـیـ صـاحـبـ غـیرـنـگـ هـمـقـ اوـیـلهـ بـرـ خـدـمـتـ
نـاـچـیـزـانـهـمـ حاجـتـ بـرـاـقـدـیـ. اـسـتـخـارـهـ نـظـرـاـ رـسـومـاتـ اـمـیـنـیـ رـائـفـ پـاشـازـادـهـ
دـانـشـنـدـانـ خـبـاطـ عـثـانـیـهـدـنـ مـیرـ آـلـایـ مـحـمـدـ رـائـفـ بـگـ نـیـعـهـ وـ قـتـرـ وـ پـکـ

نشری در عهد ایلدی. السنه وادیّات اسلامیّه ده کی احاطه کلیه سیله نام
محتری معروف اولان معلم برون افندی بورولق، او صانع بیلز بر
ذاندر. مشغول اولدیغی سائر بونجه و ظائفه برابر گبیگ اثربنی دخی تنظیم
و نشره موفق اولدی. تاریخ اشعار عثمانیه نگ آلتغی جلدی نشکل
ایدن و بالکر اثر مذکورده مندرج ایات مترجمه نگ اصلربنی حاوی
اولان بو جلدی دخی ترتیب و نشر ایلين یه او ذات غیرتمناندر.

جماعاً بدی جلد تشكیل ایقی لازم گلن تاریخ اشعار عثمانیه نگ
ایلک بش جلدی بر وجه معروض پذیرای ختم اولدیغی حاله حیناکه
دُورِ جدید ادیّاتنرخ تخصیصی مطلوب اولان صوّک جلدک مسُوده لربنی
۱۰ احضاره عمر مؤلف مساعد او لامشدر. متوفی گب عثمانیلرک صوّک یارم
عصر ظرفن ترقیات ادیّه جه وقوع بولش اولان موقفیتلربنی بشقه ملّتار
آنچن بوز سنه ظرفن استحصل اینه بیلدر فکرنه بولوردی. بناه علیه
دُورِ جدید ادیّاتنرخ وقوعه گلن موقفیانگ اهیتی کندیسني پک چوق
تدفیقات و نتیجات اجراسنه مجبور ایلوردی. بولله بر همّه تشیی ملکتمزده
۱۱ استبدادک پک شدّله حکم سور دیگی زمانله تصادف ایلش اولدیغندن
تحری معلومات امرنک افتحای غیر قابل مشکلاته دوچار ایلوردی. دُورِ
جدید ادبی رجالنگ حیات و اثرلرینه وقوف ایچون پک زیاده او غراشیدی؛
فقط بو رجالنگ کیمی منقاده فوت اولش، کمی تضییق جواسیس منغلیه
ایله گوشة ساکنه ازوابه چکلکه مجبور قالش؛ یازدقلری صحایف ادیّه نگ
۱۲ پک چوغی نشر اولنه مامش، نشر ایدیلنلری ایسه طوپلاندیر بله رق میدان
استفاده دن قالقمش. گرک اُدبا، گرک تالیفات اُدبا حتّه داخل مالک
عثمانیه ده بولنان اهل وقوف ایله مخابره اولنوبن معلومات مقتضیه
آنه مازدی. او بابه بالا واسطه استیضاح وقوع بولسه بیله مراجعت ایدیلن
ذوات یا سوّ تفسیر جواسیسدن خوّا و یا - مع التأّسّف نقصیرات
۱۳ ملیّه مزدن اولان اهال سبیله - جواب ویرمزدی: جواب ویرنلر بولنسه

ایدی لوندره به وصولندن چند گون صوکره قیزیل خسته‌لغی ایله فراش اضطرابه دوشیش؛ حمانگ شدّتی قلبه تأثیر ایتش. قلب خسته‌لغی ایشته بویله‌جه آز مدت ایچنه زواللی بی آلدی گوتوردی جنازه آیینه اوج‌ده ترک حاضر ایدی که بونلردن بریسی متوفانگ دوست قدیمی عبد الحنفی هامد بگ، بریسی ده مساعی ادیه‌سنگ اگه شدّتی خیستگوانلرندن اولان و او صیره‌ده بالتصادف انگلتره‌ده بولنان ادبای عثمانیه‌دن مرحوم عبد الحلیم مدوح بگ، او بریسی بو رفیق صمیمی ایدی. کلیسا دروننه متوفانگ اق صفالی بر پیر ساخورده بولنان پدری یانزه گلدی و ائکا ایله بزی سلاملدی. او آنکه هم‌زده بر صحت غیر اختیاری! بالکر لسان حال ۱۰ ایله او بزم و بزم او نگ ناؤرانه آجوردق.

ایشته گیب هنوز فرق دورت یاشرلرنه ایکن بردن بره عالم ابدیت‌هه گوجدی. «تاریخ اشعار عثمانیه» سنگ اقسام باقیه‌سنگ مسوده‌لری ده اوراق پریشان حالته قالدی.

آرتق میدانه کیم چیقویه ساقنه حن ایله، جاذبه هوس ایله، نقد و ۱۰ وقت صرفیله ترکلرگ عرفان، اخلاق و تاریخنی اعلاهه - او زمانلر اجابت سیاسیه‌دن اوله‌رق ترکله هیچ ده محب اولیان انگلتره‌ده - گیک ایفا ایتك ایستدیگ خدماتی ائمما ایله‌جک؟ هر مشکلگ بر چاره حسنه‌سنه تحری‌یه چالیشیق گی بر عزم متینه انگلیزلر هر ملتدن زیاده مالکدرلر. ایدی متوفانگ والدی گرک اشعار عثمانیه ناریخنگ، گرک ۲۰ مستشرقلرجه مفید عد اولنان آثار علمیه وادیه‌نگ طبع و نشریه خادم اولق اوزره بر خیلی آقجه تبرع و او نشريانه نظارت ایلمک اوزره تعیین اولنان متولیله تودیع ایتدی که بو وقنه «The E. J. W. Gibb Memorial Trust» تیمه اولنقدن در. گیگ احبابی قدیه‌سندن اولان مستشرق مشهور که برج دارالفنون معلم‌لرندن ادوارد برون افندی حضرتلری دخ ۳۰ مسوداتی تنظیمی و بناء علیه تاریخ اشعار عثمانیه‌نگ اقسام باقیه‌سنه پیدر پی

لسانلرند و على الحخصوص انگلیزجهده بیطرفانه و مدققانه یازلش بر تاریخ
عثای بوقدر؛ آنی آنچق سز میدانه گتوره بیلورسکر» دیش ایدم. بو فکری
قبول ایلش ایدی اما هیباتکه نه تاریخ اشعارینگ اکمال طبعته نه ده
بو نصوّرک ابتدارینه فلك مساعد اویلدی. برخی جلدی حفنه
۱۹۰۰ سنه ایلولنک نشر اولنان رسلى ثروت فنون نسحمرلرندن برينه
بر مقاله توپیره یازان قلم ناچیزانه افسوسکه ۱۹۰۱ سنه سی کانون
اوئلنک بو دوست وفاکارمک، بمحب حقیقی عثایانگ خبر وفاتی یازموق
گی بر وظیفه اليه اینا ایلدی. نایس غزنه سنگ وفیات اعیان ستوننه
درج ایدلک اوزره گیگیک وفاتی مشعر بر فقره یازدیغم زمان گوزلرمند
۱. یاشلر آقدي. سنه لرجه الفتک بولنديغم وبرابر چالیشیدیغم بر دوستی
- بیکرجه بدخواهلمزگ مانزی هان آفریقا وحشیلرندن فرقی اویله جق
صورته نصاب عرفانند محروم اویلچ اوزره اتهامه اوغراشدقی بر
صیره ده عرفان ادیبزی فعلاً اثبات ایچون چالیشان بر دوست
عثایانی - بردن بره غائب ایتك بخه پلک الیم برحال ایدی. گیب
۱۵ آبوبنی ایله بر معناد یاز تعطیلی استوچیاده گچوردکدن صوکره اثربنگ
اینچی جلدینگ مسوده لرینی طبعه صالح بر حاله قویق ایچون لوندره یه
گلیور ایدی. ورودندن بر فاق گون اوّل بکا بر مکتوب یازه رق لوندره ده کی
خانه سنگ بولوشقلغوزی و برلکن اوکله طعامی ایتكگمزی ایستیوردی.
حال بوکه تعین ایدلیگی گوننگ ایلک پوسته سی ایله زوجه سندن آلدیغم
۲. بر مکتوبه گیگیک بولاشیق بر خسته لغه طوتیله رق یاندیغی ذکر اولنیور
و بناء عليه بر نوع خصوصی قارانیبه آلتند آلان خانه لرینه یناشاما مقلم
نفسی صيانة اخطار اولنیوردی. زوالی گیب غلاسغو شهرنک نزله سی
بولنديغی بر صیره ده و اللیسیله برلکن قونسره گچتش. جمع غنیرک
تنفس مقادیسی ایله هواسی مفسود اولان قونسر محلنگ حوبیات مُصره سی
۲۰ نزله سبیله قیرغین بولنات وجودیته فرجه یاب دخول اولمشیدی نه

اولدیغندن تصوّقی بیتاری بگا صوردیغی زمانلر اکثریت اوزره اظهار
عجز ایدردم. مبهمدن مثبت چیقارمقدن سرعتله طورانق گی بر تدیر
مغالطه کارانه ایسه گیب عیارنن فاضل و فطین بر ذاتی البته اقنانه مدار
اوله مازدی. بن کندیسته شیوه یه، تاریخه، عادات عثمانیه و ارکان اسلامیه یه
ه تعاق ایدن نقاطه آز چوق ایضاحت اعطا سنه موقق اولوردم. مسائل
تصوّفیه حقنکی نقطه لرده ایسه هند علمای اسلامیه سندن علم تصوّفه
اختصاصی بولنان و بر زمانلر قلندرانه بر صورتله لوندرده یشامش اولان
بر ذات یاردم ایدردم. ایشته بوندن ناشیدر که اسم عاجزانه مله برابر بو
هندی دانشندگ نامنی کتابننگ برنجی جلدینگ مقدمه سند مقام تشرکرده
۱۰ ذکر ایشدر.

تاریخ اشعار عثمانیه ننگ ایلک جلدی ۱۹۰۰ سنه میلادیه سند نشر
اولن شیدی. جلد اول حقیقته تاریخ اشعار مز حقنک تفصیلاتدن زیاده علوم
اسلامیه حقنک مطالعات عالمانه یی حاوی اولنچ جهتیله بر اهیت مخصوصه یه
مالکدر. دور اخیر ادیاننر ایچون تحریرینی تصوّر ایلش اولدیغی صوک
۱۵ جلد مستشنا اولنچ اوزره دیگر جلد لرگ مسوده لری دخی حین وفاتنک
موجود اولقله برابر قسم اعظمی پراکنده بر حاله بولینوردی. گرک بو پراکنده
مسوده لری و گرک نظر مطالعه سندن گچمش اولان کتب عدید ایچنده
براقش اولدیغی ورقه لرده کی قیودات و اشاراتی طبع اولنه بیله جک درجهده
برحال انتظامه صوّق دها برخیلی زمان صرفه محتاج ایدی. مع ما
۲۰ فیه گیب باشلامش اولدیغی اثر عظیمک اگ سورکلی و مشکل جهتی
بعنی شیع کیفیتی - دور جدید تاریخی مستشنا اولنچ اوزره - اکمال ایلش
اولدیغندن باقی قالان جلد لری آز بر زمان ظرفنک موقع انتشاره قویه بیله جگی
امید ایده پوردی؛ حتی تاریخ اشعار عثمانیه سندک طبعنی اکالدن صوکره
یکی بر اثر تحریری آرزو سنه بیله دوشمش و نه بولنه بر تالیف وجوده
۲۵ گنورمک مناسب اوله جغی حقنک بنه مشاوره بیله ایتش ایدی. «آوروبا

بو حکایه‌لری نقلدن مقصدم «اشعار عثمانیه تاریخی» مؤلفنگ لسان
و ادبیاتنگ تخصیله اولان مراقی گی عادات قومیه و ارکان اعتقادیه‌مزگ
تفہمته اولان هوسنی مثال ایله ارائه ایلکدر. مراقی بو درجه‌لرده بولنامش
اولسه ایدی ترک لسان و ادبیاته، عثمانلی تاریخنه و ترکلرگ احوال سیاسیه
و اجتماعیه‌لرینه متعلق السنه مختلفه‌ده یازیش بونجه آثارنگ تبعی ایچون
عمرینگ یگری سنه قدر بر مدتی حصر ایمز ایدی. متوفی گیب لازمه محویته
بغایت اعتنا گوستردی؛ متزویانه برصورتنه امرار حیاتی غلغله اجتماعاته
ترجمه پک مائل ایدی. لوندرنهنگ اولدیجه گورو لیتیدن آزاده محلاندن
برنده کائن خانه‌سدن تبادی سومز ایدی. طبع سلیمه دلالت ایدر
برصورتنه مفروش اولان حجره تبعیده نفیس شکل‌لرده مجلد بوزلرجه آشار
شرقیه و غربیه آرده‌سنه بولنی کندی‌سیچون حیاننگ آڭ بوبوک بر ذوق
عرفانجویی ایدی. پک چوق زحمتلر، نیجه انتظارلر و بوزلرجه لیرالر
ایله الله ایتمش اولدیغی ترکجه دیوانلر، تاریخلر و تذاکر شعرا مثلو نفیس
و قدم کتب منسوجه‌بی حاوی اولان مزین دولابنگ صیانته هان حیاننگ
۱۵ محافظه‌سی قدر اهتمام ایلردى دیمیش اولسمر حدود حقيقة پک چوق
تجاور ایتمش اوللام. بوبازمه کتابلری – که تحری و اشتراکی خصوصنده
معاونتی سبق ایتمش اولمی‌سدن طولابی بر برادرمگ سوه تأویل جوایسیه
اوغرابه‌رق غلطه سرای زندانیه آلتی آی قدر وسیله حبسی بولنی‌شیدی –
متوفی گیب (بریتیش موزه‌ئوم) کتبخانه‌سنه با وصیت‌نامه ترک ایلشدیر.

۲۰ گیگ لسان ادبیز حقنگ حاصل ایتدیگی وقوف حقيقة موجب حیرت
اوله‌حق درجه‌ده بوبوک ایدی. اشعار قدیمه ترکیه‌بی تدقیق ایلدیگی
صیره‌لرده بعض مغلق ایيات ومصارعی و مهgor تعبیراتی بزلردن صوراردى؛
فقط صوردیغی آدمله برلکن آنلرگ مآلرلرینی حله اوغراشدیغی آنک معنای
کلایی بنه چوق کرە کندیسی میدانه چیقاراردى. اکثریسی منصوّفانه
یازیش اولان اشعار قدیمه‌مزدن استخراج معانی ایتك قولای بر ایش

قدم نظر عیه گزه هیچ ده اهمیت و برمورسگر؛ شمدى يه قدر معارفه پدا
ایندیگم ترکلرگ هپسدن مولود شریفگ قرائتی صیره سنن اجرا ایدیلن
مراسی صوردم؛ هیچ برسی تفصیلات و برمدی «بولنگ سرزنشک بولنشیدی.
بن ده عائله من آلافانه لغه تایل گوستنلر بولندیغنى و طریق علمیه دن
بر عائله يه منسوب اولدیغى ایچون تربیه ابتدائیه مگ متئى کیمسەر طرفدن
و بولنگ بولندیغنى و بناه علیه کدیسنه او بابه ایضاحات کافیه و بره بیله جگى
سویلدم. جامعلردە ارکك وقادینلرگ استماعی ایچون مولودگ نصل
او قوندیغنى و «گلدى بر آق قوش قنادیله» دیه باشلایان یتىڭ
او قوندیغنى صیره ده بر طاقم کیمسەرگ فالقوب جماعته شکر کلاھلری و بىا
ا شربت طاغتى قىلىنى فلانى اڭلانىم. بعض حسیبات ريقە اصحابىڭ قارئ
مولودگ صوت مۇئزانسىلە هیجانە گلوب ھونکور، ھونکور آغلادقلرى بىن
علاوه بیان ایلدیگم زمان «لەنە مولوددن مقام ايله بر قاچ بىت او قویىگر»
دیه مولود نسخىنى الم و بىرماك اىستىش ايدى. بن ده «آھنگ تلاوئىڭ
سزده جوش و خوش بۇ حاصل اینجىك صورتىڭ تائىرى بولندیغىندىن
ا پك اميدوار دگلەم؛ فقط سزى قاپو طىشارى قاچراچق درجه ده
دلىراش اولدېغىندىن امېم» طرزىنگ تکىيەن قىولدىن امتناع اىتىش و سفارت
سینە اماق حافظ اولق حىثىتىلە مقام او زرە بزە مولود او قومى مناسب اولەجى
مطالعە سنن بولنىش ايدى. و قوع بولان رجاي مخصوصى او زىرىنە برگون امام
ا فندى بى آلوب او بىنە گىتىم؛ گىبىڭ حجرە مطالعە سنه پىاندۇق؛ امام
ا فندى الله مولود شرېنى آلدى و «اى عزىزلىر اىشته باشلازىز سوزە» دىه
اولدىچە يوكسک صدا ايله قراتە باشلادى؛ اىكىزدە امام افدىنگ حسن
صوتى بى وضع متأثرانه و ساكتانه ايله دىكىلەك؛ او قونان قطعەلر بىتىدەن
صوڭرە شىكلىر و بىرلىدى، شىبتىرلە صونولىدى؛ لەن وقت او كەلەدن صوڭرە
اولدېغىندىن و - معلوم اولدېغى او زرە - هرگون انگلەرەدە او كەلە صوڭى
20 چاپى و بىرلدېگىن شربتە بدل چاى اچىلدى.

متوفی گیب ترکلرگ شجاعت و متأنثگ حقیقته تحسیخوانی ایدی. ترکلرگ وجودینی بالکر آوروپا طوپراغن دگل حتی آسیای غربیه بیله گورمگه تحمل اینهین عالم افرنج اجدادم ایله عصرلرجه چارپشم ایدی. ایشته بولیه بونون عالم افرنجه قارشی سطوت گوسترمش اولان اسلاف عثمانیانگه مکانت عزمنی، اقتدار دوربینی و فعالیتتی متوفی گیب پک چوق باد ایدر و آره صیره زمانز ترکلرینگ تسبیتی واشکی زمان ترکلری گب «پراتیک» اولدقلرنی دخی مقام تنقیده سرد ایلر ایدی. اشعار عثمانیه ده ذکری چن رجالگ آثارینی و اعمال خبریه سنتی دخی حاده تدقیدن گچورمکله متلذذ اولوردی. مثلا بروسدہ بر تربه، استانبوله بر سیل، ادرنهده بر سرای بیلم نزده بر جامع و یا مدرسه و یا خود عمارخانه پاپلدیغنه دائر دیوانلرده، تذاکر شعراده اشارات گورسه تاریخلره، سیاحتانمehrه اسکی و یکی کتب مصوّره هان مراجعت ایدر واو آثار خبریه عمران حقین کشف این بیلدیگی معلومانی لذتله مطالعه ایلردي. برگون اوکنک بوبوک قطعده براستانبول خریطه سی آچرق خاربل، خاربل بر بر آرادیغی صیره ده حجره مطالعه سنه گیرمش ایدم. نه آرادیغنى صوردم «تحته قلعه جوارنک موجود اولدیغنى بر برده او قودیغ عرب قهوه خانه سی محلنگ بوراده اشارت اولنوب او لندیغنه باقیورم» دیش ایدی. استانبولی زیارت ایتش اولسه ایدی البته او قهوه خانه بی بالذات آرامغه گدر، عکام باشیلر آرسنک او طور و بلکه «یا حیبی، یا روحی» مثلو عوام عربه مخصوص اولان تغییلری دیگلملک بیله ایستردي. بونجه اقوام مختلفه بیه حکومت ایدن سلطنت عثمانیه نگ پایختن بزمر قاله آملق ایستمیدیگز، گیرمگه «تنل» ایلدیگز او بیله بیلر وارد رکه او اقوام شرقیه نگ اطوار حیاتیه لرینی مصوّر اولدقلرندن مدققین غریبیه نگ روئینی جذب ایدرلر. گیب برگون سلیمان دده نگ مولود شریفندن بعض پارچه لر ترجمه ایتدیگی صیره ده «سر زمانه ترکلری کندی عادات اصلیه اجتماعیه کره و دأب

A HISTORY OF OTTOMAN POETRY.

يعني «اشعار عثمانیه تاریخی» نسیبه اوپنیشدر. ایشته مقدمه‌سی یاز مقفلغم اطفا نکلیف اولنان بو جلد اشعار عثمانیه تاریخنگ بوندن اوکنی جلد لرنک ذکرلری گچن و ترجمه‌لری اجرا ایدیلن اییاتنک اصللرینی حاویدر. اشعار عثمانیه تاریخنگ مؤلفی اولان «گیب» که نامنی عثمانی اصحاب قلمنگ هان کافه‌سی طانور. بو ذاتی عثمانی ادباسته عبد الحق حامد بگ افندی طانیدیرمش ایدی؛ نیته‌کیم وفاتی خبرینی عثمانلیله بیدیرمک وظیفه مصیبی ده واسفا که قلم عاجزی به ترتیب ایلهش ایدی.

اسقوچیانگ غلاسغو شهرنک تجارت‌دن بر ذاتنک اوغلی اولان «گیب» ۱. مالک شاهانه عثمانیه هیچ ده آیاق با صدیعی حالت لسان ادبیزی صرف هوس ذاتی ساقه‌سیله انگلتره‌ده اوگره‌نیور، نیچه سندهار وقت و نقد صرف ایدرک اله چکوردیگی آثار منسوخه و مطبوعه ترکیه‌نگ اک مغلق و مشکل الفهم اولانلرینی بیله مطالعه‌یه قوبولیور، صوکره ده اشعار عثمانیه‌نگ عالمانه و شارحانه بر تاریخنی بازغه باشلیور! بویله بر نادره بشرگ عثمانلی ۱۵ زاده عرفانی - حقیم‌زده بونجه ذهاب باطل بسیلین - افنج آره‌سنک اعلایه چایشی بنم ایچون موجب تویر بر خدمت دگلی؟ بر عائله‌نگ تک بر اوغلی اولدیعی حالت پدرینگ مسلک کسبنی سلوک ایلمیوبن مسقط رأسی اولان غلاسغو شهرنک تحصیل ابتدائی و اعدادیسی آکمال ایدر ایتمز لوندره‌یه گلش اولان گیبیگ نه گی بر حسن ساقه‌سیله لسانزی ۲۰ اوگرنندیگی و آثار ادبیه‌مزله توغل ایلدیگی معلوم بر کیفیت دگلدر. فقط ظن عاجزانه‌محجه متوفای موى الیک محافظه کاران فرقه سیاسیه سنه منسوب بر عائله افرادندن بولنیسی و ترکیه ایله اشتغاله باشلادیعی زماناره ظهوره گلن عثمانی و روس محاربیسنک انگلتره ده محافظه کارلرگ شدنه ترک طرفدارلری گوسترملری گیب ترک لسانه اختصاص هوسنی اویاندیرمش ۲۵ اولسه گرکدر.

[رؤوس هایون اصحابندن، مکتب حقوق عثماني ماؤنلرندن و کهیرج دار
الفنون Master of Arts عنوان علمي اريابندن و انگلتره نگ جعيت آسيانه
ملوکيگهسي اعضا سندن محبت قدیم خلیل خالد افتدى و قوع بولان طلب اوزرینه
مقدمه آتیه بی تحریر ايلشدرو]

ادوارد برون

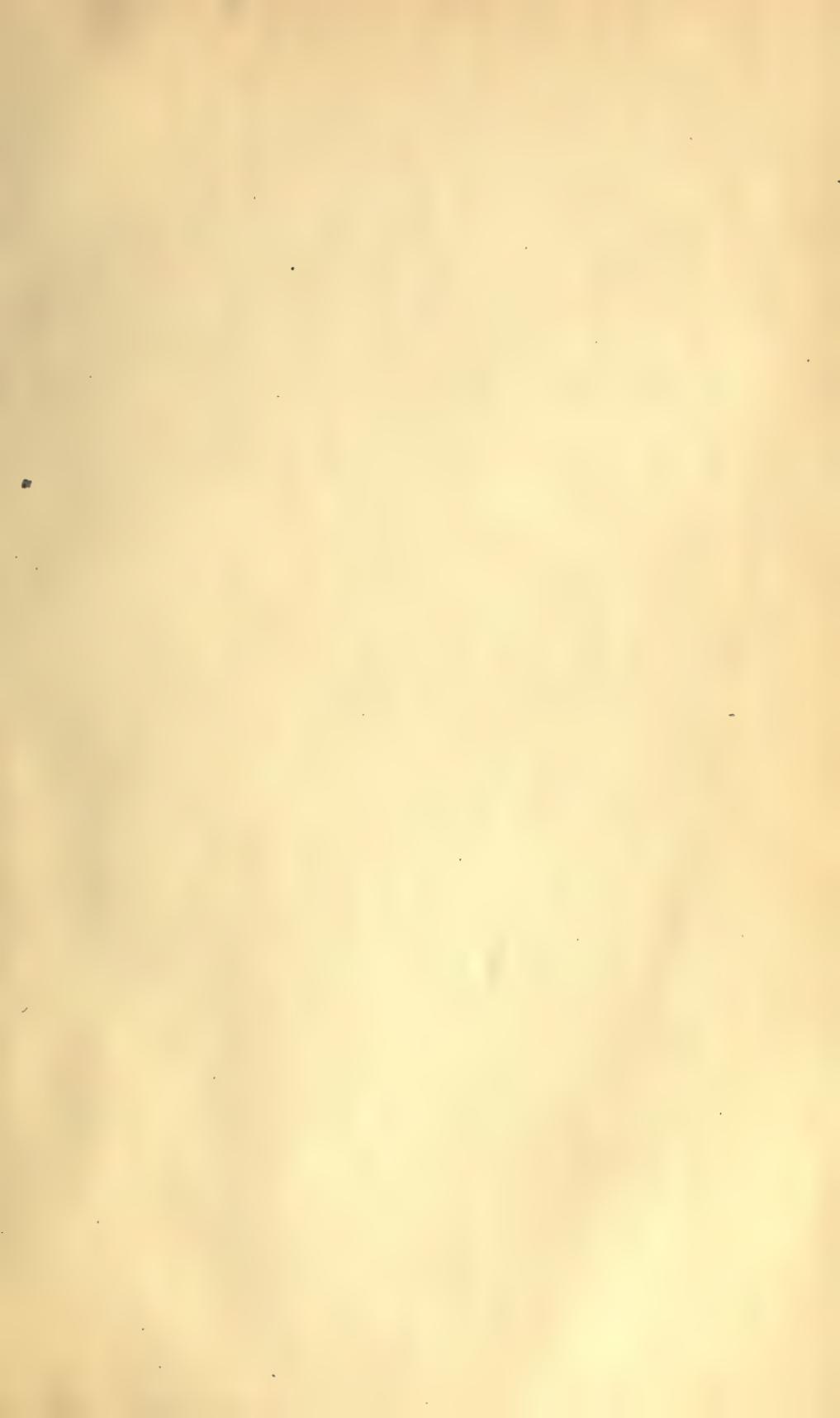
في ۲۲ محرّم ۱۳۳۷

(مقدمة)

(اثر و مؤلفي حقّنه بعض خاطرات و ملاحظات)

معلومات بشریه نگ هر هانگ شعبه سنه عائد اولورسه اولسون وجوده
اگنوریلن آثار قلمه بیه انگلیز لسانن «ادبیات» تسمیه سی جائز در: ادبیات
تاریخیه، ادبیات سیاسیه، ادبیات فنیه گی. بزده «ادبیات» کلمه سنگ
معناشی پک محدود در: بالکثر آثار شعریه بیه ادبیات اطلاق ایدبورز. فی
الحقيقة فقه گی، تاریخ گی مباحثه متعلق بعض آثار محزره استنا ایدیورسه
لسانزده یارم عصر اولرینه گلچیه قدر آثار منظومه دن بشقه ادبیات
نامنه بلی باشی مدونات و قوعه گامه مشدرو. بناء علیه ادبیات عثمانیه نگ
تاریخنی یازمیق ایستین بر محزر آثار منظومه دن ماعدا موضوع بحث اید جلک
شیلره پک تصادف ایلیه مز.

ادبیات عثمانیه نگ اک منفصل و اک مدققانه تاریخنی انگلیز لسانن یازمیش
و بو اثره

اما يالكريمه كتمان ايستم . كرم ايديوب بوتليليف حقنده . ^{رائكم}
ذ اوهد يغنى ببنده كره بيلديكين
لوونده يه ليده حكم يله مقرر دكتور بيلديكينه سره خبر
وينهم .

تغور ده ذوه يه كيده جلسن؟ پدرکن ياننه؟ بودا يه بـ
از ايجوره كلريمه جلكرى اميد ايديم .

حمد دينكز يله كوزى بـ نىلى اـ نـ لـ كـ بـ كـ دـ رـ : هـ مـ فـ يـ لـ عـ اـ يـ لـ
بـ وـ دـ هـ يـ لـ لـ لـ دـ دـ بـ عـ بـ اـ رـ دـ بـ جـ مـ ذـ هـ بـ حـ قـ يـ قـ وـ عـ سـ هـ وـ خـ وـ جـ .
ميرزا كـ يـ تـ دـ يـ لـ يـ وـ قـ تـ اـ زـ لـ دـ اـ تـ لـ زـ قـ رـ اـ رـ عـ ظـ يـ اـ نـ اـ لـ كـ يـ زـ يـ
ترجمه سـ يـ اـ عـ اـ لـ اـ هـ اـ يـ تـ دـ يـ حـ ؟ ~~مـ حـ لـ لـ اـ خـ كـ وـ مـ لـ اـ يـ سـ تـ رـ مـ وـ~~
سرـه وـ بـ دـ يـ لـ يـ حـ الـ دـهـ بـ لـ اـ رـ اـ لـ بـ يـ سـ يـ وـ رـ جـ اـ يـ دـ رـ .
بـ وـ فـ نـ يـ اـ زـ يـ لـ دـهـ مـ لـ تـ وـ بـ يـ اوـ قـ وـ رـ بـ يـ لـ جـ لـ كـ رـ اـ مـ يـ اـ دـ رـ ، تـ رـ كـ يـ
يـ اـ دـ مـ غـ بـ خـ صـ وـ مـ قـ لـ قـ لـ مـ بـ وـ وـ رـ ، المـ دـهـ اـ بـ جـ عـ بـ رـ قـ تـ دـ مـ يـ وـ رـ قـ لـ مـ وـ اـ زـ
صـ رـ وـ خـ وـ قـ صـ وـ رـ يـ دـ اـ مـ نـ عـ فـ وـ اـ يـ دـ سـ تـ رـ لـ طـ فـ كـ دـ دـهـ مـ اـ مـ وـ لـ دـ رـ

سـهـ
جـانـ

اـ لـهـ اـ لـهـ يـ قـ يـ نـ دـهـ دـوـتـ مـ حـ لـ كـ رـ يـ بـ لـ طـ فـ نـ اـ مـ مـ سـ وـ رـ
ايـ دـ رـ كـ

غَلَصِي اولان جان امضاسيله مؤلف متوفى الياس جان ولكنsson گيپ طرفندن
بوكتابىك جامع و مصححى آدوارد برون نامنه گوندريلن و ۲۱ كانون ثانى ۱۸۸۵
سنة ميلاد يمسن يازيلان ترجمه بر مكتوبىك صورى در،

4

31.1.85.

نجيب الشامل / كريم الخصالى / افنديم حضرتلىرى

جۈندە جۇوه وقت مقدم بىر لطفناھىم كىرى ھەم كەمال سۈرۈھم^۰
مۇزىد كەدورا بىلە الدم . سۈرۈھىم جۇونە ذات ئالىلىرىنى خېرىدەنى
المعە دالما موجب مەمۇنیتىدار، كەدورا بىلە زىراڭ كە شەقە كىزدە
جۇوه خىرىخە خۇرىخە شىلەر موجود در كەندىزنىڭ حاڭىز ھەر
دۇست غەم كارادە مخروم، دالما مشكىل بىر فەن تەھىصىلىم مشغۇل،
فرىقىسىز، يادىزى بىلە ياللىرى بىر موقۇدە كېچىنە كىز دروھە دىلمە
بادى. بىر دە مىرزا باقرلىكى كەنەتىدە بىلە قىزىلىنىڭ خىستە لەغى
واردىن السزا شرقىدە تەھىصىلىنىڭ فەرمتىز از ايسە بىلە ترجمە او-
ئۇندىكىز، او بارادىكىز لطفناھىم بىنەم بىلە كۆزىل و قەصورىز در
او بىلە بىر فەن كۆكىمە كەدى و اكىمىز اچىوه بىلە مەم او بىلۇر
كە ذات والالىكى بىلە طب تەھىصىلىم خاتام بولۇقدە استابولە
كەنەت و او رادە طباعت اېھلىتى در مەعلوماتلىو بىر انگلەنیز طبىبى
عەقادلىرى عەندىدە بىلە مقبىل اولۇر و ترکىم بىلاره انگلەن
طبىبىرى بىلە آر، بىلە هېچ بولەنلىرى مەقصۇد كىز مال ايسە،
ظەنچىم قازاخىكى او رادە بورادە دە قولاي اولۇر، انگلەنە دە
طبىبىز جۇوه . بىر دە سودا يەنلىكىز استابولە دۈلۈپورىكىز، او بىلە
قرار و بىر دېكىز حاىدە، اذىنلىكىز او لىسە، بىندە كىز سەرگە كەيدىر
او طبىورىم . ئەكۆزىل او لۇر! استابولە كەنەت جۇوه اسستىرم

نارنج شاعر نیما

اثر مرحوم

الیاس جون ولکنیون گیب

مجلدات سابقه ده انگلیزجه یه ترجمه اولنمش
اولان اشعار عثمانیه نک متون اصلیه لینی حاوی

فلمنک ممالک محروسه سند واقع لیدن

شهرنده بریل مطبوعه شرقیه سند طبع اولندي

ست ۱۹۰۹ میلادی مطابق ۱۳۲۷ هجری

PL
217
G52
1900
v.6

Gibb, Elias John Wilkinson
A history of Ottoman poetry

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

